Stockholms stads sjukvårdsstyrelse
och i samband därmed stående institutioner.

Sjukvårdsstyrelsen.

Långholmsgatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9; postgirokonto nr 50324); t. 68 00 00 (växel). Styrelsen sammanträder i regel de fyra första tisdagarna i varje månad kl. 16.

De i äldre tider upprättade sjukvårdsanstalterna voro närmast att anse som allmänna barmhärtighetsinrättningar för omhändertagande av fattiga sjuka. Bland de tidigare sjukhusen av denna art märkas det medeltida helgeandshuset och det år 1551 inrättade Danviks hospital. Den första sjukvårdsinrättningen i Sverige, avsedd uteslutande för botande av sjukdomar, var det år 1752 i Stockholm öppnade Serafimerlasarettet. Speciella sjukvårdsanstalter inrättades av staden för vården av könssjuka och för mottagande av sjuka vid inträffade epidemier, men sjukhusväsendet i allmänhet framträdde som en kommunal uppgift huvudsakligen först efter tillkomsten av 1862 års kommunallagar. Uppgifter angående upprättandet av stadens nuvarande sjukhus lämnas i det följande under resp. sjukhus.

Tidigare utsåg hälsovårdsnämnden särskilda styrelser för förvaltning av vart och ett av huvudstadens sjukhus med undantag av Epidemisjukhuset, som alltid stått under nämndens omedelbara förvaltning. Enligt hälsovårdsnämndens beslut den 7 december 1921 genomfördes emellertid den 1 januari 1922 en centralisering av sjukhusförvaltningen så till vida, att i stället för de lokala sjukhusstyrelserna inrättades en under hälsovårdsnämnden lydande, för de olika sjukhusen gemensam central sjukhusstyrelse. Undantag gjordes dock för Sachsska barnsjukhuset, som på grund av donationsbestämmelser tills vidare fick behålla sin särskilda styrelse. Detsamma gällde barnsanatoriet Tjärnan. Även Epidemisjukhuset ställdes i vissa avseenden utanför den gemensamma sjukhusstyrelsen och sorterade sålunda fortfarande i huvudsak direkt under hälsovårdsnämnden.

Den 22 juni 1928 utfärdades lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1929 och ägde giltighet till den 1 januari 1942.

I anslutning till nämnda sjukhuslag utfärdade k. m:t den 16 september 1932 reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelades vård, som avsågs i sjukhuslagen, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam direktion, *Stockholms stads sjukhusdirektion*, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot mötte i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda beslöto.

Den 20 december 1940 utfärdades ny lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslag) samt en sjukhusstadga, vilka trädde i kraft den 1 januari 1942 och ägde giltighet till den 1 januari 1960. Samtidigt med den nya sjukhuslagstiftningen trädde ett nytt, av k. m:t utfärdat reglemente för Stockholms stads sjukhus i kraft, vilket likaledes gällde till den 1 januari 1960, varjämte överståthållarämbetet den 31 januari 1942 fastställde instruktion för sjukhusdirektionen. För nämnda författningar redogöres i korthet senast i 1959 års kommunalkalender.

Efter proposition i ämnet till riksdagen antogs år 1959 en ny sjukhuslag, vilken trädde i kraft den 1 januari 1960.

Denna nu gällande sjukhuslag avser all sjukvård på landstingskommunala och kommunala sjukvårdsanstalter — såväl kroppssjukvård, inbegripet epidemivård, som mentalsjukvård — med undantag för den särskilt reglerade vården av psykiskt efterblivna. Lagen fastslår, att landstingen och de städer, som icke deltaga i landsting, äro skyldiga att ombesörja anstaltsvård för sjukdom, skada, kroppsfel och barnsbörd, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård. Vårdskyldigheten gäller gentemot dem som äro bosatta inom sjukvårdsområdet (landstingskommun respektive stad utanför landsting). Den, som under vistelse där bliri behov av omedelbar vård, äger likaledes rätt till vård, dock endast så länge den sjuke ej utan men kan flyttas till bosättningsortens sjukhus.

Enligt sjukhuslagen ha huvudmännen även ansvaret för öppen sjukvård vid sjukvårdsanstalterna.

Den centrala sjukvårdsmyndigheten inom ett

sjukvårdsområde benämnes i sjukhuslagen *sjukvårdsstyrelse*. I överensstämmelse härmed har benämningen Stockholms stads sjukhusdirektion ändrats till *Stockholms stads sjukvårdsstyrelse*.

Sjukhuslagen har kompletterats med en av k. m:t utfärdad, likaså från den 1 januari 1960 gällande sjukhusstadga, innehållande tillämpningsföreskrifter och vissa andra administrativa bestämmelser.

Med anledning av den nya sjukhuslagstiftningen antogo stadsfullmäktige den 25 april 1960 instruktion för stadens sjukvårdsstyrelse. Enligt denna instruktion handhar sjukvårdsstyrelsen de uppgifter, som enligt sjukhuslagen och sjukhusstadgan eller på grund av förordnande, som meddelats med stöd av sjukhuslagen, ankomma på sådan styrelse. Styrelsen utgör därjämte sådan gemensam direktion för stadens sjukhus, varom stadgas i sjukhuslagen, så framt icke beträffande visst sjukhus annat på grund av stadsfullmäktiges beslut, donationsbrev eller liknande förfogande gäller. Där ej stadsfullmäktige för särskilt fall annat besluta, handhar styrelsen tillika ledningen av sådan av staden anordnad allmän sjukvård, som icke avses i sjukhuslagen eller sjukhusstadgan och vars förvaltning författningsenligt ej tillkommer annan. På sätt angives i instruktionen för sjukvårdsstyrelsen äger styrelsen uppdraga åt särskild inom densamma bildad avdelning (delegation), ledamot av styrelsen, sjukvårdsdirektören eller annan styrelsens tjänsteman att å styrelsens vägnar fatta beslut i vissa ärenden.

Det åligger sjukvårdsstyrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Efter framställning av stadsfullmäktige medgav k. m:t den 6 februari 1942 att sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen] tills vidare må vara barnmorskestyrelse i Stockholm.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 överfördes tuberkulosbyrån, numera benämnd centraldispensären (se sid. 534), från hälsovårdsnämndens till sjukhusdirektionens [sjukvårdsstyrelsens] stat.

Med avseende å sinnessjukvården har staden i ett år 1925 mellan staten och staden ingånget avtal förbundit sig att för framtiden, med vissa undantag, omhänderhava anstaltsvården för i staden hemortsberättigade sinnessjuka mot viss ersättning härför av statsmedel. Ett tilläggsavtal beträffande det mellan parterna år 1925 ingångna avtalet träffades år 1958. Angående sinnessjukhus, som staden jämlikt berörda avtal upprätthåller, gäller vad i stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 september 1929 är föreskrivet angående kommunala sinnessjukhus. I stället för 104 § i denna stadga gälla emellertid i tillämpliga delar bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan.

Förvaltningen av den öppna vården av psykiskt sjuka (se sid. 532) handhaves av sjukvårdsstyrelsen.

Stadsfullmäktige hava den 18 november 1957 godkänt ett mellan delegerade från Stockholms stad och Stockholms läns landsting den 16 september 1957 träffat huvudavtal angående samplanering och samordning av sjukvård och därmed sammanhängande verksamhet inom staden och länet. Huvudavtalet innebär att staden och länet förb'nder sig inbördes att samarbeta vid ombesörjandet av den anstaltsvård, som enligt den vid varje tidpunkt gällande sjukhuslagen på dem ankommer dels genom att gemensamt uppdraga riktlinjer för denna vård (samplanering), dels genom att, i den mån så finnes möjligt och lämpligt, träffa särskilda avtal om genomförandet av gemensamma sjukvårdsåtgärder (samordningsavtal). Med anstaltsvård avses enligt avtalet såväl sluten som öppen sjukvård vid parternas anstalter. Samplaneringen av anstaltsvården inom staden och länet skall ombesörjas av delegerade, som utses av parterna. Samordningsavtal angående en eller flera befintliga eller blivande anstalter komma successivt att träffas enligt de riktlinjer, som närmare angivas i huvudavtalet.

Ett i enlighet med riktlinjerna i huvudavtalet av samplanering och samordning av sjukvården inom stor-stockholmsområdet mellan Stockholms stads och läns sjukvårdsförhandlingsdelegerade den 23 september 1958 träffat avtal angående samordning av stadens och länets barnsjukvård godkändes av stadsfullmäktige den 17 november 1958 (Utl. 1958: nr 310). Avtalet skall tillämpas på i stort sett samtliga av parterna nu disponerade vårdplatser för barnsjukvård vid såväl sjukhus som konvalescenthem. Även framdeles tillkommande anstalter och vårdplatser inom specialiteten skola automatiskt inbegripas i avtalet. En förutsättning för avtalets ingående är, att vissa kliniker snarast möjligt uppföras av parterna, nämligen en barnmedicinsk och en barnpsykiatrisk klinik vid Danderyds lasarett samt en barnkirurgisk och en barnpsykiatrisk klinik för södra delen av stor-stockholms sjukvårdsområde. Samordningen gäller totalt omkring 600 vårdplatser, fördelade på Sachsska barnsjukhuset, Karolinska sjukhuset, Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, barnsjukhuset Samariten, Gebers konvalescenthem och Solstickegården i Täby.

Sjukvårdsstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för en tid av två år. Enligt sjukhuslagen och sjukhusstadgan skola till sjukvårdsstyrelsens sammanträden kallas dels sjukvårdsdirektören och förste stadsläkaren samt, då ärende av större vikt angående sjukhusväsendet är avsett att förekomma, en därtill för viss tid utsedd överläkare, dels ock, då styrelsen tjänstgör såsom gemensam direktion för stadens sjukhus, förutom sjukvårdsdirektören jämväl sjukhusdirektör, styresman, chefs-

SjS läkare och sjukhusintendent, alla med rätt att deltaga i överläggningarna samt att få sin mening antecknad till protokollet. Sådan rätt tillkommer enligt sjukhusstadgan i vissa fall även annan överläkare än ovan sagts, sjukstuguläkare, sjukhemsläkare samt den, som närmast under sjukhusdirektör eller styresman handlägger frågor angående sjukvårdspersonal. — Sjukvårdsstyrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1961—1962 den 8 december 1960 och för åren 1962—1963 den 7 december 1961.

Under sjukvårdsstyrelsen lyder styrelsens centrala förvaltning, vars chef är sjukvårdsdirektören.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads sjukvårdsstyrelse, antagen av SF 25 april 1960 (Kf 1960: nr 34). Sjukhuslag 17 april 1959 (Kf 1959: nr 38). K. sjukhusstadga 29 okt. 1959 (Kf 1959: nr 67). Sinnessjuklag 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket, med ändr. Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad ang. stadens övertagande av hela sin sinnessjukvård, godkänt av k. m:t 18 dec. 1925 och av SF 19 okt. 1925, med tilläggsavtal (Kf 1925: nr 76, 1958: nr 58, 60). Huvudavtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting ang. samplanering och samordning av sjukvården inom stor-stockholmsområdet, godkänt av SF 18 nov. 1957 (Kf 1957: nr 90).

Stat 1962.

	Driftbudgeten	Kapitalbudgeten
Skattemedel		
Utgifter	304 786 900	1 000 000
Inkomster	83 146 300	—
Överskjutande utgifter	221 640 600	—
Lånemedel		
Utgifter (inkl. efterbevillningar för 1961)	—	11 593 800

Av överskjutande utgifter på driftbudgeten hänför sig till

central förvaltning	kr.	3 467 900
sjukhusvård	»	158 026 700
konvalescentvård	»	2 254 100
öppen sjukvård (fristående poliklinker, läkarcentraler, centraldispensär m. m.)	»	10 174 600
S:t Eriks sjuksköterskeskola	»	1 364 800
bakteriologiskt centrallaboratorium, centraltvättinrättning, blodförmedlingsverksamhet m. m.	»	7 749 400
bidrag och ersättningar till utomstående inrättningar (Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet, barnsjukhusen Kronprinsessan Lovisa och Samariten m. fl.)	kr.	38 173 200
sjukhusavgiftsdelegerades expedition	»	429 900

Sjukvårdsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Karlsson**, Hans G. B., direktör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

***Ander**, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm.
Arpstedt, K. H., ombudsman, stadsfullm.
***Heckscher**, f. Vickhoff, Anna Britta, fru, stadsfullm.
Lundgren, f. Hallberg, Ann-Margret, tf. byrådirektör, stadsfullm.
Lönnqvist, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Suppleanter[1]).

***Ahlsén**, R. Å., ingenjör.
Ellwyn, B. Christina, förste byråsekreterare.
***Fridblom**, K. E., komminister, stadsfullm.
***Gärdstam**, R. G. I., prakt. läkare.
Höglund, R. Gunhild Z., redaktör, stadsfullm.
Norström, C. G., sekreterare.

Sekreterare (5,940 kr.).

Engström, S. O. L., borgarrådssekreterare, tjl. (se sid. 474), *tf.* **Govenius**, A. O., tf. borgarrådssekreterare (se sid. 130).

Sjukvårdsstyrelsens delegerade.

Budgetdelegerade.

Kyling, K. F. F., ordf.; **Karlsson**, Hans G. B **Lundgren**, f. Hallberg, Ann-Margret; **Lönnqvist**, F. O.-F.

[1]) Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt beslut av stadsfullmäktige inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamoten Heckscher suppleanterna Gärdstam, Fridblom, Ellwyn, Höglund, Norström och Ahlsén; för ledamöterna Ander, Karlsson, Lundgren och Arpstedt suppleanterna Höglund, Norström, Ahlsén, Ellwyn, Gärdstam och Fridblom; för ledamoten Lönnqvist suppleanterna Ellwyn, Gärdstam, Fridblom, Höglund, Norström och Ahlsén.

Delegerad för Tjärnans sanatorium.

Pehrson, C. G., sjukvårdsdirektör.

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 541).

Byggnadskommitté tillhörande sjukvårdsstyrelsens förvaltningsområde.

Byggnadskommittén för Enskededalens sjukhus.

Stadsfullmäktige beslöto den 19 mars 1956 att godkänna av Stockholms stads och läns gemensamma sjukvårdsförhandlingsdelegation angivna riktlinjer för fortsatta förhandlingar om samplanering och samordning av sjukvården inom Stor-Stockholmsområdet, vari som ett första led bl. a. ingick en av fastighetsnämnden beslutad reservation av mark för ett sjukhus i Enskededalen.

Genom beslut av stadskollegiet den 26 juni 1958 lämnades dåvarande sjukhusdirektionen medgivande att upprätta generalplan för en sjukhusanläggning i Enskededalen samt att utarbeta förslag till däri ingående klinik för kroniker-sjukvård. Arbetet med sjukhusets uppförande kunde dock icke påbörjas, förrän definitiv lösning ernåtts beträffande omfattningen och förläggningen av ett nytt undervisningssjukhus inom Stor-Stockholmsområdet. Genom en av stadsfullmäktige den 18 december 1961 och k. m:t den 29 december 1961 godkänd överenskommelse uppnåddes enighet om att ifrågavarande undervisningssjukhus skulle förläggas till S:t Görans sjukhus. Överenskommelsen innefattade även att det planerade sjukhuset i Enskededalen skulle utformas som ett kommunalt sjukhus enbart för sjukvårdens behov.

Med sjukvårdsstyrelsens godkännande har uppdrag lämnats åt firma Forsman och Snellman att genom arkitekten Ulf Snellman leda programmerings-, projekterings- och byggnadsarbetet för sjukhuset i Enskededalen.

Den 23 januari 1962 beslöt sjukvårdsstyrelsen uppdraga åt en särskild byggnadskommitté, bestående av fyra ledamöter, att å styrelsens vägnar fatta beslut i ärenden, som röra ombesörjandet av planering, projektering och uppförande av sjukhuset i Enskededalen, ävensom bemyndiga nämnda kommitté att utse ett arbetsutskott såsom beredande och verkställande organ. Vid sitt planerings- och programmeringsarbete har kommittén jämväl att beakta de krav, som under utredningens gång kunna framställas för det blivande sjukhusets inordning i Stor-Stockholmsområdets sjukhusplanering.

Ledamöter.

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Karlsson**, Hans G. B., direktör, stadsfullm., vice ordf.; **Lundgren**, f. Hallberg, Ann-Margret, tf. byrådirektör, stadsfullm.; **Lönnqvist**, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Adjungerad ledamot

(för vissa sjukvårdsorganisatoriska frågor).

Pehrson, C. G., sjukvårdsdirektör.

Arbetsutskott.

Snellman, U. H., byggnadsråd, ordf.; **Johnson**, S. R., docent; **Karlsson**, A. V. E., sjukhusintendent; **von Reis**, G., överläkare,

Sekreterare (24).

Oddner, F. M.

En *kontorsskrivare.*

Sjukvårdsstyrelsens rådgivande organ.

Tuberkulosrådet.

Med anledning av ett av stadskollegiets tuberkuloskommitté avgivet betänkande angående tuberkulosvårdens organisation och tuberkulosefterårdens utbyggnad (Bih. 1945: nr 11) beslöto stadsfullmäktige den 26 juni 1945 anmoda sjukhusdirektionen[sjukvårdsstyrelsen] att utse ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa de utredningar angående tuberkulosvården, som sjukhusdirektionen[sjukvårdsstyrelsen] uppdrager åt rådet, samt i övrigt på anmodan av direktionen [styrelsen] avgiva yttranden i tuberkulosfrågor. Rådet består av sju ledamöter jämte lika många suppleanter, vilka väljas av styrelsen för en tid av ett år. Sjukvårdsstyrelsen, hälsovårdsnämnden, socialnämnden, barnavårdsnämnden, lärlings- och yrkesskolstyrelsen, arbetsnämnden i Stockholm samt centralstyrelsen för lungsjuka i Stockholm skola vara representerade med vardera en ledamot och en suppleant. Ordförande och vice ordförande utses inom rådet. Överläkaren vid centraldispensären är föredragande i rådet.

Författning. Instruktion för tuberkulosrådet, antagen av sjukhusdirektionen 21 maj 1952 (Kf 1952: nr 58).

Ang. **Centraldispensären,** se sid. 534.

Ledamöter.

Granath, K.-E., barnavårdsdirektör (för barnavårdsnämnden); **Kyling**, K. F. F., borgarråd, stadsfullm., ordf. (för sjukvårdsstyrelren); **Bjurström**, O. E., förste stadsläkare (för hälsovårdsnämnden); **Svensson**, G. Valborg E., redaktör, stadsfullm. (för socialnämnden); **Lindqvist**, Vivan L. M., inspektör (för arbetsnämnden); **Carlson**, f. Olsson, Elna S. E., ombudsman, stadsfullm. (för yrkesskolstyrelsen); **Åker-**

ström, L. J. P., tjänsteman (för centralstyrelsen för lungsjuka).

Suppleanter.

Heyman, f. Almstrand, Ingrid, fru (för barnavårdsnämnden); **Ander**, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm. (för sjukvårdsstyrelsen); **tjänsteförrättande andre stadsläkaren** (för hälsovårdsnämnden); **Holmblad**, Margit E., förste kammarskrivare, stadsfullm. (för socialnämnden); **Abrahamsson**, A. Britta, förste assistent (för arbetsnämnden); **Mossberg**, f. Karlsson, Elin K. E., ombudsman (för yrkesskolstyrelsen); **Johansson**, P. O., kassör (för centralstyrelsen för lungsjuka).

Sekreterare.

Enström, K. O., sjukhusintendent (se sid. 534).

Central förvaltning.

Långholmsgatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00; expeditionstid: 9—16, lördagar och dag före helgdag 9—13 (april—september fredagar 9—15,30, lördagar stängt).
Kassa och patientexpedition 9,30—11,30, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9,30—11,30 (april—september lördagar stängt).

Den 16 november 1953 godkände stadsfullmäktige ett av stadskansliets organisationsavdelning framlagt förslag till omorganisation av sjukhusdirektionens centrala förvaltning (Utl. 1953: nr 351). Denna har sedermera varit föremål för översyn, vars resultat redovisades i direktionens förslag till lönestat för år 1958 för den centrala förvaltningen. Den nya organisationen, vilken gäller från och med den 1 januari 1958, innebär i stort, att den centrala förvaltningen är fördelad på följande avdelningar, nämligen — förutom kanslibyrån — planeringsavdelningen, byggnadsavdelningen, kameral- och personalavdelningen samt sjukhusdriftavdelningen.

Sjukvårdsdirektören är sjukvårdsstyrelsens högste förvaltningschef och verkställande tjänsteman med uppgift att biträda styrelsen vid fullgörandet av dess åligganden. Han har i denna egenskap att leda förvaltningen av stadens sjukhus, andra, under styrelsen hörande inrättningar samt stadens sjukvårdsväsende i övrigt ävensom att söka befordra en ändamålsenlig skötsel och utveckling därav. Sjukvårdsdirektören är också chef för sjukvårdsstyrelsens centrala förvaltning.

Sjukvårdsdirektör (B 7)

(tjänstetillägg 4,368 kr.).

Pehrson, C. G. (förordn. t. o. m. 31/12 1964); t. 68 00 00; mottagningstid: efter överenskommelse per telefon, tjl. för vissa utredningar rörande sjukvårdsväsendets planläggning m. m., *tf.* **Wedefelt**, G. F. G.; mottagningstid: efter överenskommelse per telefon.

Kanslibyrån.

Sekreterare (24).

Bergkvist, N. L., tjl. (se nedan), *tf.* **Hägglid**, S. G.

Sekreterare (20).

Hägglid, S. G., tjl. (se ovan).

Förste amanuens.

Waldner, O. G. R.

Kontorsskrivare (9)

(nuv. inneh. 11).

Karlsson, Nelly E. E.

Byråöverläkare (B 4).

Norman, A. V.

Registratorsexpeditionen.

Förste kontorsskrivare (11).

Åhrman, Ingrid S.; **Wikström**, Lillemor M. B., tjl., *tf.* **Warlenius**, f. Andersson, Elsie S. E.
Ett *kanslibiträde.*

Planeringsavdelningen.

Kanslichef (B 4).

Lindström, E. L. A.

Förste sekreterare (26).

Fredriksson, H. E., tjl. (se sid. 590), *tf.* **Bergkvist**, N. L.;

Intendent (26).

Näsström, N.-O.

Sekreterare (24).

Zetterblad, U. F.

Sekreterare (22).

Vakant.

Sekreterare (24,348—23,124 kr.).

Norén, G. O.; **Foyer**, O. G.

Förste amanuens.

Åberg, A. H., tjl.
Ett *kanslibiträde.*

Inredningsbyrån.

Inredningsarkitekt (24).

Andersson, N. B.

Inredningsarkitekt (20).

Karlberg, N. G. A.

Biträdande inredningsarkitekter (25,632—24,348 kr.).

Gedda, M. B.; **Holm**, S. E. G.; **Lindblad**, B. W. F.

Förste kammarskrivare (17).

Fraser, A. R. W.

En *ritare*, en *förste vaktmästare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*.

Byggnadsavdelningen.

Byggnadsintendent (B 1)
(nuv. inneh. B 4).

Törn, E. W.

Arbetschef (B 1)
(för nybyggnadsarbeten).

Swenning, R.

Förste avdelningsingenjör (26)
(för byggnadsunderhåll och smärre ombyggnadsarbeten).

Hallnäs, T. J.

Avdelningsingenjör (24).

Lundqvist, N. O.

Ingenjörer.

Ahlin, T. I. (22); **Blomster**, E. A. (22); **Ekwall**, H. P. (22); **Gustafsson**, H. A. (22); **Nyström**, N. J. A. (19); **Gräslund**, H.N.-E. (19); **Sundbäck**, J. Y. (17).

Kontrollanter.

Kratz, E. G. (17); **Nordgren**, S. A. (15); en vakant (15).

Ritare (13).

Eklind, B. S.

Ett *ritbiträde*.

Kamrer (20).

Odin, E. M. F.

Förste kammarskrivare (17).

Kolm, E. B.

Förste kontorsskrivare (11).

Elwung, f. Petersson, Wasti.

Två *kanslibiträden*.

Kameral- och personalavdelningen.

Kameral- och personalavdelningen har att bereda och verkställa ärenden hörande till kameral- och personalförvaltningen, ärenden rörande institutioner, som förvaltas av särskilda av sjukvårdsstyrelsen utsedda styrelser samt ärenden angående främmande institutioner och sådana enskilda vårdgivare, som ej lyda under sjukvårdsstyrelsen underställd sjukhusledning.

Chef för avdelningen är kanslidirektören. Honom åligger det att närmast under sjukvårdsdirektören dels fullgöra de förvaltningsuppgifter, som föranledas av utav staden ingångna överenskommelser eller eljest gjorda åtaganden och tillerkända rättigheter i förhållande till främmande sjukhus och inrättningar, enskilda vårdgivare m. fl., i den mån dessa uppgifter falla inom sjukvårdsstyrelsens förvaltningsområde, dels utöva ledningen av sjukvårdsstyrelsens personalvård och sådan utbildningsverksamhet för vilken särskild styrelse ej finnes.

Kanslidirektör (B 4).

Anderson, K. E. H.; mottagningstid: 10—11.

Kameralbyrån.

Förste kamrer (26).

Edwall, E. H. A.; mottagningstid: 9—10.

Förste byråassistent (19).

Swedén, B.

Förste kammarskrivare (17).

Löwgren, E. A.

Kontorsassistenter (12).

Börjeson, f. Albertson, Karin; **Sundell**, Britt T.; **Wrisemo**, f. Ternstedt, Sargit T.; **Melin**, f. Wohlin, Dagny I.

Förste kontorsskrivare (11).

Landing, f. Wetterström, Marianne R.

Två *kontorsskrivare*, fem *kanslibiträden* (därav en halvtidstjänst), tre *kontorsbiträden* (därav ett tillfälligt under 9 mån. av året).

Vaktmästarexpeditionen.

Förste vaktmästare (9).

Strömberg, H. H.

Fyra *expeditionsvakter*, ett *expeditionsbiträde* (tillfälligt under 8 mån. av året), tre *telefonister*.

Personalbyrån.

Sekreterare (24).

Maechel, S. G. D.

Sekreterare (20).

Vakant.

Förste kammarskrivare (17).

Kåhre, Eve.

Kontorsassistent (12).

Vakant.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*.

Sjukhusavgiftsdelegerades exp., se sid. 482.

Sjukhuscentralen, se nedan.

Sjukhusdriftavdelningen.

Sjukhusdriftavdelningen har att bereda och verkställa ärenden rörande driften av sjukhus och flertalet övriga under sjukvårdsstyrelsen lydande inrättningar med undantag av personalärenden.

Chef för avdelningen är ekonomidirektören. Honom åligger det att närmast under sjukvårdsdirektören leda driften av stadens sjukhus och övriga ovannämnda inrättningar.

Ekonomidirektör (B 5).

Wedefelt, G. F. G., tjl. (se sid. 472), *tf.* **Engström**, S. O. L.; mottagningstid: 8,30—9.

Driftbyrå I.

Förste intendent (26).

Furuby, B. V.

Förste byråassistent (19).

Appelqvist, G. V.

Förste kammarskrivare (17).

Norén, G. O., tjl. (se sid. 472).

Kammarskrivare (15).

Vakant, *tf.* **Linde**, L. B.

Ett *kanslibiträde*.

Driftbyrå II.

Förste intendent (26).

Thylén, M. A. V.

Förste byråassistent (19).

Fröberg, R. B. V.

Kammarskrivare (15).

Vakant, *tf.* **Lindstrand**, N. B.

Ett *kanslibiträde*.

Inköpsbyrån.

Intendent (24).

Garpendal, C. H. G.; mottagningstid: 14—15 (ej lördagar).

Näringskonsulent (20).

Sundberg, Iris A.

Förste byråassistent (19).

Henning, S. A.

Förste kammarskrivare (17).

Grener, N. I.

Kontorsassistent (12).

Norén, f. Filhm, Astrid L.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*.

Apotekare (27).

Ekstrand, H. G.

Ombudsmannabyrån

(gemensam med socialnämnden, se sid. 275).

Ombudsman.

Rönquist, A., kanslichef, tjl. (se sid. 572).

Aktuarie.

Brisenius, O. A. (se sid. 275).

Sjukvårdsanstalter.

(Adresser, telefoner, expeditionstider: se nedan under resp. sjukhus.)

Enligt sjukhuslagen utövas den lokala ledningen av sjukhus antingen av en särskilt tillsatt sjukhusdirektör eller av en läkare vid sjukhuset som styresman. I sistnämnda fall skall dock en sjukhusintendent ha ledningen över den ekonomiska förvaltningen. Sjukhusdirektör som icke är läkare skall i medicinska angelägenheter biträdas av en chefsläkare. Enligt sjukhuslagen kunna flera sjukhus ställas under ledning av en sjukhusdirektör eller av en styresman; sjukhusintendent kan likaså vara gemensam för flera sjukhus. — För sjukvården vid sjukhus eller avdelning därav ansvariga läkare benämnas överläkare.

En utförlig redogörelse för Stockholms stads sjukhusväsen före år 1933 ingår i Bih. 1933: nr 60.

Gemensamma institutioner.

Sjukhuscentralen.

Hornsgatan 174, 3 tr. (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00: »sjukhuscentralen» (efter expeditionstidens slut 68 00 01 eller 68 00 02); expeditionstid: 9—16, lördagar

och dag före helgdag 9—12 (april—september fredagar 9—15,30, lördagar stängt) (telefonvakt hela dygnet).

Den 1 december 1930 beviljade stadsfullmäktige medel till hälsovårdsnämnden för upprättande av en sjukhuscentral för förmedling av patientintagning på stadens sjukhus. Verksamheten började den 1 februari 1931. Vid inrättandet den 1 januari 1933 av stadens sjukhusdirektion överfördes sjukhuscentralen från hälsovårdsnämnden till direktionen.

Sjukhuscentralen har till uppgift att med ledning av från sjukhusen erhållna uppgifter föra tablå över beläggningen å stadens sjukhus (med undantag av epidemisjukhus, sanatorier och sinnessjukhus) samt att lämna anvisning å lediga platser å dylika sjukhus till personer, som innehava läkarremiss för sjukhusvård. Dessutom åligger det sjukhuscentralen att lämna allmänheten upplysning om formerna och villkoren för intagning å stadens sjukhus och konvalescenthem, sjukhusens tider för intagning och besök, sjukhusavgifter, distriktsläkare och i staden vakthavande (jourhavande) läkare, stadssjuksköterskor och villkoren för deras anlitande, hemsamarithjälp (jfr sid. 531), annan sköterskevård för mindre bemedlade, stadens polikliniker, socialnämndens socialbyråer och andra frågor rörande stadens sjukvård. År 1962 inrättas ett särskilt organ med uppgift att under byråöverläkarens överinseende samordna och ombesörja utplaceringen av patienter från akutsjukhus till sjukhus för långvarigt sjuka, enskilda sjuk- och vilohem eller vård i hemmet. Till verksamheten med nyssnämnda utplacering har på försök för att inom denna verksamhet få till stånd en viss rehabilitering knutits en sjukgymnast och en arbetsterapeut för att bedöma och leda en dylik försöksverksamhet såväl i de sjukas hem som vid de enskilda sjuk- och vilohemmen. Från samma tid har hemsamaritkommitténs expeditions- och förmedlingspersonal överförts på stadens tjänsteförteckning och underställts byråöverläkaren. Härigenom har praktiskt taget all den personal, som anlitas för hemsjukvården, inordnats under byråöverläkaren. Vidare förmedlar sjukhuscentralen sjuktransporter i samarbete med brandförsvaret (brandkåren) (jfr sid. 205). Sjukhuscentralen svarar för förmedling av jourhavande läkare inom städerna Stockholm, Solna, Sundbyberg, Lidingö och Nacka, se sid. 521 (tel. 90 000: jourhavande läkare).

Författningar. Instruktioner för sjukhuscentralen samt där tjänstgörande läkare och sköterskor m. m., fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 125). Bestämmelser rör. sjukhuscentralens verksamhet, fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 31).

Byråöverläkare.

Norman, A. V.; mottagning efter överenskommelse per tel. måndagar—fredagar 9—9,30.

Kammarskrivare (15).

Andersson, E. L.

Kuratorer (13).

von Porat, f. Walman, M. D. Marianne; **Porsheden**, f. Lindmark, Märtha E.; mottagning efter överenskommelse per tel. måndagar, onsdagar och fredagar 10—12, t. 68 00 00. Fullgör dessutom kuratorsgöromålen dels vid stadens konvalescenthem utom tuberkulosvården, dels vid de fristående mödravårdscentralerna, dels för patienter, vilka på stadens bekostnad vårdas å främmande sjuk- och vilohem samt konvalescenthem, dels ock inom hemsjukvården.

En *sjukgymnast*, åtta *översköterskor*, en *arbetsterapeut*, en *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden* (därav en halvtidstjänst).

Hemsamaritexpeditionen.

Hornsgatan 174, 3 tr. (Pa: Box 9099, Sth 9; postgirokonto nr 450050); t. 68 00 00; expeditionstid: 8,30—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9—12.

Kammarskrivare (15).

Jeansson, Brita K. M., *tf.*

Assistenter.

Thoursie, Emy S. M., *tf.* (12); **Alberg**, Ingegerd H., *tf.* (12); **Dahlqvist**, f. Carlsson, H. M. I. (Gärd), *tf.* (12) (halvtidstjänst); **Garpe**, f. Eriksson, Ing-Britt A. S., *tf.* (12) (halvtidstjänst); två vakanta (11) (därav en halvtidstjänst).

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden* (därav en halvtidstjänst), ett *kontorsbiträde*.

Bidrag vid hemsjukvård.

Den 13 maj 1958 beslöt sjukhusdirektionen att såsom en försöksverksamhet under tiden 1 september 1958—31 december 1959 utgiva vårdbidrag med ett belopp av 1,000 kr. per år till envar långvarigt sjuk, som efter prövning av sjukhuscentralens läkare befinnes vara i behov av sjukhusmässig vård men som genom lämpliga stödåtgärder kan erhålla erforderlig personlig skötsel i hemmet, företrädesvis av anhörig, och på följande villkor:

1) vårdbidrag må i speciellt fall, där tillräckliga skäl kunna åberopas, kunna ökas intill ett belopp av 3,600 kr. per år,

2) vårdbidrag må utgivas till person bosatt i Stockholm, dock att den som utflyttat från staden må kunna behålla vårdbidrag under längst ett års tid samt att till Stockholm inflyttad person icke utan särskilda skäl må beviljas vårdbidrag förrän tidigast efter ett års vistelse i staden,

3) vårdbidrag må icke utgå samtidigt med hemsamarithjälp, hjälp genom hemtjänst för gamla eller hemhjalpsnämnden,

4) vårdbidrag upphör att utgå, därest av staden erbjuden vårdplats icke utnyttjas.

Vårdbidrag upp till 1,000 kr. beviljas av kameral- och personalavdelningen (sjukhuscentralen), som har att till socialregistret göra anmälan om beviljade bidrag. Vårdbidrag överstigande 1,000 kr. beviljas av sjukhusavgiftsdelegerade, vilka även skola meddela socialregistret av delegerade beviljade vårdbidrag. Prövning av de under 2) nämnda särskilda skälen för avsteg från däri angiven princip prövas av sjukhusavgiftsdelegerade.

Vid sjukhuscentralen handhaves prövningen m. m. av byråöverläkaren med biträde av två översköterskor.

Utbetalning av beviljade vårdbidrag handhaves av kameralbyrån.

Två *översköterskor.*

Blodförmedlingsverksamhet.

År 1934 organiserades vid S:t Görans sjukhus en blodgivarcentral för undersökning och blodgruppering av personer, vilka ställt sig till förfogande för blodgivning. År 1939 överflyttades centralen till S:t Eriks sjukhus' medicinska poliklinik. Från nämnda tidpunkt började även depåblod tillhandahållas. Förmedling av blodgivare till såväl kommunala som övriga sjukvårdsinrättningar skedde till år 1945 genom sjukhuscentralen, där även register över blodgivarna fördes. Vid denna tidpunkt hade efterfrågan på transfusionsblod ökat i sådan utsträckning, att en utökning av personalen måste ske. Samtidigt överflyttades förmedlings- och registreringsverksamheten från sjukhuscentralen till en särskild expedition inom sjukhusdirektionens centrala förvaltningslokaler. Efter expeditionstidens slut sker dock förmedling fortfarande genom sjukhuscentralen. På grund av ökad efterfrågan på depåblod har ordnats ytterligare två blodgivarcentraler, nämligen vid Sabbatsbergs sjukhus år 1952 och Södersjukhuset år 1953.

Till blodförmedlingsverksamheten anknöts den 1 januari 1957 ett serologiskt laboratorium för blodgrupperingar och förprov vid blodtransfusioner. Dessutom avses att till blodförmedlingsverksamheten överflytta de för de fristående mödravårdscentralerna erforderliga undersökningarna av Rh-proven. Sjukhusdirektionen fastställde den 15 december 1958 de ersättningar, som skola uttagas för ifrågavarande undersökningar.

Den 1 juni 1960 påbörjades verksamheten med en särskilt anskaffad blodtappningsbuss. Denna fungerar som en mobil blodgivarcentral och uppsöker stora industrier och andra större arbetsplatser, stadens ytterområden och Stockholms läns befolkningscentra. Sedan den 1 oktober 1959 sker transporterna av blodflaskor från blodgivarcentralerna till de olika sjukhusen och hämtning av prover till det blodgruppsserologiska laboratoriet genom en för ändamålet särskilt anskaffad bloddistributionsbil utrustad med erforderliga kylförvaringsmöjligheter. Bilen distribuerar även blod mellan den mobila tappningsenheten och blodgivarcentralerna.

Ersättning till blodgivare utgår med 28 kr. per gång, inklusive reseersättning. Därest väntetiden överstiger 15 min. utgår därjämte ersättning med 2 kr. för varje påbörjad halvtimme.

För rekrytering av blodgivare för Stockholms stad och län fungerar en särskild samarbetskommitté, bestående av tvenne representanter för vardera Svenska röda korsets stockholmsdistrikt, staden och landstinget. Sjukhusdirektionen har den 17 oktober 1956 utsett direktionens förste kamrer och blodförmedlingsverksamhetens läkare till stadens representanter. Kommitténs rekryteringskansli är förlagt till S:t Eriks sjukhus tel. 54 26 05 och skötes av en deltidsanställd föreståndarinna och ett deltidsanställt kontorsbiträde.

Blodgivarregistret, Långholmsgatan 34—36, 3 tr. (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00. Expeditionstid: 9—15, lördagar och dag före helgdag 9—12 (april—september lördagar stängt). Förmedling av blodgivare efter tjänstgöringstidens slut genom sjukhuscentralens försorg.

Blodgivarcentralen, S:t Eriks sjukhus, Fleminggatan 22, Sth K; t. 22 15 40. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: torsdagar 16—18.

Blodgivarcentralen, Sabbatsbergs sjukhus, Dalagatan 9 och 11, Sth VA, ing. från Tegnérgatan; t. 22 05 40. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: måndagar 16—18.

Blodgivarcentralen, Södersjukhuset, Ringvägen 52, ing. B. B.-infarten, Sth SÖ; t. 23 70 00. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: tisdagar 13—18.

Överläkare (B 1)[1]

(tjänstetillägg 14,000 kr.).

Vakant, *tf.* **Ramgren**, O. G.

Läkare.

Ramgren, O. G. (23), tjl. (se ovan); **Tengberg**, J.-E. T.[2])

Fyra *översköterskor*, två *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, två *sjuksköterskor*, två *laboratoriesköterskor*

[1]) Svarar jämväl för blodgruppsbestämningar m. m. för insända prov från stadens sjukhus, polikliniker och mödravårdscentraler.

[2]) Tillika underläkare å medicinska klin. I vid S:t Eriks sjukhus.

eller *laboratriser*, en *kontorsskrivare*, sju *kanslibiträden*, fyra *kontorsbiträden* (därav en halvtidstjänst), nio *laboratoriebiträden* (därav en halvtidssyssla), en *expeditör*, en *bilförare*, tre *städerskor*. Dessutom viss personal gemensam med medicinska polikliniken vid S:t Eriks sjukhus.

Personalvård.

Personalläkarvård.

Stadsfullmäktige godkände den 15 oktober 1955 vissa riktlinjer för en förtroendeläkarinstitution inom stadens förvaltning. För sjukvårdsroteln inrättades i samband därmed en arvodesbefattning som central förtroendeläkare. Denne har i huvudsak rådgivande och kontrollerande uppgifter i fråga om nyanställningsundersökningar, arbetsplatsens hygien och arbetsriskundersökningar, sjuk- och hälsokontroll, undersökningar om arbetstagares arbetsförmåga samt förande av hälsoregister.

Inom sjukvårdsstyrelsens förvaltningsområde finnas dessutom nio personalläkardistrikt med en förtroendeläkare i varje. Dessa läkare ha till huvudsaklig uppgift att personligen undersöka nyanställda och utfärda läkarintyg enligt för staden fastställt formulär, ävensom — i förekommande fall — granska av annan läkare utfärdat intyg, samt att i övrigt biträda den centrale förtroendeläkaren med hälsokontrollen jämte utredningar och undersökningar i övriga sjuk- och hälsofrågor m. m. Distriktsförtroendeläkare är skyldig att tjänstgöra i den omfattning, varom överenskommelse träffats och äger rätt att mot arvode enligt den av kungl. maj:t fastställda läkarvårdstaxan inom de lokaler, med den personal och på de tider, som anvisats, lämna konsultation och vård åt den sjukvårdsstyrelsens personal, som är anställd inom distriktet (överenskommelse mellan Sveriges läkarförbund och staden den 26 mars 1956).

Central förtroendeläkare (16,200 kr.).

(Gemensam för sjukvårdsroteln.)

Friberg, L. T.; mottagningstid: torsdagar 8—10 å Eastmaninstitutet; t. 34 91 40; fredagar 8,30—10 å sjukvårdsstyrelsens centrala förvaltning; t. 68 00 00.

En deltidsanställd *mottagningssköterska*.

Distriktsförtroendeläkare (9,900—4,500 kr.).

Nordenberg, R. (Södermalms distrikt); t. 23 70 00; **Mattson**, S. L. (Norrmalms distrikt); t. 22 05 40; **Ekberg**, K. E. E. (Epidemisjukhusets distrikt); t. 22 53 40; **Ågren**, N. O. (Beckomberga sjukhus' distrikt) (se sid. 510); **Hansson**, A. F. (Långbro sjukhus' distrikt) (se sid. 508); **Berlin**, M. H. Hj. (S:t Görans sjukhus' distrikt); t. 22 20 40; **Jansson**, K. T. (S:t Eriks sjukhus' distrikt); t. 22 15 40; **Dalén**, A. G. (Centraldispensärens distrikt) (se sid. 534); **Sandelius**, A. G. (Söderby sjukhus' distrikt) (se sid. 506).

För hembesök hos sjukanmäld personal, i första hand vid Beckomberga och Långbro sjukhus, finnes fr. o. m. den 1 januari 1951 en särskild översköterska anställd.

Översköterska (9).

Vakant.

Personalkonsulentverksamhet.

Den 17 december 1953 godkände stadsfullmäktige ett av lönekommittén framlagt förslag angående personalvård inom stadens förvaltning (Utl. 1953: nr 406). Ändamålet med denna verksamhet är att främja personalens fysiska och psykiska välbefinnande och därigenom också den kommunala verksamhetens effektivitet. I sådant syfte skall personalvården tillsvidare främst inriktas på följande arbetsuppgifter, nämligen arbetsberedning för anställda med nedsatt arbetsförmåga, biträde åt arbetsledningen vid personalrekrytering och anställningskontroll, personlig rådgivning samt vissa hälsovårdande åtgärder.

För personalvårdsverksamheten har sjukvårdsstyrelsen erhållit två personalkonsulenttjänster och en förste personalassistenttjänst, vilka i administrativt hänseende närmast sortera under kanslidirektören.

Personalkonsulenter (17).

Lundén, f. Wixell, Signe; **Johansson**, Majbritt M., tjl. (se sid. 61), *tf.* **Wallin**, C. Marianne; tel.tid.: 9—10.

Personalassistent (15).

Wallin, C. Marianne, tjl. (se ovan), *tf.* **Ekman**, Gerd; tel.tid.: 9—10.

Sjukvårdsbiträdesskola.

Björngårdsgatan 23, Sth SÖ; t. 41 21 11.

Sjukhusdirektionen startade år 1948 utbildningskurser för nyanställd sjukvårdsbiträdespersonal. Dessa kurser omfatta tre veckor, varav två veckor avse teori och en vecka praktisk utbildning å vårdavdelning. Antalet sådana kurser har under senare år uppgått till elva per år. Eleverna åtnjuta under utbildningstiden oavkortad lön enligt gällande sjukhus- och anstaltsavtal; dock innehålles under kurstiden en tredjedel av löneförmånerna, vilken del utbetalas först sedan sex månaders tjänstgöring fullgjorts vid något av stadens sjukhus. I samarbete med skoldirektionen i Stockholm meddelas vid skolan sedan år 1952 även undervisning i sjukvård åt ett antal elever tillhörande folkskolans nionde

årsklass. Den närmaste ledningen av skolans verksamhet handhas av kanslidirektören.

Sjukvårdsstyrelsen har den 17 januari 1961 hos stadsfullmäktige begärt inrättande av en Stockholms stads sjukvårdsbiträdesskola. Fullmäktige ha ännu (mars 1962) ej beslutat i ärendet. I förevarande sammanhang må vidare omförmälas, att en statlig kommitté, den s. k. Thapperska kommittén, den 2 november 1961 (SOU 1962: 4) avgivit betänkande angående arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. Betänkandet torde föranleda k. m:ts uppdrag åt överstyrelsen för yrkesutbildning att utarbeta nya normalplaner för utbildning av sjukvårdsbiträden och undersköterskor.

Instruktionssköterska (16)

(nuv. inneh. 14).

Camp, J. Hellevi; t. 41 21 11.

Som lärare fungera utöver instruktionssköterskan läkare och andra sakkunniga inom olika ämnesområden.

En *städerska* (halvtidssyssla).

Angående utbildning, se även **S:t Eriks sjuksköterskeskola** och **Utbildningsverksamhet för mentalsjukvårdspersonal**, sid. 536 och 537.

Förmyndare för sinnessjuka stockholmsbor omhändertagna i sinnessjukvård.

Mottagning: Hornsgatan 174 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00; vardagar utom lördagar 9,30—11,30.

Biträdande kuratorer (11).

Röed, f. Harvell, J. A. Magdalena; en vakant.

Rekreations- och bildningsterapi.

För sysselsättningsterapi i form av rekreations- och bildningsterapi vid Långbro sjukhus, konvalescenthem och tuberkulosavdelningar m. fl. erhöll sjukhusdirektionen år 1956 en särskild studieledare. Denne sorterar i administrativt hänseende närmast under kanslidirektören. Från och med år 1959 har för berörda verksamhet vid Beckomberga sjukhus inrättats en särskild studieledartjänst.

Studieledare (13).

Vakant.

Civilförsvarsverksamhet.

Verksamheten omfattar bl. a. utarbetande och revidering av verkskyddsplaner, planläggning av verkskyddspersonalens utbildning samt medverkan vid upprättandet av organisationsplaner för beredskapssjukhusen och planläggning av fredssjukhusens utrymning.

Från och med år 1959 har för detta ändamål inrättats en tjänst såsom civilförsvarsassistent, vilken i administrativt avseende närmast sorterar under ekonomidirektören.

Civilförsvarsassistent (19).

Nejerstedt, K. A. A

Särskild personal för utredningar rörande sjukvårdsinrättningarnas interna organisation, driftekonomi m. m.

I avvaktan på en definitiv lösning av frågan om förstärkning av den administrativa ledningen vid sjukhusen har från och med år 1961 anslag beviljats till tre tillfälliga tjänster som sjukhusassistenter för en provisorisk förstärkning av personalen för utredningsuppgifter. Från och med år 1962 ha ytterligare två dylika tjänster tillkommit. Innehavarna skola enligt sjukvårdsdirektörens bestämmande tjänstgöra vid stadens sjukvårdsinrättningar och därvid biträda respektive sjukhusintendenter med utredningar rörande inrättningarnas interna organisation, driftekonomi m. m.

Sjukhusassistenter (18).

Arenholt, B. H. R.; **Ekwall**, U. Margareta; **Karlson**. B. S.: **Larsson**, f. Jansson, R. Berit, *tf.*; **Norman**, N. E. T., *tf.*

Centralförrådet.

Norrtullsgatan 14, Sth VA; t. 34 94 50.

Centralförrådet, som inrättades år 1939, förvarar och distribuerar lagringsbara förbrukningsartiklar för sjukhusens behov.

Från och med år 1959 ombesörjas förvaltningsgöromålen vid centralförrådet av sjukhusintendenten vid Norrtulls sjukhus.

Intendent.

Alström, N. A. (se sid. 511).

Förrådsmästare (12).

Ringqvist, P. I. V., tjl., *tf.* **Sjöholm**, E. J. R.

En *kontorsskrivare*, två *förrådsarbetare.*

Centraltvättinrättningen.

Tantogatan 15—17, Sth SÖ; t. 44 13 88 (driftschefen), 44 13 71 (kontoret), 44 13 72 (tvättmästaren), 44 13 74 (föreståndarinnan för sysalen).

I samband med tillkomsten av Södersjukhuset och därefter planerad ytterligare utvidg-

ning av stadens sjukhusväsen aktualiserades frågan om byggandet av en ny centraltvätt, emedan den dåvarande centraltvätten i de s. k. Nürnbergsfastigheterna av flera orsaker var otillfredsställande. I enlighet med därom framlagt förslag beviljade stadsfullmäktige den 26 april 1937 medel till en nybyggd centraltvätt med en kapacitet av 2,800,000 kg per år. Detta projekt kom emellertid icke till utförande. För tillgodoseende av Södersjukhusets tvättbehov anvisade stadsfullmäktige sedermera den 17 maj 1943 medel för uppförande av en mindre tvättinrättning.

I samband med behandlingen av ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag om färdigställande av Södersjukhusets återstående delar m. m. beviljade stadsfullmäktige den 20 mars 1944 medel för uppförande av en Centraltvättinrättning med en kapacitet av 3,000,000 kg per år. Enligt senare utredningar uppskattades den tvättgodsmängd, som centraltvätten borde avverka, till c:a 5,000,000 kg per år. Stadsfullmäktige ha av denna anledning vid olika tillfällen anvisat medel till utbyggnad av centraltvättinrättningen till en kapacitet av f. n. 16 ton tvättgods per dag.

År 1948 lades tvätten från Södersjukhuset över på centraltvättinrättningen, varpå de för en sammanslagning av Södersjukhusets tvättinrättning och centraltvättinrättningen erforderliga byggnadsarbetena påbörjades. Under oktober 1948 nedlades den gamla centraltvättinrättningen i Nürnbergsfastigheterna och verksamheten överflyttades till den nybyggda centraltvättinrättningen. I oktober 1949 kunde tvättinrättningen vid Sabbatsbergs sjukhus på samma sätt nedläggas och tvätten därifrån övertagas av centraltvättinrättningen. Under slutet av år 1950 var centraltvättinrättningen i huvudsak fullt utbyggd. Sedermera har centraltvättinrättningen även övertagit den tvätt, som tidigare ombesörjdes vid Söderby sjukhus, Långbro sjukhus, Epidemisjukhuset och Allmänna barnbördshuset.

Avdelningsingenjör (24).

Rydberg, E. O. W.

Kontorsassistent (12).

Lövgren, O. T., tjl., *tf.* **Kallenberg**, f. Ahlberg, Lillemor I.

Tvättmästare (12).

Axelsson, O. C.

Förrådsföreståndare (11).

Gustin, Anna K.

En *hantverkare*, tre *tvättföreståndare*, två *kanslibiträden*, ett *första laboratoriebiträde*, ett *kontorsbiträde*. — Antalet kollektivt anställda uppgår till 118, varav 93 vid tvätt-, transport- och verkstadsavdelningarna samt 25 vid förråd och sysal.

Avgifter å sjukhusen.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själv eller genom ombud på den för varje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets inskrivningsexpedition och därvid:

1:o) förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och flyttnings- eller åldersbetyg;

2:o) förete försäkringsbesked eller, om sjukkassa icke svarar för vården, lämna förskottsbetalning, avlämna ansvarsförbindelse eller annan av sjukhusintendenten godkänd säkerhet. Är den sjuke medellös eller mindre bemedlad och sjukkassa icke svarar för vården, skall den sjuke eller hans ombud på särskild blankett, som erhålles å sjukhuskontoret, skriva en ansökan om befrielse från, resp. nedsättning i sjukhusavgiften (jfr nedan).

Personer, träffade av olyckshändelse, eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet; i sådant fall böra ovan angivna handlingar ofördröjligen därefter anskaffas.

Där ej på grund av allmän författning sjukhusvård skall kostnadsfritt åtnjutas[1]) eller nedsättning beviljats av sjukhusavgiftsdelegerade (se sid. 482), utgå avgifterna för vård å stadens sjukhus enligt följande av stadsfullmäktige fastställda taxa.

Avgift för betalande sjuka per dag:

för stockholmsbor[2]**):**

vid *lasarett*[3]), *barnsjukhus och förlossningsanstalter:*

[1]) Vård å allmänt rum vid Epidemisjukhuset för epidemisk sjukdom samt vid avdelningar för könssjuka är enligt gällande författningar kostnadsfri, i vad avser epidemisk sjukdom och könssjukdom i smittsamt skede.

[2]) Avgift såsom för stockholmsbor erlägges vid kroppssjukhus jämväl av utomlands bosatta svenska medborgare, som under vistelse i Stockholm drabbats av sjukdom eller skada och på grund härav blivit i omedelbart behov av vård, ävensom av utländska medborgare, som på grund av överenskommelse med främmande makt äro berättigade till ersättning för sjukhusvård av sjukkassa och som under enahanda förhållanden blivit i omedelbart behov av vård.

Samma avgift erlägges dessutom av utomlands bosatta svenska medborgare, vilka i bosättningslandet icke kunnat erhålla tillfredsställande vård å kroppssjukhus, vilken ersättes av socialförsäkring, och därför intagits på sjukhus i Stockholm för erhållande av sådan vård, varvid avgift såsom för stockholmsbo dock endast skall medgivas den, som vid utflyttningen ur riket var kyrkobokförd i Stockholm eller som i undantagsfall efter särskilt medgivande intagits för specialistvård efter remiss från sjukhus i annat sjukvårdsområde.

[3]) Inkl. Epidemisjukhuset beträffande patienter med icke epidemisk sjukdom.

å allmänt rum . . . . . 5 kr.
» halvenskilt » . . . . . 20 »
» helenskilt » . . . . . 35 »

vid *tuberkulossjukvårdsanstalter och tuberkulossjukvårdsavdelningar:*

å allmänt rum . . . . . 5 kr.
» halvenskilt » . . . . . 15 »
» helenskilt » . . . . . 25 »

vid *sinnessjukhus och sinnessjukavdelningar:*

å allmänt rum . . . . . 5 kr.
» halvenskilt » . . . . . 15 »
» helenskilt » . . . . . 25 »

vid *sjukhem för lättskötta sinnessjuka:*

å allmänt rum . . . . . 5 kr.

vid *anstalter för kroniskt sjuka:*

å allmänt rum . . . . . 5 kr.

vid *konvalescenthem:*

å allmänt rum . . . . . 5 kr.

vid *Orhems barnkoloni* . . . 1,25 kr.

för landsortsbor:

vid lasarett, barnsjukhus, förlossnings- och tuberkulossjukvårdsanstalter samt epidemisjukhus vårdade landsortsbor[1]), som under vistelse i Stockholm drabbats av sjukdom eller skada och på grund härav blivit i omedelbart behov av vård; dock ej sådan akut insjuknad, som enligt utomlänsavtalet i betalningshänseende likställts med remisspatient[2]), eller som intagits å klinik för medicinska njursjukdomar utrustad med konstgjord njure:

å allmänt rum . . . . . 70 kr.
» halvenskilt » . . . . . 85 »
» helenskilt » . . . . . 100 »

vid ovannämnda anstalter vårdade akut insjuknade, som enligt utomlänsavtalet i betalningshänseende likställts med remisspatient[2]), ävensom eljest vårdade landsortsbor[3]) med nedan angivet undantag:

å allmänt rum . . . . 125 kr.
» halvenskilt » . . . . 140 »
» helenskilt » . . . . 155 »

vid klinik för medicinska njursjukdomar utrustad med konstgjord njure:
å allmänt rum: 275 kr. för patient, som behandlas med konstgjord njure, samt 125 kr. för annan patient.

vid sinnessjukhus och sinnessjukavdelningar:
å allmänt rum . . . . . 50[1]) kr.
» halvenskilt » . . . . . 65 »
» helenskilt » . . . . . 80 »

För vårdarinna, som medföljer patient å hel- eller halvenskilt rum, ävensom för anhörig, vilken med vederbörligt tillstånd åtföljer patient skall med nedan angivna undantag erläggas avgift, motsvarande gällande kostersättning för personal jämte 1 kr. per dag.

För digivande moder, som medföljer sjukt dibarn, erlägges:
å allmänt rum . . . . . ingen avgift
» halvenskilt rum: för stockholmsbo 1 kr. per dag
» landsortsbo . 2 » » »
» helenskilt » : » stockholmsbo 2 » » »
» landsortsbo . 4 » » »

För dibarn, som åtföljer sjuk moder, erlägges ej någon avgift.

Bestämmelserna angående avgift för vård å hel- och halvenskilt rum äga icke tillämpning, när den sjuke förlägges i sådant rum till följd av brist på utrymme i allmänt rum eller därför att den sjuke icke kan utan men för sig eller andra vårdas å allmänt rum.

Full vårdavgift utgår för såväl in- som utskrivningsdagen, dock att avgift för inskrivningsdagen icke skall utgå, då patienten överflyttas direkt från annat stadens sjukhus eller då utskrivningen äger rum dagen efter inskrivningen.

Där ersättning för vården erlägges jämlikt lagen om socialhjälp eller lagen om samhällets barnavård m. m., gäller i fråga om ersättningens storlek vad därom finnes stadgat i sagda lagar.

Vid tillämpningen av bestämmelserna anses som stockholmsbo den, som vid intagningen är bosatt i Stockholm. Enahanda avgift beräknas för vård av utom staden bosatt person, anställd inom Stockholms kommunalstyrelse, därest den anställde på grund av sitt arbete är nödsakad till dylik bosättning.

Som landsortsbo anses envar annan; dock att landsortsbo, som i Stockholm insjuknat i sjukdom, vilken enligt gällande epidemilag medför rätt till fri vård å allmänt rum å epidemisjukhus, och på grund därav intagits å sjukhus, må

[1]) Beträffande avgifter för landsortsbor, som vårdas enligt utomlänsavtal, gäller vad i avtalet stadgas.

[2]) Därmed avses sådan akut insjuknad, som intages på eller överflyttas till neurologisk, neurokirurgisk, thoraxkirurgisk eller plastikkirurgisk klinik eller avdelning för käkortopedi och käkprotetik eller som, utan att lida av polio, vårdas i respirator.

[3]) Beträffande avgifter för landsortsbor, som vårdas enligt utomlänsavtal, gäller vad i avtalet stadgas.

[1]) För svensk medborgare, som under vistelse i staden blivit i behov av omedelbar intagning på sinnessjukhus och med hänsyn härtill icke kunnat hänvisas till statsanstalt, gäller t. o. m. den tidpunkt, då en månad förflutit sedan framställning gjorts om vederbörandes överflyttande till statsanstalt, en lägre vårdavgift om 24 kr. per dag.

i hel- och halvenskilt rum betala den för stockholmsbo stadgade avgiften.

Mellan landsting och städer utanför landsting träffades år 1955 ett nytt avtal om ersättning för sjukhusvård inom främmande sjukvårdsområden (stadsfullmäktiges beslut den 12 december 1955, 18 november 1957, 14 december 1959 och 18 december 1961; Utl. 1955: nr 362, 1957: nr 312, 1959: nr 390 och 1961: nr 337), innebärande, att sjukvårdsanstalternas huvudmän förplikta sig att för vård, som åt sjuk från huvudmannens sjukvårdsområde meddelas å vissa sjukvårdsanstalter tillhörande annan huvudman, lämna ersättning efter vissa grunder. Stadsfullmäktige beslöto i samband härmed att fastställa den patientavgift, som enligt avtalet skall erläggas av stockholmsbor vid vård å allmän sal å främmande sjukvårdsanstalt, till det belopp, som gäller för vård å motsvarande avdelning å stadens egna sjukhus.

För behandling å röntgenavdelningarna vid Sabbatsbergs och S:t Eriks sjukhus och Södersjukhuset samt å finsen-, röntgen- och ljusavdelningarna vid S:t Görans sjukhus erläggas avgifter enligt särskilda av hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen den 11 mars 1930 och den 16 juni 1959 fastställda grunder.

Poliklinikavgifter. För behandling å stadens polikliniker gälla följande bestämmelser.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 november 1959 skall avgiften vid stadens polikliniker inklusive ersättning för laboratorieundersökningar fr. o. m. den 1 januari 1960 — där icke behandlingen enligt allmän författning eller eljest är kostnadsfri — utgå med ett belopp av 12 kronor per besök. Jämlikt beslut av k. m:t den 18 december 1959 må — under förutsättning att staden icke uttager högre avgift än 12 kronor per besök för vård å poliklinik inklusive i samband därmed utförd klinisk laboratorieundersökning — sjukkasseersättning fr. o. m. den 1 januari 1960 utgå med 3/4 av ovannämnda avgift (Kf 1959: nr 70). För poliklinikoperation äger biträdande överläkare och underläkare av icke medellös patient uttaga ersättning enligt den av k. m:t den 28 maj 1959 fastställda läkarvårdstaxan (SFS 1959: nr 245). Vid behandling utom polikliniktid av å sjukhuset ej intagna, icke medellösa personer äger underläkare uppbära skäligt arvode efter eget bestämmande.

För behandling av jourfall, som icke inlägges på vårdavdelning, äger jourhavande läkare av patienter uppbära ersättning enligt vissa paragrafer i ovannämnda läkarvårdstaxa.

Författningar. Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939, med ändr. (Kf 1951: nr 63, 1958: nr 65, 1959: nr 72, 1961: nr 64). Avtal mellan landsting och städer utanför landsting om ersättning för vård av vissa utomlänspatienter (1955 års utomlänsavtal), med ändr. (Kf 1955: nr 63, 1957: nr 91, 1959: nr 71, 1961: nr 63).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Vid sjukhusvård åt mindre bemedlade tillämpades tidigare det förfarandet, att kostnadsfri vård å stadens sjukhus lämnades åt sådana personer, som kunde förete av vederbörande roteman utfärdat intyg om medellöshet. Då emellertid detta system visade sig otillfredsställande, särskilt med hänsyn till prövningen vid medellöshetsintygens utfärdande, beslöto stadsfullmäktige den 20 februari 1922 en ändring härutinnan, varigenom prövningen av de vårdbehövandes betalningsförmåga överflyttades från rotemännen till ett nytt centralt organ, *sjukhusavgiftsdelegerade.*

Sjukhusavgiftsdelegerade, till antalet fem jämte tre suppleanter, utses av stadsfullmäktige för två kalenderår i sänder med uppgift bl. a. att pröva frågor om nedsättning av sjukhusavgift. Delegerade utse vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Ansökan om nedsättning i stadgade vårdavgifter inlämnas till sjukhusavgiftsdelegerade, vilka äga att med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden besluta om nedsättning av sjukhusavgiften, dock ej till mindre än 50 öre per dag. Vid den undersökning, som bör föregå beslut om nedsatt avgift, skall biträde lämnas delegerade av socialnämnden. I fråga om fullständig befrielse från sjukvårdsavgift fattas beslut av vederbörande socialhjälpsstyrelse eller beträffande arbetslöshetsfall av socialnämndens delegerade för socialhjälpsärenden.

Detta förfaringssätt tillämpas förutom för stadens egna sjukhus och konvalescenthem samt öppna vård av psykiskt sjuka även, då det gäller vård av stockholmsbor, för Serafimerlasarettet, Allmänna barnbördshuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Diakonissanstaltens sjukhus (Ersta), Karolinska sjukhuset med Radiumhemmet m. fl. samt vid utfärdande av ansvarsförbindelser för vård å sanatorier.

Sjukhusavgiftsdelegerade ha även att pröva om patient vid vård å stadens sjukhus eller vid vård å sjukvårdsanstalt utom Stockholm enligt det s. k. 1955 års utomlänsavtal är att anse som stockholmsbo.

Delegerade pröva därjämte ärenden rörande bidrag till vårdkostnader för långvarigt sjuka patienter, som av sjukvårdsstyrelsen remitteras till vård å enskilda sjukhem eller som vårdas i sina hem av företrädesvis anhöriga, bidrag till ortopediska bandage o. d. till patienter å stadens sjukhus och å Norrbackainstitutet och till bad och behandling vid kurorter och brunnar samt ärenden rörande befrielse från eller nedsättning av avgifter för sådana patienter, som erhålla behandling och tillsyn av stadssjuksköterskor och hemsamariter.

Genom beslut av stadsfullmäktige den 19 maj 1948 uppdrogs också åt delegerade att i förekommande fall pröva och avgöra frågor om nedsättning av eller befrielse från behandlingsavgifter för folktandvård. Sådana ansökningar prövas av sjukhusavgiftsdelegerade fr. o. m. den 1 januari 1956. Liknande ansökningar prövas även angående sjukhustandvård.

Angående sjukhusavgifterna, se sid. 479.

Stadsfullmäktiges val av delegerade ägde rum för åren 1961—1962 den 8 december 1960 (fyllnadsval den 19 juni 1961), och för åren 1962—1963 den 7 december 1961.

Författningar. Instruktion för sjukhusavgiftsdelegerade, antagen av SF 25 april 1960 (Kf 1960: nr 35). Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939, med ändr. (Kf 1951: nr 63, 1958: nr 65, 1959: nr 72, 1961: nr 64).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

*Bergström, Eva M., föreståndarinna; **Björkman**, G. B. K., redaktör, vice ordf.; **Hudin**, A. Greta, pensionärshemsföreståndare, stadsfullm.: *Johansson, B. E., ombudsman, ordf.; *Gedin, H. C., ombudsman, stadsfullm.

Suppleanter: *Fridblom, K. E., kommunister, stadsfullm.; *Norrman, S. I., kontorsassistent; **Söderberg**, K. E. A., direktör.

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 541).

Sekreterare.

Blom, Å. V. E., sekreterare (se nedan).

Expeditionen.

Långholmsgatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00; mottagning för allmänheten: 9—11,30, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9—11,30 (april—september lördagar stängt).

Sekreterare (22).

Blom, Å. V. E.

Kammarskrivare (15).

Broman, Eivor.

Förste socialassistent (15).

Agelin, f. Björkman, Margit I. E.

Socialassistenter (13—11).

Ljungberg, N. H.; **Franzén**, O. H.: **Bruhn**, Ulla; **Ungfeldt**, J. H. A.; **Halling**, f. Jansson, Ruth I. F.; **Bengtsson**, B. G. A.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, tre *kontorsbiträden*.

Lasarett.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 och 11, Sth VA (postgirokonto nr 1074); t. 22 05 40.

Mottagningstider (för intagning av patienter):

invärtesmedicinska sjukdomar: alla dagar 11—12
kirurgiska » : » » 10—11
gynekologiska » : » » 9—10
öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30
ögonsjukdomar: vardagar 11,30—12, sön- och helgdagar 9,30—10.

Poliklinikti der:

medicinska polikliniken
män: vardagar 13—13,30
kvinnor: » 10—10,30;
mottagning endast efter anm. per tel. vardagar utom lördagar 9—9,30

kirurgiska polikliniken
män: vardagar 10—11
kvinnor: » 13—14
återbesök: män: 8—10
kvinnor: 12—13

gynekologiska polikliniken: vardagar 9—10, telefontid vardagar 8—9

öron-, näs- och halspolikliniken: vardagar 8,30—9,30

barnpoliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar: vardagar utom lördagar 12,30—13,30, lördagar stängt;

ögonpolikliniken: vardagar 10—12[1]);
mottagning endast efter anm. per tel. vardagar 10—12

hörselpolikliniken: tisdagar och torsdagar 14—16; mottagning endast efter anm. per tel. vardagar 11,30—12

foniatriska avdelningen: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 12,30—15,30; mottagning endast efter anm. per tel.

Mödravårdscentralen: läkarmottagning tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14, måndagar och torsdagar 18—19; telefontid och barnmorskemottagning (rådfrågning, intyg, urinundersökning) en timme före varje läkarmottagning.

Besökstider:

å barnbördsavdelningen:
för patienter å allmän sal: söndagar 14—15, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;
för patienter å enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;
å öronkliniken:

[1]) För olycksfall och brådskande akuta fall av ögonsjukdomar är inrättad jourtjänst å ögonkliniken under tiden fredagar kl. 10—söndagar kl. 10 (övriga dagar å Karolinska sjukhusets ögonklinik).

för vuxna: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;
för inneliggande barn: söndagar 14—15;
å övriga kliniker:
för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;
för patienter å enskild avd.: alla dagar 11—14, 17—18.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 9—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9—12. Löneärenden 9,30—11,30, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9,30—11,30 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 479.

Nära 15 års utredningsarbeten inom kommunalförvaltningen föregingo beslutet om byggande av detta sjukhus. Dessa arbeten inleddes genom tillsättandet år 1858 av en kommitté och avslutades genom stadsfullmäktiges godkännande den 2 december 1872 av de slutligen framlagda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, vilken i januari 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och även genom andra viktiga förbättringar. År 1907 beslöto stadsfullmäktige låta uppföra trenne nya paviljonger, entré- och poliklinikbyggnad med operationsavdelning samt år 1908 en särskild paviljong för öron- och ögonsjukdomar. Den sistnämnda byggnaden togs i bruk år 1910 och de övriga år 1911. En röntgenavdelning öppnades år 1910. Vidare anslogo stadsfullmäktige under åren 1919 och 1920 medel till ombyggnad av två till sjukhuset hörande s. k. sommarpaviljonger, varigenom möjlighet vanns att använda dessa lokaler för sjukhusändamål även under den kallare årstiden. Därjämte hava enligt beslut av stadsfullmäktige år 1923 företagits vissa utvidgningar av ögon-, öron- och röntgenavdelningarna.

Inom sjukhusets område ligger Isidor Dannströms konvalescenthem, vilket tillkommit på grund av testamente av direktör Isidor Dannström och hans hustru. Genom detta testamente erhöll nämligen Sabbatsbergs sjukhusstyrelse år 1898 en summa av 140,000 kr. »till upprättande av ett konvalescenthem för huvudsakligen konvalescenter från Sabbatsbergs sjukhus», att förvaltas som en särskild fond och redovisas på samma sätt som andra sjukhuset tillkommande medel. Hemmet har 45 platser, varav 23 för män och 22 för kvinnor. Enligt sjukhusdirektionens beslut den 15 april 1953 användas dessa platser provisoriskt för enbart kirurgiska eftervårdsfall. Läkarvården bestrides av sjukhusets läkare och vid hemmet äro anställda två översköterskor, två sjuksköterskor, tio sjukvårdsbiträden och en gårdskarl. Fr. o. m. år 1957 är konvalescenthemmets personal uppförd å Sabbatsbergs sjukhus' lönestat.

Enligt ett mellan stadsfullmäktige och Svenska röda korset den 12 januari 1924 ingånget avtal angående upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, vilket avtal trädde i kraft den 1 oktober 1927, har röda korset förbundit sig att ställa för sjukvårdsarbetet inom Sabbatsbergs sjukhus erforderligt antal sjuksköterskeelever (f. n. 149 elever i praktiskt arbete) till förfogande, mot att staden tillhandahåller röda korset för sjuksköterskeskolan och elevhemmet erforderliga lokaler. I enlighet med nämnda avtal har staden bekostat uppförande vid sjukhuset av ett personalhus, huvudsakligen avsett som elevhem. Efter färdigställandet ställdes hemmet av staden till stiftelsen Rödakorshemmets förfogande.

Den 19 mars 1934 beviljade stadsfullmäktige anslag till uppförande av en ny patologisk-anatomisk institution vid Sabbatsbergs sjukhus. Institutionen togs i bruk i april 1936.

Sedan en av sjukhusdirektionen tillsatt kommitté i januari 1939 avgivit ett betänkande innefattande utredning och förslag rörande ombyggnad och utvidgning av Sabbatsbergs sjukhus beviljade stadsfullmäktige den 19 februari 1940 anslag för uppförande av dels en ny panncentral och dels en kvinnoklinik. Förstnämnda byggnad, som påbörjades först, togs i bruk år 1942.

Med anledning av 1940 års beslut beslöto stadsfullmäktige den 20 mars 1944 uppdraga åt sjukhusdirektionen att i överensstämmelse med ett av direktionen framlagt förslag dels uppföra en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus, dels ombygga gynekologiska avdelningen till en avdelning för förtidigt födda barn med rätt för direktionen att företaga de jämkningar i byggnadsprogrammet, vartill ett eventuellt avtal med staten om klinikens upplåtande för undervisning kunde föranleda. Den 20 november 1944 beslöto stadsfullmäktige, dels godkänna ett av särskilda delegerade ingånget avtal angående samarbete mellan staten och Stockholms stad för uppförande och drift av kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus (Kf 1945: nr 55), dels godkänna en i samband med förhandlingarna om nämnda avtal företagen revision av förslaget till nybyggnad för kvinnokliniken. Nu gällande avtal rörande bl. a. kvinnoklinikens drift godkändes av stadsfullmäktige den 22 mars 1948 och av k. m:t den 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31).

Uppförandet av kvinnokliniken påbörjades år 1946 efter rivning av en av de år 1911 tillkomna paviljongerna och kliniken togs i bruk den 1 juli 1949. Byggnadskostnaderna uppgingo till 4,990,000 kr. och inventariekostnaderna till 1,385,000 kr. Staten har bidragit med 25 procent.

Kvinnokliniken drives av staden med statsbidrag. Lönekostnaderna för läkarna bestridas av staten, men staden bidrager med hälften av dessa kostnader.

År 1948 beslöt sjukhusdirektionen uppdraga åt en särskild kommitté att utarbeta och för direktionen framlägga förslag till en av stads-

SjS fullmäktige den 22 mars samma år i princip beslutad ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus till ett undervisningssjukhus i enlighet med ett därom mellan staten och staden träffat avtal. Enligt detta avtal åtog sig staden bl. a. att upplåta sjukhusets samtliga avdelningar, med undantag av öronavdelningen, till Karolinska mediko-kirurgiska institutet för undervisningsändamål att tjäna såsom institutets kliniker, respektive institutioner. Vidare förband sig staden att färdigställa de delar av sjukhuset, som voro avsedda att upplåtas för den vid Serafimerlasarettet nu bedrivna undervisningen, så snart ske kunde och, såvitt hinder icke mötte på grund av omständigheter, över vilka staden icke kunde råda, senast före den 1 januari 1961.

Efter en programutredning om Sabbatsbergs sjukhus' utformning enligt 1948 års avtal mellan staden och staten upplöstes 1948 års utredningskommitté av sjukhusdirektionen den 2 januari 1952. På grundval av programutredningen anordnades på sjukhusdirektionens uppdrag av dess planeringskommitté en arkitekttävling, som avgjordes i mars 1953. Tomtfrågor och stadsplanefrågor hava dock fördröjt den avtalade ombyggnaden av sjukhuset. En ny stadsplan för kvarteret Sabbatsberg antogs av stadsfullmäktige den 16 december 1957. Den 16 december 1958 tillsatte sjukhusdirektionen en ny kommitté, benämnd 1959 års utredningskommitté för Sabbatsbergs sjukhus, som erhöll uppdrag att fullfölja tidigare utredning och förberedande planera det blivande undervisningssjukhuset. Berörda kommitté slutförde sitt uppdrag under år 1961.

Genom en mellan staten och Stockholms stad den 20 oktober 1961 träffad överenskommelse, vilken godkänts av stadsfullmäktige den 18 december 1961, har enighet uppnåtts om att Sabbatsbergs sjukhus icke bör ifrågakomma såsom undervisningssjukhus. Ifrågavarande överenskommelse innebär bl. a. att S:t Görans sjukhus blir det nya undervisningssjukhuset i Stockholm, och att staten till och med den 30 juni 1968 bibehåller huvudmannaskapet över Serafimerlasarettet.

Jämsides med förenämnda utredningar har en separat utredning verkställts beträffande frågan om panncentralens tillbyggnad m. m. Såsom resultat härav framlades år 1954 ett förslag till utbyggnad av sjukhusets panncentral, vilket förslag den 21 juni 1954 godkändes av stadsfullmäktige, som samtidigt anvisade sjukhusdirektionen ett anslag av 3,286,000 kr. för ändamålet. Utbyggnaden avslutades år 1957.

Den 16 mars 1953 anvisade stadsfullmäktige medel för utvidgning och upprustning av den thoraxkirurgiska verksamheten (Utl. 1953: nr 81). Härtill bidrog staten med halva kostnaden. Den specialavdelning, som därvid tillkom inom den kirurgiska kliniken, förlades till den förutvarande gynekologiska avdelningens lokaler. År 1957 kunde specialavdelningen nedläggas. Platserna tillfördes allmänkirurgien.

Den 16 april 1956 godkände stadsfullmäktige ett mellan stadens och statens delegerade ingånget avtal om vissa ändringsarbeten inom den patologiska institutionen i syfte att bereda ökade undervisningsmöjligheter för studerande vid Karolinska institutet. Avtalet innehöll bestämmelser om statsbidrag för ändringsarbetena, som utfördes samma år, och om tillämpning av 1948 års avtal i avseende på patologiska institutionen (Kf 1956: nr 64).

Sabbatsbergs sjukhus inrymmer f. n. sammanlagt 717 vårdplatser, fördelade på sju kliniker: två medicinska med 212 platser, två kirurgiska med 233 platser (varav 45 för kirurgiska eftervårdsfall vid Isidor Dannströms konvalescenthem, se sid. 483), en kvinnoklinik med 179 platser (varav 96 för obstetriska och 83 för gynekologiska vårdfall), en ögonklinik med 27 platser och en klinik för öron-, näs- och halssjukdomar med 66 platser.

Vid sjukhuset finnas inrättade p o l i k l i n i k e r i anslutning till kirurgiska, medicinska, ögon och öron-, näs- och halsklinikerna samt gynekologiska avdelningen. Därjämte äro anordnade hörselpoliklinik, foniatrisk avdelning samt mödravårdscentral.

Till sjukhuset är sedan år 1952 en av sjukvårdsstyrelsens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten skötes dock av en särskild expedition belägen inom sjukvårdsstyrelsens förvaltningslokaler, Långholmsgatan 34—36.

Författningar. Stadgar för Isidor Dannströms konvalescenthem, antagna av hälsovårdsnämnden 13 nov. 1903 (Kf 1943: nr 4), med ändr. Avtal ang. upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 19 maj 1924 och av överstyrelsen för Svenska röda korset 16 jan. 1924 (Kf 1924: nr 105). Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad om upplåtande av ögonavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus för undervisning, godkänt av SF 14 okt. 1946 och av k. m:t 30 maj 1947 (Kf 1947: nr 49). Avtal rör. samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus m. m., godkänt av SF 22 mars 1948 och av k. m:t 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31: I, 1958: nr 58). Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad rör. fördelning av kostnader för vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 16 april 1956 och av k. m:t 12 okt. 1956 (Kf 1956: nr 64: I). K. m:ts kung. 25 nov. 1960 om kommunala undervisningssjukhus (Kf 1960: nr 95).

Styresman (7,000 kr.).

Wiklund, T. S. (se sid. 485).

Sjukhusintendent (26).

Carlbom, B. A.; t. 22 05 40 (växel), 32 47 91 (direkt); mottagningstid: 9,30—11,30.

Husmor (18).

Östling, Barbro L. M.; mottagningstid: måndag —fredag 9,30—11,30.

Överläkare (B 4).

Friberg, O. F. R. (förordn. t. o. m. 30/6 1963); mottagningstid: 10—11, å anestesiavd.

Överläkare (B 1).

Hedenius, P. J. (förordn. t. o. m. 31/7 1965), mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å medicinska klin. I.; en vakant[1]), *tf.* **Malmström**, G., å medicinska klin. II; **Lidström**, F. O.[2]) (förordn. t. o. m. 31/8 1964), å kirurgiska klin. I; **Wiklund**, T. S.[2]) (förordn. t. o. m. 31/12 1965), å kirurgiska klin. II; **Richtnér**, N. G. (förordn. t. o. m. 31/5 1963), mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å öron-, näs- och halsklin.; **Kugelberg**, I. F. R. (förordn. t. o. m. 30/11 1964), å ögonklin.; **Lindbom**, Å.[3]) [4]), å röntgenavd.; **Norberg**, B. M. F. (förordn. t. o. m. 31/5 1964), mottagningstid: 9—10, å kliniskt-kemiska lab.

Obducent och patolog (18,000 kr.).

Ringertz, N. O. E.

Biträdande överläkare (26)[5]).

Nisell, O. I. (å medicinska klin. I); **Dunér**, N. H. A., *tf.*, **Malmström**, G., tjl. (se ovan) (å medicinska klin. II); **Johnson**, S. R. (å kirurgiska klin. I); **Werner**, B. O. A., *tf.* (å kirurgiska klin. II); **Adner**, C.-A., *tf.*, **Sellström**, L. G., *tf.* (å öron-, näs- och halsklin.); **Holmberg**, Å. S. (å ögonklin.); **Hansson**, L.-E.[4]), **Norlin**, U. A. T.[4]) (å röntgenavd.); **Peterhoff**, Veronika D. E. (å anestesiavd.).

[1]) Med skyldighet att jämväl utföra elektrokardiografiska och liknande undersökningar vid Stigberget-Åsö och Blackebergs sjukhus samt av patienter, vilka remitterats från de av stadens övriga sjukhus som ej äro utrustade för dylika undersökningar.

[2]) Dessutom tjänstetillägg med 8,000 kr. per år.

[3]) Med skyldighet att jämväl utföra undersökningar och behandlingar av patienter från Söderby sjukhus.

[4]) Till överläkare, biträdande överläkare och underläkare vid röntgenavdelning utgår viss ersättning enligt överenskommelse mellan lönenämnden och Sveriges läkarförbund den 2 juli 1958.

[5]) Med vissa tjänster är förenat tjänstetillägg enligt specialbestämmelser till 1947 års allmänna tjänstereglemente.

Underläkare (23)[5]).

Ahlrot, f. Silfverswärd, Ulrika E. B. E. (å anestesiavd.); **Révész**, Alice (å kliniskt-kemiska lab.).

Underläkare (22)[5]) [6]).

Willén, S. N. J., **Engström**, C. E., **Lexner**, C. A. G., **Agell**, B.-O. (å medicinska klin. I); **Nordström-Öhrberg**, Gunvor L., tre vakanta (å medicinska klin. II); **Schager**, N. G. N., **Enell**, K. E. A., **Stööp**, K. L., **Gillquist**, J. I. (å kirurgiska klin. I); **Holm**, D. R. I., **Rydén**, S. O. G., **Öhman**, U. K. G., en vakant (å kirurgiska klin. II); **Engzell**, U. C. G., **Lindahl**, K. P. G., **Bygdeman**, f. Garvin, Solgun M. (å öron-, näs- och halsklin.); **Sahlström**, I. E. M., **Esklund**, A. D. (å ögonklin.); **Wik**, B. L. M.[4]), **Bergvall**, U. E. G.[4]); två vakanta[4]) (å röntgenavd.).

Poliklinikläkare (27).

Hult, H. O. K. (å medicinska poliklin.); en vakant (å ögonpoliklin.).

Övertandläkare (19).

Forsslund, G.

Hörselpolikliniken.

Överläkare.

(Se Södersjukhuset, sid. 499.)

Lundborg, T. L.

Patient, som av läkare rekommenderas utprova hörapparat, har att hänvända sig till **Stockholms stads hörcentral** (se sid. 531), Biblioteksgatan 6, 1 tr.; kurator, mottagning: vardagar utom lördagar 9—11 samt efter överenskommelse per t. 21 68 71; hörselvårdsassistenter, t. 21 68 98.

Foniatriska avdelningen

(röst- och talrubbningar).

Överläkare (B 2).

Bjuggren, G. B. V.

Talfelspedagoger (13).

Westerlund, f. Norman, Ingrid A.; **Kallner**, Elvira L., två vakanta.

En *audiometris.*

[6]) Dessutom utgår till underläkare för tjänstgöring vid poliklinik ersättning med 27 kr. per timme. För poliklinikoperation äger underläkare av icke medellös patient uttaga ersättning enligt läkarvårdstaxan (Utl. 1957: nr 254).

Kvinnokliniken.

Professor-överläkare

(avlönad av staten).

Ingelman-Sundberg, A. G. I.[1])

Biträdande överläkare (Ae 24)

(avlönade av staten).

Furuhjelm-Ingelman-Sundberg, Mirjam; **Lagergren**, C. G.; **Nordenstrahl**, C. O. G.; **Westin**, B. E.

Underläkare (Ae 23)

(avlönade av staten).

Enhörning, E. G.; **Sundström**, B. G. K. (Kajsa); **Joelsson**, S. I.; **Englund**, S. E.; **Viberg**, L. T. B.; **Nyberg**, O. R.; **Lindgren**, C. L.; **Normann**, P. E.; **Hubel-Puusepp**, Ivi; en vakant.

Konsulterande pediatriker (9,300 kr.)

(avlönad av staten).

Broman, K. V. B.

Två *bitr. husmödrar*, två *laboratorieassistenter*, en *chefsgymnast*, sju *sjukgymnaster* (därav tre halvtidstjänster), en *arbetsterapeut*, en *första förlossningsbarnmorska*, elva *förlossningsbarnmorskor*, en *överbarnmorska*, sjuttiosex *översköterskor* (därav åtta halvtidstjänster), en *första operationsöversköterska*, tio *operationsöversköterskor*, femton *operationssköterskor* (därav en halvtidstjänst), en *första röntgenöversköterska*, fem *röntgenöversköterskor*, åtta *röntgensköterskor* (därav två halvtidstjänster), en *första laboratorieöversköterska*, två *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, sex *laboratorieöversköterskor* eller *laboratriser*, tretton *laboratoriesköterskor* eller *laboratriser* (därav två halvtidstjänster), fyrtiosex *sjuksköterskor* (därav tre halvtidstjänster), två *första preparatriser*, tre *preparatriser*, tre *fotobiträden*, en *fotograf*, en *första tandsköterska*, två *djurskötare*, fyrtiosju *bitr. sjuksköterskor*. — Elva *sjukbärare*, fjorton *barnsköterskor* (därav två halvtidssysslor), en *undersköterska*, fyrtiosju *sjukvårdsbiträden* (därav fem halvtidssysslor) vid specialavdelningar, sju *laboratoriebiträden*, sex *baderskor*, tvåhundrafjorton *sjukvårdsbiträden* (därav elva halvtidssysslor).

Sjukhuskamrer (20).

Andersson, E. E.

Kammarskrivare (15).

Widstrand, Linnéa K.

Kontorsassistenter (12).

Kjellgren, N. H. K.; **Jenerot**, Inez O.; **Johansson**, Sonja R.

---

[1]) Dessutom avlöningsförstärkning med 25,000 kr. per år.

Förste kontorsskrivare (11).

Lindström, Britta Ch.

Sex *kontorsskrivare*, tjugusex *kanslibiträden* (därav fem halvtidstjänster och en 3/4-tjänst), tretton *kontorsbiträden* (därav två halvtidstjänster), tre *kontrollbiträden* (därav två halvtidstjänster), fem *expeditionsbiträden*.

Kuratorer (12).

Samuelson, f. Hellbo, Inger B.; mottagningstid: 10—11 (vardagar utom torsdagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Kullman, Barbro B.; mottagningstid: 11—12 (alla vardagar), 13—14 (tisdagar, onsdagar och fredagar) (se sid. 528).

Wickström, f. Sachse, Barbro M.; mottagningstid: å Sabbatsbergs sjukhus tisdagar 10—11, 15—16, torsdagar 14—16, lördagar 10—11; å Norrtulls sjukhus, t. 34 94 50 måndagar, onsdagar och fredagar 10—11 (se sid. 511).

Ekonomiföreståndare (grupp I) (17).

Norberg, Kristina E.

Maskinchef (17).

Holm, E. Hj. M.

Uppsyningsman (10).

Vakant, *tf.* **Odelskog**, A. V.

Förste vaktmästare (9).

Almgren, E. E.

En *bitr. maskinchef*, två *maskinister*, en *instrumentmakare*, sex *hantverkare*, tre *bitr. ekonomiföreståndare*, sju *vaktmästare* (därav en halvtidstjänst), en *överstäderska*, sju *telefonister*. — Tre *reparatörer*, en *tapetserare*, en *snickare*, sex *eldare*, åtta *gårdskarlar*, fem *diversearbetare* i kök, fem *kokerskor*, ett *första matsalsbiträde*, två *kallskänkor*, sex *första köksbiträden*, aderton *köksbiträden*, sex *matsalsbiträden*, två *portvakter*, fyrtio *städerskor*, fyra *garderobiärer*, sex *förrådsbiträden*.

S:t Görans sjukhus— Garnisonssjukhuset.

A. S:t Görans sjukhus.

Mariebergsgatan 7, Sth K (postgirokonto nr 1083); t. 22 20 40.

Mottagningstider (för intagning av patienter):
olycksfall och andra akuta fall: hela dygnet.

Poliklinik-tider:
invärtesmedicinska sjukdomar: föranmälan per tel. 10—11
allergiska sjukdomar: föranmälan per tel. 10—11
kirurgiska sjukdomar: vardagar
män: första besök 9—9,30, återbesök 10—10,30

kvinnor: första besök 12—12,30, återbesök 13—13,30, telefonförfrågningar 8—9
ortopedi och kirurgisk tuberkulos: föranmälan per tel. 9—12
plastikkirurgi: måndagar och torsdagar, första besök 10—10,30, återbesök 8—9,30
sockersjuka: vardagar utom lördagar och helgdagsaftnar 11—11,30
hudsjukdomar: nybesök vardagar 11—12 efter föranmälan per tel. 8,15—9,15, 13,30—14,30, lördagar o. helgdagsaftn. endast 8,15—9,15
könssjukdomar (föranmälan erfordras ej): nybesök vardagar 10—12, måndagar och torsdagar även 17,30—19, kvällsmottagningen dag före helgdag inställd.
psykiatriska poliklinken: endast efter föranmälan per tel.

Finseninstitutet: föranmälan per tel. vardagar 9—11.

Röntgenavdelningen: öppen mottagning, föranmälan per tel.

Kliniskt-kemiska laboratoriet: bestämningar av basalomsättning och undersökningar av magaft beställas per tel. 9—16; blodprov tagas utan öregående anmälan 8,30—11.

Besökstider:

för patienter å allmän sal:
å medicinska klin. (I och II), kirurgiska klin., lungklin., ortopediska klin., plastikkirurgiska klin., klin. för långvarigt kroppssjuka, hudklin. samt psykiatriska klin.:
tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;
för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Barn å hudklin. torsdagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 10—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 8—12 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 479 samt beträffande viss poliklinisk behandling sid. 524.

Det första sjukhuset i Stockholm med namnet S:t Göran — eller såsom det enligt dåtida språkbruk hette S. Georgii hospital (vanligen kallat S. Örjans gård eller spital) — var beläget invid platsen för nuvarande Jakobs kyrka. Det var färdigställt redan omkring år 1420 och var en efterföljare till det hospital för spetälska, som kan beräknas ha funnits strax utanför staden redan under de allra första åren efter dess tillkomst.

Såsom är allmänt bekant, var S:t Görans sjukhus under dess första tid och ända fram till ett stycke in på 1900-talet mest känt såsom ett sjukhus för veneriska fall.

Redan under senare hälften av 1500-talet hade man i staden samlat sådana fall till Danvikens hospital. Sedan början av 1700-talet förlades där de, som ledo av svårartad könssjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man dit översända könssjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blivit färdigt år 1788, utvidgades avdelningen för könssjuka till 50 platser, men på grund av de sinnessjukas växande antal måste efter år 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de könssjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för stadens behov inrättats å Kungsholmen. I enlighet med förslag av särskilda av överståthållarämbetet utsedda kommitterade inrättades därefter år 1816 ett för Stockholms stad och län gemensamt kurhus med 100 sängar å den å Kungsholmen befintliga kronobränneriegendomen, vilken av statsverket upplåtits för ändamålet.

Redan i slutet av 1820-talet började dock svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, varför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad av kurhuset. På grund av dels det ytterst bristfälliga skick, varuti kurhusets byggnader råkat, och dels att sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blev emellertid frågan om nya lokaler allt mera trängande. I anledning härav fattades på 1880-talet beslut om uppförandet av ett nytt, uteslutande för staden avsett sjukhus för könssjuka patienter. Det nya sjukhuset förlades till Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades år 1888. Sjukhuset, som fick namnet S:t Göran, bestod ursprungligen av tre egentliga sjukhusbyggnader och inrymde 279 vårdplatser för köns- och hudsjukdomar. Det skulle visserligen i första rummet användas för vård av könssjuka och av patienter med hudsjukdomar men beräknades framdeles kunna komma till användning även för andra sjukdomar. Vid tider av större sjuklighet i Stockholm anordnades också på sjukhuset avdelningar dels för olika invärtes sjukdomar, dels även för sinnessjukdomar. I början av år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en särskild avdelning med 108 sängar för sjuka lidande av lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna avdelning med en andra sjukpaviljong. På hösten 1910 inrättades å sjukhuset en avdelning med 100 sängar för kirurgisk tuberkulos, varvid antalet sängplatser för lungtuberkulos minskades till 146 (sedermera reglerat till 144). År 1922 tillkom en ny isoleringspaviljong.

Med av stadsfullmäktige anvisade medel (tillsammans 4,818,000 kr.) samt ett mindre bidrag av statsmedel ägde under åren 1925—1930 en omfattande om- och tillbyggnad av sjukhuset rum, varigenom detta, samtidigt som det blev moderniserat och väsentligt utvidgat, helt förlorade sin gamla karaktär av specialsjukhus och blev ett blandat sjukhus, avsett för vård av jämväl invärtes och kirurgiska sjukdomar m. m. I samband med om- och tillbyggnaden av de gamla byggnaderna genom-

SjS fördes en helt ny disposition av desamma. I den med 3 våningar (utöver de förutvarande 3) påbyggda huvudbyggnaden inrymdes en medicinsk och en kirurgisk avdelning ävensom en operationsavdelning samt lokaler för medicinsk och kirurgisk poliklinik m. m. I en nyuppförd byggnad inrättades en röntgen- och ljusavdelning. Dessutom uppfördes en ny entré- och kontorsbyggnad, två nya personalbostadshus, nytt gravkapell m. m.

Stadsfullmäktige anvisade den 2 oktober 1939 ett belopp av 2,047,000 kr. till uppförande av ett efterbehandlingssjukhus och den 20 maj 1940 ett belopp av 775,000 kr. till uppförande av en ny patologisk institution. Dessa stodo färdiga år 1942. Platsantalet inom efterbehandlingssjukhuset utgjorde 216, men har sedermera minskat till 197 genom att avdelningarna ändrat karaktär. Vissa ombyggnader och förbättringar ha under årens lopp företagits inom operationsavdelningen, tuberkulospaviljongerna m. m. Den 20 februari 1950 anvisade stadsfullmäktige ett belopp av 175,000 kr. för ändrings- och förbättringsarbeten inom hud- och könspaviljongerna i och för iordningställande därstädes av vårdplatser för kroniskt sjuka.

I syfte att utvidga S:t Görans sjukhus till ett modernt centrallasarett framlade sjukhusdirektionen den 4 juli 1951 en programutredning med förslag till generalplan rörande ombyggnad och utvidgning av sjukhuset. Stadsfullmäktige beslöto den 19 november 1951 i princip godkänna generalplanen och uppdrogo åt sjukhusdirektionen att uppgöra ett detaljerat byggnadsförslag för de i en första byggnadsetapp upptagna ekonomianläggningarna.

Som resultat av det fortsatta utredningsarbetet godkände stadsfullmäktige den 8 juni 1954 ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag, kostnadsberäknat till 6,650,000 kr., rörande nybyggnader för panncentral, centralkök samt personalrestaurang.

Stadsfullmäktige beslöto den 23 januari 1956 att anslå 4,400,000 kr. för nybyggnad av en psykiatrisk klinik vid sjukhuset. Denna klinik, omfattande 81 vårdplatser, öppnades successivt under år 1961. Enligt ett mellan staten och staden år 1958 träffat avtal angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid sjukhuset skall kliniken upplåtas för undervisning i psykiatri.

Den 18 juni 1956 beslöto stadsfullmäktige att anslå 2,430,000 kr. för uppförande av ny verkstadsbyggnad ävensom vissa andra ekonomianläggningar. Till inventarieutrustning för nämnda verkstad ävensom för panncentral och centralkök anslogo stadsfullmäktige den 20 maj 1957 ett belopp av 516,000 kr.

Enligt en mellan staten och Stockholms stad den 20 oktober 1961 träffad överenskommelse, vilken godkänts av stadsfullmäktige den 18 december 1961, förlägges det nya undervisningssjukhuset i Stockholm till S:t Görans sjukhus. Så långt nu har avtalats skall undervisningssjukhuset omfatta kliniker för medicin (inkl. specialgeriatrik), kirurgi (inkl. ortopedi, urologi och plastikkirurgi), pediatrik, obstetrik-gynekologi, psykiatri samt långtidsvård och rehabilitering (inkl. vårdplatser för barn). I fråga om fördelningen av byggnads-, utrustnings- och driftkostnaderna skola huvudgrunderna i det s. k. Sabbatsbergsavtalet äga tillämpning.

Förutom en röntgen- och ljusavdelning finnes vid sjukhusets klinik för hudsjukdomar ett *finseninstitut*.

Vid sjukhuset finnas upprättade en allergipoliklinik, en medicinsk, en kirurgisk och en plastikkirurgisk poliklinik samt en poliklinik för kirurgisk tuberkulos och ortopedi, vid vilka till lämpas samma avgifter som vid stadens övriga sjukhuspolikliniker. En tidigare befintlig poliklinik för hud- och könssjukdomar uppgick den 1 januari 1940 i S:t Görans sjukhus. Av sjukvårdsstyrelsens tvenne läkarmottagningar för sockersjuka överflyttades den till kliniska centrallaboratoriet förlagda mottagningen den 15 oktober 1957 till sjukhuset.

Enligt beslut av stadsfullmäktige upprättades år 1938 vid S:t Görans sjukhus ett *patientbibliotek*, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Vård av könssjuka inom Stockholm förekommer, förutom vid S:t Görans sjukhus, vid Södersjukhuset, ävensom vid vissa av staden anordnade fristående polikliniker.

Vid sjukhuset har inrättats ett *daghem* för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra å sjukhuset.

Antalet vårdplatser vid S:t Görans sjukhus är för närvarande 952, av vilka 96 på hudkliniken (därav 17 för barn), 137 på lungkliniken, 118 på ortopediska kliniken (inkl. kir.tbc), 229 på medicinska klinikerna (I och II), 168 på kirurgiska kliniken, 26 på plastikkirurgiska kliniken, 97 på kliniken för långvarigt kroppssjuka samt 81 på psykiatriska kliniken.

Härtill komma för närvarande 114 vårdplatser vid Garnisonssjukhuset, vilket från och med den 1 juli 1958 genom ett mellan staten och staden träffat avtal upplåtits till staden och lagts såsom en medicinsk klinik under S:t Görans sjukhus.

Från och med år 1959 utgöra S:t Görans sjukhus och sjukvårdsstyrelsens kliniska centrallaboratorium en ur administrativ synpukt gemensam förvaltningsenhet. Laboratoriet, som tidigare utgjorde en del av de s. k. hälsovårdsnämndens laboratorier, började sin verksamhet år 1925. Det överfördes den 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen[sjukvårdsstyrelsen]. Verksamheten, som från början bedrevs i lokaler i huset Vasagatan 13, överflyttades år 1941 till S:t Görans sjukhus.

Vid laboratoriet utföras olika medicinsk-kemiska undersökningar (å blod, urin m. m.), undersökningar med tillhjälp av radioaktiva isotoper

samt bestämningar av basalomsättningen, allt enligt av sjukhusdirektionen den 24 november 1959 fastställd taxa (med tillägg den 12 januari 1960). Undersökningarna äro kostnadsfria för medellösa personer.

Författningar. Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. K. kung. 23 april 1937 ang. statsbidrag till driftkostnaderna m. m. vid anstalter för kirurgisk tuberkulos, med ändr. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos, med ändr. K. kung. 5 juni 1953 om statsbidrag för behandling av lupuspatienter, med ändr. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. obduktionsundervisning vid S:t Görans sjukhus m. fl., godkänt av SF 17 dec. 1956 och av k. m:t 16 nov. 1956 (Kf 1956: nr 81, 1958: nr 58). Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus, godkänt av SF 17 nov. 1958 och av k. m:t 12 dec. 1958 (Kf 1958: nr 77). K. kung. 25 nov. 1960 om kommunala undervisningssjukhus (Kf 1960: nr 95).

Styresman (7,000 kr.).

Strandell, B. H. E. (se nedan); mottagningstid: vardagar 9,15—9,45.

Sjukhusintendent (26).

Rune, P. F.; mottagningstid: vardagar 9—11.

Husmor (18).

Nilsson, S. A. Margit; mottagningstid: vardagar utom lördagar 12,30—15.

Överläkare (B 4)

von Dardel, G. O. (förordn. t. o. m. 31/5 1964), å anestesiavd.

Överläkare (B 1).

Strandell, B. H. E. (förordn. t. o. m. 30/4 1962), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska klin. I; **Colldahl**, P. H. B. (förordn. t. o. m. 31/10 1965), mottagningstid: 9,45—10,15, å medicinska klin. II; **Schuberth**, O. O.[1]) (förordn. t. o. m. 31/5 1965), mottagningstid: 11—11,30, å kirurgiska klin.; **Brück**, N. A. J. C. (förordn. t. o. m. 31/12 1967), mottagningstid: 12.30—13, å hudklin. samt å finseninstitutet; **Felländer**, M. R. (förordn. t. o. m. 30/4 1963), å ortopediska klin. (inkl. kir.tbc); **Grenabo**, K.-J.[1]) (förordn. t. o. m. 31/8 1967), mottagningstid: 10—10,30, å plastikkirurgiska klin.; **Löfgren**, S. H. (förordn. t. o. m. 31/3 1963), mottagningstid: 12—12,30, å lungklin.; **Agner**, K.[2]) (förordn. t. o. m. 31/8 1963), å kliniskt-kemiska lab.; **Lindgren**, Å. G. H. (förordn. t. o. m. 31/5 1966), å patologavd.; **Brodén**, B. L. J.[3]) (förordn. t. o. m. 31/12 1963), å röntgenavd.

[1]) Se not 2 å sid. 485.

Elektrokardiografläkare.

Dunér, N. H. A. (se sid. 485).

Biträdande överläkare (26)[4]).

Swenning, G., *tf.*, **Lindgren**, L. A., *tf.* (å medicinska klin. I); **Svanborg**, N. A. (å medicinska klin. II); **Snellman**, B., **Strandell**, G. (å kirurgiska klin.); **Stavenow**, S. D., **Olsson**, S. E. (å lungklin.); **Walldius**, C. O. B. (å ortopediska klin., inkl. kir. tbc.); **Sjögren**, B. G. (å hudklin.); **Ahlbäck**, S.-O. E.[3]), **Lindblom-Tillman**, R. Gisela[3]) (å röntgenavd.); **Lothigius**, A.-L. Barbro (å anestesiavd.).

Underläkare (23)[4]).

Callans, E. Alice Ch., **Williams**, G. N. (å lungklin.); **Settergren**, N. G. F. (å anestesiavd.); **Heedman**, P.-A. (å kliniskt-kemiska lab.); en vakant (å patologavd.).

Underläkare (22)[4]) [5]).

Elander, L. I. A., **Lindberg**, O. J. H., en vakant (å medicinska klin. I); **Ripe**, E. A. E., **Vikingson**, J. L. G., **Pegelow**, F. K.-O. (å medicinska klin. II); **Hallberg**, D. K., **Cederlöf**, S. E., **Söderlund**, Sigrid C., **Thorén**, S. A. G., **Wetterdal**, K.-H. (å kirurgiska klin.); **Lindberg**, L. T., **Roslund**, J. F., **Fahlström**, A. B. G. (å ortopediska klin., inkl. kir. tbc); en vakant (å klin. för långvarigt kroppssjuka); **Wrange**, G. E. A., **Paul**, Ulla M., en vakant (å hudklin.); **Idestam-Almquist**, B. L.[3]), **Jonson**, M. G.[3]), **Adiels**, H. E. S.[3]), **Syk**, B.[3]), **Jekell**, K. A.[3]) (å röntgenavd.); en vakant (å plastikkirurgiska klin.).

[2]) Med skyldighet för överläkaren vid kliniskt-kemiska laboratoriet, vilket tillika fungerar som sjukvårdsstyrelsens kliniskt-kemiska centrallaboratorium, att jämväl utföra medicinskt-kemiska undersökningar samt undersökningar av basalomsättning åt andra stadens inrättningar, vilka sakna härför erforderliga resurser, även som åt distriktsläkare och andra tjänsteläkare samt privatpraktiserande läkare.

[3]) Se not 4 å sid. 485.

[4]) Se not 5 å sid. 485.

[5]) Se not 6 å sid. 485.

Poliklinikläkare (27)[1].

Tenlén-Magnusson, Saga, **Larre**, C. E. (vid kvinnliga hud- och könspoliklin.); **Lindgren**, C. G. I. (vid manliga hud- och könspoliklin.); **Andrell**, B. P. O., **Tomenius**, J. H. (vid medicinska poliklin.): **Sundberg**, f. Sundberg, M. Birgitta (vid allergipoliklin.).

Övertandläkare (19).

Dahlberg, B. H.

Poliklinikläkare (21,600 kr.).

Linnros, B. G., tjl., *tf.* **Lindewall**, f. Dahlström, Gertrud I. (se sid. 526 och 542), **Blumenthal**, B. M. (vid manliga hud- och könspoliklin.).

Bakteriolog (20,000 kr.).

Packalén, K. T. (se sid. 536).

Överläkare (28,000 kr.).

Strandberg, B. (å klin. för långvarigt kroppssjuka)

Läkare för öron-, näs- och halssjukdomar (21,600 kr.).

Hagerman, F. R. L.

Läkare för neurologiska sjukdomar (4,500 kr.).

Naumann, B. I.

Läkare vid daghemmet

(45 kr. per besök).

Nordenfelt, P. J.

Läkare för thoraxkirurgiska sjukdomar (5,000 kr.).

Crafoord, C.

Läkare vid sockerpolikliniken (18,000 kr.).

Swenning, G. (se sid. 489).

Läkare för ögonsjukdomar

(20 kr. per patient).

Vakant.

Ingenjörer.

Nilsson, N. G. R. (23); **Etzler**, f. Eriksson, Elsa S. M. (17).

[1]) Om verksamheten vid hud- och könspoliklinikens kvinnliga avd. minskar eller helt upphör, skall innehavaren av en av de ordinariebildande tjänsterna vara skyldig tjänstgöra delvis eller helt vid annan poliklinik i sådan omfattning att den effektiva arbetstiden uppgår till sammanlagt 4½ timmar per dag.

Psykiatriska kliniken.

Professor-överläkare

(avlönad av staten).

Alström, C.-H.[2]).

Biträdande överläkare (Ae 24)

(avlönade av staten).

Stenstedt, Å. G.; **Haak**, N.; **Jönsson**, I. Britta V. I.

Underläkare (Ae 23)

(avlönade av staten).

Bejerot, N. J. A.; **Otto**, U. E.; **Sommer**, K. H.; **Ohlsson**, Wiola E.; **Edström**, R. F. S.; **von Sivers**, f. Bjuggren, S. Evaa; tre vakanta.

En *personalföreståndarinna*, fyra *klinikföreståndarinnor*, en *chefsgymnast*, nio *sjukgymnaster*, en *första laboratorieöversköterska*, en *första operationsöversköterska*, en *första röntgenöversköterska*, elva *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, sexton *laboratoriesköterskor* eller *laboratriser*, åtta *operationsöversköterskor*, elva *operationssköterskor*, åttiotre *översköterskor*, sextioen *sjuksköterskor*, åtta *röntgenöversköterskor*, åtta *röntgensköterskor*, sex *översköterskor* (därav fyra halvtidstjänster, en 5-tim.tjänst och en ¾-tjänst), en *laboratoriesköterska* eller *laboratris* (halvtidstjänst), en *operationsöversköterska* (halvtidstjänst), nio *sjuksköterskor* (deltidstjänster), en *första preparatris*, en *preparatris*, fyra *arbetsterapeuter*, en *badmästare*, en *fotograf*, tre *fotobiträden*, en *första tandsköterska*, sex *skötare*, tjugusex *sköterskor*. — Femton *sjukbärare*, två *barnsköterskor*, tio *baderskor*, en *undersköterska*, trehundraelva *sjukvårdsbiträden*, tretton *sjukvårdsbiträden* (deltidssysslor), sexton *laboratoriebiträden* (därav fyra halvtidssysslor), fyrtio *sjuksköterskeelever*, tretton *mentalvårdselever*.

Sjukhuskamrer (20).

Ranskog, H. Å. R.

Kammarskrivare (15).

Sjöberg, Aina S., tjl. (se sid. 500), *tf.* **Avén**, f. Etzler, Margit A. C.

Kontorsassistenter (12).

Avén, f. Etzler, Margit A. C., tjl. (se ovan), *tf.* **Bergelius**, f. Palmquist, A. Margareta; **Löfgren**, f. Johansson, Anna-Lisa.

[2]) Dessutom avlöningsförstärkning med 22,000 kr. per år.

Förste kontorsskrivare (11).

Bergelius, f. Palmquist, A. Margareta, tjl. (se sid. 490), *tf.* **Olofsson**, Ingrid H.

Fem *kontorsskrivare*, trettiotre *kanslibiträden* (därav fem halvtidstjänster), tjuguen *kontorsbiträden* (därav sex halvtidstjänster).

Kuratorer (13).

Edholm, Carin; mottagningstid: 10—11 (måndagar, onsdagar, fredagar och lördagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Ekbrant, f. Almgren, Anna-Britta I.; psykiatriska klin., telefontid: 9—10 (måndag—fredag).

Hybinette, Britta; psykiatriska klin., telefontid: 13—14 (måndag—fredag).

Larén, f. Brattström, A. Victoria; mottagningstid: 10—12 (alla vardagar), 18—19 (måndagar och torsdagar).

Mörner, f. Lindkvist, Ingegerd H.; (halvtidstjänst) psykiatriska klin., telefontid: 13—14 (måndag, onsdag, fredag).

Wingård, Kerstin L. (halvtidstjänst) (se nedan).

En vakant.

Ekonomiföreståndare (grupp I) (17).

Svensson, D. I. H. (Thea).

Maskinchef (17).

Näsman, J. M.

Uppsyningsman (10).

Andersson, R. K.

Förste vaktmästare (9).

Carlsson, J. A. S.

Tre *bitr. ekonomiföreståndare*, en *bitr. maskinchef*, två *maskinister*, sju *hantverkare*, fyra *vaktmästare*, en *överstäderska*, sju *telefonister*, fem *expeditionsbiträden*. — Sex *reparatörer*, sex *eldare*, en *målare*, en *snickare*, en *tapetserare*, nio *gårdskarlar*, fem *diversearbetare* i köket, tre *kokerskor*, fyra *första köksbiträden*, två *kallskänkor*, sjutton *köksbiträden*, sex *förrådsbiträden*, fyrtio *städerskor* (därav sju halvtidssysslor och en 3-tim.syssla), fem *portvakter*, två *garderobiärer* (därav en 9 mån. av året).

B. Garnisonssjukhuset.

Agnegatan 19, Sth K; t. 53 35 37.

Genom ett den 29 januari 1958 träffat avtal mellan staten och staden upplåter staten till staden å Garnisonssjukhuset vissa byggnader m. m. med nyttjanderätt för sjukvårdsändamål. Upplåtelsen gäller under tiden 1 juli 1958—30 juni 1966. Sjukhusdirektionen beslöt den 29 april 1958, att Garnisonssjukhuset — med bibehållet namn — skulle läggas såsom en medicinsk klinik under S:t Görans sjukhus. Garnisonssjukhuset omfattar f. n. 114 vårdplatser.

Författningar. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. upplåtelse till Stockholms stad av Garnisonssjukhuset å Kungsholmen, godkänt av SF 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 56).

Styresman.

Strandell, B. H. E. (se sid. 489).

Sjukhusintendent.

Rune, P. F. (se sid. 489).

Klinikföreståndarinna (14).

Spak, Barbro.

Överläkare (B 1)[1]).

Lundström, C. E. (å röntgenavd.).

Överläkare (42,840 kr.).

Wihman, G. M.; t. 52 64 60, tel.-tid: 12—12,30.

Biträdande överläkare (26).

Önnerstad, B. R.

Underläkare (22).

Eriksson, O. F. S.

Två *extraläkare*.

Kurator (13).

Wingård, Kerstin L. (halvtidstjänst) (se ovan).

Sju *översköterskor*, en *laboratorieöversköterska* eller *laboratris*, en *laboratoriesköterska* eller *laboratris*, en *röntgenöversköterska*, två *översköterskor*, fyra *sjuksköterskor*, ett *fotobiträde*, en *arbetsterapeut* (halvtidstjänst), en *sjukgymnast* (halvtidstjänst), en *maskinist* (halvtidstjänst), en *vaktmästare*, tre *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*. — Fem *sjukbärare*, tjugutre *sjukvårdsbiträden*, ett *laboratoriebiträde*, ett *förrådsbiträde*, en *kokerska*, ett *köksbiträde*, en *baderska*, sex *städerskor*, en *reparatör*, två *eldare*, två *gårdskarlar*, fyra *sjuksköterskeelever*.

[1]) Se not. 4 å sid. 485.

SjS

S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, Sth K (postgirokonto nr 2034); t. 22 15 40; för rikssamtal t. 22 15 80.

Mottagningstider:

å kirurgiska polikliniken första besök: alla vardagar utom lördagar för män 13,15—13,45, för kvinnor 12,45 —13,15; för olycksfall alla dagar hela dygnet;

återbesök: alla vardagar för män 9,45—10,30, för kvinnor 10,45—11,30;

å urologiska polikliniken: efter anm. per tel. måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar 11—12;

å polikliniken för strumasjukdomar (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel. tisdagar och torsdagar 15—16.

å medicinska polikliniken (endast för mag- och tarmsjukdomar): måndagar, tisdagar, onsdagar och torsdagar 12,30—13,30; efter anm. per tel. 9—9,30 (ej lördagar);

å polikliniken för njursjukdomar (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel. tisdagar och torsdagar 10—10,30;

å gynekologiska polikliniken: vardagar 8,30—9; efter anm. per tel. 7,30—8,30;

å psykiatriska polikliniken (ing. Polhemsgatan): endast efter föranm. per tel. vardagar utom lördagar 13,30—14,30;

å mödravårdscentralen: anmälan per tel. 51 63 84 måndagar, tisdagar, onsdagar, torsdagar 12—13, fredagar 17,30—18,30.

Röntgenavdelningen: öppen mottagning, anmälningstid vardagar 8—9.

(Mottagnings- och besökstider i övrigt, se sid. 493 ff.)

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 10—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 8,30—12,30 (april—september lördagar stängt).

S:t Eriks sjukhus leder sitt ursprung från sjukavdelningarna vid den under dåvarande fattigvårdsnämnden lydande Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning, vilken daterade sin uppkomst från mitten av förra århundradet. Vid denna tid inrättades i huvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gärde» å Kungsholmen), den andra å Söder (den s. k. »Dihlströmska inrättningen»). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning (numera vårdhemmet Högalid). Till försörjningsinrättningen överflyttades år 1878 de militärhjon, som efter upplösningen av den provisoriska militärförsörjningsinrättningen i Stockholm år 1851 övertagits och dittills vårdats i en särskild anstalt, Stockholms stads militärförsörjningsinrättning. De överflyttades sedermera till arbetsinrättningen. För de å försörjningsinrättningen intagna sinnessjuka uppfördes år 1895 en särskild byggnad.

Allmänna försörjningsinrättningen, som år 1922 erhöll den ändrade benämningen S:t Eriks sjuk- och vårdhem, bestod av dels en huvudavdelning, dels sju (tidigare åtta) filialer. Huvudavdelningen var fördelad å tre underavdelningar: lasarettsavdelningen, sinnessjukavdelningen och försörjningsavdelningen. I enlighet med av stadsfullmäktige den 16 juni 1924 godkända grunder för omläggning av dåvarande fattigvårdens anstaltsvård för vuxna skedde den 1 juli 1926 en omorganisation av S:t Eriks sjuk- och vårdhem, varvid hemmets huvudavdelning — sedan klientelet å dess försörjningsavdelning överförts till vårdhemmet Högalid och andra fattigvårdsanstalter — överflyttades till hälsovårdsnämndens förvaltning. I samband med överflyttningen erhöll anstalten, som därvid helt och hållet fick karaktären av sjukhus, namnet sjukhuset S:t Erik, fr. o. m. år 1933 ändrat till S:t Eriks sjukhus.

Efter överflyttningen till hälsovårdsnämnden ställdes S:t Eriks sjukhus, i likhet med flertalet av stadens övriga sjukhus, under förvaltning av den under nämnden lydande sjukhusstyrelsen och den 1 januari 1933 under förvaltning av sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen]. Beträffande intagning, vårdavgifter, personalens tillsättning m. m. gälla samma bestämmelser som för stadens övriga sjukhus.

Med godkännande i princip av en av stadskollegiets sjukhuskommitté framlagd plan för ordnande av stadens lasarettssjukvård, vilken bl. a. avsåg ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus, beslöto stadsfullmäktige den 27 oktober 1930 bevilja ett anslag av 785,000 kr. till vissa provisoriska ändringsarbeten vid sjukhuset, vilka ansågos erforderliga för att sjukhuset skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fungera under den övergångstid, som måste förflyta, innan andra vårdmöjligheter kunde beredas för därstädes intagna patienter. Till följd av bristen på sjukhusplatser hava emellertid de tidigare planerna på ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus icke fullföljts utan sjukhuset har i stället fått undergå flera betydande moderniseringar. Sjukhuset har därigenom från en anstalt för kroniskt sjuka omändrats till ett akutsjukhus med moderna anordningar. För de mera omfattande förbättringarna redovisas här nedan.

Stadsfullmäktige beviljade dels den 19 september 1932 ett anslag av 315,000 kr. för förbättrings- och ändringsarbeten inom norra paviljongen, dels den 16 maj 1938 ett anslag av 395,000 kr. för bl. a. om- och tillbyggnad av administrations- och röntgenbyggnaderna samt inrättandet av en medicinsk poliklinik och dels den 2 oktober 1939 ett anslag av 1,175,000 kr. för ombyggnad och modernisering av västra och östra paviljongerna samt anordnandet av samlings- och föreläsningssal jämte biblioteksokal i norra paviljongen. För inredande av ett kliniskt laboratorium anvisade stadsfullmäktige den 2 december 1940 sammanlagt 335,000 kr. Sjukhusdirek-

tionen beslöt den 3 december 1941, att 60 platser inom östra paviljongen skulle upplåtas till en provisorisk barnbördsavdelning. *S:t Eriks barnbördshus*, förlagt till en från barnavårdsnämnden år 1938 övertagen byggnad, anslöts till S:t Eriks sjukhus den 1 januari 1943 enligt beslut av sjukhusdirektionen den 16 december 1942. Förutom en förlossningsavdelning tillfördes sjukhuset härigenom 29 barnbördsplatser. Den 4 december 1950 anslogo stadsfullmäktige 565,000 kr. till barnbördsavdelningens omdisposition till en gynekologisk-obstetrisk klinik, omfattande 30 obstetriska och 71 gynekologiska platser.

Enligt sjukhusdirektionens beslut den 19 januari 1949 skall sjukhuset icke nedläggas utan tvärtom inordnas i planen för det fortsatta utbyggandet av stadens sjukhus. Stadskollegiet beslöt på direktionens framställning den 10 mars 1949 lämna sitt medgivande till verkställande av de utredningar beträffande bl. a. S:t Eriks sjukhus, som erfordrades för att upprätta en generalplan för den slutna kroppssjukvården. Till fullföljande härav har en generalplan för sjukhusets om- och tillbyggnad utarbetats.

Stadsfullmäktige godkände den 19 december 1952 ett av sjukhusdirektionen framlagt principförslag till om- och tillbyggnad av sjukhuset och anvisade samtidigt sjukhusdirektionen ett anslag av 3,460,000 kr. för den i förslaget ingående första byggnadsetappen.

Vidare anvisades sjukhusdirektionen i 1954 års stat ett anslag av 533,000 kr. för uppförande av en nybyggnad för psykiatrisk poliklinik vid S:t Eriks sjukhus. Till denna byggnad överflyttades år 1956 poliklinik och expeditionslokaler för stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Genom beslut den 4 juni 1956 ställde stadsfullmäktige därjämte medel till förfogande för anordnande av en upptagningsavdelning för alkoholskadade med 18 vårdplatser vid f. d. avd. D inom sjukhuset.

Vid sjukhuset finnas en kirurgisk poliklinik (sedan år 1927), en urologisk poliklinik (sedan år 1957), en medicinsk poliklinik (sedan år 1940), en poliklinik för njursjukdomar (sedan år 1958), en poliklinik för strumasjukdomar (sedan år 1960) samt en gynekologisk-obstetrisk poliklinik (sedan år 1951). Till sjukhuset är en av sjukvårdsstyrelsens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten skötes dock av en särskild expedition belägen inom sjukvårdsstyrelsens förvaltningslokaler, Långholmsgatan 34—36.

Under våren 1960 öppnades en provisorisk medicinsk njurklinik vid sjukhuset, omfattande sammanlagt 30 vårdplatser, och en behandlingsavdelning (dialyscentral). Till denna klinik hör även den vid sjukhuset år 1958 anordnade polikliniken för njursjukdomar. Kliniken är avsedd att fungera som regionklinik för östra Sverige.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra vid sjukhuset.

Enligt beslut av stadsfullmäktige har vid S:t Eriks sjukhus även upprättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Antalet vårdplatser vid S:t Eriks sjukhus är för närvarande 1,011, varav 362 å medicinska klinikerna, 148 å kirurgiska kliniken, 101 å kvinnokliniken, 382 å mentalkliniken och 18 å upptagningsavdelningen för alkoholskadade.

Författningar. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. obduktionsundervisning vid S:t Eriks sjukhus m. fl., godkänt av SF 17 dec. 1956 och av k. m:t 16 nov. 1956 (Kf 1956: nr 81, 1958: nr 58). Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. propedeutisk undervisning för medicine kandidater vid S:t Eriks sjukhus, godkänt av SF 25 april 1960 och av k. m:t 3 juni 1960 (Kf 1960: nr 13). K. m:ts kung. om kommunala undervisningssjukhus 25 nov. 1960 (Kf 1960: nr 95).

Styresman (7,000 kr.).

Sandström, C. (se sid. 494).

Sjukhusintendent (26).

Karlsson, A. V. E.; t. 22 15 40 (växel); mottagningstid: 9—11.

Husmor (18).

Nilsson, Margot E.

Lasarettsavdelningen.

Mottagningstid (för intagning av patienter): alla dagar 9—11; för olycksfall hela dygnet.

Besökstider:

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 479.

Kvinnokliniken.

Gynekologisk avdelning:

Besökstider: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Obstetrisk avdelning:

Mottagningstider: patienter intagas alla tider på dygnet.

Besökstider: alla dagar (endast för mannen) 18,30—19; söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Överläkare (B 6)

(å kvinnokliniken, tillika föreståndare för sjukvårdsstyrelsens rådgivningsverksamhet i sexualfrågor).

Westberg, S. V. (förordn. t. o. m. 31/1 1963), mottagningstid: 10—10,30.

SjS

Överläkare (B 4)

(å anestesiavd.).

Ahlberg, P. K. J. (förordn. t. o. m. 31/5 1964).

Överläkare (B 1).

Sköld, E. G. V. (förordn. t. o. m. 30/9 1966), mottagningstid: 8,30—9, å medicinska klin. I; **Ihre**, B. J. E. (förordn. t. o. m. 31/12 1967), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska klin. II; **Nyman**, E. H. L. (förordn. t. o. m. 31/10 1965), mottagningstid: 8,30—9, å medicinska klin. III; **Bucht**, N. H.[1]), mottagningstid: 12,30—13, å medicinska klin. IV; **Wijnbladh**, A. O. Hj.[2]), (förordn. t. o. m. 31/12 1965), mottagningstid: 11,30—12, å kirurgiska klin.; **Sandström**, C.[3]) (förordn. t. o. m. 31/12 1962), mottagningstid: 11,45—12,15, å röntgenavd.; **Josephson**, B. A.[4]) (förordn. t. o. m. 31/12 1962), mottagningstid: 11,30—12, å kliniskt-kemiska lab.; **Ohlsson**, S. A. O. (förordn. t. o. m. 31/1 1964), å patologavd.

Elektrokardiografläkare (16,200 kr.).

Sjöstrand, O. T.

Biträdande överläkare (26).

Lövgren, E. O. E. (å medicinska klin. I); **Bárány**, F. R. (å medicinska klin. II); **Hederström**, G. E., *tf.* (å medicinska klin. III); **Palmlöv**, K. P. A., **Lindholmer**, B. H. R., (å kirurgiska klin.); **Asplund**, J. G. D. (å kvinnoklin.); **Gidlund**, Å. S.[3]), **Schmidt**, S.[3]) (å röntgenavd.).

Underläkare (23)[5]).

Tiberg, Eva M. (å anestesiavd.); **Bergström**, L. J., **Hultman**, E. H. (å kliniskt-kemiska lab.); **Lennermark**, L. O. G. (å patologavd.).

Underläkare (22)[5]) [6]).

Hillered, N. Ö., **Tengberg**, J.-E. T.[7]), **Wehle**, B. K., en vakant (å medicinska klin. I); **Castenfors**, H., **Graf**, J. W., **Alm**, T. E. W., **Haeggström**, A. G. Z. (å medicinska klin. II); **Hansson**, L. M. N., **Hederström**, G. E., tjl. (se ovan) (å medicinska klin. III); tre vakanta (å medicinska klin. IV); **Wetterdal**, B., **Rubin**, S.-O. V., **Johansson**, B., tre vakanta (å kirurgiska klin.); **Wikman**, A., **Arpi**, B., **Dahlgren**, S. O. W., en vakant (å kvinnoklin.); **Lagerberg**, U. E.[3]), **Granfeldt**, H. U. L.[3]), **Lundberg**, Y. J. T.[3]), **Plengier**, L. H.[3]), en vakant[3]) (å röntgenavd.).

Två *amanuenser* (1,200 kr. jämte fri kost, dessutom avlönade av Karolinska institutet).

Poliklinikläkare (27).

Krantz-Takman, S. H. Margit E., två extraläkare (å psykiatriska poliklin.).

Övertandläkare (19).

Hamberg, L.

Läkare i pediatrik, tillika läkare för daghemmet (7,872 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

Läkare i psykiatri (21,600 kr.).

Sjövall, T. S. T. (se sid. 531).

Läkare för öron-, näs- och halssjukdomar (9,900 kr.).

Frendby, G. Å., tjl.

Läkare för ögonsjukdomar

(20 kr. per patient).

Vakant.

Biträdande psykolog (19).

Slotte, B. J. E. K. G.

Tre *bitr. husmödrar* (därav en halvtidstjänst), tre *laboratorieassistenter*, en *första laboratorieöversköterska*, en *första operationsöversköterska*, en *första röntgenöversköterska*, åttiofem *översköterskor* (därav sex halvtidstjänster), sexton *operationsöversköterskor* (därav tre halvtidstjänster), tjugu *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser* (därav tre halvtidstjänster), en *första preparatris*, fjorton *röntgenöversköterskor*, en *chefsgymnast*, fyra *sjukgymnaster* (där av två halvtidstjänster), åtta *förlossningsbarnmorskor* (därav en halvtidstjänst), två *överbarnmorskor*, en *barnmorska*, nio *barnsköterskor*, en *preparatris*, fyrtio *sjuksköterskor* (därav sex halvtidstjänster), två *arbetsterapeuter*, tre *fotobiträden*, en *första tandsköterska*. — Sex *sjuksköterskeelever*, tjugu en *mentalsjukvårdselever*, fjorton *undersköterskor*, tvåhundratjugutvå *sjukvårdsbiträden* (därav åtta halvtidssysslor), två *kökselever*, sex *laboratoriebiträden*, två *förrådsbiträden*, tio *baderskor*, två *laboratorieelever*, tio *barnsköterskor*.

[1]) Dessutom tjänstetillägg med 12,000 kr. per år samt med skyldighet att tillika vara konsult åt andra stadens sjukhus, i den mån detta icke inkräktar på verksamheten vid kliniken.

[2]) Se not 2 å sid. 485.

[3]) Se not 4 å sid. 485.

[4]) Med skyldighet att jämväl utföra specialundersökningar åt andra stadens sjukhus, i den mån de icke kunna utföras vid sjukhusens egna laboratorier eller kliniskt-kemiska laboratoriet vid S:t Görans sjukhus.

[5]) Se not 5 å sid. 485.

[6]) Se not 6 å sid. 485.

[7]) Med skyldighet att jämväl tjänstgöra vid blodförmedlingsverksamheten.

Mentalkliniken.

Besökstid: torsdagar och söndagar 14—15.
Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Överläkare (B 6)[1])[2]).

Olsson, R. G. M. (förordn. t. o. m. 31/12 1963), mottagningstid: vardagar utom måndagar och torsdagar 11—11,30.

Underläkare (24).

Rothström, G. E. A.; **Norman**, f. Danieli, Margit E.

Föreståndarinna (13).

Friberg, f. Ekholm, Tora E.

Tio *översköterskor* (därav en halvtidstjänst), en *första skötare*, sex *skötare*, fem *första sköterskor*, sjuttiotvå *sköterskor*. — Fyra *städerskor* (därav en halvtidssyssla).

Upptagningsavdelningen för alkoholskadade.

Inga besök mottagas.

Överläkare (3,590 kr.).

Olsson, R. G. M. (se ovan).

Underläkare (24).

Sonnhammer, E. H. V.

Två *översköterskor*, två *skötare*, fem *sjukvårdsbiträden* (därav en halvtidssyssla).

Sjukhuskamrer (20).

Brinkler, Å. E.

Kammarskrivare (15).

Rönnow, f. Palmskog, M. Aura Ch., tjl., (se sid. 518), *tf.* **Schröder**, f. Mattsson, Inga E. E.

Kontorsassistenter (12).

Fors, T. K. R.; **Jansson**, R. M., tjl., *tf.* **Ljunggren**, f. von Hausswolff, Marie-Louise M.

Förste kontorsskrivare (11).

Ljunggren, f. von Hausswolff, Marie-Louise M., tjl. (se ovan), *tf.* **Eklund**, f. Simansky, Eva.

Fem *kontorsskrivare*, tjugutre *kanslibiträden* (därav tre halvtidstjänster), femton *kontorsbiträden* (därav fem halvtidstjänster).

Kuratorer (13).

Å lasarettsavdelningen:

Helte, f. Sæmund, Inger B.; **Karlsson**, J. E. (Hanna); en vakant.

Mottagningstid: måndagar, tisdagar och torsdagar 13—14, övriga dagar 10—11.

Telefontid: måndagar, tisdagar och torsdagar 14—15, övriga dagar 11—12.

Å psykiatriska polikliniken:

Leufvén, G. E. S. (La); **Lindström**, f. Hahr, Anne-Marie.

Ekonomiföreståndare (grupp I) (17).

Wallin, Asta M.

Maskinchef (17).

Esslén, C. S.

Uppsyningsman (10).

Mårtensson, A. H.

Förste vaktmästare (9).

Abrahamsson, N. H.

En *bitr. maskinchef*, en *maskinist*, två *bitr. ekonomiföreståndare*, en *instrumentmakare*, en *tvättföreståndare*, en *bitr. tvättföreståndare*, fem *hantverkare*, en *föreståndarinna*, sju *vaktmästare*, sex *telefonister*, en *överstäderska*, fyra *expeditionsbiträden*.

En *målare*, en *tapetserare*, sex *reparatörer*, fem *eldare*, en *förrådsarbetare*, en *trädgårdsarbetare*, en *truckförare*, tretton *sjukbärare* (därav en 8 mån. av året), tolv *gårdskarlar*, fem *diversearbetare* i kök, en *maskintvättare*, två *kokerskor*, en *första sömmerska*, en *kallskänka*, fem *första köksbiträden*, fem *sömmerskor* (därav en halvtidssyssla), fyra *strykerskor*, tre *maskintvätterskor*, sexton *tvättbiträden*, sexton *köksbiträden*, trettiosex *städerskor* (därav nio halvtidssysslor), en *garderobiär*.

Vid 1954 års omorganisation av sysslomanskontoret å övergångsstat upptagen tjänst.

Förste kammarskrivare (17).

Nordquist, G. A., tjl. (se sid. 535).

Södersjukhuset-Sachsska barnsjukhuset.

A. Södersjukhuset.

Ringvägen 52, Sth 38 (postgirokonto nr 58064); t. 23 70 00 (växel).

Poliklinik tider:

medicinska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 12—16, lördagar 9—10;

kirurgiska polikliniken I: manliga nybesök vardagar 9,30—10,30;

[1]) Innehavaren äger rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

[2]) Med tjänsten följer skyldighet att vara överläkare jämväl å kliniken för psykiskt sjuka å Norrtulls sjukhus.

SjS kvinnliga nybesök vardagar utom lördagar 13—14;
kirurgiska polikliniken II: manliga nybesök vardagar utom lördagar 13—14;
manliga återbesök vardagar utom lördagar 13,30—14,30, lördagar 10—11;
kvinnliga nybesök vardagar 9,30—10.30;
kvinnliga återbesök vardagar 10—11;
gynekologiska polikliniken: förfrågningar och tidsbeställningar endast efter föranm. per tel. vardagar utom lördagar 8—9, 12,30—13, lördagar 8—9;
mödravårdscentralen: förfrågningar och tidsbeställningar endast per tel. vardagar utom lördagar 11—12;
polikliniken för sockersjuka: vardagar utom lördagar 9—10. Provtagning vardagar utom lördagar 8—10 (se sid. 527);
allergologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. 10—11;
polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar: nybesök vardagar 8,30—9,30;
hörcentralen: måndagar och onsdagar 14—16, tidsbeställning per tel. vardagar 11,30—12;
ögonpolikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 10,30—12;
radioterapipolikliniken (endast remisspoliklinik): vardagar 9,30—10,30;
hud- och könspolikliniken *män:* nybesök med hudsjukdomar endast efter föranmälan per tel. 8,30—9,30, mottagning måndagar, 12—13, 14—15, 17,30—19, tisdagar, onsdagar och torsdagar 10—11, 12—13, fredagar 12—13, 17,30—19, lördagar och dag före helgdag 11—12 (ej nybesök av patienter med hudsjukdomar på kvällsmottagningen); *kvinnor:* nybesök med hudsjukdomar endast efter föranmälan per tel. 9,30—10,30, mottagning vardagar utom lördagar 12—13, måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar även 14—15, lördagar och dag före helgdag 11—12, måndagar och fredagar 17,30—19 (ej nybesök av patienter med hudsjukdomar på kvällsmottagningen);
psykiatriska polikliniken: vardagar utom lördagar endast efter föranm. per tel. 13,30—14,30;
hjärtpolikliniken: (endast remisspoliklinik): tel. tid vardagar utom lördagar 13—14;
ortopediska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 13—15, lördagar 9—10;
neurologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 10—11;
avdelningen för fysikalisk terapi (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel.;
reumatikerdispensären (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel.;
yrkesmedicinska avdelningen: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10;
alkoholpolikliniken: måndagar och torsdagar 17,30—19,30, tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 11—12;
centraltandpolikliniken (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel. 9—10.

Besökstider:
å vårdavdelningarna med undantag av barnbördsavdelningarna:
för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;
för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30;
å barnbördsavdelningen:
för patienter å allmän sal: söndagar 14—15, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;
för patienter å enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Förfrågningar ang. patienter på B. B.-avd. endast 9—10, 18—19, på övriga avdelningar endast 13—15.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: vardagar 10—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 9,30—12 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 479.

År 1934 förelades stadsfullmäktige en plan för lasarettssjukvårdens ordnande, utarbetad av en av stadskollegiet den 2 september 1926 för ändamålet tillsatt sjukhuskommitté. Enligt kommitténs plan — 1933 års generalplan — skulle lasarettssjukvården koncentreras till tre centralsjukhus, varav ett för de södra stadsdelarna. Förslag till det nya sjukhuset å Södermalm (Södersjukhuset) godkändes av stadsfullmäktige den 26 april 1937 (Bih. 1936: nr 56, Utl. 1937: nr 131). Därvid uppdrogs åt sjukhusdirektionen att dels å det staden tillhöriga området i Årstalunden ombesörja uppförandet av ett centralsjukhus för de södra stadsdelarna, dels uppföra en centraltvättinrättning för vissa stadens anstalter. För ändamålet beviljades sjukhusdirektionen ett anslag av 21,049,000 kr., varav för år 1937 anvisades 1,400,000 kr. Den 28 maj 1937 beslöt sjukhusdirektionen att tillsätta en byggnadskommitté, benämnd Södersjukhusets byggnadskommitté, med uppdrag att ombesörja uppförandet av det sålunda beslutade nya centralsjukhuset. Detta skulle i slutbyggt skick omfatta 1,542 vårdplatser, av vilka 1,206 skulle ingå i en första utbyggnad. Arbetena med uppförande av stommen till sängbyggnaden — inrymmande även vårdavdelningar — påbörjades år 1939.

Med hänsyn till att konjunkturutvecklingen och de inträffade krisförhållandena i så väsentlig grad ökat material- och arbetskostnaderna, att det av stadsfullmäktige anvisade anslaget skulle komma att betydligt överskridas, och det budgetära läget, beslöto stadsfullmäktige den 1 december 1941, att utbyggnaden av sjukhuset tills vidare skulle begränsas till 617 vårdplatser jämte motsvarande utrymmen i behandlingsbyggnaden. Samtliga dessa platser kunde tagas i bruk åren 1943/1944.

Den alltmer framträdande platsbristen inom lasarettssjukvården visade emellertid, att detta

platstillskott var otillräckligt för de kommande årens behov. Den 2 juli 1942 gjorde Södersjukhusets byggnadskommitté därför en förnyad framställning om färdigställande av den återstående delen av sjukhuset och sedan sjukhusdirektionen i skrivelse den 7 oktober 1942 ingivit förslag härom till stadsfullmäktige, beslöto fullmäktige den 20 mars 1944 låta färdigställa den återstående delen av sjukhuset, som då totalt avsågs omfatta 1,193 inneliggande patienter. Denna utvidgning av sjukhuset slutfördes i huvudsak under år 1950.

Utöver de ursprungligen beviljade medlen om 21,049,000 kr. för uppförande av Södersjukhuset med centraltvätt, ett bostadshus och personalrestaurang, inklusive anslag för inventarier, hava stadsfullmäktige under åren 1937—1953 för sjukhusanläggningens uppförande och inredning m. m. vid skilda tillfällen beviljat anslag å tillhopa 35,794,600 kr.

Sjukhuset omfattar för närvarande 1,489 vårdplatser med följande fördelning å de olika disciplinerna.

Invärtesmedicinska sjukdomar (4 kliniker)	327	platser
Infektionsavdelning	12	»
Neurologiska sjukdomar	68	»
Kirurgiska sjukdomar (2 kliniker)	273	»
Neurokirurgiska sjukdomar	37	»
Ortopediska »	62	»
Öron-, näs- och halssjukdomar	57	»
Ögonsjukdomar	19	»
Radioterapi	28	»
Hud- och könssjukdomar	66	»
Kvinnosjukdomar	41	»
Förlossningsfall	137	»
Psykiska sjukdomar	84	»
Intagningsavdelning	10	»
Klinik för långvarigt kroppssjuka	150	»
Geriatrisk klinik	118	»
Totalsumma	1,489	platser

Förutom vårdavdelningar omfattar sjukhuset polikliniker för samtliga vid sjukhuset företrädda vårdspecialiteter (se sid. 495).

Den 19 maj 1947 beslöto stadsfullmäktige anvisa sjukhusdirektionen medel för uppförande av ett efterbehandlingssjukhus vid Södersjukhuset. Enligt det uppgjorda förslaget avsågs sjukhuset att omfatta 307 vårdplatser för sådana efterbehandlingsfall, som kunde överföras från sjukavdelningarna inom Södersjukhuset. Tillkomsten av ett efterbehandlingssjukhus avsåg att möjliggöra ett mer effektivt utnyttjande av sjukhusets sjukavdelningsplatser för behandling av de krävande akuta sjukdomsfallen. Stadsfullmäktige godkände den 5 december 1952 ett för fullmäktige framlagt förslag rörande sjukhusets uppdelning på dels en klinik för ålderdomssjukdomar med 180 vårdplatser (s. k. geriatrisk klinik), dels en avdelning för kroniskt sjuka med 118 platser. Sjukhuset togs i bruk i början av år 1953. I enlighet med beslut av stadsfullmäktige år 1957 äro vårdplatserna f. n. fördelade med 120 på geriatriska kliniken, 148 på kliniken för långvarigt kroppssjuka och 30 på en nyinrättad ortopedisk klinik.

Inom Södersjukhusets område ligger Sachsska barnsjukhuset (se sid. 500), vilket efter ombyggnad och utvidgning är direkt anslutet till Södersjukhuset som dess specialavdelning för barnsjukdomar. Fr. o. m. år 1950 utgöra Södersjukhuset och Sachsska barnsjukhuset en gemensam förvaltningsenhet.

Stadsfullmäktige beslöto den 18 mars 1957 anvisa sjukhusdirektionen 1,225,000 kr. till uppförande av en rehabiliteringsklinik, vilken färdigställts i mitten av år 1960. För inventarieutrustning till nämnda klinik anvisade fullmäktige den 15 oktober 1959 ett belopp av 410,000 kr.

Genom ett år 1953 med staten träffat avtal har staden förbundit sig att för barnmorskeläroanstalten i Stockholm i S:t Eriks sjuksköterskeskolas byggnad upplåta undervisnings- och expeditionslokaler samt bostäder mot en årlig ersättning enligt i avtalet närmare angivna grunder. För barnmorskeelevernas arbete under praktisk tjänstgöring vid Södersjukhusets kvinnoklinik jämte mödravårdscentral erlägger staden viss årlig ersättning på grundval av nämnda avtal. Anstaltens överlärare och barnmorskelärare äro överläkare respektive biträdande läkare vid barnbördsavdelningen.

Stadsfullmäktige beslöto den 20 mars 1944 att låta uppföra en byggnad för S:t Eriks sjuksköterskeskola (se sid. 536) i lokal anslutning till Södersjukhuset. Denna skola togs i bruk under november månad år 1950.

Enligt beslut av stadsfullmäktige inrättades år 1945 vid Södersjukhuset ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Till sjukhuset är sedan år 1953 en av sjukvårdsstyrelsens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten skötes dock av en särskild expedition belägen inom sjukvårdsstyrelsens förvaltningslokaler, Långholmsgatan 34—36.

Författningar. K. stadga 13 maj 1938 för barnmorskeundervisningen, med ändr. Avtal ang. upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, godkänt av k. m:t 6 mars 1953 och av SF 16 mars 1953 (Kf 1953: nr 16). Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. obduktionsundervisning vid Södersjukhuset m. fl., godkänt av SF 17 dec. 1956 och av k. m:t 16 nov. 1956 (Kf 1956: nr 81, 1958: nr 58). K. m:ts kung. om kommunala undervisningssjukhus 25 nov. 1960 (Kf 1960: nr 95).

Styresman (9,000 kr.).

Nyström, Å. E. (se sid. 498); mottagningstid: 12,30—13, lördagar och dag före helgdag 8,45—9,15.

Sjukhusintendent (B 1).

Ohlson, G. A.; t. 23 70 00; mottagningstid: 9—11.

Första husmor (19).

Johansson, Karin M.

Överläkare (B 6).

Nyström, Å. E. (förordn. t. o. m. 31/3 1965), mottagningstid: 10—11, å yrkesmedicinska avd.

Överläkare (B 4)[1].

Halldin, M. A. B. (förordn. t. o. m. 31/5 1964), å anestesiavd.

Överläkare (B 1).

von Reis, G., mottagningstid: 13,30—14, å medicinska klin. I; **Åkesson**, S. O. G. (förordn. t. o. m. 30/6 1965), mottagningstid: 13—13,30 tisdagar och fredagar, å medicinska klin. II; **Jonsson**, E. W. (förordn. t. o. m. 31/5 1966), mottagningstid: 12,15—12,45, å medicinska klin. III och avd. för fysikalisk terapi; **Kallner**, S. B. E. (förordn. t. o. m. 31/10 1965), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska klin. IV; **Palmer**, I.[2] (förordn. t. o. m. 31/3 1962), mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15 å kirurgiska klin. I; **Rosenqvist**, A. H.[3] (förordn. t. o. m. 30/4 1964), mottagningstid: tisdagar och torsdagar 14—15, å kirurgiska klin. II; **Floberg**, L.-E. W., mottagningstid: tisdagar och torsdagar 9,30—10, å öron-, näs- och halsklin.; **Granström**, K. O. (förordn. t. o. m. 31/10 1965), mottagningstid: 9,30—10, å ögonklin.; **Hellstadius**, A. (förordn. t. o. m. 31/7 1963), mottagningstid: 9,30—10, å ortopediska klin.; **Porjé**, I.-G. (förordn. t. o. m. 30/6 1966), mottagningstid: 12—13, å geriatriska klin.; **Hafström**, T. E. G., mottagningstid: 8,30—9,30, å klin. för långvarigt kroppssjuka; **Stjernberg**, F. L., mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å psykiatriska klin.; **Silfverskiöld**, B. P. (förordn. t. o. m. 31/7 1963), mottagningstid: 13,30—14, å neurologiska klin.; **Bäfverstedt**, B. E. (förordn. t. o. m. 30/6 1964), mottagningstid: 12,30—13, å hudklin.; **Jönsson**, N. G.[4][5] (förordn. t. o. m. 30/6 1964), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. I; **Magnusson**, A. H. W.[4][5] (förordn. t. o. m. 31/3 1963), mottagningstid: 13,30—14, å röntgendiagnostiska avd. II; **Löfstedt**, S.[4][5][6] (förordn. t. o. m. 31/3 1967), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. III; **Mossberg**, E. G. H.[4] (förordn. t. o. m. 31/5 1963), mottagningstid: 13—13,30, å radioterapeutiska klin.; **Hammarsten**, Greta (förordn. t. o. m. 31/3 1962), mottagningstid: 10—12, å kliniskt-kemiska lab.; **Wallmark**, I. G.[7], mottagningstid: 9,30—10, å kliniskt-bakteriologiska lab; **Kirstein**, L.[8] (förordn. t. o. m. 31/10 1967), mottagningstid: 13—13,30, å kliniskt-neurofysiologiska lab.; vakant å patologavd.; **Frykholm**, R.[9] (förordn. t. o. m. 30/9 1967), mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å neurokirurgiska klin.; vakant[10], å rehabiliteringsavd.

Överläkare

(som överläkare vid gynekologiska avd. 23,540 kr. av staden, som överlärare vid barnmorskeläroanstalten avlönad av staten).

Swanberg, H. M. W., mottagningstid: 9—9,30 (å kvinnoklin.).

Biträdande överläkare (26)[11].

Grewin, K. E., *tf.*, **Hedlund**, S. G. L., **Karnell**, N. C. J. H. (å medicinska klin. II); **Nettelbladt**, E. G. (å medicinska klin. III); **Andersson**, B. G. (å medicinska klin. IV); **Aronsson**, A. H. V. (å kirurgiska klin. I); **Ekblom**, S. T. E. (å kirurgiska klin. II); **Malmnäs**, C. E. A., *tf.* (å kvinnoklin.); **Ottosson**, B.-G., **Ivstam**, T. H. B. (å öron-, näs- och halsklin.); **Marsk**, A. F., *tf.* (å ortopediska klin.); **Ettlinger**, Ruth W. (å psykiatriska klin.); **Lithander**, f. Möllerberg, Brita K., en vakant (å neurologiska klin.); **Arvidsson**, P. H.[5], **Klefenberg**, G. G. R.[5] (å röntgendiagnostiska avd. I); **Kjellman**, L. W.[5] (å röntgendiagnostiska avd. II); **Freidenfelt**, J. H. F.[5] (å röntgendiagnostiska avd. III); **Molin**, B. F., *tf.* (å radioterapeutiska klin.); **Beckman**, M. T., *tf.* (å anestesiavd.); **Sundblad**, L. K. M. (å kliniskt-kemiska lab.); **Flyger**, G. E. I. (å neurokirurgiska klin.).

Läkare (23)[12].

Preber, L. E. T.

---

[1]) Dessutom personligt tillägg med 4,680 kr.

[2]) Se not 2 å sid. 485.

[3]) Dessutom tjänstetillägg och personligt tillägg med 8,552 kr. per år.

[4]) Utför jämväl undersökningar och behandlingar av patienter å Långbro sjukhus.

[5]) Se not 4 å sid. 485.

[6]) Med skyldighet att jämväl utföra neuroradiologiska undersökningar för stadens övriga sjukvårdsanstalter och att mot särskilt arvode ombesörja röntgenläkargöromålen vid Beckomberga sjukhus.

[7]) Utför jämväl undersökningar av prov från anstalter och inrättningar för vilka staden är huvudman.

[8]) Utför jämväl elektroencephalografiska och liknande undersökningar av patienter, som remitterats dit från de stadens övriga sjukhus, vilka sakna härför erforderlig apparatur.

[9]) Dessutom tjänstetillägg med 16,000 kr. per år.

[10]) Dessutom tjänstetillägg med 12,000 kr. per år.

[11]) Se not 5 å sid. 485.

[12]) Vid öron-, näs- och halskliniken med skyldighet att jämväl utföra otoneurologiska undersökningar av till öron-, näs- och halspolikliniken remitterade patienter.

Underläkare (24)[1]).

Blomquist, C. D. D., **Berggren**, B. A., **Cullberg**, J. C., tre vakanta (å psykiatriska klin.); **Böhmer**, G. K., en vakant (å neurokirurgiska klin.).

Underläkare (23)[1]).

Beckman, M. T., tjl. (se sid. 498)), **Novak**, Ilona, två vakanta (å anestesiavd.); **Lundström**, Maj K. (å kliniskt-kemiska lab.); **Sellerholm**, f. Hellström, Å. A. Kerstin (å kliniskt-bakteriologiska lab.); en vakant (å kliniskt-neurofysiologiska lab.); **Moberg**, A. L., **Orell**, S. R. (å patologavd.).

Underläkare (22)[1])[2]).

Två vakanta (å medicinska klin. I); **Öst**, C.-R., **Tillgren**, C. G., **Nisell**, Å. M., **Söderberg**, H. E., en vakant (å medicinska klin. II); **Carlson**, O. F. S. S., **Györki**, J., **Wesslau**, T. A. A., en vakant (å medicinska klin. III); **Matell**, A. G. M., **Hed**, E. R., en vakant (å medicinska klin. IV); **Johansson**, E. O., **Gripe**, K. F., **Jäderholm**, B. K. B., **Strandell**, P. N. G., **Hindmarsh**, J. I., en vakant (å kirurgiska klin. I); **Helmstein**, K.-E., **Wiechel**, K.-L., **Rieger**, K. Å., **Ryding-Berg**, O., **Erwald**, R. B., två vakanta (å kirurgiska klin. II); **Belonoschkin**, B. A., **Renck**, Ingrid E., **Borgedahl**, S. J. E., **Falk-Brandel**, Ulla, **Lindroth-Åhlander**, G. Kerstin, en vakant (å kvinnoklin.); **Köhler**, C. O. U., två vakanta (å öron-, näs- och halsklin.); **Wikholm**, L. O., **Björkman**, H. I. (å ögonklin.); **Kurdve**, N. (å ortopediska klin.); **Johansson**, S.-A. A., en vakant (å geriatriska klin.); **Sannå**, Ch. G. E., **Lindahl**, B. R. (å klin. för långvarigt kroppssjuka); **Fahlgren**, J. H., **Dyrssen**, K. G. P. W. en vakant (å neurologiska klin.); **Berggren**, f. Bogg, Anna M., **Höppner**, H. R. (å hudklin.); **Sténson**, S. Ö.[3]), **Fix**, P. J. L.[3]), **Branting**, Hj. L. G.[3]), en vakant[3]) (å röntgendiagnostiska avd. I); **Norell**, H.-G.,[3]), en vakant[3]) (å röntgendiagnostiska avd. II); **Proos**, f. Kokamägi, Taimi R.[3]), **Renck**, L. O.[3]), en vakant[3]) (å röntgendiagnostiska avd. III); **Stenberg**, B. F., **Lundin**, E. D. W. (å radioterapeutiska klin.); **Andersson**, Anna E. Ch. (å yrkesmedicinska klin.).

En *extraläkare* vid psykiatriska klin. samt en *extraläkare* vardera å neurokirurgiska och geriatriska klin.

Poliklinikläkare (27).

Nordenson, N. G., föreståndare, **Rohlin**, S., **Liljestrand**, Å., en vakant (vid medicinska poliklin.); **Hanson**, f. Ljungkvist, S. Brita M., **Linder**, Birgit E. K., föreståndare, **Munthe**, Gerd (vid psykiatriska poliklin.); **Stenbeck**, Anna E. T. (vid ögonpoliklin.); **Hultén-Gyllensten**, Inga-Lisa M. (vid neurologiska poliklin.); **Österman**, P.-O. A. (å allergologiska poliklin.).

Polikliniken för hud- och könssjukdomar.

Poliklinikläkare (27).

Falk, C.-A. P.; **Nordenskjöld-Berg**, K. Anna M.

Poliklinikläkare (28,000 kr.).

Feldreich, H. A. F., *tf.*

Polikliniken för alkoholsjukdomar.

Föreståndare (1,200 kr.).

Lundquist, G. A. R. (se sid. 508).

En *läkare*, en *kurator*, en *översköterska*, ett *kanslibiträde*.

Audiologiska avdelningen.

Överläkare (B 2)[4]).

Lundborg, T. L.

Konsulterande psykiater (1,000 kr.).

Vakant.

Patient, som av läkare rekommenderas utprova hörapparat, har att hänvända sig till **Stockholms stads hörcentral** (se sid. 531), Biblioteksgatan 6, 1 tr.; kurator, mottagning: vardagar utom lördagar 9—11 samt efter överenskommelse per t. 21 68 71; hörselvårdsassistenter, t. 21 68 98.

Läkare för sockersjuka (se sid. 527).

Förste arbetsinstruktör (17).

Vakant.

Förste kemist (17).

Sandell, A. Britt-Marie.

Psykolog (16).

Lundgren, L. Marianne.

Laboratorieassistenter (13).

Nilsson, f. Wallin, Märta E.; **Granlund**, Ulla; **Runander**, f. Johansson, Brita H.

Angående den inom sjukhuset inrymda tandkliniken (se sid. 552).

---

[1]) Se not 5 å sid. 485.
[2]) Se not 6 å sid. 485.
[3]) Se not 4 å sid. 485.

[4]) Med skyldighet för innehavaren att i erforderlig utsträckning tjänstgöra jämväl vid hörselpolikliniken å Sabbatsbergs sjukhus och stå till förfogande därstädes som konsult.

Två *psykologer* (halvtidstjänster), tre *bitr. husmödrar*, två *arbetsinstruktörer*, en *chefsgymnast*, femton *sjukgymnaster* (därav en halvtidstjänst), en *första förlossningsbarnmorska*, en *första laboratorieöversköterska*, två *första operationsöversköterskor*, två *första röntgenöversköterskor*, sexton *förlossningsbarnmorskor* (därav en halvtidstjänst), tretton *röntgenöversköterskor*, femton *operationsöversköterskor*, åtta *överbarnmorskor* (därav en halvtidstjänst), en *fotograf*, etthundratrettio *översköterskor* (därav en halvtidstjänst och fem deltidstjänster), sju *översköterskor* (överbarnmorskor), två *första laboratriser*, tolv *laboratorieöversköterskor* eller *laboratriser*, en *första preparatris*, åtta *barnmorskor*, trettio *laboratoriesköterskor* eller *laboratriser* (därav två halvtidstjänster), tjugutvå *operationssköterskor* (därav tre halvtidstjänster), tjugutvå *röntgensköterskor* (därav en halvtidstjänst och en deltidstjänst), en *instrumentmakare*, etthundratolv *sjuksköterskor* (därav åtta halvtidstjänster och en deltidstjänst), en *preparator*, sex *arbetsterapeuter*, fyra *sjukvårdare*, fem *laboratriser*, trettiotvå *skötare*, tre *preparatriser*, en *audiometris*, elva *fotobiträden*, två *kortvågsassistenter*, tjuguen *barnsköterskor*, två *djurskötare*, en *överstäderska*, en *badföreståndare*. — Trettiosju *undersköterskor*, sju *första sjukvårdsbiträden*, sjutton *laboratoriebiträden*, fyrahundrasjuttionio *sjukvårdsbiträden* (därav trettio halvtidssysslor), ett *laboratoriebiträde* (halvtidssyssla), sjutton *baderskor*, femtio *barnmorskeelever*, åttiotvå *sjuksköterskeelever*.

Sjukhuskamrer (21).

Carlberg, K. E. B.

Förste kammarskrivare (17).

Öberg, H.-Å. G., tjl. (se sid. 131), *tf.* **Ört**, E. B.; **Onn**, H. L., tjl. (se sid. 511), *tf.* **Sjöberg**, Aina S.

Kammarskrivare (15).

Edvall, f. Janson, H. V. D. (Vivan).

Kontorsassistenter (12).

Larsson, K. A. H., tjl. (se sid. 542), *tf.* **Nordin**, Karin L.; **Danielson**, f. Axberg, E. W. (Lizzie); **Koschké**, P.; **Sellén-Hanson**, A. G. S. I., tjl. (se sid. 503).

Förste kontorsskrivare (11).

Sköldberg, E. B. Ragna; **Kallenberg**, f. Ahlberg, Lillemor I., tjl. (se sid. 479), *tf.* **Jönsson**, f. Thörner, Siri E.; **Dahl**, B. Marianne; **Morén**, f. Ekblom, Laila A. S.

Tio *kontorsskrivare*, femtiosju *kanslibiträden* (därav sex halvtidstjänster), trettiofem *kontorsbiträden* (därav fem halvtidstjänster).

Kuratorer (13).

Bohlin, I. B. (Inga-Britt); **Clason**, J. E. (Jenny-Lisa); **Ekman**, Gerd, tjl. (se sid. 477); **Eriksson**, f. Andersson, N. Margareta; **Löwing-Olsson**, H. Birgitta E.; **Strömerstén**, f. Häggroth, Anna C.; **Hansson**, f. Karlsson, Evy M.; sju vakanta (därav fyra hel- och tre halvtidstjänster).

Upplysning om telefon- och mottagningstider erhålles per tel. 23 70 00 (växel).

Driftingenjör (21).

Wigren, E. B.

Biträdande driftingenjör (17).

Tocklin, B. R.

Förste ekonomiföreståndare (18).

Blomgren, Rodny L.

Övervaktmästare (11).

Löfstedt, E. J.

Förste vaktmästare (9).

Wiklund, E. O. A.; **Holm**, A. Hj. L.

Sex *maskinister*, tio *hantverkare*, sju *bitr. ekonomiföreståndare*, tretton *vaktmästare*, en *första telefonist*, nio *telefonister*, en *överstäderska*, fjorton *expeditionsbiträden*. — En *automobilförare*, elva *reparatörer*, en *målare*, två *murare*, två *tapetserare*, fem *snickare*, sju *eldare*, femton *sjukbärare*, en *gårdskarl* tillika *truckförare*, fem *truckförare*, två *förrådsarbetare*, elva *gårdskarlar*, två *diversearbetare*, tio *kokerskor*, ett *första köksbiträde*, sextio *köksbiträden* (därav tre halvtidssysslor), en *kallskänka*, etthundratvå *städerskor* (därav elva halvtidssysslor), elva *förrådsbiträden*, åtta *portvakter*, en *sömmerska*, fem *biträden*.

B. Sachsska barnsjukhuset.

Årstalunden, Sth SÖ (postgirokonto nr 1071); t. 44 99 80 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter) tidsbeställning per tel.

Poliklinik tider:

allergologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 8—9;

medicinska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10, 18—19;

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 13—14 (april—september lördagar stängt).

Husmor: telefontid vardagar utom lördagar 8—8,30, 11—12.

Besökstid: avd. 1, 2 B och 3: tisdag, torsdag, lördag och söndag 13—14, avd. 2 A: samma dagar 12,30—13,30, avd. 5: söndag 12,30—13,30.

Förfrågningar angående patienter: avd. 1 och 2 B; varje dag 10—11, övriga avd.; varje dag 11—12.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 479.

Genom gåvobrev av den 12 februari 1907 donerade stärbhusdelägarna efter framlidne generalkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda Sachs en summa av 400,000 kronor att användas till grundande av ett sjukhus för späda barn. Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a. att kommunen skulle upplåta tomt åt sjukhuset. En i Årstalunden belägen tomt upplåts av stadsfullmäktige år 1909. Sjukhuset öppnades den 9 mars 1911. Det har efter en år 1949 företagen tillbyggnad 120 platser för sjuka barn och 10 platser för medföljande digivande mödrar. Vid sjukhuset ha även inrättats polikliniker för medicinska och allergologiska sjukdomar.

Mellan staten, H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnasjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting träffades den 27 december 1956 ett avtal om upplåtelse av 22 platser vid barnsjukhuset såsom en för barn i alla åldrar avsedd kirurgisk B-avdelning.

Enligt beslut av stadsfullmäktige den 21 december 1949 skall sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen] jämväl vara direktion för Sachsska barnsjukhuset. För sjukhuset finnes ett särskilt förvaltningsråd. Detta råd har till uppgift att följa barnsjukhusets verksamhet, tillstånd och behov samt att hos sjukvårdsstyrelsen väcka förslag om sådana förbättringar, som finnas påkallade.

Förvaltningsrådet, som utses av sjukvårdsstyrelsen för ett år i sänder, utgöres av fem ledamöter jämte tre suppleanter. Två ledamöter och en suppleant skola tillhöra arvingarna efter sjukhusets numera avlidna donatorer, generalkonsuln Josef Sachs och hans hustru Sigrid Sachs, född Fränckel, samt grosshandlaren Arthur Thiel och hans hustru Alice Thiel, född Sachs. Förvaltningsrådets ordförande är den av sistnämnda två ledamöter, som rådet utser.

Författningar. Instruktion för förvaltningsrådet för barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställd av sjukhusdirektionen 21 dec. 1949 (Kf 1949: nr 46). Instruktioner för sysslomannen och husmodern vid barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställda av sjukhusdirektionen 2 febr. 1944 (Kf 1944: nr 4). Avtal rör. driften av en kirurgisk B-avdelning vid Sachsska barnsjukhuset, godkänt av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 97). Avtal ang. samordning av Stockholms stads och läns barnsjukvård, godkänt av SF 17 nov. 1958 och av Stockholms läns landsting 9 okt. 1958 (Kf 1958: nr 78). Överenskommelse ang. undervisning i pediatrik å Sachsska barnsjukhuset, godkänt av sjukhusdirektionen 24 febr. 1959 och Karolinska institutets lärarkollegium 26 febr. 1959 (Kf 1959: nr 4). K. m:ts kung. om kommunala undervisningssjukhus 25 nov. 1960 (Kf 1960: nr 95).

Förvaltningsråd.

Sachs, R., direktör, ordf.; **Heyman**, f. Thiel, Agda, fru; **Tengbom**, I. J., arkitekt, professor; **Wallgren**, A. J., professor emeritus, f. d. överläkare; **Wedberg-Larsson**, A. A. Elvira, fru, stadsfullm.

Suppleanter: **Sachs**, H., direktör (för Sachs, R. och Heyman); **Hedelius**, A. Hj., lektor, **Ander**, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm. (för övriga ledamöter i nu nämnd ordning).

Sekreterare.

Carlberg, K. E. B., sjukhuskamrer (se sid. 500).

Styresman.

Nyström, Å. E. (se sid. 498).

Sjukhusintendent.

Ohlson, G. A. (se sid. 497).

Husmor (15).

Vakant.

Överläkare (B 1).

Alm, E. I. (förordn. t. o. m. 30/11 1966), å pediatriska klin.; **Gladnikoff**, H.[1] [2]) (förordn. t. o. m. 30/11 1966), å röntgendiagnostiska avd.

Poliklinikläkare (27).

Vakant, *tf.* **Hagströmer**, A. J. W.

Biträdande överläkare (26).

Kræpelien, S. (för allergologi å pediatriska klin.); **Bothén**, N. F.[1] [3]), *tf.* (å röntgendiagnostiska avd.).

Underläkare (22).

Werner-Mutt, R. B. Birgitta, **Hagströmer**, A. J. W., tjl. (se ovan), **Waldton**, f. Adérn, Kerstin, en vakant (å pediatriska klin.).

En *obducent* (se Södersjukhuset).

En *röntgenöversköterska*, tre *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser* (därav en halvtidstjänst), aderton *överskö-*

[1]) Se not 4 å sid. 485.

[2]) Ombesörjer jämväl röntgenläkargöromålen vid barnsjukhuset Samariten.

[3]) Tjänstgör jämväl vid barnsjukhuset Samariten.

SjS *terskor*, åtta *sjuksköterskor*, två *barnträdgårdslärarinnor*, tjugusju *barnsköterskor*, ett *fotobiträde*, tjugufem *sjuksköterskeelever*. — Ett *första sjukvårdsbiträde*, aderton *sjukvårdsbiträden*, ett *laboratoriebiträde*.

Kurator (12).

Lewerén, Ann-Mari K.; mottagningstid: vardagar 11—12.

Två *kanslibiträden*, ett *expeditionsbiträde*. — En *kokerska*, ett *första köksbiträde*, ett *köksbiträde*, ett *förrådsbiträde*, tolv *städerskor* (därav två halvtidssysslor), fyra *port-* och *telefonvakter*, två *transport-* och *gårdskarlar*.

Barnsjukvård meddelas även vid **Karolinska sjukhuset, Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus** och **Barnsjukhuset Samariten**, se sid. 515.

Södra barnbördshuset.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sth SÖ (postgirokonto nr 2057); t. 44 07 00.
Maria personalhem, föreståndarinnan, t. 41 82 36.

Besökstider:

Barnbördsavdelningen.
Allmän sal: söndagar 14—15,
alla dagar (för mannen eller annan anhörig) 18,30—19.
Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13,
alla dagar (för mannen eller annan anhörig) 18,30—19.

Gynekologiska avdelningen.
Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.
Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar 18,30—19 (för mannen eller annan anhörig).

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 9—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9—11 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 479.

Södra barnbördshuset har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, vilka stadens myndigheter tidigare sågo sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Wollmar Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande år ånyo i anspråk för samma ändamål, och från denna tid blev det »provisoriska barnbördshuset» bestående. Till år 1871 var det inrymt i nyssnämnda, för ändamålet förhyrda lokal. Det flyttades då till huset nr 27 vid samma gata, som förvärvats av staden år 1874 samtidigt med Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes år 1882, varefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset. Då emellertid behov uppstod av ökat utrymme, beslöto stadsfullmäktige år 1902 att i det för sjukhusändamål reserverade kvarteret Grimman uppföra ett nytt barnbördshus. Detta öppnades år 1907.

I samband med barnbördshuset var förr anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Denna överflyttades år 1943 till Södersjukhuset.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd fastighet mellan Wollmar Yxkullsgatan och Gamla Prästgårdsgatan för att användas till sjukhus. I fabriksbyggnaden inreddes därefter ett sjukhus med 130 sängar. Det fick år 1878 namnet Maria sjukhus. Vissa om- och tillbyggnader skedde sedermera, bl. a. åren 1885, 1896 och 1917.

Maria sjukhus nedlades hösten 1943 i samband med öppnandet av Södersjukhuset. Sjukavdelningarna jämte en del bostadsrum voro under åren 1944—1950 upplåtna åt S:t Eriks sjuksköterskeskola till elevbostäder och expeditionslokaler. I enlighet med beslut av stadsfullmäktige den 16 april 1951 utnyttjas vissa delar av förutvarande Maria sjukhus efter ombyggnad till personalbostäder för sjukhuspersonal (Utl. 1951: nr 86). Under åren 1954—1955 har hit även förlagts viss poliklinikverksamhet, se Mariapolikliniken sid. 518. Fastigheten utgör numera en särskild förvaltningsenhet: Förvaltningen av Mariafastigheten.

Södra barnbördshuset omfattar nu 133 vårdplatser, varav 84 äro avsedda för barnbördsfall och 49 för gynekologisk vård. Dessutom finnas 9 förlossningsplatser.

Styresman (2,240 kr.).

Domeij, J. E. G. (se nedan).

Sjukhusintendent (22).

Ahrenmark, H. V. V.; t. 42 42 58 (växel); mottagningstid: 11—12.

Husmor (15).

Bylund, Tyra K.

Överläkare (B 1).

Domeij, J. E. G. (förordn. t. o. m. $^{31}/_{12}$ 1962), mottagningstid: 11,30—12.

Biträdande överläkare (26).

Kaplan, B. E.

Underläkare (22).

Tysk, U. A.; **Jüllig**, D. M. R.; **Mohr**, Turid; en vakant.

Läkare i pediatrik (12,600 kr.).

Lind, J.

Obducent och patolog[1]).

Lindgren, Å. G. H. (se sid. 489).

En *första förlossningsbarnmorska*, nio *förlossningsbarnmorskor*, två *operationsöversköterskor*, två *operationssköterskor*, elva *översköterskor* (därav en halvtidstjänst), sex *sjuksköterskor*, en *sjukgymnast*, en *laboratorieöversköterska* (halvtidstjänst). — Tjugutre *barnsköterskor*, ett *första sjukvårdsbiträde*, femtiofem *sjukvårdsbiträden* (därav två halvtidssysslor).

Kammarskrivare (15).

Arenholt, B. H. R., tjl. (se sid. 478), *tf.* **Sellén-Hanson**, A. G. S. I.

Kontorsassistent (12).

Laasby, f. Wetterberg, Gerd E.

Två *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden* (därav en halvtidstjänst), två *kontorsbiträden* (därav en halvtidstjänst).

Kurator (13)[2]).

Rova, f. Kjellberg, Ann-Marie H.; mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 9—10.

Ekonomiföreståndare (14).

Johansson, Jane R. M.

Maskinchef (13).

Snöwall, A. H.

Vaktmästare (8).

Kåhrling, K. J. O.

En *bitr. ekonomiföreståndare*, en *portvakt*. — En *snickare*, två *reparatörer*, tre *eldare*, en *truckförare*, tre *gårdskarlar*, två *kokerskor*, en *kallskänka*, ett *första matsalsbiträde*, sex *köksbiträden* (därav en 3/4-tidssyssla), sex *städerskor* (därav en halvtidssyssla), tre *port-* och *telefonvakter*, en *portvakt*, två *förrådsbiträden*.

Kvinnokliniker finnas även vid **Sabbatsbergs sjukhus** (se sid. 486), **S:t Eriks sjukhus** (se sid. 493) och **Södersjukhuset** (se sid. 497) samt vid **Serafimerlasarettet** och **Karolinska sjukhuset** (se sid. 626).

Angående stadens platser vid **Allmänna barnbördshuset, Ersta sjukhus, Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet** och **Barnsjukhuset Samariten**, se sid. 515, 516.

Sjukhem för långvarigt sjuka.

Stigberget-Åsö sjukhus.

(*Postgirokonto nr 59977*).

Stigbergets sjukhus: *Fjällgatan 23, Sth SÖ; t. 44 02 85 (växel: öppen måndagar—fredagar 6,30—21, lördagar, söndagar 6,30—20), avd. 1—5: (kvinnliga patienter). Efter växelns stängning: avd. 1: t. 44 02 86, avd. 2: t. 44 02 87, avd. 3: t. 44 02 88, avd. 4: t. 44 02 89, avd. 5: t. 44 16 82. Fjällgatan 20 A SÖ; t. 42 11 05, avd. 6: (manliga patienter).*

Åsö sjukhus: *Åsögatan 147, Sth SÖ; t. 44 07 25 (växel: öppen måndagar—fredagar 6,30—21, lördagar, söndagar 6,30—20), avd. 7—8: (kvinnliga patienter), avd. 9: (manliga patienter). Efter växelns stängning t. 44 07 28.*

Sjukhuskontor för Stigberget—Åsö sjukhus gemensamt med Södra barnbördshuset (se sid. 502): t. 44 07 00 (växel).

Besökstid: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Stigbergets sjukhus, avsett för vård av kroniska medicinska fall, öppnades den 1 juni 1938 med 62 vårdplatser för kvinnliga patienter. Sjukhusets främsta uppgift är att bereda fortsatt vård åt vid lasarettssjukhusen intagna kroniskt sjuka, som ej kunnat erhålla hemvård. Sjuka, som kräva mycket lång vårdtid, få icke kvarstanna utan överföras från Stigbergets sjukhus till vårdhem och sjukhem. År 1939 utökades sjukhuset till att omfatta 114 platser (75 för kvinnor och 39 för män). År 1940 omändrades en personalbostadsvåning till sjukavdelning, varigenom sjukhuset erhöll ytterligare 19 platser för kvinnor. Sammanlagda antalet vårdplatser är för närvarande 132, varav 93 för kvinnor och 39 för män.

Åsö sjukhus, före år 1926 benämnt Provisoriska sjukhuset, upprättades år 1902, såsom en ersättning för det dittills för allmänna sjukvården använda Katarina sjukhus, vilket då måste tagas helt i anspråk för vård av sinnessjuka. För ändamålet förhyrdes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Oron vid Åsögatan.

[1]) Ersättning utgår med 50 kr. per obduktion för vuxna och 30 kr. för barn, 25 kr. för mikroskopisk undersökning samt 15 kr. för histopatologisk undersökning.

[2]) Med skyldighet att tjänstgöra jämväl vid Stigberget-Åsö sjukhus och Maria sjukhem.

SjS (Egendomen inköptes sedermera av staden.) Den 13 februari 1903 öppnades det nya sjukhuset. År 1922 inrättades vid sjukhuset en särskild röntgenavdelning. Åsö sjukhus upphörde att vara medicinskt lasarettssjukhus år 1943, då vårdavdelningarnas patienter överfördes till Södersjukhuset. Fr. o. m. den 1 december 1943 disponeras sjukhuset för kroniska medicinska fall. Stadsfullmäktige beslöto den 19 december 1950 och den 10 december 1955 anvisa sjukhusdirektionen 227,000 resp. 544,000 kr. för upprustning av sjukhuset. Denna upprustning verkställdes under åren 1956—1957.

Antalet vårdplatser utgör 87, 58 kvinnliga och 29 manliga, fördelade å tre vårdavdelningar om vardera 29 patienter.

Den 1 januari 1944 sammanfördes de båda sjukhusen till en förvaltningsenhet.

Stigberget-Åsö sjukhus' sammanlagda antal vårdplatser är 219, fördelade å nio avdelningar.

Styresman.

Berséus, S. A. (se nedan).

Sjukhusintendent.

Ahrenmark, H. V. V. (se sid. 502).

Husmor (17).

Lannhard, f. Laurén, A. Ingeborg.

Överläkare (B 1).

Berséus, S. A.

Underläkare (22)[1].

Halldén, Ulla M. (å avd. 1—6); en vakant (å avd. 7—9).

Röntgenläkare (7,200 kr.).

Ulfsparre, F.

Elektrokardiografläkare.

Dunér, N. H. A. (se sid. 485).

Obducent och patolog[2].

Ohlsson, S. A. O. (se sid. 494).

Två *sjukgymnaster*, en *arbetsterapeut*, en *röntgenöversköterska*, två *laboratorieöversköterskor*, tjuguen *översköterskor* (därav fem halvtidstjänster), fyra *sjuksköterskor*. — Nio *undersköterskor*, två *sjukvårdsbiträden* å röntgen, ett *laboratoriebiträde*, sjuttioen *sjukvårdsbiträden* (därav fyra ständiga vikarier), fyra *baderskor* (därav två halvtidssysslor).

Ett *kontorsbiträde* (halvtidstjänst).

(Beträffande övrig kontorspersonal se Södra barnbördshuset, sid. 502.)

Kurator.

(Se Södra barnbördshuset, sid. 503.)

Rova, f. Kjellberg, Ann-Marie H.; mottagningstid: vid Stigbergets sjukhus tisdagar 9—10, torsdagar 13,30—14,30; vid Åsö sjukhus tisdagar 13,30—15,30, torsdagar 9,30—11,30, lördagar 9—10.

Ekonomiföreståndare (12).

(Stigbergets sjukhus.)

Bengtsson, f. Wikström, Ulla M.

Ekonomiföreståndare (11)

(nuv. inneh. 12).
(Åsö sjukhus.)

Husberg, Hjördis H. M.

En *vaktmästare*, två *värmeledningsskötare*. — En *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *kokerskor*, fyra *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, tre *förrådsbiträden*, två *matsalsbiträden*, sju *köksbiträden*, fem *städerskor*.

Blackebergs sjukhus.

Blackebergsvägen, Bromma (postgirokonto nr 357301); t. 87 02 60 (efter växelns stängning direkta telefoner till sjukavdelningarna).

Besökstid: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: se Konvalescenthemskontoret, sid. 518.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Staden förvärvade år 1946 från stiftelsen Frimurare-Barnhuset i Stockholm en del av egendomen Blackeberg för att efter erforderlig ombyggnad använda den för sjuk- och konvalescentvården.

Stadsfullmäktige beviljade den 21 april 1947 ett belopp av 2,095,000 kr. för iordningställande av egendomen Blackeberg för sjukvårdsändamål, samt den 30 juni 1948 ytterligare ett belopp av 430,000 kr. för samma ändamål (Utl 1948: nr 263).

Sjukhuset, som tills vidare skall lämna vård åt kroniskt sjuka, öppnades den 28 november 1949.

Med hänsyn till det akuta platsbehovet för kroniskt sjuka erhöll sjukhusdirektionen år 1952 stadskollegiets bemyndigande att företaga en utredning angående utbyggnad av Blackebergs sjukhus. Utredningsarbetet resulterade i att stadsfullmäktige den 8 juni 1954 (Utl. 1954: nr 210) i huvudsak godkände det av sjukhusdirektionen med utredningen framlagda förslaget, kostnadsberäknat till 8,500,000 kr., rörande ny-, om- och tillbyggnader vid sjukhuset och samtidigt beviljades di-

[1]) Dessutom tjänstetillägg med 4,000 kr. per år.

[2]) Se not 1 å sid. 503.

rektionen ett första anslag för ändamålet av 5,500,000 kr. Byggnadsarbetena påbörjades år 1957. Den nya vårdpaviljongen togs i bruk under andra halvåret 1960.

Sjukhuset har f. n. 441 vårdplatser.

Styresman (4,300 kr.).

Bjurwill, B. V. (se nedan).

Sjukhusintendent.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 518).

Husmor (17).

Ståhl, M. Margareta.

Överläkare (B 1).

Bjurwill, B. V.

Underläkare (22)[1]).

Bergström, f. Zacco, I. E. Gunilla; **Hilelo**, f. Saarkund, Endla A.; **Hellsten**, B. A.; två vakanta.

En *bitr. husmor*, en *chefsgymnast*, tre *sjukgymnaster*, trettionio *översköterskor* (därav två halvtidstjänster och två 1/4-tidstjänster), en *röntgenöversköterska*, en *laboratorieöversköterska*, två *arbetsterapeuter* (därav en halvtidstjänst), tolv *sjuksköterskor*, en *laboratris* (halvtidstjänst).

Kurator (13).

Rydell, Inga-Britt.

En *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden* (därav två halvtidstjänster).

Ekonomiföreståndare (13).

Broström, Stava.

Maskinchef (13).

Rosén, C. G. E.

Förste vaktmästare (9).

Ankerhall, B. W.

En *maskinist*, en *bitr. ekonomiföreståndare*, en *trädgårdsförman*, en *vaktmästare*. — Sjutton *undersköterskor*, etthundratrettiotvå *sjukvårdsbiträden*, två *laboratoriebiträden*, fyra *baderskor*, två *kokerskor*, två *första köksbiträden*, två *förrådsbiträden*, en *kallskänka*, åtta *köksbiträden*, två *matsalsbiträden*, två *port- och telefonvakter*, tio *städerskor*, en *reperatör*, åtta *sjukkbärare* och *gårdskarlar*, en *truckförare*, en *bilförare*, tre *eldare*, en *trädgårdsarbetare*.

Avdelningar för vård av långvarigt kroppssjuka finnas även vid **S:t Görans sjukhus**, se sid. 488, och **Södersjukhuset**, se sid. 497. Dessutom disponerar staden enligt ingångna avtal vissa vårdplatser för långvarigt kroppssjuka å andra, staden ej tillhöriga institutioner, se sid. 517.

[1]) Dessutom tjänstetillägg med 4,000 kr. per år.

Tuberkulossjukhus.

Söderby sjukhus.

Söderby, Uttran 2 (postgirokonto nr 13304), t. 0753 + 310 00 (växel).

Besökstid: tisdagar och torsdagar 18—19,15, sön- och helgdagar 13—15. Enskilda avd. dessutom onsdagar och lördagar 15,15—17.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 9—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9—13 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Tuberkulossjuka vårdades ursprungligen å de olika sjukhusen (vid Sabbatsberg sedan år 1899 i en särskild paviljong) och å dåvarande försörjningsinrättningens avdelning för kroppssjuka. Först med öppnandet av S:t Görans tuberkulospaviljong år 1902 fick staden ett särskilt tuberkulossjukhus, som emellertid var otillräckligt. Stadsfullmäktige beslöto därför år 1906 att uppföra en anstalt för tillgodoseende av tuberkulossjukvården i Stockholm å stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset började beläggas den 1 november 1910. Det är avsett att mottaga i Stockholm boende tuberkulossjuka. Sjukhuset är uppdelat på två sjukavdelningar, var och en med en överläkare som chef, och inrymmer sammanlagt 408 platser i allmänt rum samt 40 platser i enskilda och halvenskilda rum.

Till driftkostnader för tuberkulossjukvård vid stadens tuberkulosanstalter utgår statsbidrag.

Stadsfullmäktige beviljade år 1946 medel samt lämnade även i övrigt sin medverkan till uppförande och drift av en efterbehandlingspaviljong med 59 vårdplatser för tuberkulossjuka flyktingar.

Frågan om sjukhusets modernisering har alltsedan år 1929 varit under utredning. Den 18 december 1944 beviljade stadsfullmäktige 3,604,000 kr. till vissa ny- och ombyggnader men efter framställning av sjukhusdirektionen återtogo stadsfullmäktige anslaget den 16 maj 1949 för att i stället bevilja 2,600,000 kr. för ett reviderat om- och tillbyggnadsföretag, omfattande ekonomiavdelningar m. m. Sedan ett tilläggsanslag å 1,093,000 kr. beviljats den 11 december 1953 färdigställdes denna ombyggnad i slutet av år 1955. Stadsfullmäktige godkände den 17 mars 1958 ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag till ombyggnad av vårdpaviljongerna och samtidigt beviljades 2,535,400 kr. till utförande av denna ombyggnads första etapp, vilken togs i bruk i juni 1960. I 1959, 1960 och 1961 års stater anvisade stadsfullmäktige 1,000,000, 1,500,000 resp. 2,640,000 kr. till

utförande av andra ombyggnadsetappen. Till uppförande av en särskild entrébyggnad anvisades år 1959 590,000 kr. Denna byggnad färdigställdes i september 1960.

Den 29 april 1952 anvisade stadsfullmäktige tillhopa 1,104,000 kr. till uppförande av ett bostadshus för biträdespersonal vid sjukhuset jämte inventarieutrustning för bostadshuset. Detta togs i bruk år 1954. Stadsfullmäktige beslöto den 25 januari 1960 godkänna, att ytterligare personalbostäder anordnas, omfattande dels ett familjebostadshus och dels en tillbyggnad till tidigare uppfört bostadshus. Anslag till inventarieutrustning, 96,000 kr., för tillbyggnaden beviljades av stadsfullmäktige den 15 oktober 1960. Byggnaderna, som uppfördes genom AB Stockholmshem, togos i bruk från och med år 1961.

År 1956 träffade staden avtal med Botkyrka kommun m. fl. rörande ordnande av sjukhusets avloppsfråga.

Sjukhuset omfattar för närvarande 290 vårdplatser.

Författningar. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos, med ändr. Ordningsregler för patienter vid Söderby sjukhus 11 febr. 1948.

Styresman (4,300 kr.).

Bruce, N. E. T. (se nedan).

Sjukhusintendent (22).

Jemstedt, S. O.

Husmor (17).

Nilsson, Siv E.

Överläkare (B 5)[1]).

Bruce, N. E. T. (förordn. t. o. m. 30/9 1964), mottagningstid: 8,30—9.

Biträdande överläkare (26)[2]).

Dahlström, G. O. E.; **Uggla**, L.-G. A.

Underläkare (23).

Saulep-Leipalu, Maimo; tre vakanta.

Tandläkare (16)[3]).

Hellgren, P. L.

Läkare för kirurgiska sjukdomar (9,700 kr.).

Crafoord, C.

Läkare för behandling av halstuberkulos (3,600 kr.).

Carlens, C. E. S.[4])

[1]) Dessutom tjänstetillägg med 3,600 kr. per år.

[2]) Dessutom tjänstetillägg med 2,400 kr. per år.

[3]) Med skyldighet att tjänstgöra i genomsnitt 21 timmar per vecka.

[4]) Med skyldighet att tjänstgöra i genomsnitt 2 timmar per vecka.

Konsulterande läkare i psykiatri (21,600 kr.).

Dahlbom, N. F. L. (se sid. 370).

Förtroendeläkare (6,300 kr.).

Sandelius, A. G. (se sid. 477).

Två *arbetsterapeuter*, en *röntgenöversköterska*, en *laboratorieöversköterska*, två *operationsöversköterskor*, tjugu *översköterskor*, en *operationssköterska*, en *laboratoriesköterska*, elva *sjuksköterskor*, tolv *sjuksköterskeelever*, tre *sjukgymnaster* (därav en halvtidstjänst), två *laboratriser*, ett *fotobiträde*, en *tandsköterska* (deltidstjänst). — En *sjukbärare*, ett *manl. sjukvårdsbiträde*, elva *undersköterskor*, två *baderskor*, åttiofyra *sjukvårdsbiträden*, tre *laboratoriebiträden*.

Kammarskrivare (15).

Ekwall, U. Margareta, tjl. (se sid. 478), *tf.* **Erman**, T. A.

Kontorsassistent (12).

Lundquist, f. Rosenblad, A. Margareta.

En *kontorsskrivare*, sex *kanslibiträden* (därav tre å läkarexpeditionen och en halvtidstjänst vid arbetsterapien), två *kontorsbiträden* (därav en halvtidstjänst å husmodersexpeditionen).

Terapiledare (17).

Hemring, H. G.

Terapiassistent (13).

Lundstedt, f. Ahlgren, Agnes M. K.

Kurator (13).

Jönsson, Inger M.

Ekonomiföreståndare (grupp II) (16).

Gustafsson, Greta L. M.

Maskinchef (15).

Holmlund, A. B. C.

Vaktmästare (8).

Augustson, A. S. A.

En *bitr. husmor*, två *kontrollbiträden* (halvtidstjänster), tre *telefonister* (därav en halvtidstjänst), en *bitr. maskinchef* en *maskinist*, tre *hantverkare*, en *trädgårdsförman*, en *bilförare*, en *tvättföreståndare*, en *bitr. ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare*. — Tre *eldare*, tre *reparatörer*, en *snickare*, en *bilförare*, sex *gårdskarlar*, en *trädgårdsarbetare*, en *arbetstagare* i kök, tre *kokerskor*, ett *första matsalsbiträ-*

de, två *matsalsbiträden*, en *kallskänka*, två *förrådsbiträden*, en *sömmerska*, ett *arbetsbiträde*, tre *första köksbiträden*, tolv *köksbiträden*, sexton *städerskor*.

Tjärnans sanatorium.

Tjärnan, Kullsveden (postadress: Hedemora) (postgirokonto nr 457396); t. Tjärnan 330 11 (avd. I och II), Tjärnan 330 64 (avd. III och IV), Tjärnan 330 60 (exp. och föreståndarinnan), Tjärnan 330 18 (föreståndarinnans bostad med anknytning till ekonomiföreståndare och kök), Tjärnan 330 65 (maskinavd. med ankn. till maskinistens bostad).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Tjärnans sanatorium i Tjärnans by, cirka 7 km från Säter övertogs år 1917 av Stockholms stad från föreningen Kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn. Det användes t. o m. år 1951 för vård av sådana tuberkulösa barn från staden upp till 12 års ålder, som hade utsikt till fullt tillfrisknande eller åtminstone avsevärd förbättring. Sanatoriet rymde 100 barn.

Stadsfullmäktige anvisade den 15 oktober 1951 ett anslag av 235,000 kr. för omdisposition av barnsanatoriet Tjärnan till B-sjukhus för vuxna tuberkulösa. Det i enlighet härmed ombyggda sjukhuset, som togs i bruk för sitt nya ändamål år 1952, har 71 vårdplatser.

Författning. Instruktion för styresmannen, fastställd av sjukhusdirektionen 19 jan. 1944 (Kf 1944: nr 26).

Delegerad (1,968 kr.).

(Utsedd av sjukvårdsstyrelsen.)

Pehrson, C. G., sjukvårdsdirektör.

Sjukstugeläkare.

Vakant.

Sjukhusintendent.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 518).

Föreståndarinna (14).

Hedman, f. Magnusson, E. M. (Els-Marie).

Maskinist (11)

(nuv. innehar 12).

Elffors, E. S.

En *ekonomiföreståndare*, fyra *översköterskor*, en *arbetsterapeut*. — Två *eldare*, två *gårdskarlar tillika sjukbärare*, en *kokerska*, två *matsalsbiträden*, ett *första köksbiträde*, aderton *sjukvårdsbiträden*, en *baderska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*, ett *arbetsbiträde*.

Hamra sanatorium.

Tullinge (postgirokonto nr 13303); t. 0753 + 300 35.

Stadsfullmäktige anvisade den 28 juni 1923 medel till inköp av en Aktiebolaget Separator tillhörig, å Hamra egendom i Botkyrka socken belägen sanatoriebyggnad. Sanatoriet, omfattande 40 vårdplatser, har varit i bruk för tuberkulossjukvård under tiden 17 mars 1924—13 juli 1956.

Enligt träffat avtal upplåtes sanatoriet till nykterhetsnämnden under en tid av fem år räknat fr. o. m. den 1 april 1960.

Angående vissa andra **vårdplatser för tuberkulösa,** se sid. 517.

Sjukhus för psykiskt sjuka.

Långbro sjukhus.

Postadress: Älvsjö (postgirokonto nr 1096); t. 46 25 00 (växel); 46 13 56 (överläkare Goldkuhl); 46 25 00 (överläkare Lundquist, överläkare Sehlstedt, överläkare Åmark).

Mottagningstid: intagning av patienter sker alla tider på dygnet. Telefontid till översköterskorna (för förfrågningar om patienterna): vardagar 13,30—14,30.

Besökstider:

för patienter å allmän sal: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 10—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 10—11, 11,30—13 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

För tillgodoseende av den Stockholms stad åliggande provisoriska sinnessjukvården beslöto stadsfullmäktige den 15 juni 1905 att å ett för ändamålet inköpt område av egendomen Långbro i Brännkyrka uppföra ett nytt sinnessjukhus med 460 platser. Åren 1907 och 1908 anslogo fullmäktige medel för sjukhusets utvidgning med ytterligare 180 platser (bl. a. för mottagande av en del å dåvarande allmänna försörjningsinrättningen vårdade psykiskt sjuka). I slutet av år 1909 stod det nya sjukhuset färdigt att tagas i bruk. Åren 1922 och 1925 fullbordades vid sjukhuset tvenne nya paviljonger för oroligt sjuka. Därigenom ökades antalet platser till 840. År 1937 utfördes vissa ändringsarbeten inom vårdavdelningarna.

Sjukhuset har för närvarande 1,046 vårdplatser, fördelade på fyra kliniker, som stå under ledning av var sin överläkare.

Stadsfullmäktige godkände den 22 juni 1954 i princip ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag till uppförande av två nya vårdpaviljonger

m. m., innebärande en utökning med 330 vårdplatser. För detta ändamål har hittills anvisats anslag med sammanlagt 11,165,000 kr. En av dessa vårdpaviljonger togs i bruk år 1959.

Styresman (7,000 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se nedan).

Sjukhusintendent (24).

Lagergren, K.; t. 46 13 63 (direkt); mottagningstid: 10—11.

Föreståndarinna (13).

Selander, Elsa L.

Överläkare (B 6)[1]).

Goldkuhl, A. E. (förordn. t. o. m. 31/12 1963), kvinnliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14; **Lundquist**, G. A. R. (förordn. t. o. m. 31/12 1966), manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 12,30—13,30; **Sehlstedt**, C. P. (förordn. t. o. m. 30/11 1962), kvinnliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14; **Åmark**, C. E. (förordn. t. o. m. 28/2 1965), manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14.

Överläkare (B 1)[2]).

Helldorff, R. I. T. (å kliniskt-kemiska lab.).

Läkare (27)

(elektrokardiografläkare, läkare i invärtes medicin och förtroendeläkare).

Vakant, *tf.* **Hansson**, A. F. (se sid. 477).

Biträdande överläkare (26)[3]).

Perntz, A. K.; **Beander**, G. B.; **Hammargren**, S. A.; **Herner**, S. T. F.

Underläkare (24)[2]).

Malm, Leila M.; **Lindevall**, P. U.; **Forsmark-Nordenstam**, A. Lisa; **Falck**, G. R. M.; **Körner**, Eva; **Åhström**, S. E. G. H.; **Åsander**, H. A.; **Doolke**, f. Lindholm, Margareta; **Hegethorn**, f. Åstrand, Britta K.; **Jacobson**, H. S. Å.; två vakanta.

Tandläkare (16).

Ström, f. Neubergh, Eyvor M.

[1]) Innehavarna äga rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

[2]) Dessutom tjänstetillägg med 2,000 kr. per år.

[3]) Dessutom tjänstetillägg med 6,000 kr. per år.

Läkare för elektroencefalografiska undersökningar (6,200 kr.).

Vakant.

Läkare för kirurgiska och gynekologiska sjukdomar (18,600 kr.).

Leander, G.

Läkare i röntgendiagnostik (9,300 kr.).

Löfstedt, S. (se sid. 498).

Psykolog (24).

Sennton, M. Olena.

Första föreståndarinna (17).

Paulström, E. Elsa M.

Psykolog (16).

Holmberg, f. Sandman, E. Maj.

Föreståndarinnor (13).

Svensson, Anna A. (kvinnliga patienter); **Nygren-Elfving**, Harriet M. Ch. (manliga patienter); **Falgén**, f. Lundberg, Ilse D. M. (kvinnliga patienter); **Marklund**, f. Lundberg, Eva E. (manliga patienter).

En *laboratorieassistent*, en *föreståndarinna* (halvtidstjänst), en *uppsyningsman*, nio *förste skötare*, sjuttiotre *skötare*, sextiofyra *översköterskor* (därav två halvtidstjänster), en *laboratorieöversköterska* eller *första laboratris*, en *röntgenöversköterska* (halvtidstjänst), två *laboratoriesköterskor* eller *laboratriser*, tio *sjuksköterskor* (därav en halvtidstjänst), tjugusju *första sköterskor*, tvåhundrafyrtioen *sköterskor* (därav en halvtidstjänst), en *chefsgymnast*, två *sjukgymnaster*, en *första tandsköterska* (deltidstjänst).

Sjukhuskamrer (20).

Ellström, R. G. A.

Kammarskrivare (15).

Carlsson, G. K. S.

Kontorsassistenter (12).

Bengtsson, B. G. A., tjl. (se sid. 482), *tf.* **Haag**, f. Nyberg, Anna-Majsa; **Jacobson**, Karin H. K.

Kontorsskrivare (9)

(nuv. inneh. 11).

Hellström, f. Andersson, Anna-Lisa.

Två *kontorsskrivare*, nio *kanslibiträden*, tre *kontorsbiträden*.

Kuratorer (13).

Åsberg, Gabrielle H. C., kvinnliga patienter, mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 13—15.

Turesson, f. Börjesson, Brita Ch., kvinnliga patienter, mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 13—15.

Franzén, f. Johansson, J. Margareta, manliga patienter, mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 13—15.

Bergengren, f. Wallström, A. M. (Greta), manliga patienter, mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 13—15.

Maskinchef (15)

(dessutom för verkmästargöromål 1,800 kr.).

Lindstrand, N. G.

Ekonomiföreståndare (16).

Zeding, Maj M.

Arbetsinstruktör (15).

Hallnér, P. E.

Vaktmästare (8).

Andersson, A. F.; **Svedberg**, E. K.

En *bitr. maskinchef*, två *maskinister*, en *trädgårdsmästare*, en *trädgårdsförman*, sju *hantverksföreståndare*, fem *hantverkare*, en *arbetsföreståndare*, fyra *arbetsterapeuter*, två *bitr. ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare*, en *tvättföreståndare*, en *överstäderska*. — Fyra *bilförare*, en *trädgårdsförman*, fem *trädgårdsarbetare*, fyra *reparatörer*, en *snickare*, två *målare*, en *smed*, en *murare*, två *skräddare*, en *bokbindare*, en *tapetserare*, sex *eldare* (därav en 8 mån. av året), fem *diversearbetare* i kök, två *gårdskarlar*, en *typograf*, tre *kokerskor*, fem *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, två *sömmerskor*, två *första köksbiträden*, aderton *köksbiträden*, tre *matsalsbiträden*, femtiosex *städerskor* (därav tre halvtidssysslor), fyra *förrådsbiträden*, två *portvakter*, ett *laboratoriebiträde*, ett *sjukvårdsbiträde* (halvtidssyssla).

Beckomberga sjukhus.

Bromma (postgirokonto nr 59815); t. 37 25 00.

Mottagningstid: se nedan under resp. överläkare. Förfrågningar ang. patienter besvaras av resp. översköterska dagligen 14—15.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 9—11,30, 12,15—15, lördagar och dag före helgdag 9—12 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

För fullgörande av det avtal, som år 1925 träffades mellan staten och Stockholms stad angående stadens övertagande av vården av samtliga i Stockholm hemortsberättigade psykiskt sjuka ävensom för beredande av förbättrade vårdmöjligheter för patienterna å vissa stadens egna sinnessjukvårdsanstalter av provisorisk karaktär, beslöto stadsfullmäktige den 10 juni 1929 att låta uppföra ett nytt kommunalt sinnessjukhus, förlagt till den staden tillhöriga egendomen Beckomberga i Bromma. Den 1 oktober 1932 var Beckomberga sjukhus i dess första utbyggnad färdigt att tagas i bruk. Det omfattade då 1,156 platser med lika fördelning på manliga och kvinnliga. Under år 1933 tillkommo två paviljonger för oroliga sjuka om vardera 144 platser och under år 1935 två paviljonger för privatpatienter och en paviljong för nervavdelningar om tillsammans 160 platser.

Efter ombyggnader och omdispositioner under åren 1936—1959 omfattar sjukhuset för närvarande 1,657 vårdplatser.

Den 16 mars 1953 anvisade stadsfullmäktige 320,000 kr. för utförande av vissa ändringsarbeten inom administrationsbyggnaden. Första etappen av dessa arbeten slutfördes år 1956.

Styresman (9,600 kr.).

Izikowitz, S. J., tjl., *tf.* **Abrahamson**, E. V. J. (se nedan).

Sjukhusintendent (26).

Nilsson, N. T.; mottagningstid: 9—11.

Föreståndarinna (13).

Saxborn, Eivor S. K.

Överläkare (B 6)[1]).

Ekblad, S. M. (förordn. t. o. m. 31/1 1967), tel.tid: vardagar 8,30—9, mottagning: tisdagar och fredagar 13—14; **Izikowitz**, S. J. (förordn. t. o. m. 31/5 1962), tjl.; **Abrahamson**, E. V. J. (förordn. t. o. m. 30/6 1967), tel.tid: vardagar 8,45—9,15, mottagning: tisdagar och fredagar 13—14; **Börjeson**, f. Pehrsson, Olga B. (förordn. t. o. m. 30/11 1963), tel.tid.: vardagar 8,30—9, mottagning: tisdagar och fredagar 14—15; **Wretblad**, K. A. G. (förordn. t. o. m. 31/1 1963), tel.tid: vardagar 9—9,30, mottagning: tisdagar och fredagar 13—14; **Mjönes**, K. A. H. (förordn. t. o. m. 31/7 1965), tel.tid.: vardagar 8,30—9 mottagning: tisdagar och fredagar 13,30—14,30.

[1]) Innehavarna äga rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

Överläkare (B 1)[1].

Allgén, L.-G. (förordn. t. o. m. 31/7 1965) (å kliniskt-kemiska lab.).

Läkare (B 1)

(elektrokardiografläkare, läkare i invärtes medicin och förtroendeläkare).

Ågren, N. O. (se sid. 477).

Läkare (27)

(kirurgiska sjukdomar).

Linde, A. P.

Biträdande överläkare (26)[2].

Almgren, Sigyn M. K.; **Nygren**, f. Lundgren, A. H. Signe; **Almborg**, Inga M.; **Mårtens**, S. G. R.; **Rössel**, f. Bagger-Sjöbäck, Karin E., *tf.*; en vakant.

Underläkare (24)[1].

Johansson, T.-A.; **Wetterholm**, O. B.; **Szecsödy**, I. G. M.; **Hullegård**, f. Roynitz, K. S. Maj-Britt; **Salum**, f. Toome, Inna; **Kyhlberg**, K.-O. H.; **Sigholm**, f. Möller, Carin A. M.; **Borg**, Gunborg M.; **Knape**, H. V.; **Rössel**, f. Bagger-Sjöbäck, Karin E., tjl. (se ovan); **Olsson**, Alva; tio vakanta.

Tandläkare (16).

Eklöf, J. D.; **Gustafsson**, S. S.

Läkare för elektroencefalografiska undersökningar (18,500 kr.).

Holmberg, K. G.

Läkare i röntgendiagnostik (19,800 kr.).

Löfstedt, S. (se sid. 498).

Läkare för ögonsjukdomar (8,100 kr.).

Hiielo, A.

Psykolog (24).

Jonsson, C.-O.

Psykologer (19).

Billingberg, L. O. H.; **Eriksson**, f. Jonsson, Ingrid M.

En *laboratorieassistent*, en *chefsgymnast*, sjuttiosju *översköterskor* (därav tre halvtidstjänster), fem *sjukgymnaster*, en *uppsyningsman*, en *instrumentmakare*, elva *förste skötare*, etthundratrettiofyra *skötare*, en *operationsöversköterska*, en *röntgenöversköterska*, sex *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, sex *laboratoriesköterskor* eller *laboratriser*, en *operationssköterska*, trettiosex *sjuksköterskor* (därav elva förda inom linjen), tjugufyra *sjuksköterskeelever*, trettiofyra *första sköterskor*, två *första tandsköterskor* (därav en halvtidstjänst), trehundranittiofyra *sköterskor* (därav tolv förda inom linjen samt åtta halvtidstjänster), en *djurskötare* (halvtidstjänst). — Ett *första sjukvårdsbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*, sex *laboratoriebiträden*.

Sjukhuskamrer (20).

Rentzhog, Y. A.

Kammarskrivare (15).

Vakant, *tf.* **Blomström**, f. Frisell, G. Elisabeth.

Kontorsassistenter (12).

Amsberg, J. O. L.; **Arfwedson**, N. J. R.; **Broed**, f. Sjöö, I. Irene.

Förste kontorsskrivare (11).

Hallersten, f. Engberg, A. Vera E.

Tre *kontorsskrivare*, sexton *kanslibiträden* (därav två halvtidstjänster), sju *kontorsbiträden*, ett *kontrollbiträde*.

Kuratorer (13)

(mottagning lördagar 10—11, övriga vardagar utom onsdagar 12,30—14).

von Bergen, E. Elisabeth; **Marzocchelli**, f. Silwer, E. B. H. Gisela; **Lindberger**, Maja; **Peterson**, B. Kerstin A.; **Andrén**, f. Johansson, E. Margareta; två vakanta (därav en halvtidstjänst).

Studieledare (13).

Grieg Cederblad, Johanne K.

Ekonomiföreståndare (16).

Jacobson, M. A. E. (Anna-Lisa).

Maskinchef (17)

(dessutom för verkmästargöromål 1,500 kr.).

Svensson, N. T. R.

Första föreståndarinna (17).

Larson, Agda O.

Föreståndarinnor (13).

Bobeck, H. I. (Inga); **Larson**, Berta M., stadsfullm.; **Frostenson**, B. Signe; **Nilsson**, Elsa P.; **Åkeson**, f. Johansson, Ina V.; **Mattson**, f. Landin, Ingeborg M. B.; **Frödén**, Elin A. K.

[1]) Dessutom tjänstetillägg med 2,000 kr. per år.

[2]) Dessutom tjänstetillägg med 6,000 kr. per år.

Trädgårdsmästare (14).

Liljestam, R. U.

Vaktmästare (8).

Söderberg, A. E.; **Almgren**, N. R.

En *bitr. maskinchef*, fem *hantverksföreståndare*, en *maskinist*, en *förrådsförman*, tre *bitr. ekonomiföreståndare*, en *arbetsföreståndare*, sju *arbetsterapeuter*, en *tvättföreståndare*, fyra *hantverkare*, en *bitr. tvättföreståndare*, en *överstäderska*, sex *telefonister*, ett *expeditionsbiträde*. — En *trädgårdsförman*, en *växthusförman*, tre *snickare*, tre *målare*, en *murare*, två *tapetserare*, en *skräddare*, fem *reparatörer*, sju *bilförare*, sex *diversearbetare* i kök, fyra *eldare*, sex *trädgårdsarbetare*, två *maskintvättare*, två *gårdskarlar*, tre *kokerskor*, en *kallskänka*, tre *första köksbiträden*, två *kökselever*, två *förrådsbiträden*, sex *sömmerskor*, tre *strykerskor*, tjugutvå *tvättbiträden*, sex *matsalsbiträden*, tjugonåtta *köksbiträden*, sjuttio *städerskor* (därav två halvtidssysslor), fyra *portvakter*.

Norrtulls sjukhus.

Norrtullsgatan 14, Sth VA; (postgirokonto nr 54733); t. 34 94 50; 33 96 53 (kontoret direkt).

Telefontid: (förfrågningar angående patienter) alla dagar 11—12.

Besökstider: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 9—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 9—12,30 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Den 1 juli 1932 övertogs allmänna barnhusets år 1885 uppförda fastighet vid Norrtullsgatan av staden genom avtal, godkänt av stadsfullmäktige den 19 oktober 1931.

Redan år 1921 hade dock vid allmänna barnhuset inrättats ett provisoriskt sinnessjukhus vid Norrtullsgatan med 48 vårdplatser.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 15 oktober 1951, och efter barnavdelningarnas överflyttande till Karolinska sjukhuset, påbörjades ändringsarbeten, som avsågo att omdisponera sjukhuset till enbart mentalsjukhus. Ändringsarbetena av vårdavdelningarna avslutades år 1957, varefter sjukhuset disponerar 315 vårdplatser för psykiskt sjuka kvinnor, fördelade på sju avdelningar.

Köksavdelningen vid sjukhuset nedlades år 1955, varvid Epidemisjukhuset övertog leveransen av all sjukhusets kost. Efter ombyggnad av kökets utrymmen till lagerlokaler övertogs dessa av sjukhusdirektionens centralförråd år 1957.

Styresman (2,240 kr.).

Olsson, R. G. M. (se nedan).

Sjukhusintendent (22).

Alström, N. A.; t. 33 96 53; mottagningstid: 9—11.

Första föreståndarinna (14).

Pettersson, Siri V.

Överläkare.

Olsson, R. G. M. (se sid. 495) mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—11,30.

Underläkare (24).

Öhnell, L. K.

Elva *översköterskor*, en *sjukgymnast*, en *arbetsterapeut*, fem *första sköterskor*, femtiotvå *sköterskor*.

Kammarskrivare (15).

Lind, E. G. W., tjl. (se sid. 535), *tf.* **Onn**, H. L.[1])

Kurator.

(Se Sabbatsbergs sjukhus, sid. 486.)

Wickström, f. Sachse, Barbro M.; mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 10—11.

Maskinchef (13).

Nyman, K. S.

Vaktmästare (8).

Nessén, J. E., tjl., *tf.* **Gustafsson**, B. A. H.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*. — En *snickare*, två *reparatörer*, en *eldare*, två *gårdskarlar*, två *port- och telefonvakter*, ett *tvättbiträde*, ett *förrådsbiträde*, tolv *städerskor*.

Rånäs sjukhus.

Rånäs (postgirokonto nr 1073): t. Rånäs 18 (styresmannens bostad), Rånäs 17 (ekonomiföreståndaren och köket).

Besökstid: Alla dagar efter överenskommelse med sjukhusets föreståndarinna.

Expeditionstid: se Norrtulls sjukhus, ovan.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Rånäs sjukhus är förlagt till den av staden år 1931 inköpta egendomen Rånäs i Fasterna socken, Stockholms län. Sjukhuset inrättades år 1932 för vård av psykiskt sjuka kvinnliga patienter.

[1]) Lön utgår enl. lönegr. 17.

Den 15 april 1957 anvisade stadsfullmäktige ett reservationsanslag å 2,625,000 kr. för vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid sjukhuset, omfattande bl. a. en ny vårdpaviljong, ny pannanläggning, ombyggnad av köket, vissa ombyggnadsarbeten inom huvudbyggnaden, ett nytt personalbostadshus, ombyggnad av befintligt personalbostadshus samt vissa yttre arbeten. Arbetet, som bedrivits i etapper, påbörjades under våren 1958. Köket och panncentralen färdigställdes kring årsskiftet 1958/1959, det nya personalhuset blev klart för inflyttning under år 1959 och den nya vårdpaviljongen togs i bruk den 1 juli 1960. Ombyggnadsarbetena å det befintliga personalbostadshuset och huvudbyggnaden slutfördes 1961.

Efter ombyggnaden omfattar sjukhuset 150 vårdplatser, varav 70 i den nya vårdpaviljongen.

Överläkare och styresman (B 1).

Degerstedt, N. D. (förordn. t. o. m. 28/2 1965).

Sjukhusintendent.

Alström, N. A. (se sid. 511).

Föreståndarinna (14).

Ohlsson, Henny M.

Ekonomiföreståndare (12).

Nilsson, f. Andersson, Berit M.

Maskinist (11).

Vakant.

Fyra *översköterskor*, en *arbetsterapeut*, fyra *första sköterskor*, tjugu *sköterskor*. — En *bilförare*, en *gårdskarl*, en *kokerska*, fem *köksbiträden*, sex *städerskor*, ett *tvättbiträde*.

Elfviks sjukhem.

Lidingö 1; t. 65 70 51.

Expeditionstid: se Konvalescenthemskontoret, sid. 518.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Genom beslut av stadsfullmäktige den 24 januari 1944 tillkom Elfviks konvalescenthem. Hemmet disponerades till en början för vård av tuberkulösa manliga patienter. Från och med år 1959 disponeras hemmet för vård av lättskötta psykiskt sjuka.

Sjukhemmet har 31 vårdplatser.

Läkare och styresman (6,300 kr.).

Almborg, Inga M. (se sid. 510).

Sjukhusintendent.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 518).

Föreståndarinna (14).

Vakant.

En *förste skötare*, fem *sköterskor*. — En *kokerska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*.

Maria sjukhem.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sth SÖ; t. 44 31 01.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: se Långbro sjukhus, sid. 507.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Ett provisoriskt sjukhem för 31 lättskötta kvinnliga psykiskt sjuka patienter anordnades fr. o. m. den 28 september 1944 vid Maria sjukhus. Det nedlades den 20 februari 1948, men har fr. o. m. den 15 februari 1950 ånyo tagits i bruk för vård av ovannämnda klientel.

Sjukhemmet har 31 vårdplatser.

Läkare och styresman (2,700 kr.).

Forsmark-Nordenstam, A. Lisa (se sid. 508).

Sjukhusintendent (1,980 kr.).

Lagergren, K. (se sid. 508).

Översköterska, tillika föreståndarinna (12).

Jonsson, f. Sävborg, I. M. E. (Greta).

En *första sköterska*, åtta *sköterskor*.

Karlshälls sjukhem.

Långholmen, Sth SV (postgirokonto nr 455948); t. 68 64 00.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: se Norrtulls sjukhus, sid. 511.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 17 april 1950 hava medel anvisats för anordnande och drift av ett sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka kvinnliga patienter å egendomen Karlshäll å Långholmen. Hemmet öppnades den 24 oktober 1951.

Sjukhemmet har 30 vårdplatser.

Läkare och styresman (2,700 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se sid. 508).

Sjukhusintendent.

Alström, N. A. (se sid. 511).

Översköterska, tillika föreståndarinna (12).

Gerdin, Linda M. E.

En *första sköterska*, åtta *sköterskor*. — Två *städerskor*.

Tammsviks sjukhem.

Bro (postgirokonto nr 54414); t. 0758 + 420 94.

Besökstid: Alla dagar efter överenskommelse med hemmets föreståndarinna.

Expeditionstid: se Norrtulls sjukhus, sid. 511.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Sjukhusdirektionen har den 8 februari 1956 beslutat förhyra Tammsviks säteri i Upplands-Bro kommun i Uppsala län att användas till sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka kvinnliga patienter.

Sjukhemmet har 46 vårdplatser.

Läkare och styresman (6,000 kr.).

Degerstedt, N. D. (se sid. 512).

Sjukhusintendent.

Alström, N. A. (se sid. 511).

Föreståndarinna (14).

Vakant.

En *översköterska*, en *första sköterska*, fem *sköterskor*. — En *gårdskarl*, en *kokerska*, ett *köksbiträde*, två *städerskor*.

Vårby sjukhem.

Vårby (postgirokonto nr 128440); t. 46 73 86.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: se Långbro sjukhus, sid. 507.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

Sjukhemmet är inrymt i huvudbyggnaden och en flygel vid den under fastighetsnämndens förvaltning stående egendomen Vårby i Huddinge socken. Hemmet, som under tiden november 1938—februari 1958 utnyttjats för vård av vuxna tuberkulösa patienter, togs den 2 mars 1959 i anspråk för vård av lättskötta kvinnliga psykiskt sjuka patienter.

Sjukhemmet har 36 vårdplatser.

Läkare och styresman (5,400 kr.).

Perntz, A. K. (se sid. 508).

Sjukhusintendent (1,752 kr.).

Lagergren, K. (se sid. 508).

Föreståndarinna (14).

Johnsson, Emy L. M.

En *första sköterska*, sex *sköterskor* — En *kokerska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*.

En mentalklinik finnes vid **S:t Eriks sjukhus** (se sid. 493) och en psykiatrisk klinik vid **Södersjukhuset** (se sid. 497).

Angående den **öppna vården av psykiskt sjuka** (se sid. 532).

Epidemisjukhuset.

Valhallavägen, Sth Ö (postgirokonto nr 1082); t. 22 53 40.

Mottagningstid: sjuka intagas alla tider på dygnet.

Besökstid: onsdagar, lördagar och söndagar 13,30—14,30 beträffande patienter å allmän sal. Å enskild avdelning alla dagar 13,30—18. Upplysningar om patienterna meddelas till anhöriga varje helgfri dag 13—13,30 av sjukhusets överläkare eller biträdande överläkare. Telefonupplysningar angående patienterna lämnas dagligen 13—14 av avdelningssköterskorna.

Expeditionstid å sjukhuskontoret: 8—11, 12,30—14,30, lördagar och dag före helgdag 8—11, 12—14 (april—september lördagar stängt).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 479.

En av k. m:t tillsatt kommitté med uppgift att avgiva förslag till sjukvårdens förbättrande i huvudstaden hemställde i ett 1827 avgivet betänkande bl. a., att ett provisoriskt sjukhus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blev också k. m:ts beslut, och för ändamålet upplåts Katarina f. d. kronobränneriegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för övrigt överlåts åt stadens myndigheter. Förvaltningen av anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831 åvilade sålunda staden. Staden hade också att bestrida utgifterna för anstalten. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 benämndes, var således Stockholms första epidemisjukhus. Sistnämnda år omorganiserades anstalten till ett vanligt sjukhus under namnet Katarina sjukhus, men vården av smittsamma sjukdomar blev fortfarande en av dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovårdslagstiftning (i sin helhet gällande för Stockholm fr. o. m. år 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård av smittsamma sjukdomar.

Uppförandet av ett sådant sjukhus blev i Stockholm länge uppskjutet på grund av svårigheten att finna en lämplig byggnadsplats. I avvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del av Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan staden i slutet av år 1886 förvärvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen av stadens planlagda område, reserverades emellertid där plats

för ett nytt epidemisjukhus. År 1890 beslöts att på denna plats skulle uppföras ett sjukhus med 170 platser. Det nya sjukhuset togs i bruk den 18 september 1893.

År 1939 byggdes vid epidemisjukhuset en s.k. beredskapspaviljong, rymmande 200 platser, och avsedd att efter behov användas för vård av epidemiskt sjuka och influensafall eller som annex till stadens övriga invärtes-medicinska sjukhus. En observationsavdelning, rymmande 25 platser, färdigställdes år 1940. Ytterligare två nya observationsavdelningar om vardera 18 platser togos i bruk år 1956. Laboratorieverksamheten vid sjukhuset har från senare delen av 1940-talet kraftigt ökat. Sålunda har inrättats såväl kliniskt-kemiskt som bakteriologiskt laboratorium samt fysiologiska laboratorier för elektrocardiografi och hjärtfunktion, elektroencephalografi och elektromyografi. Nya laboratorier för dessa ändamål liksom ny avdelning för fysikalisk terapi togs i bruk år 1959.

Enligt sjukhuslagen den 17 april 1959 skall inom varje sjukvårdsområde finnas minst ett epidemisjukhus eller en klinik å lasarett för vård av sjuka, behäftade med sådan smittsam sjukdom, som angives i epidemilagen. I Stockholm lämnas sådan vård å epidemisjukhuset.

De sjukdomar för vilka enligt epidemilagen (med följdförfattningar) vård skall beredas å epidemisjukhus äro: pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, återfallsfeber, gula febern, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri, akut barnförlamning, epidemisk hjärnhinneinflammation, rödsot, sömnsjuka, undulantfeber, Weils sjukdom, mjältbrand eller papegojsjuka (psittakos). I mån av utrymme vårdas dessutom patienter behäftade med mässling, kikhosta, vattenkoppor, gulsot, epidemisk influensa, halsfluss, lunginflammation m. fl. sjukdomar.

För vid sjukhuset vårdade patienter är efterkontroll och efterbehandling anordnad.

Vid sjukhuset meddelas undervisning i klinisk epidemiologi åt medicine kandidater, i vilken undervisning även ingår assistenttjänstgöring.

Vid sjukhuset finnes för där intagna barn anordnad en s k o l a, som står under skoldirektionens uppsikt.

Antalet vårdplatser vid sjukhuset uppgår till 501. Till sjukhusets driftkostnader utgår statsbidrag med 2 kr. per underhållsdag för varje enligt epidemilagen kostnadsfritt vårdad sjuk.

Författningar. Epidemilag 19 juni 1919, med ändr. K. kung. 5 maj 1939 ang. statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. (se Kfh 1946, sid. 415), med ändr. Avtal mellan staten och Stockholms stad rör. undervisning i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset, godkänt av SF 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 54, 58). K. m:ts kung. om kommunala undervisningssjukhus 25 nov. 1960 (Kf 1960: nr 95).

Styresman (7,000 kr.)

(dessutom visst undervisningsarvode från Karolinska institutet).

Ström, V. J. (se nedan).

Sjukhusintendent (23).

Holst, K. G.; t. 22 53 40; mottagningstid: 9—11.

Husmor (17).

Olauson, O. Margareta.

Överläkare (B 1).

Ström, V. J. (förordn. t. o. m. 31/8 1963); mottagningstid: vardagar 13—13,30; **Lindahl**, J. O. (förordn. t. o. m. 31/10 1963); mottagningstid: vardagar 13—13,30; **Wegelius**, C. W. B. (förordn. t. o. m. 30/11 1962) (å röntgenavd.); **Jungner**, B. G. I.[1]) (förordn. t. o. m. 31/12 1967) (å kliniskt-kemiska lab.).

Biträdande överläkare (26)[2]).

Holmgren, E. B.; **Bengtsson**, E. I.; **Pejme**, E. J. T., *tf.*; **Jernelius**, H. E., *tf.*

Öronläkare (23)[1]).

Vakant.

Underläkare (23).

Gerzén, P. E.; **Berven**, H. O.; **Jernelius**, H. E., tjl. (se ovan); **Rönnberg-Halvorsen**, B. B.; **Gissin**, A.; **de Ron**, C.-F.; tre vakanta.

Virolog (8,400 kr.).

Svedmyr, E. A. V.

Bakteriolog (21,600 kr.).

Tunevall, T. G.

Fysiolog (21,600 kr.).

Holmgren, A. G. M.

Neurolog (7,200 kr.).

Lindblom, U. F.

Instruktionssköterska (16).

Ekström, S. Ingeborg.

Tre *laboratorieassistenter*, tolv *laboratorieöversköterskor*, en *operationsöversköterska*, tre *röntgenöversköterskor*, en *första översköterska*, trettiosex *översköterskor*, nitton *sjuksköterskor*, en *första laboratris*, två *laboratriser*, en *folkskollärare*, fem *sjukgymnaster*, tre *arbetsterapeuter*, ett

[1]) Dessutom tjänstetillägg med 2,000 kr. per år.

[2]) Dessutom tjänstetillägg med 2,400 kr. per år.

röntgenbiträde, tretton *undersköterskor*. — Nio *barnsköterskor*, tre *baderskor*, etthundratrettioen *sjukvårdsbiträden*, trettiotvå *sjuksköterskeelever*.

Kammarskrivare (15).

Hagnér, N. Hj.

Kontorsassistent (12).

Falk, K. G.

Två *kontorsskrivare*, tio *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden*, två *kontrollbiträden*.

Kurator (13).

Bergholtz, Inga E. K.

Ekonomiföreståndare (17).

Nilsson, Ragna E. S.

Maskinchef (15).

Johansson, J. I.

Preparator (9).

Frisk, G. A. E.

Förste vaktmästare (9).

Bergqvist, C. M.

Vaktmästare (8).

Brangö, A. H. O.; **Broberg**, P. A. I.; **Ståhl**, S. A. R.

En *bitr. husmor*, två *bitr. ekonomiföreståndare*, en *maskinist*, en *bilförare*, två *hantverkare*, en *instrumentmakare*, fem *telefonister*, ett *expeditionsbiträde*. — Fem *eldare*, fyra *reparatörer*, en *snickare*, en *målare*, två *ambulansförare*, två *bilförare*, sju *gårdskarlar*, en *tapetserare*, tre *kokerskor*, en *kallskänka*, tre *första köksbiträden*, tre *matsalsbiträden*, tolv *köksbiträden*, två *förrådsbiträden*, tjugu *städerskor*.

Av Stockholms stad för vård av stockholmsbor kontrakterade eller eljest disponerade platser å icke kommunala sjukhus.

Serafimerlasarettet.

Hantverkargatan 2, Sth K; t. 54 06 00.

Staden disponerar 300 platser, fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 127, nervsjukdomar 31, kirurgiska sjukdomar 132 och neurokirurgiska sjukdomar 10.

Totala antalet vårdplatser vid lasarettet är 467.

Se närmare sid. 625, 626.

Författningar. Avtal mellan k. m:t och kronan samt direktionen över Serafimerlasarettet om statens övertagande av driften av Serafimerlasarettet i Stockholm (Kf 1937: nr 58). Avtal mellan Stockholms stad och direktionen över Serafimerlasarettet ang. vård å lasarettet av sjuka från staden (Kf 1927: nr 73), med ändr. Avtal rör. stadens förvärv av Serafimerlasarettets fastigheter (Kf 1948: nr 31 II). Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad rör. fördelning av kostnader för vissa ombyggnadsarbeten m. m. vid Serafimerlasarettet, godkänt av SF 16 april 1956 och av k. m:t 12 okt. 1956 (Kf 1956: nr 64 II). Avtal mellan staten och Stockholms stad rör. dels ändringar och tillägg till gällande avtal 1947 ang. försäljning till staden av stiftelsen Serafimerlasarettets fastigheter, dels fördelning av kostnaderna för upprustning av Serafimerlasarettet, godkänt av SF 17 juni 1958, 25 april 1960 och 20 febr. 1961 samt av k. m:t 28 juli 1958, 25 mars 1960 och 30 dec. 1960 (Kf 1958: nr 59, 1960: nr 14, 1961: nr 24). K. m:ts reglemente för Serafimerlasarettet 30 juni 1960 (Kf 1960: nr 81).

Karolinska sjukhuset.

Karolinska vägen (Pa: Sth 60); t. 34 05 00.

Staden disponerar 586 av sjukhusets platser fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 77, kirurgiska sjukdomar 75, förlossningsfall 60, gynekologiska sjukdomar 30, ögonsjukdomar 18, öron-, näs- och halssjukdomar 25, hud- och könssjukdomar 70, radium och röntgen 30, pediatriska kliniken: medicinska sjukdomar 80, psykiatriska sjukdomar 5 och kirurgiska sjukdomar 42, medicinska thoraxkliniken 60 och thoraxkirurgiska kliniken 14.

Mellan staden och Stockholms läns landsting har träffats avtal av innehåll att staden skall upplåta 10 gynekologi- och 5 barnbördsplatser av sina kontrakterade vårdplatser vid Karolinska sjukhuset. I gengäld upplåtas till staden tillfälligt 15 vårdplatser vid landstingets sjukhem för långvarigt kroppssjuka å Lidingö.

Enligt 1958 års samordningsavtal med Stockholms läns landsting angående barnsjukvården äger staden och länet rätt att gemensamt nyttja allt efter behov samtliga tillgängliga kontrakterade platser å den pediatriska kliniken, varigenom staden sålunda även kan disponera länets platser å pediatriska kliniken; medicinska sjukdomar 16, psykiatriska sjukdomar 5 och kirurgiska sjukdomar 7.

Dessutom skall staden få disponera 30 resp. 10 platser för vård å de kommande neurologiska och neurokirurgiska klinikerna.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 1,777.

Se närmare sid. 625, 626.

Författningar. Avtal mellan k. m:t, Stockholms stad och landstinget rör. samarbete för Ka-

SjS rolinska sjukhusets uppförande och drift (Kf 1931: nr 119), med ändr. och tillägg. Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad ang. samarbete för uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid Karolinska sjukhuset, godkänt av SF 15 okt. 1945 och av k. m:t 25 okt. 1946 (Kf 1946: nr 51). Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad ang. fördelning av vårdplatser å medicinska kliniken och ögonkliniken vid Karolinska sjukhuset, godkänt av SF 14 okt. 1946 och av k. m:t 30 maj 1947 (Kf 1947: nr 49). Avtal mellan k. m:t, Stockholms stad och landstinget ang. samarbete för uppförande och drift av nervkliniker vid Karolinska sjukhuset, godkänt av SF 17 dec. 1956, av landstinget 10 okt. 1957 och av k. m:t 21 febr. 1958 (Kf 1958: nr 30). Avtal mellan staten och Stockholms stad ang. vård å Karolinska sjukhuset av vissa militära patienter, godkänt av SF 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 55). Avtal ang. samordning av Stockholms stads och läns barnsjukvård, godkänt av SF 17 nov. 1958 och av landstinget 9 okt. 1958 (Kf 1958: nr 78). K. m:ts reglemente för Karolinska sjukhuset 30 juni 1960 (Kf 1960: nr 80).

Diakonissanstaltens sjukhus Ersta.

Erstagatan 2, Sth SÖ; t. 24 15 20.

Minst 80 av vårdplatserna å Ersta sjukhus skola hållas tillgängliga för sådana sjuka, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig bereda vård, därav minst 70 platser å allmän sal.

Stadsfullmäktige godkände den 22 november 1955 ett förslag till nytt avtal mellan Stockholms stad och Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av omkring 40 nya vårdplatser å sjukhuset samt stadens medverkan för sjukhusets modernisering och utbyggnad (Utl. 1955: nr 342). Detta avtal träder helt i tillämpning året efter det att ombyggnadsarbetet slutförts. Stadsfullmäktige godkände den 21 april 1958 ett tilläggsavtal (Kf 1958: nr 39) till nyssnämnda avtal.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 107.

Författningar. Avtal åren 1951 och 1955 mellan Stockholms stad samt Svenska diakonissällskapet rör. upplåtelse av vårdplatser å Ersta sjukhus samt modernisering och utbyggnad av sjukhuset, med tilläggsavtal (Kf 1951: nr 16, 1955: nr 67, 1958: nr 39).

Allmänna barnbördshuset.

Fiskartorpsvägen, Sth Ö; t. 23 27 45 (växel), kontoret t. 21 54 92.

I mån av utrymme mottagas patienter, som vid tiden för insjuknandet äro bosatta i Stockholm eller i Stockholms län.

Ett mellan representanter för staten, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Stiftelsen Allmänna barnbördshuset träffat avtal angående verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm godkändes av stadsfullmäktige den 19 mars 1956.

Totala antalet vårdplatser vid barnbördshuset är 144.

Se närmare sid. 627.

Författningar. Reglemente för allmänna barnbördshuset i Stockholm, utfärdat av k. m:t 7 mars 1958 (Kf 1958: nr 19), med ändr. Avtal ang. verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm, godkänt av allmänna barnbördshuset 15 april 1955, av k. m:t 30 juni 1955, av landtinget 3 okt. 1955 och av SF 19 mars 1956 (Kf 1956: nr 17).

Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus.

Polhemsgatan 30, Sth K; t. 52 06 90.

Barnsjukhuset emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm respektive i Stockholms län.

Totala antalet vårdplatser vid barnsjukhuset är 158, fördelade på en kirurgisk, en medicinsk och en psykiatrisk klinik, varav staden disponerar 114 och länet 44 platser med rätt för staden och länet enligt 1958 års samordningsavtal att gemensamt nyttja tillgängliga platser allt efter behovet.

Stadsfullmäktige godkände den 17 juni 1957 (Utl. 1957: nr 198) avtal rörande dels om- och tillbyggnad av Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, avseende bl. a. anordnandet av en ungdomspsykiatrisk klinik, dels driften av en kirurgisk B-avdelning vid Sachska barnsjukhuset, innebärande att 22 vårdplatser skola användas för barnkirurgisk vård såsom en B-avdelning till kliniken vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus.

Den barnpsykiatriska kliniken innefattar även en rådgivningsbyrå, vilken anslutits till den psykiska barna- och ungdomsvården inom Stockholms stad (se sid. 314).

Författningar. Stadgar för H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnasjukvård, antagna av föreningens styrelse 31 maj 1961. Avtal rör. upplåtelse av H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn för den medicinska undervisningen m. m., godkänt av styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt 23 febr. 1951, av SF 18 juni 1951, av landstinget 5 okt. 1951 och av k. m:t 1 mars 1957, med tilläggsavtal (Kf 1957: nr 96, 1960: nr 15). Avtal rör. driften av en kirurgisk B-avdelning vid Sachska barnsjukhuset, godkänt av styrelsen för Kronprinsessan Lovisas förening för barnasjukvård 27 dec. 1956, av landstinget 3 jan. 1957 och av SF 17 juni 1957

(Kf 1957: nr 97). Avtal ang. samordning av Stockholms stads och läns barnsjukvård, godkänt av SF 17 nov. 1958 och av landstinget 9 okt. 1958 (Kf 1958: nr 78). Överenskommelse om inordnande av en statlig lärartjänst i läkarorganisationen vid vårdanstalten, godkänd av styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt 16 dec. 1958, av landstinget 9 okt. 1958 och av SF 29 sept. 1958 (Kf 1958: nr 80).

Barnsjukhuset Samariten.

Ringvägen 21, Sth SÖ; t. 44 06 70.

Samtliga vårdplatser vid barnsjukhuset skola i enlighet med 1958 års samordningsavtal gemensamt nyttjas av staden och länet med hänsyn uteslutande till vårdbehovet.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 125.

Författningar. Villkor för stadens bidrag till barnsjukhuset Samariten, godkända av SF 21 febr. 1949 (Kf 1950: suppl. nr 1). Avtal ang. samordning av Stockholms stads och läns barnsjukvård, godkänt av SF 17 nov. 1958 och av landstinget 9 okt. 1958 (Kf 1958: nr 78).

Eugeniahemmet.

Eugeniavägen, Sth VA; t. 33 15 30 (läkarexpedition), 24 17 20 (kontor).

Kostnaderna för vård å Eugeniahemmet av spastiskt sjuka barn från Stockholm ersättas fr. o. m. den 1 juli 1956 efter i huvudsak de grunder, som fastställts i gällande utomlänsavtal.

Vanföreanstalterna.

Fr. o. m. den 1 juli 1956 tillämpas enligt beslut av riksdagen år 1955 ändrade grunder för finansiering av verksamheten vid vanföreanstalterna i riket. Kostnaderna för vård av stockholmspatienter vid Norrbackainstitutet och övriga vanföreanstalter i riket bestridas i huvudsak efter de grunder, som fastställts i gällande utomlänsavtal.

Vårdplatser å sjukhem m. m.

Enligt avtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting träffat angående visst byte av barnbörds- och gynekologiplatser mot vårdplatser för långvarigt kroppssjuka (Kf 1954: suppl. nr 1) har till staden upplåtits 15 vårdplatser vid landstingets sjukhem för långvarigt kroppssjuka å Lidingö. Beläggning får endast äga rum med sådana patienter, som inremitterats genom Stockholms stads sjukvårdsstyrelses sjukhuscentral.

I samarbete med riksföreningen mot polio samt sjukvårdsstyrelsen och Stockholms läns landsting bedrives eftervård av poliosjuka å Solsunda sjuk- och vilohem. Hemmet får även utnyttjas för vård av långvarigt kroppssjuka. De poliosjuka intagas på förslag av överläkarna vid Epidemisjukhuset och de långvarigt kroppssjuka på förslag av sjukhuscentralens läkare efter godkännande av sjukhemmets läkare.

I likhet med landstingen och övriga städer utom landsting har Stockholms stad godkänt att på vissa villkor lämna bidrag till vård av reumatiskt sjuka å Spenshults och Strängnäs' reumatikersjukhus, till eftervård av poliosjuka m. fl. vid kustsanatoriet i Apelviken. Enligt överenskommelse med Sophiahemmet disponeras på försök för vård av långvarigt kroppssjuka 15 vårdplatser vid hemmet, att beläggas med av staden anvisade patienter.

Dessutom kan sjukvårdsstyrelsen efter prövning av varje särskilt fall bidraga till kostnaderna för vård av stockholmspatienter å enskilda sjuk- och vilohem.

Vård av epileptiker.

Från och med år 1958 ombesörjer sjukvårdsstyrelsen utgivande av bidrag enligt kungl. kung. den 6 juni 1957 till vård av epileptiker enligt av medicinalstyrelsen per kalenderår fastställda normer till Svenska diakonsällskapet, Svenska diakonissällskapet, Margaretahemmet m. fl.

Vårdplatser för astmasjuka barn.

Enligt 1958 års samordningsavtal disponeras gemensamt med Stockholms läns landsting 20 platser för vård av astmasjuka barn vid Solstickegården i Täby.

Vårdplatser för tuberkulösa.

Enligt avtal med överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond hava för vård av lungsjuka personer från Stockholms stad upplåtits 25—40 vårdplatser å Österåsens sanatorium. I mån av behov få vårdplatserna även disponeras för astmasjuka patienter.

I enlighet med beslut av riksdagen den 2 maj 1957 utnyttjas Hessleby sanatorium från och med den 1 juli 1957 såsom en specialanstalt för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare och har sjukvårdsstyrelsen träffat avtal med överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond om de närmare villkoren för stadens bidrag för vården. Å anstalten intagas i Stockholms stad bosatta manliga tuberkulossjuka alkoholmissbrukare enligt bestämmelserna i lagen om nykterhetsvård; de skola enligt bestämmelser i utomlänsavtalet ha remiss för sanatorievård av hos staden anställd sanatorie- eller dispensärläkare.

Konvalescentvård.

Konvalescenthemskontoret.

Klara Södra Kyrkogata 11, 1 tr., Sth C; (postgirokonto nr 195960); t. 10 21 32, 10 21 38. Ansökningar om konvalescentvård skola ingivas till sjukvårdsstyrelsens expedition Långholmsgatan 34—36 måndagar—fredagar kl. 9—10; tel. ang. konvalescentvård 68 00 00, kl. 11—12.

Stadsfullmäktige beslöto den 17 december 1943 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor för handläggning av ärenden berörande stiftelsen Martin Gebers, Albert och Hulda Pålsons, Jacques och Galathée Lamms samt Heijkenskjölds konvalescenthem, Ihrfeltska barnhemmet, Elfviks sjukhem, Tjärnans sanatorium samt Blackebergs sjukhus.

Sjukhusintendent (23).

Hägglund, B. A. K.; t. 10 21 38; mottagningstid: 9—11.

Förste kammarskrivare (17).

Lundberg, I. K., tjl., *tf.* **Rönnow**, f. Palmskog, M. Aura Ch.

Kontorsassistent (12).

Blomström, f. Frisell, G. Elisabeth, tjl. (se sid. 510), *tf.* **Jonson**, B. A. W.

En *arbetsterapeut*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, två *kontorsbiträden*.

A. Konvalescenthem under konvalescenthemskontoret.

Stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem.

Orhem (Pa: Sth 20); t. 94 12 56—94 12 59.

Stadsfullmäktige beslöto den 30 september 1929 emottaga en av framlidne bankiren Martin Geber genom testamente den 29 januari 1927 med tillägg den 20 juli 1928 gjord donation å 800,000 kr. till bildande av en under stadens inseende ställd stiftelse med uppgift att bereda lantvistelse åt konvalescenter. Sedermera erbjöd sig advokaten Arvid Geber att till stiftelsen tillskjuta ytterligare medel av stärbhusets tillgångar, nämligen dels ett belopp av 200,000 kr., dels ock vad som kunde utvinnas av vissa till Stockholms enskilda bank överlämnade värdepapper. Denna senare donation mottogs av stadsfullmäktige den 15 september 1930. Donationsmedlen skola enligt stadsfullmäktiges beslut förvaltas av drätselnämnden.

Stadsfullmäktige beslöto den 15 maj 1933 att av donationsmedlen anvisa ett belopp av 875,000 kr. för uppförande av ett konvalescenthem i huvudsaklig överensstämmelse med ett av en av hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté utarbetat förslag. Samma dag fastställde stadsfullmäktige jämväl stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem. Den 2 december 1935 beslöto stadsfullmäktige anvisa det av donationsfonden återstående beloppet, med visst undantag, till inventarieutrustning för hemmet och hemmets fullbordande i övrigt.

I enlighet med testamentets bestämmelser har den av donationen bildade stiftelsen till ändamål att bereda lantvistelse åt konvalescenter, företrädesvis sådana, som efter genomgången sjukdom blivit från sjukhus utskrivna och som därefter äro i behov av rekreationsvistelse å landet men ej äro i besittning av erforderliga medel att själva bekosta sådan. Konvalescenthemmet är, likaledes i enlighet med testamentet, så ordnat, att såväl barn som vuxna kunna därstädes emottagas, varvid företrädesrätt att bliva intagen tillkommer den, som är skriven i Stockholm. Även utom Stockholm boende kunna dock vinna inträde på av staden fastställda villkor.

Den 15 april 1936 överlämnade advokaten Arvid Geber å bankir Martin Gebers stärbhus' vägnar till stiftelsen ett belopp av nära 145,000 kr., med rätt för stiftelsens styrelse att bestämma över användningen av såväl kapitalet som dess avkastning till befrämjande av stiftelsens verksamhet. Av detta belopp förvaltas 75,000 kr. såsom en särskild fond, benämnd »Martin Gebers fond», vars avkastning främst användes till beredande av friplatser å konvalescenthemmet.

Stiftelsens angelägenheter handhades tidigare av en särskild styrelse, som utsågs av sjukhusdirektionen. Enligt beslut av stadsfullmäktige den 17 december 1951 övertog emellertid sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen] den 1 januari 1952 själv förvaltningen av stiftelsen.

Konvalescenthemmet, vilket togs i bruk i mars månad 1936, är beläget å den staden tillhöriga egendomen Orhem vid sjön Drevvikens norra strand. Antalet platser vid hemmet utgör numera 110, därav 81 platser för vuxna kvinnliga patienter och 25 platser för barn samt 4 platser för mödrar med späda barn.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Författningar. Stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, godkända av SF 15 maj 1933 (Kf 1933: nr 31), med ändr. Reglemente för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, fastställt av sjukhusdirektionen 10 mars 1939 (Kf 1939: nr 3), med ändr. Avtal ang. samordning av Stockholms stads och läns barnsjukvård, godkänt av SF 17 nov. 1958 och av landstinget 9 okt. 1958 (Kf 1958: nr 78).

Läkare och styresman (18,000 kr.).

Norman, A. V. (se sid. 472).

Föreståndarinna (14).

Segerstedt, Elsa K.

En *ekonomiföreståndare*, en *sjukgymnast*, sex *översköterskor* (därav en deltidstjänst), en *arbetsterapeut*, en *barnträdgårdslärare*, en *baderska*. — En *värmeledningsskötare*, en *bilförare*, *tillika gårdskarl*, en *kokerska*, ett *första köksbiträde*, tre *matsalsbiträden*, nitton *sjukvårdsbiträden*, fyra *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Farsta; t. 94 10 25; expeditionstid: 11—13.

Konvalescenthemmet tillkom i anledning av en av godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjertström, år 1904 till Stockholms stad överlämnad donation å 200,000 kr., och skulle enligt donationsbestämmelserna ha till ändamål att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom voro i behov härav och icke kunde på tillfredsställande sätt vårdas i eget hem eller hos anhöriga. Staden åtog sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej täcktes av denna donation och möjligen tillkommande donationers avkastning. Enligt donationsbrevet äga lasarettsläkare i Kalmar läns norra landstingsområde rätt att ständigt disponera över två platser vid hemmet.

Konvalescenthemmets förvaltning, som tidigare ombesörjdes av en särskild styrelse i enlighet med av stadsfullmäktige den 24 januari 1905 antagna bestämmelser, handhaves numera enligt k. brev den 5 juni 1942 av sjukvårdsstyrelsen.

Konvalescenthemmet är fr. o. m. den 1 september 1960 stängt, då tomtområdet i huvudsaklig del tagits i anspråk såsom gatumark. Hemmet avses sedermera komma att öppnas i nya lokaler, planeringsarbetena härutinnan pågå.

Enär konvalescenthemmet vid tiden för kalenderns tryckning icke är i bruk, redovisas den i staten upptagna personalen icke här.

Jacques och Galathée Lamms konvalescenthem för tuberkulossjuka.

Stora Gungan, Enskede; t. 49 02 50.

Tuberkuloshemmet tillkom i anledning av en i testamente av änkefru Galathée Lamm år 1913 till staden gjord donation å ett belopp av 100,000 kr. Beloppet skulle enligt donationsbestämmelserna användas till ett konvalescenthem för behövande personer, som vid något av stadens sjukhus behandlats för tuberkulos, mot villkor, att staden upplåte för ändamålet lämplig lokal och omhändertoge bestyret med förvaltningen av såväl penningmedlen som hemmet. Hemmet inrättades år 1918 i en staden tillhörig fastighet i Enskede församling. Det har 9 platser, avsedda för män. Platserna disponeras av stadens centraldispensär (se sid. 534) såsom ett led i dess verksamhet för understödjande av medellösa tuberkulossjuka.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i kvartalet.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (900 kr.).

Bergqvist, S. (se sid. 534).

Föreståndarinna (10).

Vakant, *tf.* **Arkholm**, f. Olsson, A. Linnéa.

En *kokerska*.

Heijkenskjölds konvalescenthem.

Karlberga, Södertälje; t. 0755+316 63; expeditionstid: 9—11, 14—15.

Konvalescenthemmet tillkom på grund av en genom testamente den 11 maj 1898 gjord donation av översten S. L. Heijkenskjöld och hans maka å sammanlagt 400,000 kr., vilken år 1919 överlämnades till staden. Hemmet var till utgången av år 1949 inrymt inom en del av den Södertälje stad tillhöriga egendomen Måsnaryd vid sjön Måsnaren i Västertälje socken. Den 1 januari 1950 flyttades konvalescenthemmet till den inom Södertälje stad belägna egendomen Karlberga, som Stockholms stad hade inköpt och för ändamålet ombyggt och moderniserat.

Konvalescenthemmet är avsett för medellösa eller mindre bemedlade personer från Stockholms stad, vilka efter utskrivning från sjukhus äro i behov av konvalescentvård. Det har plats för 60 manliga patienter. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställes av sjukhusavgiftsdelegerade och socialnämndens socialbyråer.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet i regel två gånger i veckan.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (9,900 kr.).

Kristofferson, C. E.

Föreståndarinna (14).

Popp, Hermine E.

En *förman*, en *sjukgymnast* (halvtidstjänst), en *trädgårdsförman*, en *översköterska*, en *vaktmästare*. — En *kokerska*, ett *första köksbiträde*, ett *matsalsbiträde*, två *köksbiträden*, fem *sjukvårdsbiträden*, ett *arbetsbiträde*, en *trädgårdsarbetare*.

SjS

Ihrfeltska barnhemmet.

Högliden 3, Lidingö 1; t. 65 04 41.

Den villafastighet, Nya Torsvik nr 62 i Lidingö, i vilken Ihrfeltska barnhemmet är inrymt, donerades år 1920 av vice häradshövding Fredrik Ihrfelt till Stockholms stad för att under benämningen »Ihrfeltska barnhemmet» användas till konvalescent- och vilohem för behövande, efter sjukhusvistelse klena barn i åldern 3—11 år, tillhörande Stockholms kommun.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 15 juni 1959 har barnhemmet fr. o. m. den 7 november 1960 tagits i anspråk såsom behandlingshem av typ I för psykisk barna- och ungdomsvård. I medicinskt avseende fungerar hemmet tills vidare såsom annex till den barn- och ungdomspsykiatriska kliniken vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus.

Överläkare och styresman (2,700 kr.).

Ahnsjö, S. O. R.

Underläkare (6,200 kr.).

Svedberg, B. G.

Föreståndarinna (13).

Vakant.

En *översköterska*. — En *kokerska*, tre *sjukvårdsbiträden*, ett *arbetsbiträde*.

Betr. **Isidor Dannströms konvalescenthem**, se under Sabbatsbergs sjukhus, sid. 483.

B. Konvalescenthem under centraldispensären

(se sid. 534).

Orhems barnkoloni.

Orhems gård (Pa: Sth 20; postgirokonto nr 51880); t. 94 12 13.

Den 1 december 1934 upplåts till dåvarande dispensärstyrelsen av den staden tillhöriga egendomen Orhem huvudbyggnaden och en flygelbyggnad jämte parkområde för att användas som hem för tuberkuloshotade barn. Hemmet togs i bruk den 16 januari 1935 och förvaltades från början av dispensärstyrelsen under hälsovårdsnämndens överinseende. Genom beslut av stadsfullmäktige den 26 juni 1945 överfördes hemmet samtidigt med tuberkulosbyrån till sjukhusdirektionens [sjukvårdsstyrelsens] stat och dess administration handhaves nu av den under styrelsen lydande centraldispensären (förutvarande tuberkulosbyrån). Hemmet, som ursprungligen beräknades för 25 barn vintertid, har nu 18 platser vintertid; möjlighet finnes till ökad beläggning under sommaren.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats med 1:25 kr. per dag.

Läkare (1,660 kr.).

Nathhorst, D. H. B.

Föreståndarinna (12).

Söderström, f. Wåhlin, M. Berit.

En *kokerska*, ett *köksbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Stenby konvalescenthem.

Adelsö (postgirokonto nr 355513); t. 0756 + 510 02.

På förslag av sjukhusdirektionen beviljade stadsfullmäktige den 18 mars 1946 anslag för inköp av Stenby säteri och den 18 november 1946 ytterligare medel för egendomens iordningställande till ett konvalescenthem för smittsamma tuberkulösa patienter. Efter framställning från sjukhusdirektionen uppdrogo stadsfullmäktige den 8 december 1947 åt dåvarande fattigvårdsnämnden att tills vidare handhava förvaltningen av hemmet. På förslag av den av fattigvårdsnämnden tillsatta styrelsen för Stenby konvalescenthem återfördes emellertid hemmet den 1 oktober 1948 under sjukhusdirektionen. Den direkta förvaltningen av konvalescenthemmet handhaves sedan dess av centraldispensären. Från den 1 januari 1950 förvaltas egendomen av fastighetsnämnden, av vilken sjukvårdsstyrelsen sålunda numera förhyr de för konvalescenthemmet avsedda byggnaderna och parkområdet.

Konvalescenthemmet togs i bruk den 4 maj 1948 för 35 ej smittoförande patienter, varav 23 manliga och 12 kvinnliga.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (3,240 kr.).

Bergqvist, S. (se sid. 534).

Föreståndarinna (14).

Sellin, Britta U.

En *översköterska*, en *arbetsterapeut*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, två *städerskor*, en *bilförare*, *tillika gårdskarl*, en *sjukbärare*, *tillika gårdskarl*.

Ösbyholms konvalescenthem.

Frötuna, Norrtälje (postgirokonto nr 356017); t. 0176 + 200 57.

Stadsfullmäktige beslöto den 21 mars 1949 anvisa sjukhusdirektionen ett belopp av 350,500 kr. ur C. A. Molanders donationsfond för iordningställande och utrustning av ett konvalescenthem för tuberkulösa vid den av staden inköpta och

under fastighetsnämndens förvaltning stående egendomen Ösbyholm. Hemmet, vars förvaltning handhaves av centraldispensären, togs provisoriskt i bruk med 20 platser för manliga, icke smittoförande patienter den 20 maj 1949. Efter åren 1950—1952 utförda ändrings- och reparationsarbeten kan hemmet nu mottaga 50 smittoförande tuberkulösa, varav 32 manliga och 18 kvinnliga patienter.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (3,240 kr.).

Bergqvist, S. (se sid. 534).

Föreståndarinna (14).

Alm, Helmy E.

En *översköterska*, en *arbetsterapeut*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, tre *städerskor*, en *bilförare*, *tillika gårdskarl*, en *värmeledningsskötare*, *tillika gårdskarl*.

Den öppna sjukvården.

Förvaltningskontoret för öppen sjukvård.

Hornsgatan 174 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00.

Stadsfullmäktige beslöto den 5 december 1957 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor för administrationen av den öppna sjukvården (med undantag för stadens öppna vård av psykiskt sjuka och centraldispensären).

Förste intendent (26).

Telander, L. G. T.

Förste byråassistent (19).

Ohlsson, K.-R.

Kammarskrivare (15).

Ersson, Kerstin M.

Föreståndarinna (14).

Ericsson, Carin A.

Två *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde* samt viss tillfällig personal.

Distrikts- och tjänsteläkare.

I Stockholm skola finnas distrikts- och tjänsteläkare till det antal stadsfullmäktige bestämma.

Distrikts- och tjänsteläkares huvudsakliga åligganden äro: *att* meddela sjukvård åt sjuka, som äro medellösa eller omhändertagits av polismyndighet samt åt barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnden, *att* till intagning å sjukvårdsinrättning anmäla dem, som icke lämpligen kunna skötas i hemmet, börande därvid intyg över den sjukes tillstånd avgivas enligt fastställt formulär, *att* utfärda intyg för personer, som söka eller åtnjuta understöd av socialvården eller omhändertagits av barnavårdsnämnden eller söka inträde å stadens socialvårds- eller barnavårdsanstalter eller söka pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring och som vid verkställd besiktning funnits äga nedsatt arbetsförmåga, skolande i det sistnämnda fallet intyget utfärdas enligt fastställt formulär, *att* då dödsfall inträffat inom distriktet på grund av sjukdom, under vilken läkartillsyn icke åtnjutits, på anmodan företaga sådan undersökning om sjukvårdsförloppet och besiktning av liket, som för dödsorsakens utrönande erfordras, *att* över sådana förhållanden, vilka kunna utöva menligt inflytande på det allmänna hälsotillståndet, hava noggrann tillsyn. Distrikts-(tjänste-)läkare är sedan den 1 januari 1960 skyldig att å mottagningslokalen meddela sjukvård under minst två timmar lördagar och minst tre och en halv timme andra vardagar åt såväl obemedlade som bemedlade sjuka.

Jourhavande läkare finnas att tillgå för allmänheten. Jourtjänsten ombesörjes av medlemmar i Stockholms läkareförening. Kallelse av jourhavande läkare sker genom t. 90 000, namnanrop: »Jourhavande läkare».

Läkardistrikten[1]).

Nikolai läkardistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen (Nikolai)).

Distriktsläkare (14).

Jonsson, K. G. G.; Hornsgatan 50, Sth *SÖ*; t. 44 63 02 (bostaden: 32 88 61); mottagningstid: vardagar 9—10.

Kungsholms läkardistrikt

(omfattande Kungsholms (Ulrika Eleonora) och Klara församlingar).

Distriktsläkare (14).

Willners, K. G.; Västra Trädgårdsgatan 19 B, Sth *C*; t. 20 34 54; mottagningstid: vardagar 11—12.

S:t Görans läkardistrikt

(omfattande östra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren).

Distriktsläkare (14).

Vakant, *tf.* **Bäckström**, P. W.; Hantverkargatan

[1]) Rörande stadens nuvarande indelning i läkardistrikt, se Kf 1950: nr 40; 1951: nr 5; 1953: nr 69, suppl. nr 2; 1954: nr 35; 1955: nr 3; 1957: nr 5.

SjS 87, uppg. B., Sth *K;* t. 51 83 51; mottagning efter överenskommelse per tel.

Fredhälls läkardistrikt

(omfattande västra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren, ävensom Stora och Lilla Essingen).

Distriktsläkare (14).

Vakant.

Matteus läkardistrikt

(omfattande Matteus församling utom den del som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Distriktsläkare (14)
(nuv. inneh. gg 19).

Magnusson, A. B. F.; Rörstrandsgatan 3, 1 tr., Sth *VA;* t. 33 65 28; mottagning: efter överenskommelse per tel.

Gustav Vasa läkardistrikt

(omfattande Gustav Vasa församling jämte den del av Matteus församling, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Distriktsläkare (14).

Bexelius, J. G.; Odengatan 85, Sth *VA;* t. 32 00 36; mottagningstid: vardagar 9—10.

Johannes läkardistrikt

(omfattande Johannes och Adolf Fredriks församlingar).

Distriktsläkare (14).

Röjdmark, O. E.: Upplandsgatan 50, 3 tr., Sth *VA;* t. 32 45 32 (bostaden: 30 36 00); mottagningstid: vardagar 9—10.

Östermalms västra läkardistrikt

(omfattande Jakobs och Engelbrekts församlingar).

Distriktsläkare (14).

Vakant.

Östermalms östra läkardistrikt

(omfattande Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Distriktsläkare (14).

Broman, J. F. V., tjl., hänvisning genom sjukhuscentralen, t. 68 00 00 (växel).

Katarina norra läkardistrikt

(omfattande delar av Katarina och Maria Magdalena församlingar, med gräns i öster i Renstiernas Gata, i söder i Folkungagatan, i väster i Rosenlundsgatan, i norr i Maria Prästgårdsgata till Kvarngatan och i densamma norrut i Maria Trappgränd).

Distriktsläkare (14).

Vakant, *tf.* **Lyngman**, Karin M.; Hornsgatan 50, Sth *SÖ;* t. 44 63 02: mottagningstid: måndagar—fredagar 13—14, lördagar 12—13.

Katarina södra läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina församling, som begränsas i norr av Folkungagatan, i väster av Timmermansgatan, i söder av Blekingegatan—Östgötagatan—Katarina Bangata samt i öster av Södermannagatan).

Distriktsläkare (14).

Larsson, H. V.; Götgatan 58, 2 tr., Sth *SÖ;* t. 44 54 68; mottagningstid: vardagar 12—13.

Sofia östra läkardistrikt

(omfattande Sofia församling (norra delen) med gräns i Skånegatan jämte det område av stadsdelen Södra Hammarbyhamnen, som ligger norr om Sickla kanal).

Distriktsläkare (14).

Vakant.

Hammarby läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina och Sofia församlingar, som begränsas i norr av Skånegatan, Renstiernas Gata och i väster av Södermannagatan).

Distriktsläkare (14).

Hansson, A. F., tjl. (se sid. 508).

Sofia västra läkardistrikt

(omfattande den del av Sofia församling, som ligger väster om Södermannagatan samt den del av Katarina församling, som ligger väster om Södermannagatan och söder om Blekingegatan till församlingsgränsen i väster).

Distriktsläkare (14)
(nuv. inneh. 20).

Pettersson, H. T.; Ringvägen 112, Sth *SÖ;* t. 42 09 20; mottagningstid: vardagar 9—10.

Maria läkardistrikt

(omfattande den del av Maria Magdalena församling, som begränsas i öster av Maria Trappgränd

och Kvarngatan, i söder av Maria Prästgårdsgata och i väster av Torkel Knutssonsgatan).

Distriktsläkare (14).

Vakant, *tf.* **Anzén**, G. G.; Götgatan 15, Sth *SÖ;* t. 41 18 30; mottagningstid: vardagar 9—10.

Högalids läkardistrikt

(omfattande Högalids församling utom stadsdelarna Reimersholme och Långholmen, samt den del av församlingen, som ligger väster om Långholmsgatan).

Distriktsläkare (14).

Befrits, K. A.; Långholmsgatan 26, 4 tr., Sth *SV;* t. 68 46 86 (bostaden: 21 74 21); mottagning efter överenskommelse per tel. 9—10.

Mälarhöjdens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Aspudden, Hägersten och Mälarhöjden).

Tjänsteläkare (14).

Rosengren, E. G.; Blommensbergsvägen 167, Hägersten; t. 45 65 67; mottagning efter överenskommelse per tel.

Gröndals läkardistrikt

(omfattande av Brännkyrka församling stadsdelarna Gröndal, Liljeholmen och Nybohov, av Högalids församling stadsdelar väster om Långholmsgatan och Långholmen samt av Enskede församling den del av stadsdelen Årsta, som ligger väster om stambanan).

Tjänsteläkare (14).

Weiss, H. K.; mottagning: Sjöbjörnsvägen 15 C, Sth *SV;* t. 45 19 40; mottagning efter överenskommelse per tel. 8,30—9, 12,30—13,30.

Älvsjö läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Herrängen, Långbro, Långsjö, Älvsjö, Solberga, Liseberg, Örby Slott och Örby).

Tjänsteläkare (14).

Vakant, *tf.* **Nilsson**, G. B.; Älvsjövägen 5, Älvsjö; t. 47 19 00; mottagningstid: vardagar 8,30—12.

Midsommarkransens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Midsommarkransen, Hägerstensåsen och Västberga).

Tjänsteläkare (14).

Egerström, S. A. V.; Riksdalervägen 2—4, Hägersten; t. 18 68 95; mottagning efter överenskommelse per tel. 9—11.

Årsta läkardistrikt

(omfattande stadsdelen Årsta öster om stambanan och väster om Vättersvägen och dess förlängning norrut).

Tjänsteläkare (14).

Ribbing, H. L.; mottagning: Hjälmarsvägen 28, 1 tr., Johanneshov; t. 71 80 60; mottagning efter överenskommelse per tel.

Johanneshovs läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Johanneshov, Björkhagen, Hammarbyhöjden, södra Hammarbyhamnen med undantag av området norr om Sickla kanal).

Tjänsteläkare (14).

Hulting, T. O. F.; Halmstadsvägen 41, Johanneshov; t. 59 04 60; mottagning efter överenskommelse per tel.

Stureby läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Stureby och Svedmyra).

Tjänsteläkare (14).

Andrén, S. A. R.; Tussmötevägen 211, Enskede; t. 71 65 14; mottagning efter överenskommelse per tel. 8—9.

Gubbängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Flaten, Gubbängen, Orhem, Skrubba, Sköndal och Tallkrogen).

Tjänsteläkare (14).

Vakant, *tf.* **Linnaks**, f. Laine, Aino; Gubbängstorget 122, Enskede; t. 94 78 05 (bostaden: 94 60 24); mottagning efter överenskommelse per tel.

Hökarängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Hökarängen, Fagersjö, Farsta, Farsta Gård, Farstanäset och Larsboda).

Tjänsteläkare (14).

Luksep, F.; Munkforsplan 39, Farsta; t. 94 03 60; mottagning efter överensenskommelse per tel.

Bagarmossens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Kärrtorp, Skarpnäck, Enskededalen och Pungpinan).

Tjänsteläkare (14).

Flodin, S.-E.: Halmstadsvägen 41, Johanneshov; t. 59 04 60; mottagning efter överenskommelse per tel. 10—11.

Enskede läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Enskede Gård, Enskedefältet, Gamla Enskede, Östberga samt den del av stadsdelen Årsta, som ligger öster om Vättersvägen och dess förlängning norrut).

Tjänsteläkare (14).

Vakant, *tf.* **Eggert,** P. A. V.; Ymsenvägen 14, Johanneshov; t. 71 05 00; mottagning efter överenskommelse per tel. 8,30—9.

Bandhagens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Bandhagen, Högdalen och Rågsved).

Tjänsteläkare (14).

Vakant, *tf.* **Norstedt,** S. L.; Bandhagsplan 4, Bandhagen; t. 47 51 80; mottagning efter överenskommelse per tel. 8—9.

Tjänsteläkare (14).

Austern, H.; Skebokvarnsvägen 312, Bandhagen; t. 79 59 54; mottagning efter överenskommelse per. tel.

Västertorps läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Västertorp, Fruängen, Jakobsberg och Sätra).

Tjänsteläkare (14).

Sandefeldt, Å. H.: Störtloppsvägen 12, Hägersten; t. 88 44 84; mottagning efter överenskommelse per tel. 9,30—11.

Bromma östra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockeby, Olovslund, Höglandet, Ålsten, Smedslätten, Äppelviken, Abrahamsberg, Stora Mossen, Alvik, Traneberg, Ulvsunda och Ulvsunda Industriområde).

Tjänsteläkare (14).

Larson, A. E.; Kommunalhuset, Alvik, Bromma; t. 25 44 00; mottagning efter överenskommelse per tel.

Bromma västra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockebyhov, Åkeshov, Åkeslund, Norra och Södra Ängby, Riksby, Bromma Kyrka, Beckomberga, Eneby, Bällsta och Mariehäll).

Tjänsteläkare (14).

Dagulf, K. H.; Drottningholmsvägen 382, Bromma; t. 26 58 00; mottagning efter överenskommelse per tel. 9—12.

Blackebergs läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Blackeberg, Råcksta och Grimsta).

Tjänsteläkare (14).

Dafgård, T. G. W.; Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00; mottagning efter överenskommelse per tel.

Spånga läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Hässelby Villastad, Vinsta, Kälvesta, Nälsta, Solhem, Flysta, Lunda, Sundby, Järvafältet och Bromsten).

Distriktsläkare (14).

Thorfinn, J. E. F.; Apotekshuset, Spånga; t. 36 00 58; mottagningstid: vardagar 10—11.

Vällingby läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Vällingby, Hässelby Gård och Hässelby Strand).

Tjänsteläkare (14).

Lindahl, T. E.; Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00; mottagning efter överenskommelse per tel.

Fristående polikliniker.

Så kallade polikliniker, varmed förstås läkarmottagningar, där behandling meddelas åt sjuka, som ej behöva sluten anstaltsvård, ha sedan lång tid tillbaka varit anordnade i Stockholm, dels vid Serafimerlasarettet, i syfte att härigenom erhålla ökat undervisningsmaterial, dels vid olika stadens sjukhus, dels vid sjukhus, där staden enligt avtal disponerar vårdplatser, dels ock såsom fristående institutioner, upprättade på enskilt initiativ och utan sammanhang med sjukhus. De sistnämnda övertogos efter hand helt av hälsovårdsnämnden. År 1886 övertogs en poliklinik å Södermalm (år 1930 flyttad till Kornhamnstorg 4), år 1919 en å Norrmalm, vilken upphörde år 1948, samt en år 1931 å Östermalm (den förutvarande s. k. allmänna polikliniken, till vilken staden tidigare alltsedan år 1884 lämnat bidrag). Polikliniken vid Kornhamnstorg överflyttades år 1954 till lokaler inom f. d. Maria sjukhus (ögon-, öron-, näs- och halssjukdomar), S:t Görans sjukhus och Södersjukhuset (hud- och könssjukdomar) samt till Stadshagsvägen 5 (alkoholsjukdomar).

I samband med omorganisationen av kommunalförvaltningen den 1 januari 1940 överfördes poliklinikerna från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen]. Samtidigt uppgick den vid S:t Görans sjukhus då befintliga könspolikliniken i själva sjukhuset. Poliklinikernas avdelningar för behandling av könssjukdomar motsvara de i 5 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar omförmälda poliklinikerna.

Avgifterna vid de fristående poliklinikerna äro desamma som vid de av stadens sjukhus inrättade poliklinikerna (se sid. 479).

Undersökningar och behandlingar vid poliklinikerna och avdelningarna för alkoholsjuka äro avgiftsfria. Driftkostnaderna ersättas av nykterhetsnämnden, som härför erhåller statsbidrag.

Staden lämnar även bidrag till andra polikliniker, nämligen vid Serafimerlasarettet och Ersta sjukhus.

Författningar. Instruktion för läkare vid de av Stockholms stads [hälsovårdsnämnd] sjukhusdirektion inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919 (Kf 1919: nr 5). Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. Instruktion för läkare vid de, jämlikt gällande lag ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 20 juni 1918, i Stockholm inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919, med ändr.

Mariapolikliniken.

Wollmar Yxkullsgatan 25, Sth SÖ.

Stadsfullmäktige fattade den 16 mars 1953 beslut angående iordningställande av en poliklinik för alkoholskadade m. m. vid f. d. Maria sjukhus samt anvisade för detta ändamål sjukhusdirektionen ett anslag av 238,700 kr.

Vidare anvisade stadsfullmäktige den 22 februari 1954 direktionen ett anslag av 550,000 kr. för bl. a. iordningställande av polikliniklokaler för ögon- och öronsjukdomar inom f. d. Maria sjukhus. Sistnämnda polikliniklokaler togos i bruk den 1 juli 1954, därvid ersättande motsvarande lokaler vid Kornhamnstorg.

I juli 1955 överflyttades den dittills inom S:t Eriks sjukhus belägna polikliniken för alkoholsjukdomar till lokalerna inom Mariapolikliniken. Vid polikliniken är ordnat med daglig mottagning av alkoholsjuka. Därjämte har nykterhetsnämnden beretts möjlighet att även på kvällstid anlita polikliniken för sitt klientel. Vid polikliniken har dessutom iordningställts åtta dagplatser. För anordnande av en till polikliniken knuten provisorisk vårdavdelning om 30 platser inom fastigheten Brännkyrkagatan 66 (f. d. Wicanders Korkfabriker) ha genom fastighetsnämndens försorg utförts erforderliga ombyggnadsarbeten, varjämte sjukhusdirektionen svarat för inventarieutrustningen. Avdelningen öppnades den 1 januari 1958.

Poliklinik och avdelningar för alkoholsjukdomar drivas för nykterhetsnämndens räkning.

Alkoholsjukdomar.

Wollmar Yxkullsgatan 25 A och B (Pa: Fack, Sth 17); t. 24 13 40.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8—19, tisdagar och torsdagar 8—16, lördagar 8—12.

Polikliniklläkare (27).

Vakant, *tf.* **Dimberg**, A. R. H.

Läkare (18,000 kr.).

Hed, E. R. (se sid. 499).

Läkare (10,800 kr.).

Bonnichsen, R. K.

Kuratorer (13).

Eriksson, S. A.-B.; en vakant.

Tre *förste underläkare*, två *extra läkare*, en *första översköterska*, sju *översköterskor* (därav två deltidstjänster), en *laboratorieöversköterska*, sju *sköterskor* (därav två halvtidstjänster), två *laboratoriesköterskor* (därav en halvtidstjänst), fyra *sjukvårdare*, en *skötare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*. — Tretton *sjukvårdsbiträden* (därav två deltidssysslor), två *städerskor*.

Ögon- samt öron-, näs- och halssjukdomar.

Styresman.

Moberg, L.-E. (se nedan).

Ögonsjukdomar.

Mottagning endast efter tidsbeställning 10—11 per tel. 44 29 30.

Polikliniklläkare (27).

Björk, Å. J. V.

Polikliniklläkare (30,600 kr.).

Vakant.

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: nybesök vardagar 9—10 (lördagar 9—9,30), 12,30—13,30.

Polikliniklläkare (27).

Moberg, L.-E.

Polikliniklläkare (27,400 kr.).

Lökk, K. T.

Tre *översköterskor*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*. — Två *sjukvårdsbiträden*, en *städerska* samt viss tillfällig personal.

Östra polikliniken.

Jungfrugatan 26, 1 tr., Sth Ö; t. 60 15 85.

Polikliniken å Östermalm, den s. k. Östra polikliniken, överflyttades år 1959 till nya lokaler i fastigheten Jungfrugatan 26, 1 tr.

Styresman.

Hjorth (Petersén), H. S. K. (se sid. 526).

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagning endast efter tidsbeställning per tel. 60 15 85; vardagar 9—10.

Poliklinikläkare (27).

Hjorth (Petersén), H. S. K.

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagning endast efter tidsbeställning per tel. 60 15 85: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 11,30—12,30.

Föreståndare (16,200 kr.).

Blumenthal, B. M., poliklinikläkare (se sid. 490).

Kurator (13).

Hamrén, Anna (med tjänstgöringsskyldighet tillika vid S:t Görans sjukhus); mottagningstid: måndagar och tisdagar 13—14,30, 18—19, samt torsdagar 13—14,30; t. 60 74 21.

Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).

Mottagning endast efter tidsbeställning per tel, 60 15 85: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 11,30—12,30.

Föreståndare (10,800 kr.).

Rundquist, C. A. B., läkare.

Två *översköterskor* (2/3-tjänster), ett *kanslibiträde*. — Två *sjukvårdsbiträden*.

Stadshagspolikliniken.

Stadshagsvägen 5, Sth K; t. 52 48 84.

Mottagning endast efter tidsbeställning per tel. 52 48 84: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 18—19.

Alkoholsjukdomar.

Föreståndare (3,000 kr.).

Mårtens, S. G. R., bitr. överläkare (se sid. 510).

Fyra *läkare*, två *översköterskor*, två *kuratorer*, två *kanslibiträden*, en *städerska*, samtliga anställda mot ersättning per timme.

Norra polikliniken.

Döbelnsgatan 59; Sth VA; t. 24 17 75.

Stadsfullmäktige anvisade den 18 november 1957 (Utl. 1958: nr 298) sjukhusdirektionen ett anslag å 661,000 kr. för anordnande av en ny poliklinik för alkoholskadade inom de norra stadsdelarna, förlagd till fastigheten Döbelnsgatan 59 (f. d. mentalvårdsbyråns lokaler), jämte en därtill knuten provisorisk upptagningsavdelning om cirka 20 vårdplatser. Verksamheten har dock hittills endast igångsatts i vad avser poliklinisk vård.

Mottagningstid: måndagar, tisdagar, onsdagar och fredagar 8—16, torsdagar 8—19, lördagar 8—12.

Alkoholsjukdomar.

Föreståndare (10,800 kr.).

Vakant, *tf.* **Dimberg**, A. R. H. tf. poliklinikläkare (se sid. 525).

En *läkare* (10,800 kr.), en *läkare* (7,200 kr.), en *underläkare*, två *extraläkare*, en *kurator*, en *översköterska*, en *laboratorieöversköterska*, två *sjuksköterskor*, två *sjukvårdare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*, två *sjukvårdsbiträden*.

Profylaktiska könspolikliniken.

Arsenalsgatan 3, Sth C.

Sedan år 1944 anordnar sjukvårdsstyrelsen mottagningar för män å poliklinik för profylaktisk behandling mot könssjukdomar. Mottagningarna förlades till en början till två av de fristående poliklinikerna samt därefter till Sabbatsbergs sjukhus. Då detta visade sig vara ur klientelets synpunkt mindre lämpligt, överflyttades mottagningarna år 1948 till särskild för ändamålet förhyrd lokal i huset Arsenalsgatan 3. Sjukhusdirektionen förordnade den 22 augusti 1951 sundhetsinspektören för könssjukdomar att utan särskilt arvode i förste stadsläkarens ställe jämväl utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka.

Mottagningstid: varje natt 23—7, under sommarmånaderna 22—7.

De besökande behöva icke uppgiva sina namn. Behandlingen är kostnadsfri.

Linnros, B. G., sundhetsinspektör, tjl., *tf.* **Lindewall**, f. Dahlström, Gertrud I. (se sid. 490 och 542).

Tre *sjukvårdare*.

Beträffande sjukhuspoliklinikerna, se resp. sjukhus. Stockholmsbor äga även hänvända sig till poliklinikerna vid **Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet, Ersta sjukhus, Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, barnsjukhuset Samariten** och **Allmänna barnbördshuset.** Mottagningstider, se telefonkatalogen.

Läkarmottagningar för sockersjuka.

Stadsfullmäktige beviljade den 18 december 1934 hälsovårdsnämnden medel för inrättande av läkarmottagning för sockersjuka. Verksamheten påbörjades år 1935 vid dåvarande Maria sjukhus och hälsovårdsnämndens kliniska laboratorium. År 1943 överflyttades mottagningen vid f. d. Maria sjukhus till Södersjukhuset. Kliniska laboratoriet står från 1940 under sjukvårdsstyrelsens förvaltning.

Mottagning å Södersjukhuset (se sid. 496); *t. 23 70 00;* vardagar utom lördagar 9—10. Provtagning vardagar utom lördagar 8—10.

Läkare (18,000 kr.).

Vakant.

Mottagning å S:t Görans sjukhus (se sid. 487); *t. 22 20 40;* vardagar utom lördagar 11—11,30. Provtagning vardagar utom lördagar 8—8,30.

Läkare (18,000 kr.).

Swenning, G. (se sid. 489.)

Läkarcentral i Vällingby.

Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00.

Stadskollegiet bemyndigade den 2 juli 1953 sjukhusdirektionen att teckna kontrakt med Aktiebolaget Svenska Bostäder om förhyrande av vissa lokaler i kv. Kartritaren i Vällingby centrum för anordnandet av en s. k. läkarcentral. Den 20 juni 1955 beviljade stadsfullmäktige sjukhusdirektionen ett anslag å 290,000 kr. för anskaffande av inventarieutrustning för läkarcentralen i Vällingby.

Centralen omfattar mottagningslokaler för sex läkare samt lokaler för ett mindre kliniskt laboratorium, två mödravårdscentraler, två stadssjuksköterskor och ett utlåningsförråd för sjukvårdsmaterial. För närvarande finnas vid läkarcentralen två allmänläkare, två barnläkare, en dermato-venereolog samt en gynekolog.

Läkarcentral i Björkhagen.

Halmstadsvägen 41, Johanneshov; t. 59 04 60.

Stadskollegiet bemyndigade den 12 april 1956 sjukhusdirektionen att teckna kontrakt med AB Svenska Bostäder om förhyrande av lokaler för iordningställande av en läkarcentral i Björkhagens centrum. Den 15 juni 1959 beviljade stadsfullmäktige sjukhusdirektionen ett anslag å 552,000 kr. för anskaffande av viss inventarieutrustning till denna läkarcentral.

Centralen omfattar mottagningslokaler för nio läkare samt lokaler för röntgenavdelning, sjukgymnastik, kliniskt-kemiskt laboratorium, mödravårdscentral, två stadssjuksköterskor, hemsamariter, kuratorer samt ett mindre utlåningsförråd för sjukvårdsmaterial. För närvarande finnas vid läkarcentralen två allmänläkare, en barnläkare, en ögonläkare, en gynekolog, två läkare vid öron-, näs- och halsmottagningen, två läkare vid kirurgmottagningen samt en röntgenläkare.

Läkarcentral i Farsta.

Munkforsplan 39, Farsta; t. 94 03 60.

Stadskollegiet bemyndigade den 4 juni 1958 sjukvårdsstyrelsen att teckna kontrakt med AB Farsta Centrum om förhyrande av lokaler för iordningställande av en läkarcentral i Farsta centrum. Den 15 maj 1961 beviljade stadsfullmäktige sjukvårdsstyrelsen ett anslag å 650,000 kr. för anskaffande av viss inventarieutrustning till denna läkarcentral.

Centralen omfattar mottagningslokaler för åtta läkare och fyra tandläkare samt lokaler för röntgenavdelning, sjukgymnastik, kliniskt-kemiskt laboratorium, mödravårdscentral, två stadssjuksköterskor, hemsamariter, kuratorer samt ett utlåningsförråd för sjukvårdsmaterial.

För närvarande finnas vid läkarcentralen två allmänläkare, en barnläkare, en gynekolog, en öron-, näs- och halsläkare, en kirurg, en röntgenläkare samt fyra tandläkare.

Förebyggande mödravård m. m.

Mödravårdscentralerna.

Den förebyggande mödra- och barnavården blev den 1 januari 1938 statsbidragsberättigad. I samband därmed fastställdes vissa former för verksamheten i enlighet med k. kung. den 21 juli 1937 ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård. Sedan k. m:t den 25 februari 1938 efter framställning av stadsfullmäktige beslutit, att ledningen av den förebyggande barnavården i Stockholm skulle åligga barnavårdsnämnden, fastställde fullmäktige den 21 november 1938 instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, enligt vilken ledningen av denna skulle åligga sjukhusdirektionen. På grund av att k. m:t den 15 juni 1944 utfärdat ny kungörelse i ämnet, innebärande bl. a. viss utsträckning av verksamheten, fastställde stadsfullmäktige den 19 mars 1945 ny instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm.

Enligt kungörelsen den 15 juni 1944 (med ändringar) må till landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun utgå statsbidrag för anordnande och upprätthållande av rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, mödragymnastik, behandling under havandeskap samt under högst åtta veckor efter förlossning av sjukdomar, vilka föranletts av havandeskapet eller förlossningen, och icke fordra vård å sjukhus, ävensom rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll.

Verksamheten, som skall vara anordnad enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan (senast upprättade plan godkänd den 5 augusti 1959), bedrives i Stockholm vid mödravårdscentraler av den typ, som i kungörelsen anges som typ 1. Mödravårdscentral, som i regel skall vara förlagd till mottagnings- eller polikliniklokaler i anslutning till barnbördshus eller barnbördsavdelning vid sjukhus, skall tillgodose mödravården i hela dess omfattning inom ett visst angivet område och stå under ledning av legitimerad läkare med specialutbildning i obstetrik och gynekologi. Vid varje

SjS central skall erforderligt biträde lämnas av en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor, dock sammanlagt högst tre sådana befattningshavare. Vården är avgiftsfri.

Vid de fristående mödravårdscentralerna igångsattes mödragymnastik år 1956. Sådan kommer efter hand att ordnas vid samtliga fristående centraler.

Statsbidrag utgår till läkare samt barnmorska eller sjuksköterska enligt i kungörelsen angivna grunder.

Författningar. Instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, fastställd av SF 19 mars 1945 (Kf 1945: nr 12). K. kung ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård 15 juni 1944, med ändr.

Kuratorer.

Hansson, f. Karlsson, Evy M. (se sid. 500) (för mödravårdscentralen å Södersjukhuset); mottagning å Södersjukhuset vardagar utom lördagar 11—12, 14—15; t. 23 70 00;

Kullman, Barbro B. (se sid. 486) (för mödravårdscentralen å Sabbatsbergs sjukhus); mottagning å Sabbatsbergs sjukhus vardagar 11—12, tisdagar, onsdagar och fredagar även 13—14; t. 22 05 40;

von Porat, f. Walman, M. D. Marianne (se sid. 475) (för övriga mödravårdscentraler); mottagning: Långholmsgatan 34—36 efter anmälan per tel. måndagar, onsdagar och fredagar 10—12; t. 68 00 00 (växel).

Mödravårdscentralen vid Sabbatsbergs sjukhus.

Adress och telefon, se sid. 482.

Verksamhetsområde: Norrmalm och Vasastaden.

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14, måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Ingelman-Sundberg, A. G. I., överläkare (se sid. 486).

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Sabbatsbergs sjukhus, sid. 486.

Mödravårdscentralen vid S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, Sth K; t. 51 63 84.

Verksamhetsområde: Kungsholms (Ulrika Eleonora), S:t Görans och Essinge församlingar.

Mottagning: efter anmälan per tel. måndagar—torsdagar 12—13, fredagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westberg, S. V., överläkare (se sid. 493).

Underläkarna vid barnbördsavdelningen tjänstgöra alternerande.

En *överbarnmorska*, ett *sjukvårdsbiträde* (halvtidssyssla).

Mödravårdscentralen vid Södersjukhuset.

Adress och telefon, se sid. 496.

Verksamhetsområde: Storkyrkoförsamlingen (Nikolai församling) samt Södermalm med Danvikstullsområdet, Långholmen, Reimersholme, Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö och Älvsjö.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Swanberg, H. M. W., överläkare (se sid. 498).

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Södersjukhuset, sid. 497.

Mödravårdscentralen vid Allmänna barnbördshuset.

Fiskartorpsvägen 1, Sth Ö; t. 23 27 45.

Verksamhetsområde: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Mottagningstid: måndagar och onsdagar 9—10, fredagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Karlson, S., överläkare.

Barnbördshusets underläkare tjänstgöra alternerande.

En *överbarnmorska.*

Mödravårdscentralen i Björkhagen.

Halmstadsvägen 41, Johanneshov; t. 59 04 60.

Verksamhetsområde: Bagarmossen, Björkhagen, Hammarbyhöjden, Johanneshov och Kärrtorp.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Christensson, f. Andersson, Kjerstin G., läkare.

En *överbarnmorska*, ett *biträde* (halvtidssyssla), *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Farsta.

Munkforsplan 39, Farsta; t. 94 03 60.

Verksamhetsområde: Farsta, Farsta Gård, Flaten, Hökarängen öster om tunnelbanan, Larsboda, Orhem och Sköndal.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Borgedahl, S. J. E., underläkare (se sid. 499).

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede; t. 947701.

Verksamhetsområde: Gamla Enskede, Gubbängen, Hökarängen väster om tunnelbanan och Tallkrogen.

Mottagning: efter anmälan per tel. måndagar 16—16,30, onsdagar 12—12,30 och fredagar 12,30—13.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Kaplan, B. E., bitr. överläkare (se sid. 502).

En *distriktsbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Bandhagen.

Bandhagsplan 16, Bandhagen; t. 86 17 00.

Verksamhetsområde: Bandhagen, Fagersjö, Hagsätra, Högdalen, Rågsved och Svedmyra.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Belonoschkin, B. A., underläkare (se sid. 499).

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Årsta.

Hjälmarsvägen 30, Johanneshov; t. 717844.

Verksamhetsområde: Enskedefältet, Enskede Gård, Stureby, Årsta, Örby, Örby Slott och Östberga.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Lindeberg, S. G., läkare.

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Västertorp.

Störtloppsvägen 12, Hägersten; t. 46 45 20.

Verksamhetsområde: Fruängen, Jakobsberg, Hägerstensåsen, Sätra, Västberga norr om Södertäljevägen och Västertorp.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Kaplan, B. E., bitr. överläkare (se sid. 502).

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Aspudden.

Hägerstensvägen 120, Hägersten; t. 45 03 38.

Verksamhetsområde: Aspudden, Gröndal, Hägersten, Liljeholmen, Midsommarkransen, Mälarhöjden, Nybohov, Solberga och Västberga söder om Södertäljevägen.

Mottagning: efter anmälan per tel. vardagar utom lördagar 11—12.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Domeij, J. E. G., överläkare (se sid. 502).

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Alvik.

Kommunalhuset, Gustavslundsvägen 168—170, Bromma; t. 26 17 04.

Verksamhetsområde: Alvik, Abrahamsberg, Höglandet, Nockeby, Olovslund, Smedslätten, Stora Mossen, Traneberg, Ulvsunda, Åkeslund, Ålsten och Äppelviken.

Mottagning: efter anmälan per tel. måndag, tisdag 16,30—17, torsdag 12—12,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westring, L., läkare.

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravårdscentralen i Vällingby.

Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00.

Verksamhetsområde: Beckomberga, Blackeberg, Bromma kyrka, Nockebyhov, Riksby, Råcksta, Ulvsunda Industriområde, Vällingby, Åkeshov och Ängby.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 13,30—14,30, torsdagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Holmgren, B. F. W., läkare.

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Mödravådscentralen i Hässelby.

Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00.

Verksamhetsområde: Bromsten, Bällsta, Eneby, Flysta, Grimsta, Hässelby Gård, Hässelby Strand, Hässelby Villastad, Järvafältet, Kälvesta, Lunda, Mariehäll, Nälsta, Solhem, Sundby och Vinsta.

Mottagningstid: måndagar 17,30—18,30, tisdagar och torsdagar 13,30—14,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Gotthardson, N. A. G., läkare.

En *överbarnmorska, skriv-* och *städhjälp.*

Skärmbildsbyrån.

Jakobs Torg 3, 1 tr., Sth C (postgirokonto nr 10001); t. 10 49 74 (föreståndaren), 10 49 75 (tidsbeställning), 10 44 90 (övriga förfrågningar).

Mottagningstid: 10—15, lördagar 9—11.

Expeditionstid: 8,30—17, lördagar och dag före helgdag 8,30—13 (april—september lördagar stängt).

Stadsfullmäktige beslöto den 17 december 1951 antaga Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos erbjudande, att den 1 januari 1952 till sjukhusdirektionen utan kostnad för staden överlämna föreningens skärmbildsbyrå tillhörig apparatur och inventarier. Medel anvisades samtidigt av fullmäktige till driften för år 1952. Verksamheten bedrives allt fortfarande i huvudsak efter samma linjer som tidigare. Vid skärmbildsbyrån utföras förutom skärmbildsfotografering även tuberkulinprov och BCG-vaccinationer. För utförande av undersökning i skolor samt på sådana arbetsplatser, där ett större antal personer kunna undersökas vid samma tillfälle, disponerar byrån över två transportabla skärmbildsapparater. Undersökningsavgift utgår med 3 kr. per undersökt person. I administrativt hänseende lyder skärmbildsbyrån under sjukvårdsstyrelsen. Byråns utgifter täckas f. n. av inflytande undersökningsavgifter.

Föreståndare (1,500 kr.).

Westman, C. E. (se nedan).

Röntgenläkare (23).

Westman, C. E.

Dessutom läkare för skärmbildsgranskning.

En *röntgenöversköterska*, en *röntgentekniker*, en *kontorsskrivare*, en *röntgensköterska*, två *kanslibiträden* (därav en deltidstjänst), en *skärmbildsassistent*, ett *fotografiskt biträde*, fyra *kontorsbiträden* (därav en deltidstjänst), en *städerska*. — Dessutom tillfällig personal bestående av en *översköterska* och ett deltidsanställt *kontorsbiträde* under c:a 3 mån. per år.

Mentalvårdsbyrån.

Björngårdsgatan 25, Sth SÖ; t. 68 06 20; mottagning efter tidsbeställning per tel.

Enligt beslut av stadsfullmäktige öppnades den 18 oktober 1933 vid Sabbatsbergs sjukhus en sexualhygienisk poliklinik för rådgivning i sexualfrågor. För rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte började sjukhusdirektionen den 1 oktober 1942 där anordna särskilda kuratorsmottagningar för abortsökande kvinnor. Sedan dessa mottagningar år 1949 förlagts till den i lokaler i huset Döbelnsgatan 59 nyinrättade rådgivningsbyrån för sexualfrågor, nedlades den sexualhygieniska polikliniken vid Sabbatsberg, varvid även dess övriga verksamhet överflyttades till den nya rådgivningsbyrån.

Stadsfullmäktige anvisade den 19 december 1955 sjukhusdirektionen ett anslag å 598,000 kr. för anordnande av en mentalvårdsbyrå i fastigheten nr 4 i kvarteret Dykärret Större å Södermalm (Utl. 1955: nr 384). Rådgivningsbyrån för sexualfrågor skulle ingå som huvuddel i den nya byrån. Verksamheten vid rådgivningsbyrån överflyttades till de nya lokalerna den 1 april 1957.

Enligt k. kung. den 21 december 1945 må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltager i landsting, för anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Ledningen av verksamheten tillkommer i Stockholm sjukvårdsstyrelsen. Statsbidrag utgår till läkares och kurators avlöning med i kungörelsen angivna belopp. All rådgivning samt utfärdande i samband därmed av intyg skall ske utan kostnad för de sökande. Även sådan rådgivning som ej beröres i författningen är kostnadsfri enligt beslut av stadsfullmäktige den 23 maj 1945.

Kurator vid rådgivningsbyrå för abortsökande erhåller av medel, som av k. m:t för ett år i sänder ställas till medicinalstyrelsens förfogande, visst belopp för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator. Innan detta statliga understöd började utgå, meddelades understöd endast av kommunala medel till abortsökande kvinnor med tillfälliga hjälpbehov. Sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen] fastställde senast den 2 november 1949 regler för utgivande av sådant understöd. Detta utdelas av en delegation bestående av byråns föreståndare, förste kuratorn samt ytterligare en kurator vid byrån. Sistnämnda ledamot jämte två suppleanter för denne utses av sjukvårdsstyrelsen för ett år i sänder.

Författning. K. kung. 21 dec. 1945 ang. statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, med ändr.

Understödsdelegerade.

Byråföreståndaren; förste socialassistenten; Wattrang, A. E. Gunilla.

Suppleanter: **Forsberg**, f. Lundberg, Ragnhild R. R.; **Jonsson**, R. A. M. (Margit) (för Wattrang).

Föreståndare.

Westberg, S. V., överläkare (se sid. 493).

Polikliniklläkare (27).

Sjövall, T. S. T.; **von Hofsten**, I. N.; **Öhrberg**, K. O.

Förste socialassistent (15).

Bergman, f. Gromark, Gertrud M.

Kuratorer (13).

Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R.; **Haste**, f. Bohvin, Kerstin Ch.; **Holmqvist**, Maud C.; **Jonsson**, R. A. M. (Margit); **Nordh**, f. Västberg, Ellen, tjl. (se sid. 308); **Wattrang**, A. E. Gunilla; **Östergren**, Elsie A. M.; **Junström**, f. Ericsson, O. Kerstin M.; tre vakanta.

Dessutom tjänstgöra vid byrån ett varierande antal läkare.

En *översköterska*, en *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*, en *telefonist*, en *städerska*.

Stockholms stads hörcentral.

Biblioteksgatan 6, 1 tr., Sth C; mottagning: 10—15, lördagar och dag före helgdag 9—11 (april—september lördagar stängt). Tidsbeställning för utprovning av hörapparater eller för hörselmätning endast per tel. 21 68 98 vardagar utom lördagar 9—10.

Stockholms stads hörcentral, som inrättats enligt stadsfullmäktiges beslut den 20 december 1954, började sin verksamhet den 2 maj 1955 och ombesörjer utprovning och försäljning av hörapparater, batterier och tillbehör. Hörcentralen skall betjäna såväl de av stadsfullmäktige samtidigt beslutade hörselpoliklinikerna vid Sabbatsbergs sjukhus och Södersjukhuset som de fristående öronpoliklinikerna och de privatpraktiserande öronläkarna. På remiss av läkare sker utprovning av hörapparat kostnadsfritt. Medellösa eller mindre bemedlade kunna genom statligt och kommunalt bidrag efter beslut av sjukhusavgiftsdelegerade erhålla hörapparat kostnadsfritt eller till nedsatt pris.

Den sociala sidan av verksamheten på hörcentralen handhaves av en kurator, vilken är patienterna behjälplig med att lösa de personliga problem av skiftande slag, som kunna uppstå såsom följd av hörselskadan.

Hörcentralens verksamhet, som tidigare handhafts av socialnämnden, har genom beslut av stadsfullmäktige den 16 november 1959 (Utl. 1959: nr 311) från och med den 1 januari 1960 överförts till sjukvårdsstyrelsen.

Författning. K. kung. 21 okt. 1955 ang. statsbidrag till anskaffande av hörapparater m. m. (SFS 1955: nr 577), med ändr.

Kurator (13).

Vakant; mottagning: vardagar utom lördagar 9—11 samt efter överenskommelse per tel. 21 68 71.

Hörselvårdsassistenter (9).

Malmring, f. Thelander, Eva B.; t. 21 68 98; **Wadstein**, f. Lundholm, Ingrid M.; t. 21 68 98.

Ett *kontorsbiträde*.

Sjukvården i hemmen.

Stadssjuksköterskor.

Hornsgatan 174 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Stadsfullmäktige beslöto den 20 september 1920 anvisa medel för att genom s. k. stadssjuksköterskor tillhandahålla sjukvård i hemmen. Dessa sjuksköterskor voro tidigare i första hand avsedda för obemedlade och mindre bemedlade patienter, men genom den starkt begränsade tillgången på sjuksköterskor har deras verksamhet alltmer kommit att omfatta även bemedlade patienter. Dessa stadssjuksköterskor äro f. n. — sedan staden den 1 januari 1958 övertagit den verksamhet, som tidigare bedrivits av Bromma och Västerleds församlingars sjukvårdsförening — 32 till antalet. För anlitande av stadssjuksköterska kräves alltid läkarremiss. Avgift erlägges enligt särskild taxa. Vård lämnas dock kostnadsfritt åt obemedlade, medan mindre bemedlade få erlägga viss efter betalningsförmåga anpassad avgift. Med denna verksamhet avses både att bereda bättre vård i hemmen för sjuka och att minska kraven på sjukhusvård.

Sjukvårdssystrar, för vård av fattiga sjuka i hemmen, finnas även anställda hos vissa sjukvårdsföreningar, av vilka flera erhålla bidrag av ett särskilt på sjukvårdsstyrelsens stat uppfört anslag.

Taxa. Taxa för stadssjuksköterskor, utfärdad av sjukhusdirektionen 7 dec. 1949, med ändr.

Trettiotre *stadssjuksköterskor*.

Barnmorskor.

Hornsgatan 174 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Enligt k. m:ts förordning den 30 juni 1943, med ändr., om anställande av distriktsbarn-

SjS morskor skall riket för tillgodoseende av barnaföderskors behov av förlossningshjälp vara indelat i barnmorskedistrikt. Varje landstingsområde samt varje stad, som icke deltager i landsting, skall utgöra ett barnmorskedistrikt. Ledningen av barnmorskeväsendet inom varje sådant distrikt tillkommer en barnmorskestyrelse.

Efter framställning av stadsfullmäktige medgav k. m:t den 6 februari 1942, att sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen] tills vidare finge vara barnmorskestyrelse i Stockholm. Plan för den öppna förlossningsvårdens tillgodoseende inom Stockholms stad fastställdes senast av medicinalstyrelsen den 9 december 1959.

Det åligger distriktsbarnmorska att utan ersättning lämna förvård åt havande kvinnor och biträda vid förlossning i hemmet, ävensom att lämna eftervård åt kvinnor, som förlösts i hemmet, samt biträda i förebyggande mödravård.

Två *distriktsbarnmorskor.*

Stockholms hemsamaritkommitté.

På initiativ av vissa kvinnoorganisationer bildades den 13 april 1950 en kommitté, Stockholms hemsamaritkommitté, med uppgift att organisera och bedriva hemsjukvård. Stockholms hemsamaritkommitté konstituerades vid sammanträde den 13 april 1950 och verksamheten igångsattes den 15 maj 1950 med 9 hemsamariter. Verksamheten har sedan dess utökats så att den i slutet av år 1961 sysselsatte c:a 200 hemsamariter. Kommittén står som huvudman för verksamheten och är tillika arbetsgivare för hemsamariterna. Utbildningen av dessa sker genom särskilda av arbetsnämnden i Stockholm anordnade utbildningskurser. Hemsamariternas uppgifter äro att ombesörja hemsysslor och enklare sjukvård. Rätt att rekvirera s. k. hemsamarithjälp tillkommer i staden verksam läkare, stadssjuksköterska, kurator eller sjuksköterska hos kommunalt understödd sjukvårdsförening. Beställning av hemsamarithjälp sker genom den under byråöverläkaren inordnade hemsamaritexpedition (sid. 475). Byråöverläkaren prövar behovet och lämpligheten av rekvirerad hjälp. Fördelningen av arbetsuppgifterna på olika hemsamariter handhaves av hemsamaritexpeditionen. Sjukvårdsstyrelsen har fastställt avgiften för lämnad hjälp från och med den 1 augusti 1960 till 3,50 kr. per timme med möjlighet till nedsättning i eller befrielse från avgift i förekommande fall. Staden lämnar bidrag till samtliga med hemsamaritverksamheten förenade kostnader, sedan influtna avgifter frånräknats. Stadsfullmäktige hava för verksamheten under år 1962 beviljat ett anslag å 1,000,000 kr. exklusive lönekostnader för expeditions- och förmedlingspersonalen, som redovisas å sjukhuscentralens lönestat.

Ordförande.

Palme, f. Knieriem, Elisabeth S., fru.

Övriga ledamöter.

Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor, vice ordf.; **Ahlsén**, R. Å., ingenjör; **Montan**, f. Österlind, S. Eva M.-B., tf. inspektör; **Ericsson**, f. Åkerman, R. Gunhild E., fru; **Kleinert**, f. Malmlöf, Linnéa A., fru; **Magnusson**, f, Bégat, Birgit H. V., fru; **Rasch**, f. Ydström, Margit H. L., fru.

Öppna vården av psykiskt sjuka.

Adresser: överläkaren, expeditionen och kurator: S:t Eriks sjukhus, ing. Polhemsgatan, Sth K; t. 22 15 40, 22 15 80 (för rikssamtal); hemvårdens expedition, Knivsta; t. 018 + 871 49.

År 1924 uppdrogs åt dåvarande fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå att handhava utackorderingen av psykiskt sjuka i öppen vård. Byrån anordnade s. k. familjevård för lugnare sinnessjuka. Sedan utackorderingsbyrån överförts till barnavårdsnämnden förlades ifrågavarande gren av utackorderingsverksamheten under barnavårdsnämnden. År 1927 ställdes den under hälsovårdsnämnden, och därifrån överfördes den år 1933 till sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen].

Den polikliniska mottagningen samt hjälpverksamheten för psykiskt sjuka leder sitt ursprung från en år 1914 på enskilt initiativ inrättad kuratorsinstitution för sinnessjuka, som år 1917 övertogs av dåvarande hjälpföreningen för psykiskt sjuka och erhöll namnet hjälpbyrån för psykiskt sjuka. Byrån upprätthölls av hjälpföreningen (med bidrag av kommunen) t. o. m. år 1930 efter vilken tid den övertogs av hälsovårdsnämnden och införlivades med stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Hjälpföreningen, som år 1946 ombildades till stiftelsen hjälpfonden för psykiskt sjuka, upplöstes i och med utgången av år 1949. Stiftelsens fonder, omkring 70,000 kr., överlämnades härvid till staden att förvaltas i särskild ordning. Enligt donators föreskrifter disponeras avkastningen av dessa medel av kuratorn vid den till den öppna vården anslutna polikliniska mottagningen till förmån för psykiskt sjuka, såvitt möjligt i form av hjälp till självhjälp.

Ett centralhem för vård av psykiskt sjuka är beläget å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, dit det år 1938 flyttades från Ledinge gård vid Knivsta. Den 16 oktober 1944 beviljade stadsfullmäktige medel för förvärv av egendomen Gredelby (Kölängen) i Knivsta socken för uppförande där av ett nytt centralhem.

Till och med år 1953 handhades förvaltningen av den öppna vården av psykiskt sjuka av en särskild styrelse, som utsågs av sjukhusdirektionen. (Tidigare hade den ovannämnda hjälpföreningen utsett en ledamot och en suppleant.) Numera handhar sjukvårdsstyrelsen själv förvaltningen av den öppna vården. Sjukhusdirektionen [sjuk-

vårdsstyrelsen] erhöll genom kungl. brev den 5 februari 1954 medgivande att utan hinder av föreskrifterna i 4, 5 och 7 kap. stadgan den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket tills vidare i enlighet med av direktionen föreslagen »Ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka» anordna öppen vård inom ett angivet område av Stockholms län.

Den öppna vården har till uppgift att bereda vård åt eller medelst hjälpverksamhet bistå psykiskt eller nervöst sjuka eller personer, som eljest lida av rubbning i själsverksamheten, allt under förutsättning att de anses kunna vistas utom sinnessjukhus utan fara för annans personliga säkerhet eller eget liv. Vården omfattar vård i enskilt hem (hemvård), efter därom med hemmets innehavare träffat avtal, vård i av staden eventuellt för ändamålet anordnat centralhem, poliklinisk vård samt hjälpverksamhet. Efter förslag av överläkaren beviljas vård i enskilt vilohem av därför lämpade fall.

I sådant enskilt hem som här avses må icke mot betalning vårdas sjuk, som icke tillhör den öppna vården. I samma hem må vårdas allenast sjuka av samma kön, till antalet ej överstigande 20. I vården skall ingå nödig tillsyn och skötsel av de sjuka samt tillhandahållande åt dem av såväl god och tillräcklig föda som behörigen uppvärmd, belyst, städad och med nödiga möbler försedd bostad, bestående av sovrum jämte erforderliga dag- och matrumsutrymmen.

Överläkaren tillkommer att godkänna de till den öppna vården avsedda hemmen efter av sjukvårdsstyrelsen fastställda normer. Avtal må ej träffas med annan än den, som av kyrkoherde, kommunalnämndsordförande eller annan trovärdig person, vitsordats såsom lämplig att handhava vården av psykiskt sjuka. För varje hem skall finnas en för hemmets vårdverksamhet ansvarig föreståndare (vårdare). Överstiger antalet vårdade fem, skall föreståndaren eller av honom anlitad lämplig person huvudsakligen ägna sig åt vård och tillsyn av de sjuka. Föreståndaren skall angivas i avtalet.

Vid den öppna vården skola vara anställda en överläkare samt erforderligt antal övriga läkare, föreståndarinnor och översköterskor, sköterskor, kuratorer och övrig personal.

Överläkaren åligger bl. a. att leda och övervaka den öppna vården samt tillse att ordningen upprätthålles och meddelade föreskrifter noggrant efterlevas; att övervaka att honom underställd personal vederbörligen fullgör sina åligganden; att öva tillsyn över att inom den öppna vården anordnade centralhem och anlitade enskilda hem tillgodose hygienens fordringar samt ägna särskild uppmärksamhet åt deras mathållning i avseende å matens beskaffenhet och tillräcklighet; att besluta om intagning av sjuk i centralhem eller enskilt hem, om fördelning av de sjuka samt om utskrivning; att minst en gång i månaden eller oftare, där han så finner erforderligt eller sjukvårdsstyrelsen så påfordrar, besöka de intagna samt att i enlighet med av sjukvårdsstyrelsen fastställda formulär låta föra liggare över för vård intagna, ävensom journal över en var av dem för anteckning av sådant, som kan vara av betydelse för klarläggande av den intagnes tillstånd.

Överläkaren skall dessutom ställa sig till efterrättelse vad eljest i särskild instruktion av sjukvårdsstyrelsen kan varda föreskrivet.

Vid den öppna vården anställd personal är underkastad i instruktioner eller eljest av sjukvårdsstyrelsen, sjukvårdsdirektören eller överläkaren i tjänsten meddelade föreskrifter.

Hemvårdsinspektör och biträdande hemvårdsinspektörer skall äga behörighet för befattning som översköterska vid Stockholms stads sinnessjukhus.

Stadsfullmäktige anvisade i 1954 års stat sjukhusdirektionen ett anslag av 533,000 kr. till uppförande av en byggnad för psykiatrisk poliklinik vid S:t Eriks sjukhus. Till denna äro poliklinik och expeditionslokaler för stadens öppna vård av psykiskt sjuka sedan början av år 1956 förlagda. Beträffande den psykiatriska polikliniken se sistnämnda sjukhus (sid. 495).

Hemvård samt vård å centralhem ersättes av den vårdade eller den för honom betalningsskyldige med 5 kr. per dag. Nedsättning eller befrielse från avgift prövas av sjukhusavgiftsdelegerade respektive vederbörande socialhjälpsstyrelse.

Författningar. Avtal mellan k. m:t och Stockholms stad ang. stadens övertagande av hela sin sinnessjukvård, godkänt av SF 19 okt. 1925 och av k. m:t 18 dec. 1925, med tilläggsavtal (Kf 1925: nr 76, 1958: nr 58, 60). Inrikesdepartementets ämbetsskrivelse till medicinalstyrelsen 5 febr. 1954 med ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka (Kf 1954: nr 6). Sinnessjuklag 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket, med ändr. K. brev 6 dec. 1935 till medicinalstyrelsen ang. särbestämmelser för Stockholms stads sinnessjukvård (Kf 1935: nr 30), med ändr.

Styresman.

Grönwald, J. A. F. (se nedan).

Sjukhusintendent.

Karlsson, A. V. E. (se sid. 493).

Överläkare (B 6)[1]).

Grönwald, J. A. F. (förordn. t. o. m. 31/10 1964).

Biträdande läkare (B 4)[1]).

Hård af Segerstad, G. J. F.

Förste kontorsskrivare (11)

(å expeditionen).

Larsson, Elsa C., tjl., *tf.* **Alsén**, f. Persson, Gulli A. E.

[1]) Innehavaren äger rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

Hemvårdsinspektör (15).

Johansson, Kerstin E.; t. 018+804 81.

Biträdande hemvårdsinspektörer (13).

Österlin, Anna Greta T.; **Schiöler**, K. Marianne.

Kuratorer (13).

Ågren, Saga E. E.; **Falck**, Gulli A.-M.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde* å expeditionen. — En *sköterska* för hemvården, en *arbetsterapeut* för hemvården.

Centraldispensären.

Regeringsgatan 11 (Pa: Box 16295, Sth 16; postgirokonto nr 261930); t. 23 55 40; expeditionstid: å sjukhuskontoret 10—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 9—12 (april—september lördagar stängt).

Den 29 juni 1906 beviljade stadsfullmäktige hälsovårdsnämnden medel till en upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka i Stockholm. Byrån öppnades den 10 december 1906 vid Svartensgatan 14. Ytterligare en byrå öppnades den 10 maj 1909 vid Hantverkargatan 23 C. Byråerna benämndes Södra resp. Norra byrån. År 1917 flyttades Södra byrån till Repslagargatan 14 och år 1928 erhöll Norra byrån nya lokaler vid Munkbrogatan 2. I enlighet med beslut av stadsfullmäktige den 15 september 1930 sammanslogos Södra byrån och Norra byrån i mars 1932 till en för hela Stockholm gemensam institution, benämnd Stockholms stads tuberkulosbyrå med adress Herkulesgatan 1. Byrån erhöll nu den form av centraldispensär under vilken den fortfarande verkar. Genom beslut av hälsovårdsnämnden den 21 februari 1933 inrättades en dispensärstyrelse för tuberkulosbyråns förvaltning. Denna styrelse fungerade till den 1 oktober 1945, då tuberkulosbyrån på förslag av stadskollegiets tuberkuloskommitté överförddes till sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen]. Samtidigt utsågs ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa utredningar angående tuberkulosvården samt avgiva yttranden i tuberkulosfrågor (se sid. 465). Den efter hand utbyggda organisationen av tuberkulosbyrån krävde också fortskridande lokalutvidgningar. År 1945 togos de nuvarande lokalerna i bruk efter omfattande ombyggnads- och reparationsarbeten. Med anledning av motion i stadsfullmäktige ändrades byråns namn år 1946 till Stockholms stads centraldispensär. Genom kontrakt med Stockholms bespisningsförening förhyrdes år 1948 tvenne bostadsbaracker — i Enskede och Västberga — för att användas som bostäder åt tuberkulösa ungkarlar.

Understöd åt tuberkulossjuka har sedan verksamhetens början år 1906 beviljats av ett särskilt förtroenderåd, vilket dock numera upplösts, sedan stadsfullmäktige den 19 juni 1961 beslutat, att centraldispensärens särskilda understödsverksamhet för tuberkulossjuka från och med den 1 november 1961 skall inordnas under socialnämnden.

Stadens upplysnings- och understödsbyrå hade som huvuduppgift att vara hygieniskt rådgivande och ekonomiskt understödjande för tuberkulossjuka. Ej minst tuberkulosförordningen den 31 mars 1939 medförde att verksamheten ändrade karaktär. Det hälsovårdande arbetet har överflyglats av det polikliniskt sjukvårdande. Stadens centraldispensär utgör nu det centrala organet vid tuberkulosens bekämpande. Den är organiserad enligt ett system, som är avpassat för storstadens speciella förhållanden vad sjukvård, socialvård, folkmängd och kommunikationer beträffar. I verksamheten ingå såväl den förebyggande vården som den av staden utövade eftervården. Sjukvården bedrives såsom öppen vård vid dispensären och såsom sluten vård å konvalescenthemmen för tuberkulossjuka.

Rörande **Tuberkulosrådet**, se sid. 471.

Styresman.

Bergqvist, S. (se nedan).

Sjukhusintendent (22).

Enström, K. O.; mottagningstid: 9—11.

Överläkare (B 1).

Bergqvist, S. (förordn. t. o. m. 30/4 1966); mottagningstid: 10—11.

Röntgenläkare (23).

Vakant, *tf.* **Göranson**, S. F. O.

Underläkare (22).

Eriksson, Kerstin G., **Treufeldt**, f. Köiv, Ada (å skärmbildsavd.); **Göranson**, S. F. O. (bitr. röntgenläkare), tjl. (se ovan); en vakant, *tf.* **Hansen**, Dagmar (å röntgenavd.).

Läkare (20).

Dispensärdistrikten: **Thorell**, S. H. J.; **Bluhm**, I. L.; **Tisell**, H. F. A.; **Dalén**, A. G.; **Nordenfors**, B. G.

Barnavdelningen: **Nathhorst**, D. H. B.

Förtroendeläkare (4,500 kr.).

Dalén, A. G. (se ovan och sid. 477).

Läkare för behandling av njurtuberkulos (10,800 kr.).

Palmlöv, K. P. A.

Läkare för bronchoskopiska undersökningar (21,600 kr.).

Richtnér, N. G.

Läkare för psykiatriska sjukdomar (17,100—14,400 kr.).

Kyhlberg, K.-O. H.; **Hammargren**, S. A.

Yrkeskonsulent (17).

Dahlborg, N. A., tjl. (se sid. 70), *tf.* **Åberg**, F. A.; telefontid: måndagar, tisdagar och fredagar 9—10; mottagningstid: måndagar 10—11, 18—19, tisdagar och fredagar 10—11, 13,30—14,30, torsdagar 13,30—14,30, 18—19.

Kammarskrivare (15).

Vakant, *tf.* **Ehrenberg**, C. E. R.

Kontorsassistenter (12).

Fernholm, Gerda; **Håkansson**, Sigrid V.; **Nordquist**, G. A.[1])

Kuratorer (13—11).

Steen-Jönsson, A. Irene; **Alffram**, f. Jonsson, M. E. (Lisbeth), tjl.; en vakant, *tf.* **Wredlund**, f. Stormdal, Anne-Marie; telefontid: måndagar, tisdagar, onsdagar, fredagar och lördagar 9—10; mottagningstid: måndagar 10—11, 18—19, tisdagar och fredagar 10—11, 13,30—14,30, torsdagar 13,30—14,30, 18—19.

Dispensärföreståndarinna (13).

Godin, Karin; mottagningstid: måndagar—fredagar 10—11, 14—15, lördagar 10—11.

Förste kontorsskrivare (11).

Svensson, f. Holmgren, Signe A.

Förste expeditionsvakt (8).

Töresson, A. R., tjl., *tf.* **Rickberg**, K. G.

Expeditionsvakter (7).

Rickberg, K. G., tjl. (se ovan), *tf.* **Lindstedt**, G. A.

En *laboratorieöversköterska*, tre *röntgenöversköterskor*, två *översköterskor*, sju *dispensärassistenter*, fjorton *dispensärsköterskor*, en *laboratoriesköterska*, tre *röntgensköterskor*, tio *kanslibiträden* (därav en halvtidstjänst), fyra *fotobiträden*, femton *kontorsbiträden*, två *telefonister*, ett *expeditionsbiträde*. — Fyra *sjukvårdsbiträden*, sju *städerskor*.

Sjukvårdsstyrelsens skärmbildskommitté.

För genomförandet av en ny allmän skärmbildsundersökning i Stockholm har anslag upp-förts i centraldispensärens stat. De sammanlagda nettokostnaderna för undersökningen, som beräknas pågå under fyra år, ha därvid uppskattats till 936,000 kronor. Sjukhusdirektionen utsåg den 17 november 1954 en särskild kommitté för undersökningens planläggning och organisation.

Undersökningen igångsattes den 12 april 1955 och utföres med skärmbildspatruller, som av medicinalstyrelsens skärmbildscentral ställas till stadens förfogande. Dessa stå i tekniskt avseende helt under ledning av medicinalstyrelsens skärmbildscentral. För att organisera och leda patrullernas verksamhet i övrigt tillhandahåller staden erforderlig personal. Granskningen av skärmbildsfilmen ombesörjes av skärmbildscentralen under det att erforderliga kontrollundersökningar utföras vid centraldispensärens röntgenavdelning, där särskilda kvällsmottagningar anordnas.

Skärmbildskommittén beräknas redovisa resultatet av sin verksamhet under år 1962.

Ledamöter.

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Wedefelt**, G. F. G., tf. sjukvårdsdirektör; **Bergqvist**, S., överläkare; **Enström**, K. O., sjukhusintendent; **Bauer**, H. E. J., röntgenläkare; **Wegelius**, C. W. B., överläkare; **Bjurström**, O. E., förste stadsläkare; en vakant.

Sekreterare.

Lind, E. G. W.

Bakteriologiska centrallaboratoriet.

Dalagatan 11 B (ingång från Vasaparken) (Pa: Box 177, Sth 1); laboratoriet öppet: vardagar utom lördagar 9—16,30, lördagar 9—13,30, sön- och helgdagar 9—11; t. 34 03 90. Hänvisning rörande jourhavande bakteriolog lämnas efter växelns stängning per t. 68 00 01 eller 68 00 02, sön- och helgdagar dessutom (huvudsakligen 9—11); t. 34 03 92, 34 03 93.

Sjukvårdsstyrelsens bakteriologiska centrallaboratorium utgjorde tidigare en del av hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet 1901. Laboratoriet överflyttades den 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen [sjukvårdsstyrelsen].

På laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar, utredningar i hälsovårdsärenden m. m. hörande till sjukvårdsstyrelsens och hälsovårdsnämndens verksamhet samt provtagning och substratberedning för stadens sjukhus. Ersättning för utförda undersökningar utgår enligt taxa. Den 3 mars 1950 försågs epidemilagen av den 19 juni 1919 med ett tillägg (23a §), innebärande att kostnaderna för undersökning av prov för sjukdom, som avses i § 2 mom. 1 nämnda lag, skola utföras utan kostnad för den sjuke eller hälsovårdsområdet. Kostnaderna härför skola gäldas av epidemidistriktet, där ej be-

[1]) Lön utgår enl. lönegrad 17.

träffande viss sjukdom föreskrivits, att kostnaden skall gäldas av statsmedel.

Stadsfullmäktige beviljade den 1 juli 1947 1,945,000 kr. (Utl. 1947: nr 283) och den 15 oktober 1949 ytterligare 655,000 kr. (Utl. 1949: nr 313), för uppförande av en nybyggnad för laboratoriet i anslutning till Sabbatsbergs sjukhus. Denna nybyggnad togs i bruk år 1952.

Enligt avtal mellan staten och Stockholms stad har staten bidragit med 25 procent av kostnaderna för byggnadens uppförande och laboratoriets utrustning. För driften skall enligt avtalet utgå statsbidrag med 2 procent av driftkostnaderna; dock med undantag för läkarlöner.

Författningar. Hälsovårdsnämndens instruktioner för överläkaren vid nämndens bakteriologiska laboratorium 13 mars 1934 och för assistent 24 okt. 1933. Avtal rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 22 mars 1948 och av k. m:t 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31). Taxa för undersökning av prov samt för bakteriologiska substrat, fastställd av sjukhusdirektionen 6 febr. 1957.

Styresman (4,300 kr.).

Packalén, K. T. (se nedan).

Intendent.

Carlbom, B. A., sjukhusintendent (se sid. 484).

Överläkare (B 1).

Packalén, K. T. (förordn. t. o. m. 31/12 1965); mottagningstid: 11,30—12; **Svedmyr**, E. A. V.[1]) (förordn. t. o. m. 30/6 1964); mottagningstid: 11,30—12; **Tunevall**, T. G. (förordn. t. o. m. 31/1 1968); mottagningstid: 13—13,30.

Laboratorer (26).

Peterson, N. O. A.; **Frisk**, B. Å.; **Melén**, B. Hj.; **von Zeipel**, S. G.; **Weibull**, C. P. W.; **Thorsson**, K.-G. J.

Laboratorieläkare (23).

Linder, L. A.; **Wasserman**, J.; **Ohlson**, f. Uhler, Marianne; **Ericsson**, f. Rosell, Britta M.; **Malmberg**, Gunvor S.

Tekniker (14).

Öström, K. O.

Laboratorieassistent (13).

Vakant.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf.* **Grahn**, Signe H.

Laboratorieassistent (12).

Vakant.

[1]) Med skyldighet att vara konsulterande virolog vid Epidemisjukhuset med ett arvode av 8,400 kr.

Förste preparator (11).

Lundgren, D. A.

Fjorton *första laboratriser*, tio *preparatorer*, tjugufem *laboratriser*, fyra *kanslibiträden*, en *expeditionsvakt*, fyra *kontorsbiträden*, en *telefonist*, fem *djurskötare*. — Två *reparatörer*, en *bilförare*, fjorton *laboratoriebiträden*, en *diversearbetare* samt *tillfällig personal* i mån av behov.

S:t Eriks sjuksköterskeskola.

(Stockholms stads sjuksköterskeskola.)

Jägargatan 20, Sth SÖ (postgirokonto nr 158160); t. 44 98 70 (växel).

På förslag av sjukhusdirektionen beviljade stadsfullmäktige den 20 november 1939 medel till anordnande av en sjuksköterskeskola.

Skolan började sin verksamhet den 1 februari 1940 i förhyrda lokaler i fastigheten 7—9 vid Kungsklippan. För uppförande av en skolbyggnad på Södersjukhusets tomt anvisade stadsfullmäktige sedermera anslag på tillsammans 4,515,000 kr. Byggnadsarbetena igångsattes i februari 1948. I avvaktan på denna nybyggnad överflyttades skolan i september 1944 till Södra barnbördshuset—Maria sjukhus. Den nya skolbyggnaden togs i bruk i oktober 1950. Enligt överenskommelse med staten har inom byggnaden till barnmorskeläroanstalten upplåtits utrymmen för undervisnings- och expeditionslokaler jämte bostäder för föreståndare, instruktionssköterska samt c:a 70 elever.

S:t Eriks sjuksköterskeskola hade under år 1960 ett medeltal av 253 elever. Nya kurser börja årligen i mars och september med c:a 40 elever i vardera. Utbildningen föregås av en orienteringsperiod på två till tre månader (provtid). Elev erhåller under lärotiden fri undervisning, bostad, kost och tvätt. Därjämte erhåller elev kontant arvode, vilket utgår med 50 kr. per månad under tredje—tjugufjärde månaden och därefter med 80 kr. per månad under tjugufemte—trettionionde månaden. Vid sjukdom erhåller elev fri läkarvård och fri medicin.

Den teoretiska undervisningen meddelas dels i särskilda läskurser, omfattande en tid av 7 månader, dels jämsides med den praktiska utbildningen.

Den praktiska utbildningen försiggår vid Södersjukhuset, S:t Eriks, Söderby och Beckomberga sjukhus, Epidemisjukhuset, Radiumhemmet, Sachsska barnsjukhuset och barnsjukhuset Samariten. Skolan uppbär av dessa sjukhus ersättning för elevernas sjukhusarbete.

Eleverna beredas tillfälle till hospitering i öppen vård hos stadssjuksköterskorna och skolsköterskorna samt vid barnavårdscentralerna. Därjämte kunna genom skicklighet förtjänta elever erhålla stipendier.

Enligt för skolan gällande reglemente handhaves den omedelbara ledningen av skolan av en styrelse, bestående av sju ledamöter jämte fyra

suppleanter, vilka av sjukvårdsstyrelsen utses för en tid av fyra år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara läkare och en sjuksköterska med erfarenhet beträffande den slutna och öppna hälsovården. Vidare skall en ledamot och en suppleant äga erfarenhet från pedagogisk verksamhet.

Författningar. Reglemente för S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställt av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 97), med ändr. Bestämmelser rörande elevernas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola kontantförmåner m. m., antagna av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 98). Regler för utgivande av stipendier till elever vid S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställda av sjukhusdirektionen 10 sept. 1952 (Kf 1952: nr 70), med ändr.

Styrelse

(vald för tiden 1960—1963).

Nyström, Å. E., överläkare, ordf.; **Ander**, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm.; **Anderson**, K. E. H., kanslidirektör; **Ellwyn**, B. Christina, förste byråsekreterare; **Hedelius**, A. Hj., lektor, vice ordf.; **Höjer**, Gerda, f. d. ombudsman, ställföreträdande kassaförvaltare; **Porsheden**, f. Lindmark, Märtha E., kurator.

Suppleanter[1]: **Höglund**, R. Gunhild Z., redaktör, stadsfullm.; **Lindgren**, E. Ingeborg, f. d. sköterska; **Rabo**, Majt B., sjuksköterska; **Swanberg**, H. M. W., överläkare, kassaförvaltare.

Sekreterare (3,960 kr.).

Ohlson, G. A., sjukhusintendent (se sid. 497).

Rektor (19).

Dahlström, Anna B. I.

Läkare (2,800 kr.).

Hafström, T. E. G. (se sid. 498).

En *elevhemsföreståndarinna*, elva *instruktionssköterskor*, en *översköterska*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*. — Två *sjukvårdsbiträden*, fyra *port- och telefonvakter*, ett *förrådsbiträde*, två *tvättbiträden* (därav en halvtidssyssla), tjugutvå *städerskor* (därav fem halvtidssysslor).

[1]) Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanten Swanberg; för vice ordföranden och ledamöterna Ander, Anderson, Ellwyn samt Porsheden suppleanterna Höglund, Lindgren, Rabo och Swanberg; för ledamoten Höjer suppleanten Rabo.

Utbildning av mentalsjukvårdspersonal.

Utbildningsexpeditionen: Beckomberga sjukhus, Bromma; t. 37 25 00.

Stadsfullmäktige beslöto den 17 september 1956 att godkänna ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag till grundutbildning för stadens mentalsjukvårdspersonal. Sjukhusdirektionen godkände därefter den 12 mars 1957 ett av en särskild kommitté utarbetat förslag till detaljplanering av utbildningen.

Utbildningsverksamheten igångsattes den 1 april 1957 i provisoriska lokaler vid Långbro sjukhus. Utbildningen omfattar två år och inledes med en månads praktisk-teoretisk kurs på mentalsjukhus, följd av fyra månaders provtjänstgöring som vikarie på sådant sjukhus. Eleverna genomgå därefter teoretisk utbildning i allmän sjukvård under två månader och tjänstgöra under fyra månader på kirurgiska och medicinska avdelningar vid kroppssjukhus, varefter följer en avslutande period om tolv månaders praktisk tjänstgöring såsom vikarie på mentalsjukhus. Under de båda sistnämnda tjänstgöringsperioderna förekommer viss jämsidesundervisning. Efter att ha genomgått utbildningen med godkända vitsord äga eleverna rätt att söka och inneha ordinarie tjänster som skötare och sköterskor vid stadens mentalsjukhus.

Den praktiska utbildningen lämnas vid Långbro och Beckomberga sjukhus samt vid S:t Eriks och S:t Görans sjukhus.

Nya kurser börja den 1 mars, 1 juli och 1 november varje år. Elevantalet är omkring 40 i varje kurs. Eleverna åtnjuta lön under utbildningen.

Utbildningsverksamheten ledes av en av sjukvårdsstyrelsen utsedd styrelse, bestående av nio ledamöter med sex suppleanter, valda för två år. Den ekonomiska administrationen handhaves av sjukvårdsstyrelsens centrala förvaltning.

Styrelse

(vald för tiden 1961—1962).

***Hedelius**, A. Hj., lektor, ordf.; ***Anderson**, K. E. H., kanslidirektör; ***Izikowitz**, S. J., överläkare; ***Goldkuhl**, A. E., överläkare; ***Lundgren**, f. Hallberg, Ann-Margret, tf. byrådirektör, stadsfullm., vice ordf.: ***Nyman**, E. H. L., överläkare; ***Nilsson**, N. T., sjukhusintendent; ***Johansson**, J. A., sjukvårdare; ***Johnsson**, Inga H. L., sekreterare.

Suppleanter: ***Ellwyn**, B. Christina, förste byråsekreterare; ***Bergkvist**, N. L., tf. förste sekreterare; ***Lundquist**, G. A. R., överläkare; ***Haglund**, E. V., förste skötare; ***Vigant**, Vera E., studieledare; ***Lagergren**, K., sjukhusintendent.

Sekreterare (1,500 kr.).

Bergkvist, N. L., tf. förste sekreterare (se sid. 472).

Utbildningsföreståndarinna.

Wigren, f. Skoglund, K. M. (Kajsa).

Fem *instruktionssköterskor.*

Sjuktransportväsendet m. m.

Till slutet av år 1913 verkställde brandkåren huvudsakligen transporterna till sjukhus av personer utsatta för olycksfall och hyrverksaktiebolaget Frey av sjuka personer i övrigt. Därefter övertog brandkåren båda dessa slag av transporter.

Ehuru en del av här nedan omnämnda beredskapsanordningar ej stå under inseende av sjukvårdsstyrelsen, ha här för överskådlighetens skull på ett ställe sammanförts uppgifter om samtliga i huvudstaden tillgängliga anordningar för transport m. m. av sjuka personer.

1) *Sjukvagnar*, avsedda för transport av sjuka eller skadade personer, vilkas transporterande i annat fordon eller på annat sätt skulle medföra skada eller ökat lidande.

Sådan vagn kan erhållas alla tider av dygnet antingen genom anmälan på tel. *90 000: ambulans* eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel och sjukhuscentralen.

Vid rekvisition skall om möjligt uppgivas: *a*) den sjukes eller skadades namn; *b*) sjukdomens eller skadans beskaffenhet; *c*) lägenheten eller platsen, varifrån och till vilken transport skall ske.

Sjukvagn må icke anlitas utan att verkligt behov föreligger; missbruk härav kan medföra, att det ändamål, för vilket den är avsedd, icke kan uppfyllas.

Ersättning för sjuktransport erlägges:
med 10 kr.

vid transport inom stadens område ävensom till Söderby sjukhus, Karolinska sjukhuset och Norrbackainstitutet — dock att transport, som äger rum mellan stadens sjukvårdsanstalter eller mellan av staden disponerade vårdplatser eller som föranledes av att å stadens vårdplatser intagna patienter behöva underkastas behandlingar eller undersökningar, som ej kunna meddelas å vederbörande sjukhus ävensom transport av medellösa personer samt av personer, utsatta för olycksfall, även olycksfall i arbete, och sjukdomsfall å allmän plats eller å allmänt ställe (varmed i detta sammanhang förstås gator, broar, torg och allmänna planteringar), är kostnadsfri;

med 15 kr.

vid transport från eller till plats, belägen utom stadens område, då för transporten åtgår en tid, icke överstigande en halvtimme med tillägg av 10 kr. för varje påbörjad halvtimme därutöver.

Betalning för transport uppbäres vid transport till sjukhus genom resp. sjukhus' försorg samt vid transport från sjukhus eller från och till annan plats av brandkåren.

För transport av sjuka personer, som inom stockholmsområdet på grund av olycksfall eller hastigt påkommande sjukdomsfall befinnas vara i behov av skyndsam läkarvård, står jämväl av statsmedel bekostat ambulansflyg till förfogande. Ambulansflyg kan även disponeras för transport av sjuk från en sjukvårdsanstalt till annan sådan för erhållande av vård, som icke kan beredas på annat sätt. Såsom ytterligare förutsättning gäller, att antingen inga andra transportmedel stå till buds eller om sådana finnas, deras användande skulle medföra sådan tidsutdräkt eller risker av annat slag, att den skadades eller sjukes liv eller framtida hälsa kan äventyras. Där så bedömes erforderligt, må vårdare medfölja. Rekvisition av ambulansflyg kan ske genom envar läkare. Kan läkare icke anträffas må rekvisition ske genom distriktssköterska eller distriktsbarnmorska. Rekvisition inom stockholmsområdet sker hos flygvapnets centrala flygsäkerhetsledning (cefyl) tel. *67 95 00* (efter kontorstid 67 95 04).

På stadens bekostnad och genom Svenska röda korsets försorg hava vidare å sju olika platser i huvudstaden (Johannes, Kungsholmens, Östermalms, Katarina och Brännkyrka brandstationer, Riksdagshuset samt bensinstationen vid Norra Bantorget upplagts sjukvårdsmaterielförråd, avsedda för röda korsets sjukvårdsberedskap. Denna sjukvårdsberedskap har till uppgift att på kallelse av vederbörliga polis-, brandkårs- och järnvägsmyndigheter ställas till myndigheternas förfogande för samarithjälp vid järnvägsolyckor, större eldsvådor, upplopp och andra tillfällen, då olycksfall kunna befaras uppstå.

2) *Epidemivagnar*, avsedda att användas för transport av sjuka, som lida av eller misstänkas lida av pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri (och croup), akut barnförlamning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnsjuka, undulantfeber, rödsot, Weils sjukdom samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angivet, utlämnas vagn för mässlingsjukas transporterande. — För dessa transporter disponerar sjukvårdsstyrelsen fyra epidemitransportbilar, vilka äro stationerade vid Epidemisjukhuset.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom polisstation eller sjukhuscentralen, om tydligt skriven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukes namn och sjukdom (svensk benämning), eller av läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast t. *22 53 40* — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgiva: *a*) sitt eget namn; *b*) den sjukes namn; *c*) dennes bostad; och *d*) dennes sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i varje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri.

Författningar. Hälsovårdsnämndens tillkännagivande ang. transport av sjuka och skadade inom huvudstaden 12 dec. 1913, med ändr. Bestämmelser ang. debitering av avgift för transport i stadens sjuktransportvagnar, fastställda av sjukhusdirektionen 20 dec. 1935 (Kf 1951: nr 36), med ändr. Polisnämndens beslut 14 mars, 13 juni 1947 och 23 nov. 1951 ang. avgifter för vissa polisradiobiltransporter. Ändr. bestämmelser ang. uttagande av avgift för transport med stadens sjukvagnar av sjuka och skadade personer, sjukvårdsstyrelsens beslut 11 okt. 1960 (Kf 1960: nr 85).

Stockholms stads hälsovårdsnämnd
och i samband därmed stående institutioner.

Hälsovårdsnämnden.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1; postgirokonto nr 51083); t. 222620 (växel). Nämnden sammanträder i regel varannan tisdag kl. 12,45.

I äldre tider fanns ingen offentlig hälso- och sjukvård i Stockholm. Medeltidens sjukvårdsanstalter, ett slags mellanting mellan sjukhus, fattighus och härbärgen, stodo i samband med munkväsendet. Först på 1600-talet började skolade läkare verka i huvudstaden. Från början av samma århundrade fanns där en stadsmedicus eller stadsphysicus med uppgift att tillhandagå stadens invånare med sjukvård; så småningom blev han emellertid huvudsakligen tjänsteman med skyldighet att besvara rättsmedicinska frågor och besörja fängelsesjukvård. Såsom medlem av det år 1663 bildade collegium medicum, som från att vara en huvudsakligen stadens hälsovårdsmyndighet utvidgades till ett statens ämbetsverk, nuvarande medicinalstyrelsen, fick han en framskjuten ställning och tillades honom år 1796 överinseendet över stadens övriga läkare. Från mitten av 1600-talet fanns i Stockholm även en stadskirurg eller stadsfältskär med skyldighet att biträda stadsmedicus med utvärtesfall samt tillhandagå med läkarhjälp vid olycksfall och därför hålla s. k. fältskärsstugor. År 1827 ombildades stadsmedicus- och stadskirurgtjänsterna till förste och andre stadsläkaretjänster. Genom k. brev år 1757 förordnades om antagande av tre avlönade fattigläkare, till en början tillsatta och avlönade av staten, men från år 1796 sorterande under stadsmedicus och från år 1812 avlönade av staden. Frågor rörande hälso- och sjukvård handhades för övrigt under denna tid fortfarande av fattigvårdsmyndigheten (jfr sid. 269).

En systematiskt ordnad allmän hälsovård tillkom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet av hälsovården i huvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farsot påbjöds i k. kungörelse den 9 juli 1831 tillsättandet av sundhetsnämnder i orterna. Den som inrättades i Stockholm kallades först allmänna sundhetskommittén, men fick snart namnet allmänna sundhetsnämnden. Vid kolerans förnyade ankomst till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm ånyo samma nämnd, som till följd av koleraperiodens långvarighet blev verksam under mer än halvtannat årtionde. 1862 års kommunalförordning upptog bland däri särskilt angivna obligatoriska verkställande organ även sundhetsnämnden, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsotillståndet och sjukvården. På grund av ändring i kommunalförordningen upphörde sundhetsnämnden med utgången av år 1877. I dess ställe trädde *Stockholms stads hälsovårdsnämnd*, tillsatt av stadsfullmäktige jämlikt 1874 års hälsovårdsstadga för riket. Hälsovårdsnämnden fick jämväl från sundhetsnämnden övertaga bestyren med den allmänna sjukvården och stadens sjukhus.

Hälsovårdsnämndens förvaltning av stadens sjukhus, som närmast handhades av en under nämnden lydande och av nämnden tillsatt särskild sjukhusstyrelse, upphörde i huvudsak den 31 december 1932. Sjukhusförvaltningen övertogs därvid av den nyinrättade sjukhusdirektionen, numera benämnd sjukvårdsstyrelsen (jfr sid. 468).

Sedermera överfördes ytterligare sjukvårdsuppgifter från hälsovårdsnämnden till sjukvårdsstyrelsen. Den 1 januari 1940 överflyttades sålunda i samband med den då aktuella kommunala omorganisationen (jfr sid. 124) de fristående polikliniker, polikliniken för hud- och könssjuka å S:t Görans sjukhus, stadssjuksköterskorna samt kliniska och bakteriologiska laboratorierna och två år senare jämväl epidemisjukhuset och distriktsbarnmorskorna. Centraldispensären (dåvarande tuberkulosbyrån) och distriktsläkarna förblevo under hälsovårdsnämnden men överflyttades sedermera också de till sjukvårdsstyrelsen, centraldispensären den 1 oktober 1945 och distriktsläkarna den 1 januari 1960.

Hälsovårdsnämndens biologiska och kemiska laboratorier överlätos år 1941 enligt avtal mellan staten och staden till statens institut för folkhälsan.

Nu gällande hälsovårdsstadga av den 19 december 1958 föreskriver, att i varje kommun skall finnas en hälsovårdsnämnd, som har att utöva det närmaste inseendet över allmänna hälsovården inom kommunen. Hälsovårdsnämnden har därjämte enligt föreskrift i djurskyddslagen av den 19 maj 1944 att övervaka det allmänna djurskyddet i orten.

Jämlikt gällande instruktion för hälsovårdsnämnden, som antogs av stadsfullmäktige den 18 december 1961, åligger det nämnden att handha de uppgifter, som enligt allmänna författningar ankomma på hälsovårdsnämnd, och att därjämte ombesörja de angelägenheter i övrigt, vilkas vård

av stadsfullmäktige eller stadskollegiet överlämnas till nämnden. Nämnden har vidare att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Hälsovårdsnämnden äger enligt bestämmelse i hälsovårdsstadgan uppdraga åt en eller flera ledamöter i nämnden eller åt befattningshavare hos nämnden att å nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet därvid skall närmare angivas. Sådant uppdrag får dock ej innefatta befogenhet att besluta om framställning eller yttrande till konungen, överståthållarämbetet eller stadsfullmäktige, om föreläggande vid vite eller om verkställande av åtgärd på försumligs bekostnad. Nämndens beslut om sådan delegation skall underställas överståthållarämbetets prövning.

Under hälsovårdsnämnden lyder hälsovårdsförvaltningen, vars chef är förste stadsläkaren. Vid sammanträde med nämnden skall förste stadsläkaren närvara med rätt att deltaga i överläggningen samt att därvid framställa förslag och få sin mening antecknad i protokollet. Även förste stadsveterinären har rätt och, när så påkallas, skyldighet att i enahanda ordning närvara vid nämndens sammanträden.

Nämnden består av förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1961—1962 den 8 december 1960 och för åren 1962—1963 den 7 december 1961.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads hälsovårdsnämnd antagen av SF 18 dec. 1961 (Kf 1961: nr 71). Hälsovårdsstadga 19 dec. 1958 (Kf 1958: nr 95). Hälsovårdsordning för Stockholms stad, antagen av SF 23 jan. 1961, fastställd av ÖÄ 16 febr. 1961 (Kf 1961: nr 1). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, antagen av SF 12 april 1954, fastställd av ÖÄ 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22), med ändr.

Stat 1962.

	Drift-budgeten	Kapital-budgeten
	Skattemedel	
Utgifter	3 836 500	—
Inkomster	310 700	—
Överskjutande utgifter	3 525 800	—

Hälsovårdsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

*__Göransson__, C. G. E., förste ombudsman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Carlson, f. Olsson, Elna S. E., ombudsman, stadsfullm.
Ericsson, Å. R., ombudsman.
Fagerström, J. F. E., byggnadsingenjör, stadsfullm.
Rathsman, E. F. N., kamrer.
*__Svedendahl__, C. G. A., disponent, stadsfullm.

Suppleanter[1]*.*

Ahlsén, R. Å., ingenjör.
*__Eidhagen__, O. R., apotekare.
Eriksson, R. H., ombudsman.
*__Lamberthz__, T. G. H., köpman.
*__Liljekvist__, G. S., ombudsman.
Svensson, Harry G. E., byråsekreterare, stadsfullm.

Sekreterare.

Häggmark, C. L. A., förste sekreterare (se sid. 542).

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december fem revisorer jämte tre suppleanter för granskning av hälsovårdsnämndens, sjukvårdsstyrelsens, sjukhusavgiftsdelegerades och folktandvårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren. Nuvarande revisorer och suppleanter äro utsedda för åren 1962—1963.

Hansson, N. Å., kassör, ordf.
Lindqvist, G. R., redaktör.
Lundberg, G. V., urmakare.
Låftman, J. T. F., civilekonom.
Wollnert, A. T. L., kontorschef.

Suppleanter:

Gewert, K.-E. L., mätningsjusterare.
Kjellgren, f. Larssén, Elsa E., fru.
Westling, J. A., förvaltare.

[1]) Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt beslut av stadsfullmäktige inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamoten Fagerström suppleanterna Eidhagen, Lamberthz, Liljekvist, Svensson, Ahlsén och Eriksson; för vice ordföranden och ledamöterna Carlson, Ericsson och Svedendahl suppleanterna Svensson, Ahlsén, Eriksson, Liljekvist, Eidhagen och Lamberthz; för ledamoten Rathsman suppleanterna Liljekvist, Eidhagen, Lamberthz, Svensson, Ahlsén och Eriksson.

Central förvaltning.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1; postgirokonto nr 51083); t. 22 26 20 (växel); expeditionstid: 10—12, 13—15, lördagar och dag före helgdag 10—12 (april—september lördagar stängt). Viss jourtjänst uppehålles.

Förste stadsläkare (B 7)
(tjänstetillägg 4,368 kr.).

Bjurström, O. E.; mottagningstid: 14—15, lördagar 12—12,30.

Kansliavdelningen.

Förste sekreterare (26).
(Chef för kansliavdelningen.)

Häggmark, C. L. A.; mottagningstid: 10—11.

Förste kontorsskrivare (registrator) (11).

Gröndahl, f. Svensson, Karin H. E.

Kontorsskrivare (9).

Dahlgren, M. Gunborg V.
Två *kanslibiträden*, fem *kontorsbiträden* (därav två halvtidstjänster). — Tillfällig arbetskraft.

Kamrer (20).

Holm, E. L. E.

Kammarskrivare (15).

Bengtsson, N. A., tjl., *tf.* **Larsson**, K. A. H.

Kontorsskrivare (9).

Andersson, f. Olsson, G. M. (Gun).
Ett *kanslibiträde*. — Tillfällig arbetskraft.

Förste expeditionsvakt (8).

Reifenthal, E. G. H.
Två *telefonister*, en *expeditionsvakt*, två *expeditionsbiträden*, ett *biträde*.

Förtroendeläkare.

Friberg, L. T. (se sid. 477).

Stadsläkare.

I Stockholm finnas för närvarande en förste stadsläkare och tre stadsläkare. För handläggning av ärenden jämlikt lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot könssjukdomar finnes dessutom en särskild läkare, kallad sundhetsinspektör.

Förste stadsläkaren är jämlikt den för honom gällande instruktionen av den 13 februari 1941 och instruktionen för hälsovårdsnämnden av den 18 december 1961 chef för hälsovårdsförvaltningen. Honom åligger främst att fullgöra de uppgifter som enligt allmänna läkarinstruktionen tillkomma förste provinsialläkare och därmed jämställda förste stadsläkare, med undantag av sådana åligganden för stadsläkare som i Stockholm besörjas av statens rättsläkarstation (se sid. 104) eller distriktsläkare. Bland hans uppgifter ingår sålunda att inspektera enskilda sjukhem och att utöva tillsyn över läkare och tandläkare i staden. Därjämte skall han bereda och föredraga de ärenden, som det ankommer på nämnden att handlägga, samt ombesörja verkställigheten av nämndens beslut.

Förste stadsläkaren har även av hälsovårdsnämnden förordnats att vara karantänsläkare vid karantänsstationen och Bromma flygplats (se sid. 547).

De tre stadsläkarna utöva chefskapet för var sin av följande avdelningar: hälsovårdsinspektionen, bostadsinspektionen och den i hälsovårdsinspektionen ingående epidemiavdelningen.

Förste stadsläkaren och stadsläkarna tillsättas enligt k. brev till överståthållarämbetet den 17 juli 1881 av en valnämnd, bestående av överståthållaren såsom ordförande, sex av stadsfullmäktige bland sig utsedda ledamöter samt hälsovårdsnämndens ledamöter.

Beträffande distriktsläkarna, som fram till den 1 juni 1960 sorterade under hälsovårdsnämnden, se under sjukvårdsstyrelsen å sid. 521.

Författningar. Instruktion för förste stadsläkaren och distriktsläkarna, fastställd av medicinalstyrelsen 13 febr. 1941 (Kf 1941: nr 2), med ändr. Instruktion för chefen för hälsovårdsinspektionen [andre stadsläkaren], fastställd av medicinalstyrelsen 17 april 1957 (Kf 1957: nr 16). Instruktion för chefen för epidemiavdelningen [tredje stadsläkaren], antagen av hälsovårdsnämnden 22 april 1952 (Kf 1952: nr 15). K. brev till ÖÄ 17 juni 1881 ang. förändrade bestämmelser för tillsättning av stadsläkare i Stockholm.

Förste stadsläkaren (se ovan).

Sundhetsinspektör (för könssjukdomar) (6,000 kr. av statsmedel)[1]).

Linnros, B. G., tjl., *tf.* **Lindewall**, f. Dahlström, Gertrud I. (se sid. 490); t. även 21 80 46; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och fredagar 13—14.

Allmän hälsovård.

Hälsovårdsinspektionen.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20 (växel).

Hälsovårdsinspektionen har till uppgift att utöva tillsyn över ordningen i staden, vad hälsovården beträffar.

Hälsovårdsinspektionen är för närvarande såsom resultat av en pågående omorganisation av

[1]) Med skyldighet att utan särskild ersättning utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka (se sid. 526).

hälsovårdsförvaltningen, beslutad av stadsfullmäktige den 19 december 1960 (Utl. 1960: nr 328), uppdelad på fyra underavdelningar, nämligen avdelningen för allmän inspektion, avdelningen för skadedjursbekämpning — i vilken råttutrotningsavdelningen och anstalterna för cyanvätebehandling ingå —, livsmedelshygieniska laboratoriet (förutvarande anstalterna för födoämneskontroll) samt epidemiavdelningen. Den kommunala yrkesinspektionen är numera såsom avdelning upplöst men dess uppgifter kvarstå under hälsovårdsinspektionen. Tekniska avdelningen har utbrutits ur hälsovårdsinspektionen och blivit självständig avdelning.

Den pågående omorganisationen innebär för hälsovårdsinspektionens del främst en väsentlig utvidgning av systemet med s.k. traktinspektion och motsvarande minskning av specialiseringen på olika slags inspektioner. Trakterna skola sålunda enligt den nya ordningen vara 18 stycken. Inom varje trakt skall en inspektör svara för i princip alla förekommande inspektioner. Trakterna skola vara sammanförda till sex distrikt under var sin förman. Kontrollen av charkuteritillverkningen och av större restauranger samt de egentliga utrotningsåtgärderna vid skadedjursbekämpningen förbli dock av praktiska skäl centraliserade.

Chef för hälsovårdsinspektionen närmast under förste stadsläkaren är en stadsläkare (andre stadsläkaren[1]). I övrigt tjänstgöra där ytterligare en stadsläkare (tredje stadsläkaren), förste stadsveterinär, stadsveterinärer, hälsovårdskommissarie, biträdande hälsovårdskommisarie, förste hälsovårdsinspektörer och hälsovårdsinspektörer. Veterinärerna skola vara legitimerade samt ha för besiktningsman vid offentlig köttkontroll stadgad kompetens. Hälsovårdsinspektörerna skola ha genomgått utbildningskurs för hälsovårdsinspektörer vid Statens institut för folkhälsan eller ha likvärdig utbildning.

Chefen för hälsovårdsinspektionen (andre stadsläkaren) åligger huvudsakligen, att utöva tillsynen över stadens allmänna hälsovård, att leda den dagliga verksamheten vid avdelningen och särskilt sörja för planmässighet och enhetlighet i hälsovårdsinspektörernas arbete, att vid behov lämna inspektörerna undervisning i allmän hälsovård och därtill hörande författningar, att verkställa de besiktningar, som kräva hans erfarenhet, och skaffa sig ingående kännedom om omgivnings- och födoämneshygienen i stadens olika delar, samt att genom råd och anvisningar söka ernå rättelse i sanitära missförhållanden. Såsom förman för chefen för epidemiavdelningen har han även att ägna uppmärksamhet åt de uppgifter, som närmast falla under denne.

Chefen för epidemiavdelningen (tredje stadsläkaren) åligger att närmast under chefen för hälsovårdsinspektionen utöva tillsyn över stadens allmänna hälsovård, att leda den dagliga verksamheten vid avdelningen och särskilt sörja för planmässighet i epidemisköterskornas arbete, att verkställa de besiktningar och provtagningar, som kräva hans erfarenhet, och hålla sig underrättad om det epidemiologiska läget i staden, att genom råd och anvisningar söka ernå rättelse i epidemiologiska och sanitära missförhållanden, att handha de åtgärder, som böra vidtagas i anledning av inträffat smittsamt sjukdomsfall, samt att övervaka skyddskoppympningens genomförande (jfr sid. 548). Jämte chefskapet för epidemiavdelningen utövar han ledningen av isoleringsanstalten och desinfektionsanstalten (se sid. 548).

Förste stadsveterinären är chef för det livsmedelshygieniska verksamhetsområdet inom hälsovårdsinspektionen och förman för övriga veterinärer hos nämnden. Enligt allmänna veterinärinstruktionen har han även att inom staden fullgöra sådana uppgifter, som åligga länsveterinär. I sistnämnda avseende har han bl. a. att utöva tillsyn över hälso- och sjukvården bland husdjuren samt följa de privatpraktiserande veterinärernas verksamhet. Han är tillika av k. veterinärstyrelsen förordnad som karantäns- och gränsveterinär i staden (se sid. 547). Förste stadsveterinären skall på kallelse närvara vid nämndens sammanträden samt äger även bevista slakthus- och saluhallsstyrelsens sammanträden.

Med avseende på livsmedelskontrollen åligger det förste stadsveterinären att ha tillsyn över kött, mjölk och andra födoämnen, som i staden saluhållas eller införas för att säljas, över transporter av hithörande födoämnen samt över sådana lokaler och platser, där animala födoämnen försäljas eller till försäljning bearbetas eller förvaras, att genom råd och anvisningar söka ernå rättelse i sanitära missförhållanden, att lämna hälsovårdsinspektionens personal nödig undervisning i födoämneskontroll och tillse, att densamma äger god kännedom om sina skyldigheter härutinnan och om de författningar och föreskrifter, varpå dessa grundas.

Av stadsveterinärerna ha två att biträda förste stadsveterinären i honom tillkommande göromål. De övriga tre tjänstgöra vid livsmedelshygieniska laboratoriet. En av dem är föreståndare för laboratoriet.

Författningar. Instruktion för Stockholms [hälsopolis], fastställd av hälsovårdsnämnden 8 okt. 1880. Instruktion för förste stadsveterinären och stadsveterinärerna i Stockholm, fastställd av medicinalstyrelsen 19 jan. 1935 (Kf 1935: nr 4). Instruktion för chefen för hälsovårdsinspektionen [andre stadsläkaren], fastställd av medicinalstyrelsen 17 april 1957 (Kf 1957: nr 16). Instruktion för chefen för epidemiavdelningen [tredje stadsläkaren], antagen av hälsovårdsnämnden 22 april 1952 (Kf 1952: nr 15). Hälsovårdsstadga 19 dec. 1958 (Kf 1958: nr 95). Hälsovårdsordning för Stockholms stad, antagen

[1]) Titeln andre stadsläkare tillhörde före tillkomsten av statens rättsläkarstation (se sid. 104) den läkare hos hälsovårdsnämnden, som hade att ombesörja rättsmedicinska undersökningar.

av SF 23 jan. 1961, fastställd av ÖÄ 16 febr. 1961 (Kf 1961: nr 1). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, antagen av SF 12 april 1954, fastställd av ÖÄ 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22), med ändr. Arbetarskyddslagen 3 jan. 1949, med ändr., se L.

Stadsläkare (B 5).

Chef för hälsovårdsinspektionen.

Quarnå, K. P.; mottagningstid: 14—15, lördagar 12—12,30.

Stadsläkare (26).

Chef för epidemiavdelningen, se sid. 546.

Funkquist, P. H. S.; mottagningstid: 13—14, lördagar 12—12,30.

Förste stadsveterinär (B 3).

Plazikowski, U. E. M.; mottagningstid: 13—14, lördagar 12—12,30.

Stadsveterinärer (26).

Alström, E. I., **Lennartsson**, T. F. (tillf.); mottagningstid: 13—14, lördagar 12—12,30.

Avdelningen för allmän inspektion.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20 (växel); expeditionstid: 8—16,30, lördagar och dag före helgdag 8—12,30 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Avdelningen för allmän inspektion svarar huvudsakligen för det s. k. fältarbetet med avseende på såväl den allmänna hygienen som livsmedelshygienen. Därjämte handhar avdelningen den kommunala yrkesinspektionen.

För inspektionsarbetet är staden såsom ovan nämnts indelad i 18 trakter med en hälsovårdsinspektör i varje trakt. Trakterna äro i sin tur sammanförda till sex distrikt under var sin förman. Kontrollen av charkuteritillverkningen och kontrollen av större restauranger äro dock, ehuru de ingå bland avdelningens uppgifter, undantagna från traktindelningen.

Den kommunala yrkesinspektionen avser främst tillsyn å efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av denna meddelade författningar, lagarna om arbetstidens begränsning m. fl. vid sådana arbetsställen, där i regel färre än tio arbetare användas och ingen maskinell anordning, ångpanna e. d. förekommer. Vissa frågor rörande den kommunala yrkesinspektionen handläggas centralt inom avdelningen.

Hälsovårdskommissarien är förman för de vid avdelningen för allmän inspektion placerade förste hälsovårdsinspektörerna och hälsovårdsinspektörerna, samt i vissa avseenden även för de inspektörer som tjänstgöra vid andra avdelningar. Han har också att övervaka, att hälsovårdsnämndens uppmaningar och förelägganden angående avhjälpande av sanitära olägenheter efterkommas.

I fråga om den allmänhygieniska inspektionen lyder hälsovårdskommissarien närmast under andre stadsläkaren och i fråga om den livsmedelshygieniska inspektionen under förste stadsveterinären.

Förste hälsovårdsinspektörerna äro distriktsförmän (6 st.) eller handha specialinspektion.

Hälsovårdsinspektörerna utföra rutinmässiga inspektioner inom livsmedels- och samlinglokaler, gårdar, lokaler för småindustri och hantverk, badinrättningar, skolor, lokaler för halvöppen barnavård, hotell och pensionat m. fl. lokaler och platser. De verkställa vidare utredningar angående inkomna klagomål över sanitära olägenheter, soprum och sopnedkast samt utföra provtagningar av vatten, mjölk och andra livsmedel, kontroll av rörledningsarbeten, ohyresinspektioner, rökobservationer m. m.

Hälsovårdskommissarie (20).

Blomkvist, S. A.; mottagningstid: 15—16, lördagar 12—12,30.

Förste hälsovårdsinspektörer (15).

Alm, G. A. (charkuterikontroll); **Elmqvist**, J. T H.; **Engstedt**, N. G. R., *tf.*; **Jernby**, A. E. F. *tf.*; **Julin**, G. E.; **Norén**, R. N. E.; **Norén**, T. R. V. (restaurangkontroll); **Romfelt**, L.

Hälsovårdsinspektörer (13).

Bohman, G. B. L. (kommunal yrkesinspektion); **Engstedt**, N. G. R., tjl. (se ovan); **Jernby**, A. E. F., tjl. (se ovan); **Wåhl**, F. G. (restaurangkontroll).

Hälsovårdsinspektörer (12).

Aspling, A. G. A.; **Axelsson**, K. T. L; **Ekfeldt**, B. G.; **Enlund**, E. G.; **Ersmark**, E. G.; **Finnerud**, A. H.; **Höglund**, K.-E.; **Johansson**, P.Å.; **Karlberg**, O. H.; **Klintberg**, L.-G. E. (utredningsuppdrag); **Magnusson**, S. O. (restaurangkontroll); **Myhrman**, T. H.; **Persson**, P. A. S.; **Persson**, P. E. R.; **Pettersson**, N. G.; **Rannelid**, C. R. G.; **Reindahl**, N. B. (jourhavande inspektör); **Skyberg**, T. V.; **Sköld**, G. H., tjl.; **Thelander**, A. H.; **Tillquist**, E. G., tjl.; **Åström**, O. E. (ritningsgranskning m. m.).

Hälsovårdsinspektörer (tillf. 12).

Qvennerstedt, C.-F. H.; **Åhnblad**, P. R. I.

Avdelningen för skadedjursbekämpning.

Herkulesgatan 24, 2 tr. (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20 (växel), expeditionstid: vardagar 14—16,30, lördagar och dag före helgdag 12—12,30 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Utlämning av råttgift, Herkulesgatan 27 (Pa: Box 668, Sth 1) 8—12.

Avdelningen bedriver systematisk utrotning av råttor och väggohyra. Den ombesörjer även vid behov decimering av duvstammen inom staden. För att underlätta för allmänheten att inköpa råttgift tillhandahåller avdelningen sådant till självkostnadspris.

På begäran verkställer avdelningen undersökning av bostäder och bohag med avseende å förekomst av väggohyra. Intyg om undersökningens resultat utfärdas. Auktionsgods och lumpaffärer äro föremål för fortlöpande ohyreskontroll.

Jämlikt epidemilagen den 19 juni 1919 samt tuberkulosförordningen den 31 mars 1939 åligger det hälsovårdsnämnden att i vissa fall låta företaga smittrening av smittsamt sjuka personers bostäder. Genomförandet av smittreningen åvilar därvid avdelningen för skadedjursbekämpning. Jämväl i andra fall utföres dylik smittrening på begäran av enskilda eller när särskilda omständigheter avses påkalla det.

Biträdande hälsovårdskommissarie (17).

Lindahl, C. J., t. 21 81 71.

Hälsovårdsinspektörer.

Nordfur, N. A. (13); **Brannemark**, Å. H. (12), t. 21 80 48.

Desinfektör (12).

Lindström, S. V., t. 21 80 47.

Nio *hälsovårdsbiträden.*

Anstalter för cyanvätebehandling.

För norra stadsdelarna: anstalten vid Ropsten, Sth NO (tills vidare stängd).

För södra stadsdelarna: anstalten vid Nürnbergsfastigheterna, Högbergsgatan 73, ö. g., Sth SÖ; t. 40 02 12. Anstalten hålles öppen 8—13, 14—16,30, lördagar och dag före helgdag 8—12 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Hälsovårdsnämndens anstalter för cyanvätebehandling, vilka inrättades år 1933, mottaga möbler m. m. för gasbehandling mot ohyra.

Författningar. Taxa för cyanvätebehandling av möbler, kläder o. dyl., fastställd av hälsovårdsnämnden 11 juni 1935 (Kf 1935: nr 14), med ändr. Taxa för undersökning med avseende å förekomst av väggohyra, fastställd av hälsovårdsnämnden 9 febr. 1937 (Kf 1937: nr 6 II).

Livsmedelshygieniska laboratoriet.

Östra Järnvägsgatan 8, Sth C; t. 23 05 65 (växel); expeditionstid: 9—16, lördagar och dag före helgdag 9—12,30 (kassan 10—14, lördagar och dag före helgdag 10—12,30). (Betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Undersökning av importerade födoämnen verkställes under ordinarie tulltid, anmälan därom göres kl. 9—10.

Livsmedelshygieniska laboratoriet, som organiserades år 1912, utför laboratorieundersökningar av omhändertagna eller inlämnade respektive importerade livsmedel samt av mjölk och mjölkprodukter. Laboratoriet är uppdelat på två kontrollbyråer och ett mjölkhygieniskt laboratorium.

Föreståndare för livsmedelshygieniska laboratoriet, vars verksamhet närmast sorterar under förste stadsveterinären, är en stadsveterinär.

Författningar. Hälsovårdsstadga 19 dec. 1958 (Kf 1958: nr 95). Hälsovårdsordning för Stockholms stad, antagen av SF 23 jan. 1961, fastställd av ÖÄ 16 febr. 1961 (Kf 1961: nr 1). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, antagen av SF 12 april 1954, fastställd av ÖÄ 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22), med ändr. Giftstadga 26 nov. 1943, med ändr.

Rörande köttvaror m. m.: K. förordn. 30 sept. 1921 ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett, med ändr. Lag 20 mars 1959 om köttbesiktning m. m. (SFS 1959: nr 99).

Rörande mjölkvaror m. m.: K. kung. 6 mars 1942 med vissa best. ang. handeln med mjölk, med ändr. K. förordn. 21 juli 1937 med vissa best. rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde, med ändr. K. kung. 22 maj 1942 ang. förfarandet vid pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m., med ändr. Medicinalstyrelsens och lantbruksstyrelsens kung. 17 juni 1942 ang. undersökning av pastöriseringsgraden hos mjölk och grädde m. m.

Stadsveterinär (27).

Kämpe, Å.; efter kl. 16,15 t. 11 64 02: mottagningstid: 13—14, lördagar 12—12,30.

Stadsveterinärer (24).

Lennartsson, T. F., tjl. (se sid. 544); **Brag**, f. Hiillivirta, Hilkka E.; **Öhlén**, f. Berlin, Britta M.

Förste hälsovårdsinspektör (15).

Vakant, *tf.* **Wahlberg**, S. E. O.

Hälsovårdsinspektörer (12).

Eneroth, A. E. S.; **Sundin**, K. H.

Tre *preparatorer*, en *förste vaktmästare*, tre *första laboratriser*, sju *laboratriser*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*, tre *vaktmästare*, en *expeditionsvakt.* — Fyra *städerskor.* Dessutom *veterinärer* och

HN *stämplare* i mån av behov mot av hälsovårdsnämnden fastställd eller i varje särskilt fall bestämd timavlöning.

Epidemiavdelningen.

Epidemiavdelningen, som tillkom år 1937, ombesörjer de arbetsuppgifter, som enligt epidemilagen åligga hälsovårdsnämnden, nämligen att vidtaga åtgärder i syfte att förebygga smittsam sjukdom eller förhindra dess utbredning.

Chef.

Funkquist, P. H. S., stadsläkare (se sid. 544).

Tre *epidemisjuksköterskor.*

Bostadsinspektionen.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20 (växel); expeditionstid: 14—15, lördagar och dag före helgdag 12—12,30 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Bostadsinspektionen inrättades år 1906, sedan stadsfullmäktige på förslag av en av fullmäktige tillsatt kommitté fattat beslut därom.

Enligt hälsovårdsstadgan skall återkommande besiktning av bostäderna inom kommunen ske genom hälsovårdsnämndens försorg. Där missförhållande i sanitärt hänseende särskilt kan befaras, skall besiktning verkställas oftare än eljest. Bostadsinspektionen har till uppgift att biträda nämnden vid denna tillsyn. Det åligger sålunda avdelningen dels att övervaka, att uthyrda bostäder och till desamma hörande utrymmen befinna sig i ett sunt och snyggt skick, dels att verka för att bostäderna av invånarna användas på ett sätt, som överensstämmer med sundhetens fordringar. Avdelningen har därvid särskilt att övervaka efterlevnaden av hälsovårdsstadgan och andra författningar rörande bostädernas sundhet och snygghet, såvida icke deras övervakande tillkommer annan myndighet. Dock är det även i sistnämnda fall bostadsinspektionens skyldighet att söka uppmärksamma förhandenvarande brister och därom meddela vederbörande myndighet underrättelse.

Chef för bostadsinspektionen närmast under förste stadsläkaren är en stadsläkare. I övrigt tjänstgöra där förste bostadsinspektörer och bostadsinspektörer.

För inspektionens verkställanden är staden indelad i 13 distrikt, varav två mindre. Inom varje distrikt tjänstgör en bostadsinspektör.

Chefen för bostadsinspektionen, som har titeln stadsläkare, åligger huvudsakligen att utöva tillsyn över bostadshygienen i staden, att leda den dagliga verksamheten vid avdelningen och särskilt sörja för planmässighet och enhetlighet i bostadsinspektörernas arbete, att lämna inspektörerna undervisning i allmän hälsovård, särskilt beträffande bostädernas hygien, och därtill hörande författningar, att verkställa de besiktningar, som kräva hans erfarenhet eller annars på grund av sin grannlaga natur böra av honom utföras, att deltaga i byggnadsnämndens slutbesiktningar av nyuppförda bostäder och större ombyggnader, samt att genom råd och anvisningar söka ernå rättelse i sanitära missförhållanden.

Förste bostadsinspektörerna äro förmän för bostadsinspektörerna. De handha dessutom bostadsinspektionen inom var sitt av de två ovannämnda mindre distrikten.

Bostadsinspektörerna avsynar nyuppförda byggnader och större ombyggnader ur sundhetssynpunkt, granskar i vissa fall i förväg ritningar till ny- och ombyggnader, gör utredningar vid klagomål över sanitära missförhållanden i bostäder samt undersöker såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök bostäders beskaffenhet och tillser därvid, att bostäderna icke till följd av olämpligt byggnadssätt, bristande underhåll, överbefolkning, dålig skötsel eller olägenhet från omgivningen äro hälsovådliga. Om det föreligger anledning till anmärkning söker bostadsinspektören genom råd och anvisningar ernå rättelse. Vid behov sker anmälan genom förste stadsläkaren till hälsovårdsnämnden.

Författningar. Instruktion för Stockholms bostadsinspektion 25 febr. 1910 (Kf 1910: nr 21). Medicinalstyrelsens kung. 21 dec. 1936 rör. bostadsinspektion. Instruktion för chefen för bostadsinspektionen, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 nov. 1931 (Kf 1931: nr 78), med ändr. Hälsovårdsstadga 19 dec. 1958 (Kf 1958: nr 95). Hälsovårdsordning för Stockholms stad, antagen av SF 23 jan. 1961, fastställd av ÖA 16 febr. 1961 (Kf 1961: nr 1).

Stadsläkare (B 3).

Chef för bostadsinspektionen.

Alin, K. G. E.; mottagningstid: 14—15, lördagar och dag före helgdag 12—12,30.

Förste bostadsinspektörer (15).

Perman, Birgit; **Bjurner**, f. Nyman, Gunvor M., *tf.*

Bostadsinspektörer (13).

Evers, f. Hedberg, D. I. Catharina; **Lindgren**, Selma L.; **Martenius**, f. Ralfe, Stina J. M.; **Bjurner**, f. Nyman, Gunvor M., tjl. (se ovan), *tf.* **Malmlöf**, L. O. S.

Bostadsinspektörer (12).

Björkman, K.-G.; **Garpe**, f. Eriksson, Ing-Britt A. S., tjl. (se sid. 475), *tf.* **Egerfors**, B. G. O.; **Ivræus**, J. Y. N.; **Lindh**, f. Johansson, Inga M. E.; **Lestrup**, f. Ekman, Kerstin H.; **Malmlöf**, L. O. S., tjl. (se ovan), *tf.* **Lundin**, I. V. H.; **Wijk**, O. L. (tillf.).

Tekniska avdelningen.

Klara Västra Kyrkogata 3 B, 3 tr. (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20 (växel); expeditionstid: 13—15, lördagar och dag före helgdag 12—12.30 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Rörinspektionen: expeditionstid 14—16, lördagar och dag före helgdag 12—12,30 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Anmälan om besiktning t. 22 26 20 (växel), 21 88 11.

Tekniska avdelningen åligger bl. a. att granska förslag och ritningar till rörlednings- och s. k. sanitära installationsarbeten samt att utöva kontroll över dylika arbeten. Avdelningen har vidare att förrätta till hälsovårdsnämndens område hörande undersökningar i fråga om teknisk hygien beträffande bostäder, samlingslokaler, industrier, vattenförsörjning, bad etc. samt att häröver avgiva utlåtanden, ävensom att i övrigt utföra de uppdrag, som nämnden eller förste stadsläkaren påkallar.

Chef för tekniska avdelningen närmast under förste stadsläkaren är en förste avdelningsingenjör.

Förste avdelningsingenjör (27).

Nilsson, R. S. I.

Ingenjör (21).

Vakant.

Ingenjörer (19).

Malmström, J. E. L.; **Wädding**, Å. C.; **Ahnström**, S. A. V.

Förste hälsovårdsinspektör (15).

Persson, E. V.

Hälsovårdsinspektör (13).

Salmén, U. R. V.

Hälsovårdsinspektörer (12).

Braun, E. L.; **Nilsson**, B.

Sanitära gränsskyddet.

För att förebygga att smittsamma sjukdomar — främst pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber och återfallsfeber — genom sjö-, land- eller lufttrafik införas i riket har hälsovårdsnämnden enligt nu gällande karantänskungörelse av år 1958 att vidtaga vissa i kungörelsen närmare angivna åtgärder. Allt efter omständigheterna kunna åtgärderna avse, förutom besiktning av fartyg eller luftfartyg, t. ex. isolering av passagerare och besättning, smittrening av gods och bagage eller förgörande av råttor och ohyra. Samma kungörelse föreskriver, att Stockholm och vissa andra större hamnstäder skola vara karantänsstationer. Vid karantänsstation och internationell flygplats skall finnas karantänsläkare, vilken jämte ställföreträdare för honom förordnas av hälsovårdsnämnden.

Gränsskyddet mot djursjukdomar regleras numera genom 1958 års veterinära införselkungörelse. Enligt denna få levande djur eller vissa varor, vilka på grund av att de kunna medverka till spridande av smittsamma djursjukdomar äro underkastade s. k. tillståndstvång, icke införas i riket annorstädes än över tullplats, som veterinärstyrelsen bestämmer. För varje tillåten införselort skall finnas en eller flera av styrelsen förordnade gränsveterinärer. Stockholm utgör sådan införselort. Gränsveterinär åligger bl. a. att företaga erforderliga besiktningar av djur och varor och att därvid föreskriva de åtgärder som omständigheterna påkalla.

Levande djur måste i allmänhet, innan de definitivt få införas i landet, hållas i karantän viss tid. För karantänsbehandling av hästar och andra större djur lät staden år 1893 inrätta ett karantänsstall inom f. d. järnvågen å Djurgården. Där är för närvarande plats för 9 hästar samtidigt. För karantänsbehandling av hundar och kattor disponeras tillfälliga lokaler inom hundstallet vid Fiskartorpsvägen (se sid. 150). För fåglar och andra mindre djur saknas karantänsstallar.

Författningar. K. kung. 24 april 1953 om sanitärkontroll över den internationella trafiken (karantänskungörelse) (SFS 1953: nr 222), med ändr. K. kung. 21 nov. 1958 med vissa best. till förebyggande av djursjukdomars införande i riket m. m. (veterinär införselkungörelse) (SFS 1958: nr 551). Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur 14 sept. 1921, med ändr.

Karantänsläkare.

(Tillika läkare vid Bromma tullflygplats.)

Bjurström, O. E., förste stadsläkare.

Ställföreträdande karantänsläkare.

Quarnå, K. P., stadsläkare; **Funkquist**, P. H. S., stadsläkare; **Alin**, K. G. E., stadsläkare; **Jönsson**, F. G., prakt. läkare, **Sundgren**, N. E. G., förste flygläkare (endast för Bromma flygplats).

Karantäns- och gränsveterinär.

Plazikowski, U. E. M., förste stadsveterinär.

Ställföreträdande karantäns- och gränsveterinärer.

Alström, E. I., stadsveterinär; **Lennartsson**, T. F., stadsveterinär.

En *karantänsvakt* samt tillfällig arbetskraft.

Ympningsväsendet.

En »koppningsanstalt» öppnades i Stockholm år 1776, men skyddskoppympningen kom till allmännare användning först med 1816 års kungl. reglemente för vaccinationen i riket, som ålade de olika församlingarna skyldighet att antaga vaccinatörer. År 1855 överflyttades ansvaret för skyddskoppympningen i Stockholm på föreståndarna för de statens vaccindepåer, som funnos i staden. 30 år senare överenskommo överståthållarämbetet och hälsovårdsnämnden, att nämnden i fortsättningen skulle svara för ympningsväsendet.

Nu gällande lag om ympning mot smittkoppor av den 28 juli 1958 stadgar, att varje barn skall skyddskoppympas senast under det kalenderår, då det fyller fyra år. I vissa fall kan dock undantag från ympningsplikten medgivas. Enligt lagen åligger det hälsovårdsnämnden att svara för ympningsväsendet inom kommunen.

Den årliga vaccinationen ombesörjes fr. o. m. den 1 juli 1956 av barnavårdscentralerna (se sid. 318). Under tid, då skolarbete pågår, utföres dock vaccination även å sjukvårdsstyrelsens bakteriologiska centrallaboratorium, Dalagatan 11 B. Det åligger närmast chefen för epidemiavdelningen att övervaka skyddskoppympningens genomförande.

Författning. Lag 28 juli 1958 om ympning mot smittkoppor.

Isoleringsanstalten.

Brännkyrkagatan 62, Sth SÖ; t. 41 57 79; expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstalten, som inrättades år 1882, användes för att härbärgera dels personer, som stå under observation för epidemisk sjukdom, dels personer, som måste beredas bostad i samband med åtgärder mot smitta eller ohyra i deras hem. Anstalten rymmer, förutom kök- och förrådslokaler, bostads- och expeditionsrum samt tvenne badavdelningar, fjorton rum med plats för fyrtio personer. Anstalten innehåller också en cyanvätekammare som jämte den ena av badavdelningarna vid behov användes för avlusningsändamål. Tillsynen över anstalten utövas av chefen för epidemiavdelningen.

Föreståndare (7).

Söderberg, Karin E.

Ett *biträde*. — Tillfällig personal i mån av behov.

Desinfektionsanstalten.

Epidemisjukhuset, nära Valhallavägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Sth VA; t. 22 53 40 (växel); expeditionstid: 7—16 (betr. sommartid, se Central förvaltning sid. 542).

Å desinfektionsanstalten, som inrättades år 1882, smittrenas i ugn gång- och sängkläder från allmänna inrättningar och från enskilda personer. Desinfektioner och transporter av persedlar äro kostnadsfria, då de företagas i samband med fall av tuberkulos och i enlighet med bestämmelserna i epidemilagen. Eljest erlägges avgift enligt fastställd taxa.

Beträffande smittrening i bostäder, se sid. 545.

Stockholms stads folktandvårdsstyrelse.

Folktandvårdsstyrelsen.

Adresser och telefoner, se nedan.

Den 3 juni 1938 utfärdades den första kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård samt vissa därmed sammanhängande författningar. Dessa bestämmelser ersattes den 1 januari 1951 av dels ny kungörelse ang. statsbidrag till folktandvård, dels förordning om kommuns bidrag till kostnaderna för folktandvården och dels instruktion för tandläkare inom folktandvården, samtliga utfärdade den 22 september 1950. Samtidigt trädde en av k. m:t den 27 oktober 1950 fastställd folktandvårdstaxa i kraft. Den 29 november 1957 fastställde k. m:t ny folktandvårdstaxa, att gälla under två år, räknat fr. o. m. den 1 januari 1958. Genom särskilda beslut, senast den 1 december 1961, har giltighetstiden därefter förlängts t. o. m. den 31 december 1963.

Folktandvården är organiserad med landstingen och de städer, som icke tillhöra landsting, såsom huvudmän. Kostnaden för tandvård för barn från och med det kalenderår, under vilket barnet fyller 3 år, till och med det kalenderår, varunder barnet fyller 15 år, skall enligt folktandvårdsförfattningarna till huvudsaklig del bäras av det allmänna. Patienter över denna ålder erhålla tandvård mot betalning enligt folktandvårdstaxan med viss reducering för ungdom i åldern 15—19 år. Kommunerna äga dock rätt att bidraga till kostnaderna för tandvård åt detta klientel. Statsbidrag utgår dels till utrustning av tandpolikliniker dels i form av driftbidrag till barntandvården. Städer utanför landsting erhålla dock icke utrustningsbidrag. Driftbidraget till barntandvården utgår till landsting med 16 kr. om året och till städer utanför landsting med 8 kr. om året för varje barn, som erhåller systematisk behandling.

Med anledning av de år 1938 utfärdade folktandvårdsförfattningarna uppdrog hälsovårdsnämnden samma år åt en särskild kommitté, representerande de av frågan närmast berörda förvaltningarna, att avgiva förslag till folktandvårdens ordnande i Stockholm. Det av kommittén avgivna förslaget (Utl. 1944: nr 210) behandlades av stadsfullmäktige den 19 juni 1944. Fullmäktige beslöto därvid att i princip godkänna förslaget i den del det gällde folktandvård för skolbarn — dock med vissa modifikationer — ävensom uppdraga åt folkskoledirektionen att handha verksamheten. I vad förslaget avsåg folktandvård för förskolbarn och vuxna skulle det ytterligare bearbetas och utredas. En för detta ändamål tillsatt kommitté framlade år 1947 förslag i ämnet (Utl. 1948: nr 164). Detta förslag godkändes i princip av stadsfullmäktige den 19 maj 1948. Samtidigt uppdrogo fullmäktige åt stadskollegiet att företaga viss överarbetning av förslaget samt att göra framställning om statsbidrag till den av staden planerade tandvården. I enlighet med förslag av en av kollegiet tillsatt delegation beslöto stadsfullmäktige därefter — den 21 mars 1949 — att låta påbörja folktandvårdens vidare utbyggnad. Ledningen av folktandvården i staden skulle utövas av en nyinrättad nämnd, *Stockholms stads folktandvårdsstyrelse* (Utl. 1949: nr 80).

Enligt den av k. medicinalstyrelsen den 24 augusti 1955 fastställda planen för folktandvårdens tillgodoseende i Stockholm tillkommer ledningen av verksamheten Stockholms stads folktandvårdsstyrelse. I den omfattning staden bestämmer får dock den omedelbara ledningen av viss del av verksamheten utövas av annan stadens myndighet. Inom staden skall vara anställd en tandvårdsinspektör, vilken tills vidare också får i administrativt hänseende vara chef för folktandvårdsstyrelsen underställda polikliniker. För tandvårdsinspektören gäller i tillämpliga delar vad som föreskrives i k. m:ts instruktion för tandläkare inom folktandvården.

Nu gällande instruktion för folktandvårdsstyrelsen antogs av stadsfullmäktige den 18 december 1961. Enligt instruktionen åligger det styrelsen att utöva ledningen av folktandvården i Stockholm och handha förvaltningen av det till staden av George Eastman donerade Eastmaninstitutet och övriga av staden anordnade tandpolikliniker, vilkas förvaltning icke uppdragits åt annan stadens nämnd. Styrelsen har därvid att handlägga de ärenden, vilka enligt allmänna författningar rörande folktandvården ankomma på folktandvårdssyrelse eller motsvarande styrelse hos andra kommunala huvudmän för folktandvård. I övrigt åligger det styrelsen att i avseende å folktandvården inom staden ombesörja de angelägenheter, vilkas vård av stadsfullmäktige eller stadskollegiet till styrelsen överlämnas, ävensom att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarråden, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Under styrelsen lyder folktandvårdsförvaltningen, vars chef är tandvårdsdirektören. För att under styrelsen utöva ledning och tillsyn över tandvården vid Eastmaninstitutets centraltandpoliklinik och över distriktstandvården vid styrelsen underställda polikliniker skall finnas

FtvS en tandvårdsinspektör, som tillika är direktör för Eastmaninstitutet. Tandvårdsinspektören skall därest stadsfullmäktige så besluta, tillika vara tandvårdsdirektör.

Vid sammanträde med styrelsen skall tandvårdsdirektören närvara med rätt att deltaga i överläggningen samt att därvid framställa förslag och få sin mening antecknad i protokollet. Även tandvårdsinspektören och föreståndaren för centraltandpolikliniken vid Södersjukhuset — den sistnämnde vid behandling av ärende angående polikliniken — äga i samma ordning deltaga i sammanträde med styrelsen.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter ägde rum för åren 1961—1962 den 8 december 1960 och för åren 1962—1963 den 18 december 1961 och den 22 januari 1962.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads folktandvårdsstyrelse, antagen av SF 18 dec. 1961 (Kf 1961: nr 72). K. kung. 26 maj 1961 ang. statsbidrag till folktandvård (SFS 1961: nr 278). K. instruktion 26 maj 1961 för tandläkare inom folktandvården (SFS 1961: nr 279). Folktandvårdstaxa 29 nov. 1957, med ändr. K. brev 17 juni 1955 om statsbidrag till folktandvården i Stockholm (Kf 1955: nr 47). Folktandvårdsplan för Stockholms stad, fastställd av medicinalstyrelsen 24 aug. 1955 (Kf 1955: nr 48), med ändr. Avtal om samarbete mellan Stockholms stad och tandläkarhögskolan, fastställt av k. m:t 23 april 1954 (Kf 1954: nr 39).

Stat 1962.

	Driftbudgeten	Kapitalbudgeten
Skattemedel		
Utgifter	17 484 300	—
Inkomster	1 655 700	—
Överskjutande utgifter	15 828 600	—
Lånemedel		
Utgifter (inkl. efterbevillningar för 1961)		— 615 000

Folktandvårdsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel): träffas i stadshuset vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Forsberg, K. W. G., förbundsordförande, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Ahlberg, Iris, intendent, fru, stadsfullm.
*Ekenberg, f. Ternström, S. K. (Stina), metallarbeterska.
Fredström, K. G., tandläkare.
*Hansson, S. G., sekreterare.
Hultell, f. Radhe, E. Mary E., förste kammarskrivare.

Suppleanter[1]).

*Florén-Winther, Ethel H. D., föreståndarinna, fru, stadsfullm.
*Gnospelius, B. O. T., e. o. kyrkoadjunkt, stadsfullm.
*Johansson, B. H. F., föreståndare.
Lööf, P. L., mätare.
Mörse, S. C.-E., tandläkare.
Wallbom, f. Holmström, Harriet M., fru, stadsfullm.

Sekreterare (3,960 kr.).

Govenius, A. O., tf. borgarrådssekreterare (se sid. 130), tjl., *tf.* Rittner, O. T., tf. bitr. sekreterare (se sid. 130).

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 541).

Central förvaltning.

Dalagatan 11, Sth VA; (postgirokonto nr 153810).

Tandvårdsinspektör, tillika direktör (B 6).

Berggren, H. (förordn. t. o. m. $^{28}/_{2}$ 1965); t. 31 30 14; mottagningstid: enligt överenskommelse.

Folktandvårdsstyrelsens expedition.

Tel. 22 54 40 (växel). Direkta tel. till vissa tjänstemän, se nedan; expeditionstid: 8—12, 13—16, lördagar och dag före helgdag 8—12,30 (april—september lördagar stängt).

Stadsfullmäktige beslöto den 15 oktober 1951 inrätta en central expedition, avsedd att lämna

[1]) Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt beslut av styrelsen inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamoten Hultell suppleanterna Gnospelius, Florén-Winther, Mörse, Johansson, Wallbom och Lööf; för vice ordföranden och ledamöterna Ahlberg, Ekenberg och Hansson suppleanterna Johansson, Wallbom, Lööf, Mörse, Gnospelius och Florén-Winther; för ledamoten Fredström suppleanterna Mörse, Gnospelius, Florén-Winther, Johansson, Wallbom och Lööf.

tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid handläggningen av frågor av kommersiell, finansiell och administrativ natur, att verkställa förekommande kontorsgöromål och att förvalta Eastmaninstitutets byggnad. Expeditionen förestås av förste intendenten.

Förste intendent (26).

Stålbo, B.; t. 31 30 19; mottagningstid: 11—12.

Sekreterare (20).

Lyttkens, B. R.

Kammarskrivare (15).

Enander, Stina L.

Kontorsassistenter (12).

Ahlberg, S. O.; **Fornell**, Karin B. E.

Kontorsskrivare (9).

Cederholm, Inga M.; **Jakell**, f. Oldenburg, Dagmar G.; t. 31 30 14; **Reidak**, f. Rhedin, E. M. (Lena).

Tre *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden*, två *övertandsköterskor*, en *förste expeditionsvakt*, två *telefonister* (därav en halvtidstjänstgöring), ett *expeditionsbiträde*.

Förtroendeläkare.

Friberg, L. T. (se sid. 477).

Tandvård.

Eastmaninstitutet. Centraltandpoliklinik för barntandvård.

Dalagatan 11, Sth VA (postgirokonto nr 153810); t. 22 54 40 (växel); polikliniktid: 8,30—12, 13—16,30, lördagar och dag före helgdag 8,15—12.[1])

Genom donationsbrev den 6 oktober 1930 donerade George Eastman till Stockholms stad ett belopp av 1,000,000 dollars att användas till byggande och utrustning av en dispensäranstalt eller klinik för tandvård i Stockholm. Enligt donationsvillkoren skulle beloppet i första hand användas till byggnadens uppförande och utrustning. Av överblivande donationsmedel skulle bildas en fond, vars avkastning skulle få användas till bestridande av en del av driftkostnaderna. Institutionens huvudsyfte skulle vara att bereda tandvård, såvitt möjligt däri inbegripet tandreglering, för mindre bemedlade barn under 16 års ålder, bosatta i Stockholm eller dess förorter. Därjämte skulle vid densamma anordnas en skola för utbildning av tandsköterskor.

Den 29 juni 1932 godkände stadsfullmäktige i huvudsak ett av en särskild kommitté avgivet förslag om uppförande av ett tandvårdsinstitut m. m. och om tillsättande av en styrelse för detsamma, benämnd direktionen över Eastmaninstitutet. Institutet invigdes den 25 april 1936.

Den särskilda direktionen över Eastmaninstitutet upplöstes i samband med folktandvårdsstyrelsens inrättande år 1949.

För tandvårdsarbetet vid institutet finnas fyra tandvårdsavdelningar: tandfyllningsavdelningen, dentalortopediska avdelningen, röntgen- och tandkirurgiska avdelningen samt polikliniken för vuxna.

Vid Eastmaninstitutets barntandvårdsavdelningar mottagas numera i första hand förskolbarn. Efter remiss från Stockholms skolors tandpolikliniker behandlas emellertid även skolbarn, då fråga är om tandreglering eller eljest mera komplicerad tandvård. Å polikliniken för vuxna behandlas huvudsakligen obemedlade och mindre bemedlade personer.

Enligt folktandvårdsplanen utgör Eastmaninstitutet centraltandpoliklinik för barntandvården. Inspektionen över institutet utövas av tandvårdsinspektören.

Enligt beslut av stadsfullmäktige den 20 november 1950 skola de vid Eastmaninstitutet anordnade kurserna för utbildning av tandsköterskor bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för den statliga tandsköterskeutbildningen. K. m:t har medgivit, att statsbidrag får utgå till tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet samt den 6 juni 1957 meddelat anvisningar rörande villkoren för det beviljade bidraget.

Avgifter: Avgifter vid Eastmaninstitutet, fastställda av SF 2 dec. 1935, med ändr. För konserverande tandvård åt barn och ungdom under 20 år utgår ingen avgift. För det fall, att kontinuerlig tandvård försummats, gäller en särskild s. k. saneringstaxa. För tandregleringsvård, som meddelas barn och ungdom, som deltager eller deltagit i den organiserade tandvården i Stockholm, uttages avgift med 25 kr. för varje kalenderhalvår, under vilket behandling meddelas. För barn och ungdom i övrigt tillämpas särskild taxa. — Befrielse helt eller delvis från avgifter kan medges enligt vissa grunder.

Författning. Stadga för centraltandpolikliniken för barntandvård vid Eastmaninstitutet, antagen av SF 29 sept. 1958 och fastställd av k. medicinalstyrelsen 18 okt. 1958 (Kf 1958: nr 38), med ändr.

Chef.

Tandvårdsdirektören (se sid. 550).

[1]) Särskilda best. för sommartid.

Tandfyllningsavdelningen.

Övertandläkare (B 4).

Hagland, f. Sundvall, T. Irene; t. 32 09 06.

Avdelningstandläkare (B 2).

Bjuggren, f. Cederlund, R. G. (Gull); **Henschen**, f. Karner, Birgitta E. M.; **Stenberg**, S.; **Stålhane**, f. Dahlstrand, Ingeborg E.

En *övertandsköterska*, sju *första tandsköterskor*.

Dentalortopediska avdelningen.

Övertandläkare (B 4).

Thörne, N. A. H.

Biträdande övertandläkare (B 2) (tjänstetillägg 1,200 kr.).

Vakant, *tf.* **Persson**, Blenda I.

Avdelningstandläkare (B 2).

Persson, Blenda I., tjl. (se ovan), *tf.* **Alvén**, Gunborg.

En *övertandsköterska*, fyra *första tandsköterskor*.

Röntgen- och tandkirurgiska avdelningen.

Övertandläkare (B 4).

Thyberg, E. H.

Avdelningstandläkare (B 2).

Rydefalk, T. O. H.

En *röntgenöversköterska*, en *operationsöversköterska*, en *fotograf*, två *första tandsköterskor*.

Barntandläkare (25).

Abele, f. Gutmane, Melita; **Alvén**, Gunborg (å dentalortop. avd.), tjl. (se ovan); **Asp-Söderlund**, Greta E. M. (å dentalortop. avd.)[1]; **Braune-Humble**, E. T. (Essi), *tf.*; **Bretzke**, Erika U. L., *tf.*; **Briedis**, f. Nitzmanis, Anna; **Cvek**, M., *tf.*; **Ebert**, f. Rosenman, Josefa, *tf.*; **Espmark**, f. Christensson, S. Margit E.; **Fridh**, R. G. V.; **von Heideman**, Eva M.; **Hultgren**, A. H. E. (Lisa); **Hundstuen**, Rannveig O., *tf.*; **Kettisen-Albåge**, Margit I.; **Kjellander**, f. Berglund, Barbro M. J. W.; **Kling**, Margareta; **Lindh**, Ulla B. E.; **Linder**, f. Gärdner, K. Sigbrit; **Lundström**, f. Waldenström, Birgitta S.; **Marits**, Brita; **Mattsson**, f. Strömblad, Margot; **Rexed**, f. Schlemmer, I. A. Erika M.; **Romare**, Ingerd J. (å dentalortop. avd.)[1]; **Rudholm**, f. Olsen, Tora S.; **Rüdhmer**, f. Ottosson, Maja E.; **Rösmark**, f. Lindahl, Frida E.; **Sarnecka**, f. Krigiel, Barbara, *tf.*; **Sjöberg**, f. Liden, Stina M. (å dentalortop. avd.)[1]; **Tomson**, L., *tf.*; **Westphal**, f. Bengtsson, K. H. Ingegerd; **Wåhlin**, f. Jonsson, Dagmar; **Zetterström**, f. Berggren, Inga M.; **Åkesson**, Ingrid E. G.; **Öberg**, f. Hage, Erika J. E., *tf.*; sju vakanta.

Barntandläkare (25)[1] (halvtidstjänstgöring).

Bergman, f. Birkegård, Gerd Ch. M., *tf.* (å dentalortop. avd.); **Lundström**, f. Bergström, Olga E. H., *tf.* (å dentalortop. avd.).

Läkare (10,860 kr.).

Herlitz, C. W.

Polikliniken för vuxna.

Distriktstandläkare (26)

(nuv. inneh. visstidstjänst; föreståndararvode 1,200 kr.).

Berg, N. J. H. (förordn. t. o. m. 31/8 1963).

Distriktstandläkare (25).

von Brömsen, f. Gärde, Dagmar A. M.

Eastmaninstitutets tandsköterskeskola.

Kursföreståndare (1,800 kr.).

Stenberg, S., avdelningstandläkare (se ovan).

Instruktionssköterska (12).

Scherman, Dagny S. A. P.

Chefstandtekniker (15).

Antin, J. R.

Instrumentmakare (12).

Andberg, N. E.

En *förste tandtekniker*, fem *tandtekniker*, trettiosju *tandsköterskor* (darav två halvtidstjänstgöring), två *distriktstandsköterskor*, en *laboratorieöversköterska* (halvtidstjänstgöring), en *reparatör*, ett *laboratoriebiträde*, sju *sjukvårdsbiträden*, fyra *städerskor*, *tandsköterskeelever*.

Centraltandpolikliniken vid Södersjukhuset.

Ringvägen (Pa: Sth 38); t. 23 70 00 (växel); polikliniktid: 8—12, 13—17, lördagar och dag före helgdag 8—13.[2])

Specialisttandläkare (21)

(föreståndararvode 1,400 kr.).

Berghagen, N., *tf.*

---

[1]) Dessutom tjänstetillägg 2,400 kr.

[1]) Dessutom tjänstetillägg 1,200 kr.

[2]) Särskilda best. för sommartid.

Specialisttandläkare (21).

Molin, C. E. A., *tf.*

Assistenttandläkare (20)

(tjänstetillägg 8,100 kr.).

Berg, Anne-Marie E. C., *tf.*; **Blom**, K. G., *tf.*

En *operationsöversköterska*, en *första tandsköterska*, två *tandsköterskor* (därav en halvtidstjänstgöring), ett *sjukvårdsbiträde*, ett *kontorsbiträde* (deltidstjänstgöring).

Skoltandvården.

I Stockholm anordnades den första skoltandvården redan år 1907. Fram till år 1949 handhades skoltandvården av dåvarande folkskoledirektionen. Nämnda år övertog folktandvårdsstyrelsen dess ledning. Skoltandvården utgör en del av distriktstandvården och avser samtliga barn i åldern 7—15 år. Tandvården, som är kostnadsfri, omfattar dels munsanering under första skolåret med därpå följande tvenne årliga revisioner, dels ock behandling för avhjälpande av akuta tandåkommor. Enligt beslut av stadsfullmäktige år 1948 skall tandvård successivt införas även för de ungdomar i åldern 16—19 år, som åtnjuta undervisning i skolorna.

Författning. Bestämmelser 14 juni 1918 rör. Stockholms folkskolors tandkliniker (Kf 1918: nr 32).

Skolövertandläkarens expedition.

Dalagatan 11, Sth VA (postgirokonto nr 153810); tel. se nedan; expeditionstid: 8—11, 11,45—16, lördagar och dag före helgdag 8—11, 11,15—14.[1])

Skolövertandläkare (B 4).

Widerström, Karin A.-Ch.; t. 22 54 40; mottagningstid: enligt överenskommelse.

Övertandsköterska (9)

(tilläggsarvode 864 kr.).

Bergquist, f. Carlson, Anna I. W.; t. 34 30 56.

Två *första skoltandsköterskor.*

Skoltandklinikerna.

Polikliniktid: 8—11, 11,45—16, lördagar och dag före helgdag 8—11, 11,15—14.[1])

Ortodontister (26).

Kungsholms skola; t. 50 52 60. **Larsson**, f. Lindehn, Anna-Lisa; två vakanta.

Maria skola; **Johannesson**, f. Landgren, A. K. (Stina), t. 44 36 44; **Swartling**, f. Scherman, Brita, t. 41 41 47.

Förste skoltandläkare (24)

(tjänstetillägg 1,200 kr.).

Skoltandläkare (25, 23).

Adolf Fredriks skola; t. 32 33 22. **Beyron**, f. Lindh, A. T. Birgit; **Johansson**, f. Nordin, Stina; **Lindén-Ottosson**, Inger G. C.

Alviks skola; t. 26 85 95. **Alvin**, f. Naglo, Kerstin; **Nordling**, f. Berggren, B. Hervor E.

Aspuddens skola; t. 19 47 96. **Nordin**, P. G.

Bagarmossens skola; t. 59 47 88. **Julin**, f. Hugo, V. Marianne; **Söderlind**, f. Siljeholm, Stina B.

Bandhagens läroverk; t. 99 42 42. **Öhlén**, f. Swahn, Kerstin, förste skoltandläkare; **Feldmann**, f. Beyer, Helga M.

Bandhagens skola; t. 86 39 69. **Agartz**, f. Segerfalk, Inga A.; **Neuhaus**, Tiina M.

Bergholmsskolan; t. 59 92 55. **Blomberg**, M. Agneta Ch.; **Hedlén**, f. Löfberg, I. Gunvor M.

Björkhagens skola; t. 59 22 66. **Berggren**, J. E. R. (25); **Reinholdson**, S. A.

Blackebergs skola; t. 37 55 97. **Bane-Nyström**, Kerstin E.

Blommensbergs skola; t. 45 20 95. **Hasselgren-Hultkvist**, Lill-Git H. S. M.; **Österman**, L. O.

Bromma kommunala flickskola; t. 26 46 48. **Boll**, E. V.

Brotorps skola; t. 59 46 88. **Colliander**, f. Vainio, Martta E.

Bäckahagens skola; t. 47 96 66. **Hagberg**, f. Blomquist, Kerstin L.

Eira skola; t. 50 03 78. **Scharp**, f. Fredriksson, Ester E.

Ekbacksskolan; t. 39 26 24. **Prenzlau**, f. Wieck, Margot M.-P.

Engelbrekts skola; t. 10 73 95. **Seippel**, f. Nyström, Birgitta.

Enskede skola; t. 49 09 02. **Nordström**, Gunhild S.

Enskedefältets skola; t. 49 38 03. **Holm**, N. G.; **Åkerfeldt**, C. E.

Eriksdals skola; t. 40 23 52. **Claesson**, f. Björne, Gudrun I. M.; **Sandblom**, Siv G. I.

Fredhälls skola; t. 53 24 38. **Clausen**, f. Bergvall, K. Agneta; **Rupertz**, f. Widman, Else C.

Fruängens skola; t. 46 61 78. **Lagergren**, B. Lillemor; **Sätsten**, f. Hedin, Gudrun A.-S.

Gubbängens läroverk; t. 94 24 10. **Wickman**, f. Jonzon, Maj K. M., förste skoltandläkare; **Kristoffersson**, f. Ekman, A. Solveig.

[1]) Särskilda best. för sommartid.

Gubbängens skola; t. 94 70 75. **Rehn**, f. Fredlund, Britta N. E.; **Thureson-Welin**, Agda.

Gustav Vasa skola; t. 30 86 55. **Perman**, S. A.; **Nehleen-Tidén**, Hjordis.

Gärdesskolan; t. 60 13 25. **Nyberg**, f. Fristedt, R. Margit.

Hammarby skola; t. 59 41 51. **Prenzlau**, f. Wieck, Margot M.-P.; **Hessler**, f. Sjölin, Gunvor.

Hedvig Eleonora skola; t. 62 22 36. **Martin**, f. Feuk, Sonja M.

Herrängens skola; t. 46 48 60. **Abolins**, f. Ozols, Elsa K.

Hägerstensåsens skola; t. 19 40 88. **Engzell**, Å. B. L.; **Levin**, A. Hj.

Hässelbygårdsskolan; t. 89 39 74. **Örtendahl**, f. Ouchterlony, Ingegerd H. Ch., förste skoltandläkare, t. 38 54 60: **Johansson**, f. Landström, Vera; **Sjögren**, Ulla S.-L.

Hästhagens skola; t. 74 28 01. **Svanholm**, f. Boestad, Gun.

Högalids skola; t. 68 85 85. **Annerstedt**, f. Hedin, Karin; **Seligson**, E.

Högdalens skola; t. 86 01 70. **Vermcrantz**, P.-E. (25); **Zalcmanis**, f. Kundzins, Mara.

Högre allmänna läroverket Statens Normalskola; t. 67 76 73. **Hallberg**, f. Grenby, Britta K. V.; **Jönsson**, Elsa M. E.

Högre allmänna läroverket för gossar å Södermalm; t. 43 19 24. **Holmgren**, f. Heister, A. Brita.

Högre allmänna läroverket för gossar å Östermalm; t. 60 22 15. **Grönstedt**, f. Pontin, Brita; **Larsson**, f. Lührs, E. Brita.

Hökaräugens skola; t. 94 34 29. **Bubenko**, f. Libietis, Lidija; **Rose**, f. Leis, Linda.

Hökmossens skola; t. 18 17 62. **Cornelius**, f. Pettersson, Ruth I.

Jakobs skola; t. 20 83 10. **Braunerhielm**, f. Carlquist, Signe A. K.; **Welander**, f. Thiberg, Ingrid M.

Johannes skola; t. 33 47 40. **Hallenius**, A. E. J.

Katarina norra skola; t. 40 88 11. **Bengtsson**, f. Erickson, Birgitta E.; **Seligson**, f. Feinik, Rakel L.

Katarina södra skola; t. 43 82 20. **Miller**, f. Carlson, Ann Greta; **Rönn-Olsson**, Kerstin M. E.

Klara skola; t. 21 72 95. **Liljefors**, f. Lamberg, Marianne.

Kristinebergs skola; t. 53 54 90. **Schill**, f. Wennberg, Ingrid O. M.

Kungsholmens kommunala flickskola; t. 52 43 03. **Gustafsson**, f. Örström, Ebba; **Ullberg**, f. Nohrman, K. B. Lillemor.

Kungsholms skola; t. 53 05 01. **Difs**, Anna; **Magnusson**, f. Lenander, Ingrid C.

Kämpetorps skola; t. 47 49 02. **Ideberg**, G. Margareta; **Ryman**, U. B. L.-A.

Larsbodaskolan; t. 64 58 22. **Stenport**, f. Lissenius, Astrid I.; **Tolgraven**, f. Helmerson, A. Lisbeth.

Långbrodals skola; t. 47 40 01. **Abolins**, f. Ozols, Elsa K.; **Tolérus**, f. Sparr, Aina.

Maltesholmsskolan; t. 38 23 59. **Rasmanis**, f. Goppers, Marija; **Söderström**, U. G.; **Warfvinge**, f. Wesström, Erna M.

Maria skola; t. 44 75 42. **Christenson**, f. Höglund, Ellen; **Lindvall**, f. Bengtsson, Ann-Marie; **Lundborg**, Gertrud M.

Matteus skola; t. 33 59 07. **Mattsson**, Elsa; **Stjernfelt-Aspe**, R. Anne-Marie.

Midsommarkransens skola; t. 45 10 95. **Almemark**, f. Nilsson, Signe K. E.; **Ekberg**, f. Söderström, Birgitta I.

Mälarhöjdens skola; t. 46 20 64. **Ekelund**, f. Johansson, Ulla M.; **Karnell**, f. Kjellkvist, Ingrid.

Norra Ängby skola; t. 37 32 50. **Nyberg**, A. P. U. (25).

Nya Elementarskolan i Stockholm; t. 37 39 40. **Ekert**, f. Lundström, E. K. Margareta, förste skoltandläkare.

Nytorps skola; t. 48 38 30. **Edlundh**, f. Ausander, Mona B.; **Weltmann**, I. Malle.

Olovslunds skola; t. 26 85 90. **Hansell**, f. Lindenau-Nylander, Greta.

Riksby skola; t. 26 85 85. **Isakson**, B. Marianne; **Fischer**, f. Koch, Greta C.

Rågsvedsskolan; t. 99 11 32. **Jaremko**, f. Kowaluk, Daria; **Jaunzems**, f. Stelps, Maiga.

Skanskvarns skola; t. 71 09 17. **Bramme**, f. Rahme, A. Gunilla G.; **Sjöberg**, F.

Skarpnäcks skola; t. 59 41 53. **Jahn**, f. Lundberg, Ingrid H.; **Grönquist-Müller**, Kerstin M.

Sköndals skola; t. 94 51 92. **Cederlund**, Barbro I.

Skönstaholms skola; t. 94 07 32. **Cronsten**, P. G.

Snösätra skola; t. 99 11 31. **Thurn**, f. Andersson, Birgit M.

Sofia skola; t. 43 90 90. **Sundström,** f. Ekrelius, I. M. L. (Inga Maj), förste skoltandläkare; **Grönlund-Stoltz,** Ingrid M.

Solberga skola; t. 45 44 07. **Klasén,** f. Carlsson, Britt-Marie; **Torstenson,** f. Hallberg, Ulla A. B.; **Werhagen,** Margareta E.

Spånga samrealskola; t. 36 46 10. **Sandnes,** f. Uddman, Astrid M.; **Vinnars,** f. Larsson, A. Torborg.

Stora Essingens skola; t. 50 97 06. **Krendel,** f. Esping, Dagny.

Storkyrkans skola; t. 11 52 19. **Liljefors,** f. Lamberg, Marianne.

Stureby skola; t. 47 58 99. **Markenius,** f. Liljegren, Ulla M. E.

Sundby skola; t. 36 49 32. **Bellinder,** f. Modigh, B. O. Margareta.

Södra Ängby skola; t. 37 36 67. **Ohlsson,** Ingrid K.

Tallkrogens skola; t. 39 23 45. **Bergmann,** f. Bergmann, Margret S.; **Walter,** f. Sikkar, Aime; **Westerberg,** f. Björkström, Gunnel E.

Ulvsunda skola; t. 25 95 90. **Krendel,** f. Esping, Dagny.

Vällingby skola; t. 37 92 27. **Bratt,** f. Ohlsson, Kerstin A. M.; **Eriksson,** f. Nylander, Inga M.

Västberga skola; t. 45 85 36. **Brundin-Eriksson,** Ebba L.

Västertorps skola; t. 46 54 00. **Holm,** f. Nordberg, Anna-Karin: **Kallin,** f. Regnander, S. Inga-Britt; **Kurvi,** f. Toodejüri, Ester.

Ålstens skola; t. 26 85 86. **Theorin,** f. Hartman, Daghild V.

Årsta skola; t. 91 97 80. **Amberg,** f. Nylander, Ingrid G.; **Meijer,** f. Carstens-Johannsen, Minna M.

Örby skola; t. 47 42 91. **Nilsson,** A. B.

Tio *första skoltandsköterskor,* en *distriktstandtekniker,* sju *distriktstandsköterskor,* etthundrasextio *skoltandsköterskor* (därav en deltidstjänst). Dessutom finnas medel till ytterligare skoltandläkare och elever.

Distriktstandpoliklinikerna.

Polikliniktid: 8—12, 13—17, lördagar och dag före helgdag 8—13.[1])

Distriktstandpolikliniken i Spånga.

Hässelbyvägen 24, Spånga (postgirokonto nr 128921); t. 36 34 65, 36 46 98.

Tandpolikliniken i Spånga, som är avsedd för tre tandläkare, övertogs av folktandvårdsstyrelsen i samband med inkorporeringen av Spånga-Hässelby med staden den 1 januari 1949.

Distriktstandläkare (26)

(föreståndararvode 600 kr.).

Hallström, N. A.

Distriktstandläkare (25).

Dreiwitz, K. G.; **Sundquist,** f. Elm, Gerd E.

Tre *distriktstandsköterskor.*

Distriktstandpolikliniken i Årsta.

Hjälmarsvägen 30, Johanneshov (postgirokonto nr 450229); t. 71 94 90, 71 94 91.

Polikliniken, som öppnades den 1 maj 1950, är avsedd för fyra tandläkare.

Förste distriktstandläkare (27)

(föreståndararvode 1,400 kr.).

Hermans, A.

Distriktstandläkare (25).

Algvere, T.; **Lindhagen,** B. C.-J.; **Ljungberg,** S. V.

En *första distriktstandsköterska,* tre *distriktstandsköterskor,* en *tandsköterska* eller *kontorsbiträde* (halvtidstjänstgöring).

Distriktstandpolikliniken i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede (postgirokonto nr 457467); t. 94 74 10, 94 74 11, 94 74 12.

Polikliniken, som öppnades den 1 januari 1952, är avsedd för fem tandläkare.

Förste distriktstandläkare (27)

(föreståndararvode 1,600 kr.).

Jansson, B. S. B.

Distriktstandläkare (25).

Jahn, K.-H.; **Vilgon,** f. Rohman, Anna-Lena E.; två vakanta.

En *distriktstandtekniker,* en *första distriktstandsköterska,* fyra *distriktstandsköterskor,* en *tandsköterska* eller *kontorsbiträde* (med 3/4 tjänstgöring).

Distriktstandpolikliniken i Västertorp.

Störtloppsvägen 12, Hägersten (postgirokonto nr 503477); t. 46 86 91, 46 86 92, 46 86 93, 46 86 94.

Polikliniken, som öppnades den 1 januari 1954, är avsedd för sex tandläkare.

[1]) Särskilda best. för sommartid.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 2,000 kr.).

Chrigström, K. V.

Distriktstandläkare (25).

Alfredsson, Å. B., tjl. (se nedan); **Björkman**, E. I. T.; **Brandting**, Gun; **Lindquist**, Brita A. M.; **Törnell**, f. Forsling, Monica E.. *tf.*; **Woxnerud**, O. B.

En *första distriktstandsköterska*, fem *distriktstandsköterskor*, en *tandsköterska* eller *kontorsbiträde*.

Distriktstandpolikliniken i Vällingby.

Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00 (växel).

Polikliniken, som öppnades den 1 juli 1955, är avsedd för sexton tandläkare.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 4,000 kr.).

Öhlander, N. S. R.

Distriktstandläkare (25).

Arwidsson, f. Pettersson, Anne-Marie; **Bagge**, Inger M. B., *tf.*; **Berg**, Anne-Marie E. C., tjl. (se sid. 553); **Blom**, K. G., tjl. (se sid. 553); **Dagis**, f. Kroks, Arina T.; **Lintott**, f. Tobiasson, Boel M.; **Lundqvist**, f. Damström, Barbro M.; **Ström**, Clary S.: **Suksis-Jansson**, Ruta; **Svenson**, B. I.; **Sventelius**, H. F. H.; **Wirström**, K. A. T.; **Wissing**, f. Nordenstam, Ingrid A. M.; två vakanta.

En *förste distrikstandtekniker*, en *distriktstandtekniker*, en *första distriktstandsköterska*, fjorton *distriktstandsköterskor*, ett *kanslibiträde*, två *kontorsbiträden* (halvtidstjänstgöring).

Distriktstandpolikliniken i Björkhagen.

Halmstadsvägen 39, Johanneshov; t. 59 04 60 (växel).

Polikliniken, som öppnades den 1 november 1959, är avsedd för tio tandläkare.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 2,500 kr.).

Sturegård, I. R. N.

Distriktstandläkare (25).

Hedlin, C. N. A.; **Bolz**, f. Jared, S. E. Margaretha; **Gudmundson**, N. Å.; fyra vakanta.

En *förste distriktstandtekniker*, en *första distriktstandsköterska*, åtta *distriktstandsköterskor*, ett *kontorsbiträde*.

Distriktstandpolikliniken i Högdalen.

Rangstagatan 18, Bandhagen; t. 86 01 70 (växel).

Polikliniken, som öppnades den 1 maj 1961, är avsedd för tio tandläkare.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 2,500 kr.).

Tomson, L., tjl. (se sid. 552), *tf.* **Alfredsson**, Å. B.

Distriktstandläkare (25).

Lindé, E. T. J.; **Nilsson**, Eva B.; **Tegsjö**, f. Svegbring, Inga L. M.; **Tegsjö**, S. U.; **Torsteinsrud-Ericsson**, Sissel S. S.; två vakanta.

En *förste distriktstandtekniker*, en *första distriktstandsköterska*, ett *kanslibiträde*, åtta *distriktstandsköterskor*.

Distriktstandpolikliniken i Farsta

Storforsplan 54, Farsta; t. 94 01 35 (växel).

Polikliniken, som öppnades den 1 oktober 1961, är avsedd för åtta tandläkare.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 2,500 kr.).

Richnau, O. P.

Distriktstandläkare (25).

Backlund, Inga-Britt E.; **Claesson**, Rita E. B.; **Frostmark**, D. M. Christina; **Hall**, T. E. L.; **Hedin**, f. Kinnander, Margareta E.; en vakant.

En *förste distriktstandtekniker*, en *första distriktstandsköterska*, ett *kanslibiträde*, sju *distriktstandsköterskor*.

Dessutom finnas medel till elever och praktikanter vid distriktstandpoliklinikerna.